

แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ
ในเขตพื้นที่ชานเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี



บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเคหพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DESIGN GUIDELINE AND IMPROVEMENT OF HOUSING ,BUILDING
AND OUTDOOR SPACES FOR THE ELDERLY IN SUBURBAN ZONE
: A CASE STUDY OF BUENG YITHO MUNICIPALITY, PATHUM THANI PROVINCE.



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Housing Development Program in Housing and Real

Estate Development

Department of Housing

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคาร และ
พื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมือง :
กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี

โดย

นางสาวลภา เฉลยจรรยา

สาขาวิชา

การพัฒนาที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ไตรรัตน์ จารุทัศน์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจฤติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เลอสม สถาปิตานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ไตรรัตน์ จารุทัศน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต)

ลภา เฉลยจรรยา : แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี (DESIGN GUIDELINE AND IMPROVEMENT OF HOUSING ,BUILDING AND OUTDOOR SPACES FOR THE ELDERLY IN SUBURBAN ZONE : A CASE STUDY OF BUENG YITHO MUNICIPALITY, PATHUM THANI PROVINCE.) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ไตรรัตน์ จารุ ทัศน์, 239 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี รวมถึงวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการด้านที่ อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงพื้นที่ ดังกล่าว รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และ ผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย

จากข้อมูลการสอบถาม และสัมภาษณ์ รวมถึงการสำรวจพื้นที่ด้านที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ ภายนอกของพื้นที่ศึกษา คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในโครงการจัดสรร ได้แก่ หมู่บ้านฟ้ารังสิต หมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4 และหมู่บ้านสถาพร พบว่า ด้านที่อยู่อาศัย ลักษณะสภาพที่อยู่ อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ ทาวน์เฮ้าส์ และบ้านเดี่ยว มีปัญหา อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของ ผู้สูงอายุ ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องครัว และบันได โดยมีสาเหตุมาจากพื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ส่วนด้าน อาคาร และพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน มีปัญหาอุปสรรค ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก ได้แก่ ทางเท้า ถนน ทางลาด และห้องน้ำ โดยมีสาเหตุมาจากพื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน พื้นที่นั้นๆเสียหายไม่ได้รับการ ซ่อมแซม และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

จึงควรเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุง ได้แก่ จัดเตรียมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมต่อ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design เช่น แนะนำให้ ผู้สูงอายุย้ายที่นั่งนอนมาชั้นล่าง ห้องนั่งเล่นควรมีประตูหน้าต่างบานใหญ่ที่เปิดออกสู่ภายนอก เพื่อผู้สูงอายุ จะได้เห็นบรรยากาศภายนอกได้แม้จะอยู่ภายในบ้าน ควรเพิ่มเติม และปรับปรุงพื้นที่สวนของสโมสร หรือ สวนสาธารณะ เพื่อช่วยเพิ่มกิจกรรมกลางแจ้งให้กับผู้สูงอายุได้ออกมาใช้งานมากขึ้น เช่น สวนเพื่อการบำบัด (Healing garden), สวนสมาธิ (Meditation garden), สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory garden)

ภาควิชา เคหการ

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การพัฒนาที่อยู่อาศัยและ
อสังหาริมทรัพย์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2560

5973309225 : MAJOR HOUSING AND REAL ESTATE DEVELOPMENT

KEYWORDS: ELDERS, HOUSING, BUILDING AND OUTDOOR SPACES, IMPROVING QUALITY OF LIFE FOR THE ELDERLY CENTER

LAPA CHALOEICHANYA: DESIGN GUIDELINE AND IMPROVEMENT OF HOUSING ,BUILDING AND OUTDOOR SPACES FOR THE ELDERLY IN SUBURBAN ZONE : A CASE STUDY OF BUENG YITHO MUNICIPALITY, PATHUM THANI PROVINCE.. ADVISOR: ASSOC. PROF.TRIRAT JARUTACH, 239 pp.

This research aims to study the state of the elderly society and economy in Bueng Yitho Municipality, Pathum Thani Province as well as analysis on behavior concerning usability, issues, housing, building and outdoor spaces. In order to create residential design guidelines and developing physically environmental landscapes, these are not only suitable for seniors but also for everyone.

After collecting all the relevant information by interviewing and surveying both residential locations and outdoor spaces, three areas were located for improving quality of life for the elderly center including Fah Rangsit Village, Piyavararom Village Klong 4 and Sathaporn Village. As a result, the majority of residences are currently townhouses and houses. Some issues occurred, including bathroom, kitchen and stairs whose usability was inappropriate. For buildings and outdoor spaces, several issues occurred, including damaged footpaths and roads which have not yet been repaired. In other words, those facilities did not meet the demand for usability as well as being inappropriate in terms of usability.

From the results, there are some recommended solutions regarding residential design guidelines and location improvement as follows: set up an appropriate residency for the elderly lifestyle and align this with the universal design concept, for example: provide suggestions to these seniors; instead of living on upper floors, they should move to lower floor for convenience. It is also suggested that in a living room should have a big door that can be opened to see outside. This will allow the elderly to enjoy themselves in a relaxing atmosphere. Moreover, there are ideas for optional outdoor activities which aim to increase the level of using facilities among the elderly in the community; these consist of a healing garden, meditation garden and sensory garden.

Department: Housing

Student's Signature

Field of Study: Housing and Real Estate
Development

Advisor's Signature

Academic Year: 2017

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์เลอสม สถาปิตานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และรองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้ง 3 แห่ง ของหมู่บ้านฟ้ารังสิต หมู่บ้านปิยวารมย์คลอง 4 และหมู่บ้านสถาพร ที่ได้ช่วยเหลือในการประสานงานและเก็บข้อมูลผู้สูงอายุ ตลอดจนให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยจนเสร็จสิ้นงานวิจัย รวมถึงผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ในภาควิชาเคหการ เพื่อนิสิตในภาควิชาทุกท่าน บุคลากรในหน่วยวิจัยผู้สูงอายุฯ รวมถึง ขอขอบคุณ เพื่อนนิสิตร่วมอาจารย์ที่ปรึกษา และ รุ่นพี่ ที่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาและครอบครัว ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ซึ่งประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือจนประสบความสำเร็จ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญรูปภาพ.....	4
สารบัญแผนภูมิ.....	8
บทที่ 1	9
บทนำ.....	9
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	9
1.2 คำถามงานวิจัย.....	19
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	19
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	20
1.5 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย.....	22
1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	23
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
1.9 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย.....	26
บทที่ 2	27
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	28
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550).....	28

2.1.2 แนวคิดการให้ผู้สูงอายุอาศัยในที่เดิม (Aging in place) (สำนักสถิติแห่งชาติ (United Nation : NN), 2557).....	28
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	30
2.2.1 อายุชีวภาพ (Biological Age) (ลดาวัลย์ เบญจวงค์, รินา ภัทรมานนท์, & อัครินทร์ ไพบูลย์พานิชย์, 2558).....	30
2.2.2 ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) (ภาณุ อดกลั่น, 2539).....	30
2.2.3 ความจำกัดของผู้สูงอายุและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้าน สภาพแวดล้อม (นพวรรณ จงวัฒนาและคณะ, 2541).....	31
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	32
2.3.1 เมืองน่าอยู่ผู้สูงอายุ (Age-Friendly Cities) (WHO, 2007)	32
2.3.2 แนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ (รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2546).....	36
2.3.3 แนวคิด ถนนเพื่อชีวิต (Street for life)(Elizabeth Burton & Lynne Mitchell, 2006).....	37
2.3.4 Universal Design การออกแบบเพื่อทุกคน (ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณะ, 2551).....	38
2.3.5 คู่มือ ปฏิบัติวิชาชีพ สถาปัตยกรรมการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Universal Design Code of Practice) ฉบับพ.ศ. 2552 (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552).....	39
2.3.6 แนวคิดและคุณลักษณะสภาพกายภาพของสวนสำหรับผู้สูงอายุ (ภาวดี อังศุสิงห์, 2559).....	42
2.3.7 หลักการออกแบบบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ (หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).....	53
2.3.8 พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543)	59
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61

2.4.1 โครงการศึกษามาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2548).....	61
2.5 สรุปรวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
บทที่ 3	67
วิธีดำเนินงานวิจัย	67
3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	67
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	69
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	72
3.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	72
บทที่ 4	74
ข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	74
4.1 ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ศึกษา.....	74
4.1.1 ลักษณะทางภูมิประเทศ.....	74
4.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ	75
4.2 วิวัฒนาการเชิงพื้นที่ของพื้นที่ศึกษา.....	77
4.3 ลักษณะการปกครองของพื้นที่ศึกษา	78
4.4 ลักษณะทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุของพื้นที่ศึกษา.....	79
4.4.1 ลักษณะทางด้านสังคม	79
4.4.1 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ	81
4.5 ลักษณะด้านที่อยู่อาศัยของพื้นที่ศึกษา	82

4.6 ลักษณะด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกอาคารของพื้นที่ศึกษา	94
4.6.1 ลักษณะด้านอาคาร.....	94
4.6.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ภายนอกอาคาร	107
1) พื้นที่ธรรมชาติ หรือสวน.....	107
2) พื้นที่พักผ่อน.....	112
3) ทางเท้า.....	114
4) ทางข้ามถนน	115
5) ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน	115
6) ลักษณะการสัญจรและโครงข่ายถนนของพื้นที่ศึกษา	116
7) ปริมาณการใช้เส้นทางสัญจรและการเข้าถึงพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน	122
4.7 แผน นโยบายและยุทธศาสตร์ของพื้นที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	124
บทที่ 5	126
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	126
5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามขั้นที่ 1	127
5.1.1 ข้อมูลด้านสังคม.....	127
5.1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ.....	130
5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ขั้นที่ 2.....	135
5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 1).....	135
5.2.2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 2).....	143
5.2.3 ข้อมูลด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 3).....	146
5.2.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาปัจจัยที่มีผลกระทบ ต่อสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน	152
5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกขั้นที่ 3.....	156

5.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	157
5.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	166
5.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านสภาพ.....	175
5.4 สรุปปัญหา ความต้องการ และแนวทางการออกแบบปรับปรุงในอนาคต	185
5.4.1 ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ ชุมชน	185
1) ด้านที่อยู่อาศัย.....	185
2) ด้านอาคาร	189
3) ด้านพื้นที่ภายนอก	190
5.4.2 แนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย.....	192
5.4.3 แนวทางการออกแบบและปรับปรุงอาคาร และพื้นที่ภายนอก	198
บทที่ 6	206
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	206
6.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์	206
1) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจ ของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน.....	206
2) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน....	207
3) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและ ปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทุก วัย.....	212
6.2 เปรียบเทียบผลการวิจัยกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	220
6.3 ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย.....	223

6.4 ข้อเสนอแนะ	226
รายการอ้างอิง	227
ภาคผนวก.....	230
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	239



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ข้อมูลการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศ พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ.2558	15
ตารางที่ 2 ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2559	17
ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขั้นตอน(คน)	22
ตารางที่ 4 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	26
ตารางที่ 5 สรุปรงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง.....	64
ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขั้นตอน.....	71
ตารางที่ 7 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	73
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนประชากรของหมู่บ้านจัดสรรในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ.....	79
ตารางที่ 9 แสดงกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต	97
ตารางที่ 10 แสดงกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต	101
ตารางที่ 11 เพศ ช่วงอายุของผู้สูงอายุ (n=242)	127
ตารางที่ 12 ลักษณะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุ (n=242).....	128
ตารางที่ 13 โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ (n=242).....	128
ตารางที่ 14 ผู้ดูแลผู้สูงอายุเมื่อเกิดการเจ็บป่วย (n=242).....	129
ตารางที่ 15 อาชีพเดิมและอาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ (n=242)	130
ตารางที่ 16 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ (n=242).....	132
ตารางที่ 17 รายได้ (n=242).....	133
ตารางที่ 18 ที่มาของรายได้และรายจ่ายต่อเดือนของผู้สูงอายุ (n=242).....	133
ตารางที่ 19 เพศ (n=73).....	135
ตารางที่ 20 อายุ (n=73).....	135
ตารางที่ 21 สถานภาพ (n=73).....	136
ตารางที่ 22 จำนวนบุตร (n=73).....	136

ตารางที่ 23 จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด (n=73).....	137
ตารางที่ 24 การนับถือศาสนา (n=73).....	138
ตารางที่ 25 สุขภาพโดยรวม (n=73).....	138
ตารางที่ 26 ผู้ดูแลยามป่วย (n=73).....	139
ตารางที่ 27 ปัญหาการทำงานของร่างกาย (n=73).....	139
ตารางที่ 28 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (n=73).....	140
ตารางที่ 29 สถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บ (n=73).....	140
ตารางที่ 30 การออกกำลังกาย (n=73).....	141
ตารางที่ 31 สถานที่ที่ใช้ออกกำลังกาย (n=73).....	141
ตารางที่ 32 สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน (n=73).....	143
ตารางที่ 33 คนที่อยู่อาศัยด้วย (n=73).....	143
ตารางที่ 34 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบัน (n=73).....	144
ตารางที่ 35 การวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่ (n=73).....	144
ตารางที่ 36 ปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน.....	145
ตารางที่ 37 การเดินทางภายในชุมชน (n=73).....	146
ตารางที่ 38 การเดินทางภายนอกชุมชน (n=73).....	147
ตารางที่ 39 ปัญหาอุปสรรค/ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก (n=73).....	148
ตารางที่ 40 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อสวนสาธารณะ (n=73).....	149
ตารางที่ 41 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อทางเดินเท้า (n=73).....	149
ตารางที่ 42 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อสถานพยาบาล (n=73).....	149
ตารางที่ 43 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อราวจับในห้องน้ำสาธารณะ (n=73).....	149
ตารางที่ 44 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อวัด (n=73).....	150
ตารางที่ 45 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อทางข้ามที่ติดสัญญาณไฟ (n=73).....	150
ตารางที่ 46 ทักษะคดีของผู้สูงอายุต่อป้าย สัญญาณเตือน (n=73).....	150

ตารางที่ 47 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(หกล้ม)	152
ตารางที่ 48 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(ตกบันได)	153
ตารางที่ 49 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(จากยานพาหนะ).....	154
ตารางที่ 50 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	154
ตารางที่ 51 แสดงข้อมูลของจำนวนกรณีศึกษาบ้านทั้ง 9 หลัง	156
ตารางที่ 52 แสดงกิจกรรมที่ทำในรอบวันของบ้านผู้สูงอายุทั้ง 9 กรณีศึกษา.....	184
ตารางที่ 53 แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยประเภททาว์นเฮ้าส์	185
ตารางที่ 54 แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยประเภททาว์นเฮ้าส์	186
ตารางที่ 55 แสดงปัญหาการใช้งานด้านอาคาร	189
ตารางที่ 56 แสดงปัญหาการใช้งานด้านพื้นที่ภายนอก	190
ตารางที่ 57 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงที่อยู่อาศัยแบบทาว์นเฮ้าส์	192
ตารางที่ 58 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยว	195
ตารางที่ 59 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงด้านอาคาร.....	198
ตารางที่ 60 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงด้านพื้นที่ภายนอก	203

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	ปิรามิดของประชากรโลก แสดงโครงสร้างของประชากรโลก ในช่วง ปี พ.ศ.2558 – พ.ศ.2593.....	10
ภาพที่ 2	จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั่วโลก ในช่วง ปี พ.ศ.2493 – พ.ศ.2643.....	10
ภาพที่ 3	กรอบการพิจารณาเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงวัยขององค์การอนามัยโลก.....	12
ภาพที่ 4	อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุในไทย ตั้งแต่ช่วง สังคมสูงวัย ถึง สังคมสูงวัยระดับสุดยอด	12
ภาพที่ 5	แสดงแผนที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	14
ภาพที่ 6	จำนวนประชากรทั้งจังหวัด จำนวนผู้สูงอายุ และร้อยละของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งจังหวัดปทุมธานี.....	16
ภาพที่ 7	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ	18
ภาพที่ 8	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา.....	21
ภาพที่ 9	แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ.....	38
ภาพที่ 10	ขนาดความกว้างของทางเดินในสวน	61
ภาพที่ 11	ระยะก้าวเดินระหว่างแผ่นทางเดิน.....	61
ภาพที่ 12	แนวพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี	75
ภาพที่ 13	ตำแหน่งที่ตั้งของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ.....	77
ภาพที่ 14	เขตการปกครองและเขตเลือกตั้งเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	78
ภาพที่ 15	ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต).....	80
ภาพที่ 16	ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4).....	81
ภาพที่ 17	ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านสภาพร).....	81
ภาพที่ 18	ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านฟ้ารังสิต	82
ภาพที่ 19	ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านฟ้ารังสิต	83
ภาพที่ 20	ผังหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	84

ภาพที่ 21	ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	85
ภาพที่ 22	ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านฟ้ารังสิต	86
ภาพที่ 23	ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	87
ภาพที่ 24	ผังหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	87
ภาพที่ 25	ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	88
ภาพที่ 26	ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านสถาพร	89
ภาพที่ 27	ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสถาพร (บ้านเดี่ยว).....	90
ภาพที่ 28	ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสถาพร (ทาวน์เฮ้าส์).....	90
ภาพที่ 29	ผังหมู่บ้านสถาพร	91
ภาพที่ 30	ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านสถาพร (บ้านเดี่ยว)	92
ภาพที่ 31	ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านสถาพร (ทาวน์เฮ้าส์)	93
ภาพที่ 32	ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	94
ภาพที่ 33	ภาพกิจกรรมด้านร่างกายของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	98
ภาพที่ 34	ภาพกิจกรรมด้านจิตใจของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	98
ภาพที่ 35	ภาพกิจกรรมด้านภูมิปัญญาของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	98
ภาพที่ 36	ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	98
ภาพที่ 37	ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	99
ภาพที่ 38	ภาพกิจกรรมของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	102
ภาพที่ 39	ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	102
ภาพที่ 40	ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร	103
ภาพที่ 41	ภาพกิจกรรมด้านจิตใจของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านหมู่บ้านสถาพร	106
ภาพที่ 42	ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านหมู่บ้านสถาพร.....	107
ภาพที่ 43	ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต	108
ภาพที่ 44	บริเวณสนามหญ้า และพื้นที่พักผ่อนในสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต.....	108

ภาพที่ 45 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสวนสาธารณะหมู่บ้านฟ้ารังสิต	109
ภาพที่ 46 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนสาธารณะหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	109
ภาพที่ 47 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสวนสาธารณะหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	110
ภาพที่ 48 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านสถาพร	111
ภาพที่ 49 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสโมสรหมู่บ้านสถาพร	111
ภาพที่ 50 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนสวนสาธารณะของหมู่บ้านสถาพร	112
ภาพที่ 51 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนสาธารณะของหมู่บ้านสถาพร	112
ภาพที่ 52 ลักษณะการสัญจรของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	117
ภาพที่ 53 ลักษณะการสัญจรของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร	118
ภาพที่ 54 โครงข่ายถนนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ	119
ภาพที่ 55 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	120
ภาพที่ 56 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร.....	121
ภาพที่ 57 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4.....	122
ภาพที่ 58 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร.....	123
ภาพที่ 59 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 1	157
ภาพที่ 60 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 1	158
ภาพที่ 61 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 2.....	160
ภาพที่ 62 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 2	161
ภาพที่ 63 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 3.....	163
ภาพที่ 64 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 3	164
ภาพที่ 65 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 4.....	166
ภาพที่ 66 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 4	167
ภาพที่ 67 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 5.....	169
ภาพที่ 68 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 5	170

ภาพที่ 69	กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 6	172
ภาพที่ 70	สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 6	173
ภาพที่ 71	กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 7	175
ภาพที่ 72	สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 7	176
ภาพที่ 73	กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 8	178
ภาพที่ 74	สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 8	179
ภาพที่ 75	กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 9	181
ภาพที่ 76	สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 9	182
ภาพที่ 77	แสดงแนวความคิดการเพิ่มพื้นที่ของสัญจรสำหรับทางเท้าและทางจักรยาน	215
ภาพที่ 78	ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต	216
ภาพที่ 79	แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ	221
ภาพที่ 80	แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ	222
ภาพที่ 81	การกระจุกตัวของตำแหน่งที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา	224
ภาพที่ 82	การกระจุกตัวของตำแหน่งที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา	225

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ 1	แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต.....	96
แผนภูมิ 2	แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารามย์ คลอง 4	100
แผนภูมิ 3	แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร.....	104
แผนภูมิ 4	เพศของผู้สูงอายุ.....	127
แผนภูมิ 5	ช่วงอายุของผู้สูงอายุ.....	127
แผนภูมิ 6	ลักษณะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุ.....	128
แผนภูมิ 7	โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ.....	129
แผนภูมิ 8	ผู้ดูแลผู้สูงอายุเมื่อเกิดการเจ็บป่วย.....	130
แผนภูมิ 9	อาชีพเดิมของผู้สูงอายุ.....	131
แผนภูมิ 10	อาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ.....	131
แผนภูมิ 11	ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ.....	132
แผนภูมิ 12	ที่มาของรายได้ต่อเดือนของผู้สูงอายุ.....	134
แผนภูมิ 13	ที่มาของรายจ่ายต่อเดือนของผู้สูงอายุ.....	134
แผนภูมิ 14	โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(หกล้ม).....	152
แผนภูมิ 15	โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(ตกบันได).....	153
แผนภูมิ 16	โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(จากยานพาหนะ).....	154
แผนภูมิ 17	การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา.....	155

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ผู้สูงอายุโลก

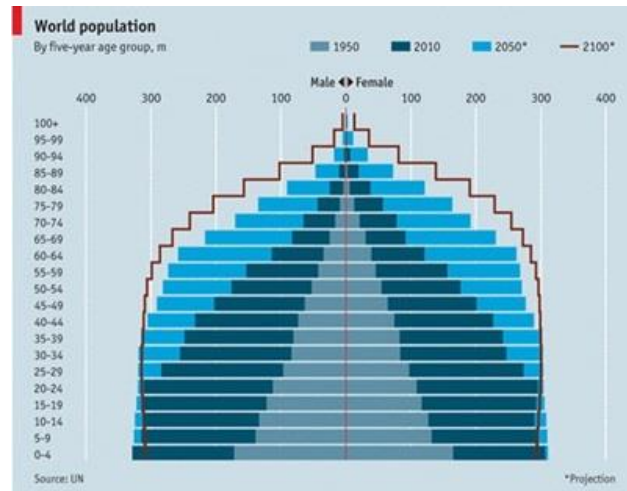
องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่า พ.ศ.2544-2643 จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน เป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับ สำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปว่าไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 โดยมีประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Organization, 2015) ในช่วง พ.ศ.2567-2568

องค์การสหประชาชาติได้นิยาม *ผู้สูงอายุ* หมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไปและได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

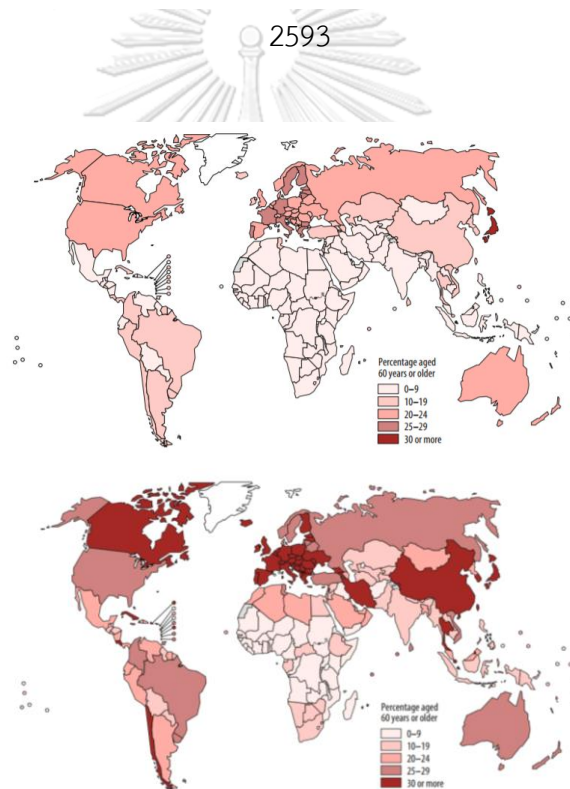
“สังคมสูงวัย” (Ageing society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7)

“สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14)

“สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด(หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20)



ภาพที่ 1 พีรามิดของประชากรโลก แสดงโครงสร้างของประชากรโลก ในช่วง ปี พ.ศ.2558 – พ.ศ.



ภาพที่ 2 จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั่วโลก ในช่วง ปี พ.ศ.2493 – พ.ศ.2643

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากเอกสาร World Urbanization Prospects ประจำปี พ.ศ.2557 ที่จัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ได้ระบุไว้ว่า ปัจจุบันประชากรโลกอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท โดยตลอดระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้เกิดการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็วและยังคงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต เกิดจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางการแพทย์ การโภชนาอาหาร ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดี มีโภชนาการทางอาหารที่ถูกหลักอนามัย ประชากรมีมาตรฐานชีวิตที่ดี มี

การศึกษา มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพทย์ ซึ่งจะส่งผลทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลง ทั้งนี้มีการคาดการณ์ไว้ว่า จำนวนประชากรที่อาศัยในเมืองจะมีมากขึ้นถึงร้อยละ 66 ของประชากรโลกทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบัน คือ ร้อยละ 54(WHO, 2007)

การที่ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบทนั้น เมื่อประชากรในเมืองมีความหนาแน่น ก็เกิดการความต้องการในด้านต่างๆเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภค ทำให้เมืองเกิดขยายตัวไปยังพื้นที่ชานเมือง ซึ่งอาจส่งผลต่อพื้นที่ในเขตดังกล่าวได้ เพื่อให้การพัฒนาเมืองเกิดความยั่งยืนต่อไป จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาและวางระบบที่ดี เพื่อมารองรับความต้องการและปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงทำการศึกษาและได้ให้นิยามความหมายของ “เมืองน่าอยู่” ครอบคลุมถึงสภาวะความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของคน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม เอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและจิตวิญญาณ ตลอดจนเมืองหรือชุมชนมีการบริหารปกครองที่ดีโดยเน้นความเป็นธรรม (equity) การมีส่วนร่วม (participation) และการประสานความร่วมมือ (Cooperation) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน โดยสามารถสรุปเป็นแนวคิดเรื่อง “พถพพลัง” (Active ageing) หรือ ‘สูงวัยอย่างมีคุณภาพ’ บัญญัติขึ้นโดยองค์การอนามัยโลกเมื่อ พ.ศ.2533 คือกระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาด้านสุขภาพ การมีส่วนร่วม ความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนเมื่อสูงวัย โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดกรอบการพิจารณาเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงวัย(Age Friendly City)ไว้ 8 ประเด็น ดังนี้คือ

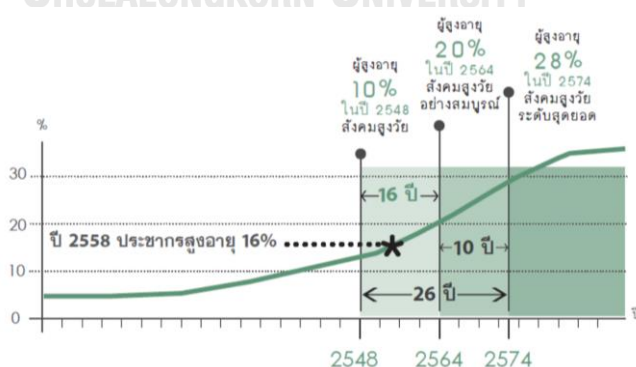
- 1.อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces & buildings)
- 2.ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)
- 3.ที่อยู่อาศัย (Housing)
- 4.การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)
- 5.การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)
- 6.การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)
- 7.การสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ (Communication & Information)
- 8.การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

(WHO, 2007)



ภาพที่ 3 กรอบการพิจารณาเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก
สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย

ในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างอายุของประชากรไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประชากรไทยกำลังสูงวัยขึ้นอย่างรวดเร็ว สาเหตุที่ทำให้ประชากรไทยสูงวัยขึ้นได้แก่อัตราเกิดที่ลดลงอย่างรวดเร็วในเวลา 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา และอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้น โดยประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” (Ageing society) คือสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่า ประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ตั้งแต่ พ.ศ.2548 จากนั้นประเทศไทยจะใช้เวลา 16 ปี ก่อนจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) ในราว 2564 และจะใช้เวลาอีกเพียง 10 ปี ก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) ประมาณ พ.ศ.2574 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553)



ภาพที่ 4 อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุในไทย ตั้งแต่ช่วง สังคมสูงวัย ถึง สังคมสูงวัยระดับสุดยอด

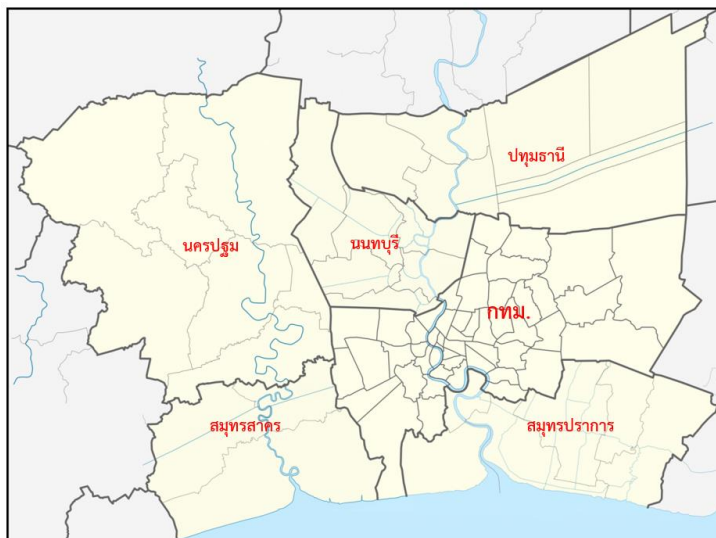
เมื่อโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้มีจำนวนประชากรสูงอายุมากขึ้น โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่นั้นอาศัยอยู่ในเขตชนบทตามลำพังหรือถูกทอดทิ้งให้อยู่กับหลาน เนื่องจากประชากรในวัยทำงานได้เดินทางเข้าไปหาแหล่งงานในตัวเมือง และส่วนมากจะส่งรายได้กลับมาทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเครือญาติที่สามารถดูแลช่วยเหลือกันได้ได้อย่างใกล้ชิด มาเป็นสังคมเมืองที่ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานต่างเร่งรีบออกจากที่อยู่อาศัยไปทำงาน หรือทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ มีการพัฒนาที่อยู่อาศัย เทคโนโลยีต่างๆ ที่ก้าวล้ำเกินความสามารถของผู้สูงอายุที่จะเข้าไปใช้งาน และการเข้าถึงยังสถานที่สาธารณะต่างๆ ในหลายแห่ง ยังขาดมาตรฐานที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้งานได้

จากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในหลายๆ ด้าน เช่น การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน และการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย โดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547a) หลังจากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุดังกล่าวมีผลบังคับใช้ มีการดำเนินการบ้างตามหน่วยงานที่เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายหรือตระหนักถึงความสำคัญมากนัก การจะส่งเสริมหรือสนับสนุนการบริการเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในสังคมเมืองและพื้นที่เขตชานเมืองที่มีผู้สูงอายุจำนวนมากได้นั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยถึงลักษณะทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบของสังคมเมืองและสังคมชนบทที่มีอยู่ รวมทั้งศึกษาความต้องการบริการสาธารณสุขของผู้สูงอายุ เพื่อสามารถใช้ออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ในการออกแบบให้เมืองมีความน่าอยู่ สะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและคนทุกวัย (Smart city for Ageing) รวมถึงมีระบบการขนส่ง (Transportation) ที่เอื้อต่อการเดินทางของผู้สูงอายุ ระบบสาธารณสุขที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย (access to care) ซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ (Independent living of urban elderly) ทั้งในที่อยู่อาศัยและในเมือง เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงวัย (Age-friendly city) อย่างแท้จริง

การขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (BMR--Bangkok Metropolitan Region) (กาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2550)

“กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” คือ พื้นที่ที่เป็นเขตเมืองของกรุงเทพมหานครและจังหวัดที่ตั้งอยู่โดยรอบ (“ปริมณฑล” หมายถึง วงรอบ) ประกอบด้วยกรุงเทพมหานครและอีก 5 จังหวัดปริมณฑล คือ สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี ส่วนที่เป็น BMR นี้ มีพื้นที่ทั้งหมด 7,761.6 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่เรียกว่า เขตมหานคร (Metropolis) ที่

หมายถึง เขตพื้นที่ที่มีเมืองศูนย์กลาง และมีพื้นที่เมืองอื่น ๆ อยู่ล้อมรอบเมืองศูนย์กลางดังกล่าว โดยเขตพื้นที่เมืองที่ล้อมรอบเหล่านี้มีการผสมผสานทางเศรษฐกิจและสังคมกับเมืองศูนย์กลาง



ภาพที่ 5 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การเกิดเขตที่เป็นมหานครของกรุงเทพฯ นั้น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกรุงเทพมหานคร แต่มีการขยายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไปในเขตจังหวัดปริมณฑล อาทิ ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้มีการไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น มีการขยายไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร และได้ส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานในพื้นที่มากขึ้นตามมา นอกจากนี้ยังมีการย้ายสถานที่ราชการสำคัญ ๆ ไปในเขตปริมณฑล โดยเฉพาะที่จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนมีการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์อันเป็นผลจากตามความต้องการของที่อยู่อาศัยทั้งจากประชากรในพื้นที่ ผู้ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ และผู้ที่ต้องการบ้านพักอาศัยในราคาที่ไม่แพงนัก เนื่องจากบ้านที่อยู่ในเมืองชั้นในและชั้นกลางของกรุงเทพมหานครมีราคาสูงมาก ทำให้มีการย้ายบ้านเรือนออกไปอยู่ตามชานเมืองหรือพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น เขตพื้นที่ที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานครของจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม จึงมีบ้านจัดสรรผุดขึ้นอย่างมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) จนในปัจจุบันเองแทบไม่สามารถแยกเขตของกรุงเทพมหานครกับเขตของจังหวัดปริมณฑลได้เลย เพราะมีพื้นที่ของความเป็นเมืองที่ต่อเนื่องกันจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองเดียวกัน

การขยายการใช้พื้นที่ ไปยังจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่ติดกับกรุงเทพมหานคร และได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่ในบริเวณนี้อย่างมาก ในการวางแผนการพัฒนาในระยะต่อมา จึงได้ขยาย

พื้นที่การพัฒนาที่ครอบคลุมพื้นที่ที่รวมจังหวัดปริมณฑลเข้าไปด้วย แทนที่จะเป็นการพัฒนา กรุงเทพมหานครโต ๆ เพียงจังหวัดเดียวเหมือนที่เป็นมาในอดีต และพื้นที่นี้ได้กลายเป็นเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือที่เรียกกันว่า BMR (Bangkok Metropolitan Region) (กาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2550)

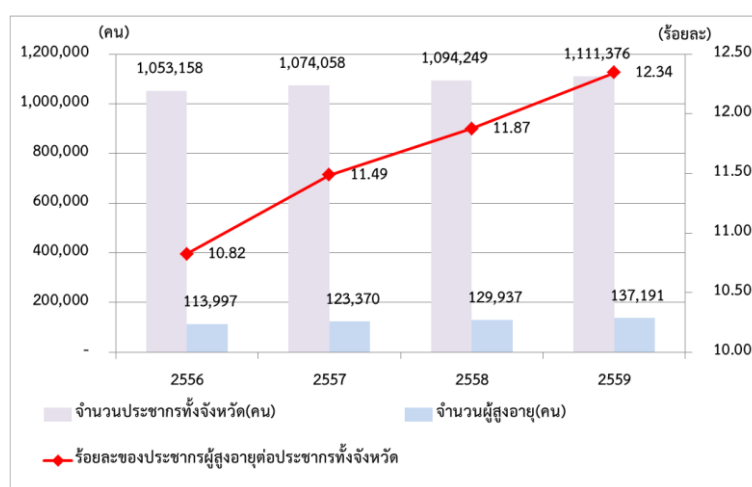
ซึ่งการขยายการใช้พื้นที่ไปยังจังหวัดปริมณฑลนั้น ปัจจัยที่สังเกตเห็นได้จากการขยายตัวของ เมืองคือ จำนวนของที่อยู่อาศัย จากสถิติข้อมูลการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศ ประจำปี พ.ศ.2558 (ศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์, 2558) เมื่อนำมาพิจารณาจำนวนการออกใบอนุญาตจัดสรร ที่ดินย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2558 พบว่า จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนการออกใบอนุญาต มากที่สุดในจังหวัดปริมณฑล คือ จำนวน 51,008 ใบ รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี 46,997 ใบ และ จังหวัดสมุทรปราการ 44,609 ใบ ตามลำดับ อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเขตการปกครองระดับ เทศบาลเมือง พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนเทศบาลเมืองมากที่สุด คือ 9 แห่ง แสดงให้เห็นว่า จังหวัดปทุมธานีได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1 ข้อมูลการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศ พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ.2558

จังหวัด	2554	2555	2556	2557	2558	รวมทั้งหมด
Province	2011	2012	2013	2014	2015	
ปทุมธานี	25,861	8,567	10,268	5,405	907	51,008
นนทบุรี	10,113	9,081	9,874	8,027	9,902	46,997
นครปฐม	2,423	2,258	3,837	2,860	2,506	13,884
สมุทรสาคร	2,781	1,032	2,015	1,909	3,433	11,170
สมุทรปราการ	6,389	2,185	11,636	12,474	11,925	44,609

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทั้งการเป็นศูนย์กลางการศึกษา และเมือง แห่งโรงงานอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ขยายตัวของชุมชนบริเวณรอบสถานศึกษาและสถานประกอบการ จากปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้สภาพ สังคมของจังหวัดปทุมธานีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการเคลื่อนย้ายของประชากรเป็นจำนวนมาก เป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการที่เห็นแก่ได้ใช้โอกาสดังกล่าวในการมอมเมาเยาวชน ก่อให้เกิดปัญหา การมั่วสุมภายในหอพักที่อาจชักนำไปสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การลวงละเมิดทางเพศ และ อบายมุขอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องมีมาตรการในการดำเนินการเชิงป้องกันและปราบปรามมิให้มี การมั่วสุม หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของเยาวชน นักศึกษารวม ทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี และยังมีการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สำคัญนั่นคือ “การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ” โดยข้อมูลจากที่ทำการ

ปกครองจังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชากรผู้สูงอายุ(อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จาก 113,997 คน หรือร้อยละ 10.82 ของประชากรทั้งหมด ใน พ.ศ.2556 เพิ่มขึ้นเป็น137,191 คน หรือร้อยละ 12.34 ของประชากรทั้งหมดใน พ.ศ.2559 ทั้งนี้ตามนิยามของสังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทยเริ่มก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 โดยพิจารณาจากประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2567 นั่นคือ เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 20 (สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี, 2559)



ภาพที่ 6 จำนวนประชากรทั้งจังหวัด จำนวนผู้สูงอายุ และร้อยละของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งจังหวัด ปทุมธานี

โครงสร้างอายุที่เปลี่ยนไปเกิดจากสาเหตุหลักจากการลดลงของอัตราการเกิด รวมทั้งการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขที่ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนจนกระทบการจัดการจัดสรรทรัพยากรของจังหวัดในอนาคต ดังนั้น จึงควรมีนโยบายหรือแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมรองรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบในประเด็นต่างๆ เช่น จำนวนประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะมีผลต่อผลผลิตรวมของจังหวัด การจัดสรรทรัพยากรเพื่อผู้สูงอายุของจังหวัดเพิ่มขึ้นจะมีผลกระทบต่อการจัดการด้านสังคม การพึ่งพิงสมาชิกในครอบครัวที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดและประเทศในระยะยาวด้วย

ตารางที่ 2 ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2559



เรื่อง	อ.เมืองปทุมธานี	อ.คลองหลวง	อ.ธัญบุรี	อ.หนองเสือ	อ.ลาดหลุมแก้ว	อ.ลำลูกกา	อ.สามโคก
พื้นที่ (ตร.กม.)	120.151	299.152	112.124	413.632	183.12	297.71	94.967
จำนวนประชากร (คน)	203,646 คน	268,523 คน	203,692 คน	53,061 คน	64,685 คน	269,183 คน	54,637 คน
ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)	1,694.91 คน	897.61 คน	1,816.66 คน	128.28 คน	353.23 คน	904.17 คน	575.32 คน

จากการพิจารณาเรื่องความหนาแน่นของประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดปทุมธานี พบว่า อำเภอธัญบุรี มีความหนาแน่นมากที่สุด คือ 1,816.66 คน ต่อตารางกิโลเมตร

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ได้รับการยกฐานะมาจาก “อบต.บึงยี่โถ”(ก่อตั้งเมื่อ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538) และจาก “เทศบาลตำบลบึงยี่โถ”(ยกฐานะจาก อบต.บึงยี่โถ เมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ.2550) มาเป็น “เทศบาลเมืองบึงยี่โถ” เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2554 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ประกาศ ณ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2554

สาเหตุที่มีการยกฐานะเป็น “เทศบาลเมืองบึงยี่โถ” เนื่องจากในปัจจุบัน เขตพื้นที่ตำบลบึงยี่โถมีความเจริญเติบโตและมีการพัฒนาในหลายๆด้านอย่างรวดเร็ว เช่น การพาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การศึกษา การอุตสาหกรรม การกีฬา การคมนาคมขนส่ง และสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมเมืองมากขึ้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในตำบลบึงยี่โถมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นสังคมเมือง เทศบาลเมืองบึงยี่โถในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ดูแลคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ตำบลบึงยี่โถให้มีความอยู่ดีกินดี มีคุณภาพกายและคุณภาพใจที่ดี จึงมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรให้ใหญ่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม และเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึง ครอบคลุม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (เทศบาลเมืองบึงยี่โถ, 2557)

สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในเขตตำบลบึงยี่โถอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ จาก พ.ศ. 2554 ใน ขณะนั้นเป็น อบต.บึงยี่โถ ต้องจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 366 คน โดยปัจจุบัน ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองบึงยี่โถต้องจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นจำนวน 3,637 คน สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ มีจำนวน 3,637 คน จากจำนวน

ประชากรทั้งหมด 31,670 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48 ซึ่งข้อมูลปัจจุบันของประเทศไทยเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging society) หมายถึง สังคม หรือประเทศที่มีประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมี ประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักสถิติแห่งชาติ (United Nation : NN), 2557)

ทั้งนี้ เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ก็ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วอย่างสิ้นเชิง และจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเทศบาล เมืองบึงยี่โถก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา ดังนั้น เทศบาลเมืองบึง ยี่โถจึงต้องมีมาตรการเร่งด่วนสำหรับการจัดบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ ทั้งการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการสังคม การจัดงบประมาณบริหารจัดการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการเตรียมความพร้อม ต่อการเป็นประชาคมอาเซียน (เทศบาลเมืองบึงยี่โถ, 2558)

จากสาเหตุที่พื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถเกิดการขยายตัวและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเคลื่อนย้ายของประชากรเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ที่มีการสร้างหมู่บ้านบ้านจัดสรรขึ้นมากขึ้น เช่นกัน จนในปัจจุบันมีจำนวนโครงการจัดสรรกว่า 30 โครงการ และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 30,322 คน นอกจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมเมืองมากขึ้น มีความเจริญมากขึ้นแล้ว ปัญหาที่พบได้ในปัจจุบัน คือ พื้นที่ที่ถูกถนนสายหลักผ่ากลาง (ถนนนครนายก-รังสิต) มีโครงการจัดสรรเป็นจำนวนมาก ทุกบ้านมีรั้วกัน แยกกันอยู่ ไม่มีศูนย์กลางของชุมชน ที่อยู่อาศัยไม่ปลอดภัย ระบบขนส่งไม่สะดวกสบาย เป็นต้น



ภาพที่ 7 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ จะเน้นการศึกษาในด้านใดด้านหนึ่งของด้านกายภาพเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องเพียงบางประเด็นของกรอบการพิจารณาเมื่อนำอยู่สำหรับผู้สูงวัย เช่น ที่อยู่อาศัย และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองประเด็นใน 1 พื้นที่ศึกษา แต่ยังขาดการศึกษาที่ครบทั้ง 2 ด้านทางกายภาพ และมี 6 ด้านที่เหลือเป็นองค์ประกอบของการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ทางกายภาพด้านต่างๆ สำหรับชุมชนผู้สูงอายุในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้เป็นไปตามกรอบการพิจารณาเมื่อนำอยู่สำหรับผู้สูงวัยทั้ง 8 ประเด็น สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกพื้นที่เขตเทศบาลบึงยี่โถ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี เนื่องจากทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ มีนโยบายในการพัฒนาชุมชนและให้บริการผู้สูงอายุ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ และกฎกระทรวงที่ว่าด้วยเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาครบ 3 ด้านทางกายภาพ และมี 5 ด้านทางสังคมเป็นองค์ประกอบของกรอบการพิจารณาเมื่อนำอยู่สำหรับผู้สูงวัย และผู้สูงอายุในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานครยังประสบปัญหาในเรื่องของการใช้งานสถานที่ต่างๆ รวมถึงพื้นที่กายภาพภายนอกอาคาร แสดงให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเมื่อนำอยู่สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่ชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับพื้นที่ศึกษาต่อไปได้

1.2 คำถามงานวิจัย

องค์ประกอบเมื่อนำอยู่สำหรับผู้สูงวัยทางกายภาพ 2 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย (Housing) และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร (Outdoor spaces and building) ขององค์การอนามัยโลก (WHO) นำมาปรับใช้กับเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ และประเทศ ไทยได้หรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน
- 2) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตของเนื้อหา

1.1) ศึกษาข้อมูลที่มีผลกระทบต่อผู้สูงอายุในพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ด้านประชากร และสังคม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลทางด้านกฎหมาย และนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับผู้สูงอายุ

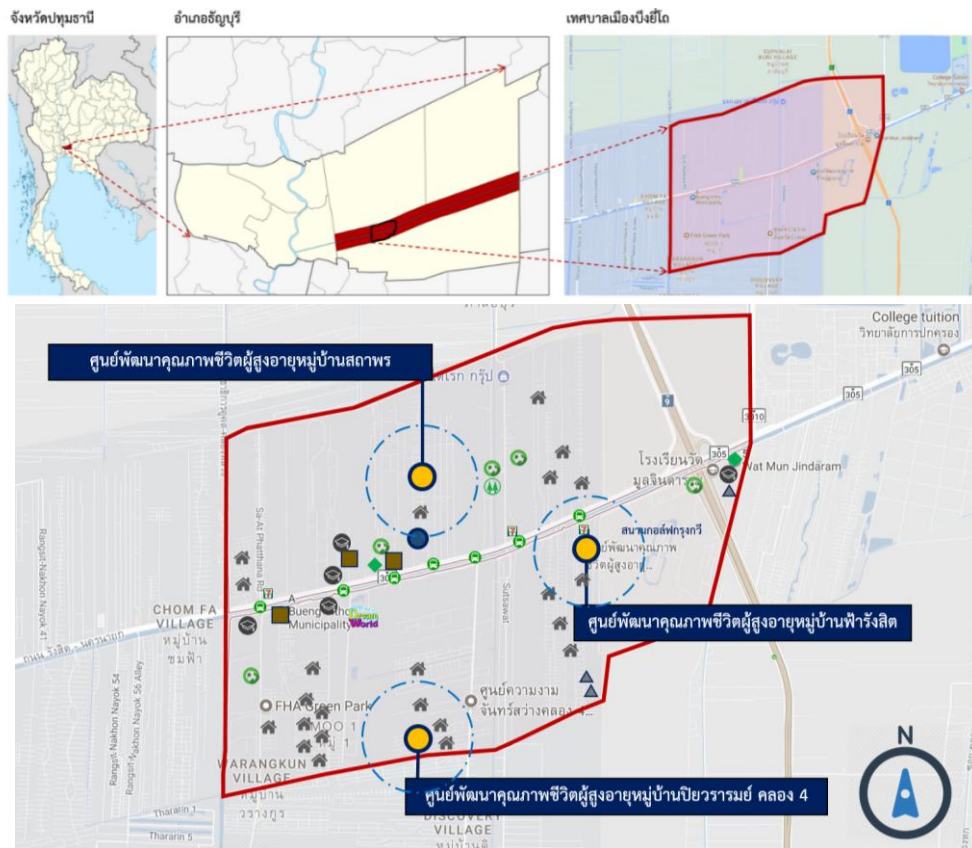
1.2) ศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่

1.3) ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะทางด้านกายภาพ รวมถึงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการใช้งาน

1.4) นำหลักการเบื้องต้นของผู้วิจัยทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 2 ด้านทางกายภาพ ซึ่งได้แก่ ที่อยู่อาศัย และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร เป็นแนวทางในการออกแบบ และ 6 ด้านที่เหลือซึ่งได้แก่ ระบบขนส่งมวลชน การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม การยอมรับจากสังคม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและการจ้างงาน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร และการสนับสนุนของชุมชน และการบริการด้านสุขภาพเป็นแนวทางในการออกแบบ โดยสอบถามความคิดเห็น และจัดทำการประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันกับหน่วยงาน และผู้สูงอายุภายในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

2) ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

เลือกศึกษาเป็นระดับชุมชน ในเขตพื้นที่ชุมชนในเขตปริมณฑล โดยคัดเลือกจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น การช่วยสมทบการปรับปรุงทั้งด้านบุคลากร และทรัพยากรต่างๆ ในชุมชน ซึ่งชุมชนนั้นคือ เทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอัญชบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยขอบเขตพื้นที่ศึกษาจะอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ โดยศึกษาจากพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางชุมชนจำนวน 3 ศูนย์กลางชุมชน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร



ภาพที่ 8 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

3) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้คือผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่รวมผู้สูงอายุที่มีอาการหลงหรือหูตึง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์ หรือป่วยหนักจนไม่สามารถในการใช้พื้นที่ภายนอกได้ด้วยตัวเอง โดยทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 3 ระยะ ได้แก่

ขั้นที่ 1 คือทำแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ สุ่มประชากรผู้สูงอายุจากทั้งหมด 613 คน โดยใช้ทฤษฎีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 สรุปลยอดประชากรผู้สูงอายุที่ทำแบบสอบถามในขั้นแรก เป็นจำนวน 242 คน สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- เมื่อ
- n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 - N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 - e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้มีได้

ขั้นที่ 2 คือสัมภาษณ์กลุ่มที่ผู้สูงอายุที่คัดเลือกมาจากขั้นที่ 1 โดยสุ่มประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 ของประชากรผู้สูงอายุในขั้นที่ 1 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 73 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4 ที่ คือ ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต สัมภาษณ์ 38 คน , ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารามย์ คลอง 4 สัมภาษณ์ 15 คน และศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร สัมภาษณ์ 20 คน

ขั้นที่ 3 คือสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้สูงอายุในขั้นที่ 2 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 9 คน แบ่งจำนวนตามอายุของผู้สูงวัยทั้ง 3 ช่วง คือต้น(60-69 ปี), กลาง (70-79ปี) และปลาย (80 ปีขึ้นไป) อย่างละ 1 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์ผู้สูงอายุ 3 ที่ดังที่กล่าวข้างต้น คือ ศูนย์ฯ ละ 3 คน

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขั้นตอน(คน)

ที่	ศูนย์กลางผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุ	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
			แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	สัมภาษณ์เชิงลึก
1	ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	318	126	38	3
2	ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารามย์ คลอง 4	122	48	15	3
3	ศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร	173	68	20	3
รวม		613	242	73	9

1.5 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

1) **ข้อมูลทุติยภูมิ** ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ รวมถึงศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2) **ข้อมูลปฐมภูมิ** สอบถาม สัมภาษณ์ สัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) **แบบสอบถาม** ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ

2) **แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง** การสำรวจความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน เพื่อศึกษาลักษณะสภาพการอยู่อาศัย ตลอดจนศึกษาพื้นที่ภายนอกอาคาร สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อพื้นที่ดังกล่าว นำไปสู่การปรับปรุงที่อยู่อาศัย และพื้นที่ภายนอกเพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานคร โดยแบบสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และข้อมูลด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกของชุมชน

3) **แบบสัมภาษณ์เชิงลึก** การเข้าไปสำรวจ สังเกต วัดระยะ และสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและการใช้งานพื้นที่ต่างๆในบ้านพักอาศัย และรอบบริเวณบ้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา พฤติกรรม และความต้องการของผู้สูงอายุ นำไปสู่การออกแบบปรับปรุงที่พักอาศัย เพื่อเป็นบ้านต้นแบบให้กับบ้านหลังอื่นๆที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในชุมชน

4) **แบบสำรวจ** การสำรวจภาคสนาม ทางผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลทางด้านปัจจัยการเข้าถึงของพื้นที่ ปัจจัยทางกายภาพของพื้นที่ ปัจจัยทางภูมิทัศน์ ปัจจัยการจัดการระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และปัจจัยทางด้านอุปสรรคของพื้นที่ ด้วยการใช้การสำรวจ สังเกต ทำแผนที่ประกอบการสำรวจ

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้แนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก สำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เขตชานเมือง

2) กลุ่มผู้สูงอายุ และบุคคลทั่วไป สามารถนำข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

3) กลุ่มนักวิจัย นักลงทุน นักออกแบบ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่น่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เขตชานเมืองให้กับผู้สูงอายุ และผู้ใช้งานทุกสถานะ ทุกวัย สามารถใช้พื้นที่เหล่านั้นได้อย่างปลอดภัย

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) **ผู้สูงอายุ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547b)** มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) อ้างอิงตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ผู้สูงอายุ คือบุคคลซึ่งมีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

2) **สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ** หมายถึง การทำสภาพแวดล้อมให้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัย เหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้สูงอายุ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและการยอมรับในสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ซึ่งครอบคลุมถึงที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน รวมถึงพื้นที่สาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนด้วย ซึ่งแต่ละด้านมีค่าจำกัดความดังต่อไปนี้

2.1) **ที่อยู่อาศัย** หมายถึง อาคารบ้านเรือน รวมถึงตึก โรง และแพที่มนุษย์จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้

เป็นที่อยู่อาศัยทั้งกลางวันและกลางคืน ภายในที่อยู่อาศัยประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการมีทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย อุปกรณ์และสิ่งที่ใช้สอยที่จำเป็นตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีงามทั้งส่วนตัวและครอบครัวของผู้พักอาศัย

2.2) **สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ (กฎกระทรวง, 2548)** หมายถึง ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้สูงอายุ

2.3) **พื้นที่สาธารณะ** หมายถึง พื้นที่ทางสังคมซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ได้แก่ถนน(รวมถึงทางเท้า) ลานสาธารณะ สวนสาธารณะ และอาคารรัฐบาล เป็นต้น

2.4) **ระบบขนส่งมวลชน** หมายถึง รถขนส่งมวลชน ทางรถขนส่งมวลชน สถานีรถขนส่งมวลชน ที่จอดรถขนส่งมวลชน ศูนย์ซ่อมบำรุง โรงเก็บของการเดินรถขนส่งมวลชน การจัดทำมีสถานที่จอดยานพาหนะของผู้โดยสาร ระบบพลังงาน ระบบควบคุม ระบบสัญญาณ ระบบจัดจำหน่ายและเก็บค่าโดยสาร ระบบความปลอดภัย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ และระบบสื่อสารที่ใช้ในกิจการขนส่งมวลชน และให้หมายความรวมถึงอาคารและอุปกรณ์ของระบบดังกล่าวด้วย

3) **เขตปริมณฑล (กาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2550)** หมายถึง พื้นที่ที่โดยรอบของกรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี

4) เมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ(Age Friendly City) (WHO, 2007) หมายถึง “เมืองน่าอยู่” ที่ครอบคลุมถึงสภาวะความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของคน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม เอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและจิตวิญญาณ ตลอดจนเมืองหรือชุมชนมีการบริหารปกครองที่ดีโดยเน้นความเป็นธรรม (equity) การมีส่วนร่วม (participation) และการประสานความร่วมมือ (Cooperation) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน โดยสามารถสรุปเป็นแนวคิดเรื่อง “พดุมพลัง” (Active ageing) หรือ ‘สูงวัยอย่างมีคุณภาพ’ โดยประกอบด้วย 8 ประเด็น ดังนี้คือ 1. อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces & buildings) 2.ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation) 3.ที่อยู่อาศัย (Housing) 4.การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation) 5.การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion) 6.การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment) 7.การสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ (Communication & Information) และ 8.การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในเรื่อง “การศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองของกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์	แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
1. เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน	1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 2. แนวคิดการให้ผู้สูงอายุอาศัยในที่เดิม (Aging in place)
2. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน	1. อายุชีวภาพ (Biological Age) 2. ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) 3. ความจำกัดของผู้สูงอายุและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย	1. เมืองน่าอยู่ผู้สูงวัย (Age-Friendly Cities) 2. แนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ 3. แนวคิด ถนนเพื่อชีวิต (Street for life) 4. Universal Design การออกแบบเพื่อทุกคน 5. คู่มือ ปฏิบัติวิชาชีพ สถาปัตยกรรมการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Universal Design Code of Practice) ฉบับพ.ศ. 2552 6. แนวคิดและคุณลักษณะสภาพกายภาพของสวนสำหรับผู้สูงอายุ 7. หลักการออกแบบบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ 8. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550)

รายงานการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 3 ประเภท ตามเกณฑ์อายุคือ

ผู้สูงอายุวัยต้น (Young Old) ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี

ผู้สูงอายุวัยกลาง (Medium Old) ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี

ผู้สูงอายุวัยปลาย (Old Old) หรือ Oldest Old ได้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป โดยมีการแบ่งผู้สูงอายุตามลักษณะของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **การสูงอายุตามวัย (Chronological aging)** หมายถึง การสูงอายุตามปี ปฏิทิน โดยการนับวัน เดือน ปีที่เกิด

2. **การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological aging)** หมายถึง การสูงอายุนับจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย และกระบวนการหน้าที่ที่ ปรากฏ ที่มีอายุเพิ่มขึ้น

3. **การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological aging)** หมายถึง การสูงอายุนับจากการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของการรับรู้ แนวคิด ความจำ การ เรียนรู้ เขาวนปัญญาและลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะต่างๆ ของชีวิตแต่ละคนที่มี อายุเพิ่มขึ้น

4. **ความสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological aging)** หมายถึง ความสูงอายุนับจากการเปลี่ยนแปลง บทบาทหน้าที่ สภาพบุคคลในระบบ สังคม เช่น ครอบครัว หน่วยงาน เป็นต้น

2.1.2 แนวคิดการให้ผู้สูงอายุอาศัยในที่เดิม (Aging in place) (สำนักสถิติแห่งชาติ

(United Nation : NN), 2557)

แนวคิดการให้ผู้สูงอายุอาศัยในที่เดิม เป็นการให้บริการผู้สูงอายุโดยแนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอายุแล้วอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยเดิม และให้มีบริการเพื่อช่วยเหลือได้ในกรณีที่เกิดปัญหาสุขภาพขึ้น ซึ่งทางเลือกทั่วไปในการรักษาพยาบาล คือ การให้ผู้สูงอายุเป็นฝ่ายไปหาเพื่อรับการรักษาหรือต้องย้ายที่อยู่ไปยังสถานที่ที่สามารถให้การรักษาพยาบาลได้ แต่โดยความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 90 ต้องการอาศัยอยู่ในที่เดิม ซึ่งผู้สูงอายุรู้สึกว่าจะตนเองสามารถฟื้นตัวได้ดีกว่า ผู้สูงอายุบางส่วนปฏิเสธที่จะเข้ารับการผ่าตัดเพราะกลัวว่าจะต้องย้ายออกจากที่อยู่เดิม ปัญหาที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญเมื่อมีอายุมากขึ้นนั้นมีอยู่หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านจิตใจ

แนวคิดในเรื่องการสูงอายุอยู่อาศัยในที่เดิม เริ่มได้รับความสนใจในช่วงกลางทศวรรษ 1980 แนวคิดนี้ได้รับการมองว่า จะเป็นทางออกสำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นในการจัดหาที่อยู่อาศัยในรูปแบบอื่นให้กับผู้สูงอายุ การสูงอายุอยู่ในที่เดิมจะได้รับความช่วยเหลือโดยการเพิ่มแหล่งการสนับสนุนผู้สูงอายุซึ่งยังคงอยู่ที่บ้าน และในขณะเดียวกันก็สร้างบรรยากาศที่จะทำให้ครอบครัว ญาติ และเพื่อน เพิ่มการสนับสนุนแบบไม่เป็นทางการให้กับผู้สูงอายุให้มากขึ้น แนวคิดนี้ได้ทำให้ผู้สูงอายุในประเทศพัฒนาแล้วรู้สึกผ่อนคลายความกังวลว่า จะมีทางเลือกที่ไม่ต้องเข้าไปใช้ชีวิตในสถานลักษณะเป็นสถาบันอย่างสถานดูแลผู้สูงอายุ (Nursing Home) แนวคิดนี้ได้นำไปสู่การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการอยู่อาศัย (Assisted Living Facilities - ALF) ในลักษณะที่มีการจัดให้มีห้องหรือห้องชุด (Apartment) ที่ผู้สูงอายุยังคงมีความเป็นส่วนตัว ขณะเดียวกันก็มีการตัดให้บริการการดูแลในด้านการรักษาพยาบาลและการช่วยเหลือในกิจกรรมในชีวิตประจำวันด้วย เช่น การอาบน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร หรือแม่แต่งงานบ้านต่างๆ เมื่อเข้าสู่ปี 2000 การสร้างที่อยู่อาศัยในลักษณะนี้เกิดขึ้นและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีทั้งการสร้างที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ที่รวมเอาสถานดูแลผู้สูงอายุ (Nursing Home) เอาไว้ด้วย และมีการให้บริการในแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยด้วย (Wilson, K.B., 2007) ซึ่งแนวคิดการสูงอายุอยู่ในที่เดิมนี้เป็นทัศนะในเชิงการบูรณาการ ถูกมองว่าเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความสุขและพึงพอใจ โดยยังคงสามารถดำรงชีวิตในชุมชนที่ได้อยู่อาศัยมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้ ชุมชนและสังคมจะต้องสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างระบบให้คนที่อยู่ในละแวกเดียวกัน และคนในชุมชน มีความเอื้ออาทรในการที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ และมีบริการต่างๆ ในระดับท้องถิ่นและชุมชนที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่จะสนองต่อผู้ที่เข้าสู่วัยของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ความต้องการ และความคาดหวัง เช่น การเดินทางแหล่งซื้อของใช้จำเป็น การพักผ่อนหย่อนใจหรือสันทนาการ ฯลฯ โดยผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีบรรยากาศของความเป็นมิตรและเอื้ออาทร ซึ่งปัญหาสำคัญของการดำเนินการตามแนวคิดในกลุ่มนี้ คือ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดในเรื่องที่อยู่อาศัยและสภาวะแวดล้อมของชุมชนและสังคม ไปสู่สิ่งที่เรียกว่า การออกแบบสำหรับคนทุกกลุ่ม (Design-for-all) และสิ่งแวดล้อมสำหรับการดำเนินชีวิตสำหรับคนทุกกลุ่ม (Living Environment for All) ด้วย นอกจากนี้ ความคิดในเชิงบูรณาการนี้ยังชี้ให้เห็นว่า การให้ผู้สูงอายุยังคงอยู่ในชุมชนเดิม จะทำให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้คนในกลุ่มอายุต่างๆ ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนต่างรุ่นอายุก็จะมีผลต่อตัวบุคคล ดังนั้นการเอื้ออำนวยให้คนสามารถต่อเติมหรือปรับที่อยู่อาศัย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกับคนรุ่นลูกหลานได้จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุน

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.2.1 อายุชีวภาพ (Biological Age) (ลดาวัลย์ เบญจวงศ์, รินา ภัทรมานนท์, & อัครินทร์ ไพบุลย์พานิชย์, 2558)

อายุชีวภาพ คือ อายุที่แสดงถึงสภาวะร่างกายที่แท้จริง ตามการเสื่อมของร่างกายโดยกระบวนการธรรมชาติ พิจารณาการสูงอายุกจากสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไปซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยการใช้ชีวิตส่วนบุคคล ดังนั้น การสูงอายุในทางอายุชีวภาพจึงไม่ขึ้นอยู่กับอายุในทางปฏิทิน ที่นับการสูงอายุเริ่มจากปีที่เกิดตามปฏิทินเป็นต้นไป ซึ่งมีแต่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามเวลาที่ผ่านไป เนื่องจากแต่ละบุคคลมีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงสภาวะร่างกายปัจจุบัน มีกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน การดูแลสุขภาพสภาพแวดล้อม ร่างกายจึงมีการเสื่อมสลายที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น อายุชีวภาพจึงอาจมากกว่าหรือน้อยกว่าอายุตามปฏิทินก็ได้ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีอายุตามปฏิทินเท่ากัน แต่อาจมีอายุชีวภาพที่แตกต่างกันได้ ซึ่งทำให้มีสมรรถนะทางร่างกายที่แตกต่างกันไปด้วย ในการประเมินอายุชีวภาพ สามารถประเมินการสูงอายุได้เบื้องต้นจากการสังเกตลักษณะทางร่างกายภายนอก ซึ่งสามารถทำได้ง่าย แต่ไม่สามารถใช้คัดกรองกลุ่มผู้สูงอายุได้ หากต้องการคัดกรองกลุ่มผู้สูงอายุ จำเป็นต้องอาศัยการประเมินร่วมกันของหลายปัจจัย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและกิจกรรมส่วนบุคคล ปัจจัยที่ใช้ประเมิน ได้แก่ ด้านความสามารถทางกายภาพ ด้านการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ และระบบการเผาผลาญ ด้านความจำ ด้านความสุขทางจิตใจ และด้านความสุขทางสังคม โดยแปรผลด้วยสูตรทางคณิตศาสตร์และสมการเชิงเส้นเพื่อคัดกรองผู้สูงอายุได้ถูกต้อง และแม่นยำ

2.2.2 ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) (ภาณุ อดกกลิ่น, 2539)

ทฤษฎีกิจกรรมเป็นทฤษฎีสังคมวิทยา (Sociological Theory) ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิต ให้ความสำคัญกับบทบาท สัมพันธภาพ และการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลต่อความสุขในการดำรงชีวิตในสังคมได้ เนื่องจากเมื่ออายุมากขึ้น โครงสร้างทางสังคมอาจลดทอนบทบาทหน้าที่ทางสังคมของผู้สูงอายุ เช่น การเกษียณจากหน้าที่การงาน แต่ขณะเดียวกันผู้สูงอายุยังคงต้องการการยอมรับ และมีความต้องการทางสังคมเสมือนบุคคลวัยแรงงาน จึงต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองสนใจ และมีความสามารถเข้าร่วมได้ โดยกิจกรรมนี้หมายถึงกิจกรรมในทางบวกที่มีการปฏิบัติต่อกันระหว่างผู้สูงอายุและครอบครัว ญาติ เพื่อน คนรู้จัก สังคมหรือชุมชน เกิดเครือข่ายทางสังคมระหว่างครอบครัวและเพื่อนฝูง เกิดการเกื้อหนุนต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามต้องการ โดยกิจกรรมที่มีร่วมกับครอบครัวจะเป็นไปตามความเคยชิน แต่มีความเกื้อหนุนกันมากกว่า ในขณะที่กิจกรรมระหว่างผู้สูงอายุและเพื่อนจะมีความเกื้อหนุนกันน้อยกว่า แต่

เป็นกิจกรรมที่มีความสนใจร่วมกันมากกว่า ทำให้ผู้สูงอายุมีความสบายใจและมีความสุขจากการทำกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกนี้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางศาสนาที่ทำให้ผู้สูงอายุสุขภาพจิตที่ดี สามารถทำความเข้าใจในการทำใจ ยอมรับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลง รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เมื่อเกิดกิจกรรมเหล่านี้แล้ว ผู้สูงอายุจะมีความพึงพอใจสามารถรักษาระดับความภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนยังคงมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ ทำให้เกิดทัศนคติในแง่บวก ในชีวิตสูงวัยได้ จึงสามารถพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย และสภาพร่างกายให้ใช้ชีวิตสูงวัยได้อย่างมีคุณภาพไปตลอดชีวิต ดังนั้นในการพัฒนาสังคมที่มีผู้สูงอายุ จึงควรมีการจัดพื้นที่และกิจกรรมที่เหมาะสมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมได้ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงสภาพปัจจัยปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลง (Modernization Perspective) เนื่องจากเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่ล้ำสมัยมากขึ้น อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงของผู้สูงอายุรวมถึงการเชื่อมโยงบุคคลที่ต่างรุ่นกัน (Intergeneration Linkage) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงของบุคคลต่างช่วงยุคสมัยการให้เข้าใจกัน

2.2.3 ความจำกัดของผู้สูงอายุและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้าน สภาพแวดล้อม (นพวรรณ จงวัฒนาและคณะ, 2541)

เมื่อผู้สูงอายุมีอายุเพิ่มมากขึ้น ร่างกายจะเริ่มเสื่อมถอยและก่อให้เกิดข้อจำกัดทางร่างกาย ด้านสุขภาพและสภาวะทางร่างกาย ทำให้เกิดผลกระทบในการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งด้านผลกำลัง อวัยวะต่างๆ และทางระบบประสาทสัมผัส เช่น การมองเห็น การได้ยิน และการรับรู้กลิ่น เป็นต้น

ความจำกัดของผู้สูงอายุ	ผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม
สายตาขาว	มองวัตถุในระยะใกล้ไม่ชัดเจน
กระจกตาขุ่น	ที่อยู่อาศัยต้องการแสงสว่างมากกว่าปกติ เพื่อให้การมองเห็นชัดเจน
ความเข้มของเปลือกตาลดลง แสงสว่างเข้าตามากขึ้น	สีของวัตถุที่จะมองต้องชัดเจนและเข้มขึ้นมากขึ้น
เลนส์ตาเป็นสีเหลือง	มองเห็นสีไม่ชัดเจนโดยเฉพาะสีน้ำตาล ฟ้ำ เขียว ม่วงและสีเทาแกมแดง
ต้อกระจกเลนส์ขุ่น	การจ้องมองทำได้ลำบาก
รูม่านตาลดขนาดลง	การปรับสายตาช้าลง
ลานสายตาแคบลง	การมองเห็นแคบลง
หูตึง	ฟังเสียงไม่ชัดเจน
การไต่กลิ่นช้า	การสังเกตกลิ่นควัน แก๊ส ที่ผิดปกติดลดลง
ญาณสัมผัสช้า	การได้รับสิ่งกระตุ้นลดลง
อุณหภูมิร่างกายต่ำ	มีความไวต่ออุณหภูมิแวดล้อมที่ต่ำได้รับผลกระทบง่าย

ประสาทสัมผัสซ้ำ	การตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น การรักษาสมดุล การป้องกันภัยให้ตนเองทำได้ช้าลง
ความแข็งแรงตั้งตัวของกล้ามเนื้อลดลง	การเปลี่ยนอิริยาบถจากนั่งเป็นยืนช้า เดินลากเท้าและเหนื่อยง่าย
ข้อติด ขึ้นบันไดลำบาก	ต้องการราวบันได บันไดต้องมีชันพักบันได
ความจำสั้น	สิ่งที่จะดูสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย เช่น การลี้ภัยฉุกเฉิน การปิดแก๊ส
กลั้นปัสสาวะไม่ได้	มักมีอาการท้องผูก กลั้นปัสสาวะลำบาก ต้องการห้องน้ำที่สะดวกสบายมีราวยึดเกาะ ห้องน้ำควรอยู่ใกล้ห้องนอน
ใช้ยาหลายอย่าง ความดันโลหิตต่ำ	หน้ามืดบ่อยๆ หกล้มง่าย ต้องการพื้นบ้านที่เรียบง่าย โถ่ง ไม่ลื่น ไม่ควรมีของเกะกะ

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

2.3.1 เมืองน่าอยู่ผู้สูงอายุ (Age-Friendly Cities) (WHO, 2007)

แนวคิดเมืองน่าอยู่ผู้สูงอายุมองค้ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

- 1) สภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร
- 2) ระบบขนส่งมวลชน
- 3) ที่อยู่อาศัย
- 4) การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม
- 5) การยอมรับจากสังคม
- 6) การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและการจ้างงาน
- 7) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร
- 8) การสนับสนุนของชุมชนและการบริการด้านสุขภาพ

จากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านนี้พบว่าเมืองค้ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพในระดับเล็ก และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร และระบบขนส่งมวลชน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพในระดับชุมชน/เมือง เพื่อให้การพัฒนาเมืองต้นแบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ดังนั้นการวิจัยต้องครอบคลุมลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพในระดับเมือง 3 ด้านนี้

ภาพรวม ลักษณะสภาพแวดล้อมบริเวณภายนอกอาคารและตึกอาคารนั้น มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตรวมถึงความสามารถของคนชราในการเดินทาง ซึ่งลักษณะหลักๆ ของเมืองน่าอยู่และสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่คุณภาพชีวิต ความง่ายต่อการใช้งานและการเข้าถึง และความปลอดภัย โดยมีลักษณะของเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1) **สภาพแวดล้อมที่น่าพอใจ และสะอาด** ลักษณะของเมืองที่น่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ ประการหนึ่งคือสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ ปราศจากเสียงรบกวนและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญอย่างมาก

2) **ความสำคัญของบริเวณที่เป็นธรรมชาติ**การที่มีบริเวณที่เป็นธรรมชาติหรือสวน นั้นเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เมืองมีลักษณะที่เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม บริเวณที่เป็นธรรมชาติหรือสวนนั้นผู้สูงอายุต้องสามารถเข้าถึงและใช้งานบริเวณดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) **บริเวณพักผ่อนควรมีเก้าอี้มานั่งเพียงพอ** มีที่นั่งพักภายนอกอาคารในบริเวณสวน จุดรับส่งโดยสารและบริเวณสาธารณะ โดยควรติดตั้งที่นั่งดังกล่าวในระยะที่เหมาะสม

4) **ทางเดินที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งานทุกวัย** สภาพของทางเดินมีผลกระทบต่อการใช้งาน ทางเดินที่แคบขรุขระ แตก มีขอบสูง แออัด หรือมีสิ่งกีดขวางเป็นปัญหาต่อผู้สูงอายุและคนพิการ ในการใช้งานทางเดิน โดยมีข้อเสนอแนะปรับปรุง การออกแบบและบำรุงรักษาทางเดิน ดังต่อไปนี้

- ทางเดินที่ราบเรียบแบบมีพื้นผิวชนิดกันลื่น
- ทางเดินที่มีความกว้างเพียงพอเพื่อรองรับคนที่นั่งรถเข็น
- ทางเดินที่มีทางลาดเชื่อมต่อกับระดับถนน
- ทางเดินที่ไม่มีสิ่งกีดขวาง เช่นคนขายของริมถนน รถจอด หรือต้นไม้
- ทางเดินที่ให้ความสำคัญกับการใช้งานและเข้าถึงของผู้คน

5) **ทางข้ามถนนที่ปลอดภัย** ความปลอดภัยของทางข้ามถนนเป็นหนึ่งในหัวข้อหลักของเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ

6) **การเข้าถึงและการใช้งาน** ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่ด้อยพัฒนา ประชากรคิดว่าเมืองของพวกเขาไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับประชากรที่อายุมาก ซึ่งวิธีแก้คือการให้ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุแก่คนออกแบบผังเมือง และสถาปนิกทั่วไป

7) **สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย** ความรู้สึกที่ปลอดภัยและมั่นคงในสภาพแวดล้อมของเมืองนั้นมีผลอย่างมากต่อผู้คนที่จะสัญจรไปมาในเมืองนั้นๆ ซึ่งในทางอ้อมอาจมีผลกระทบต่อความสามารถของผู้คนในการพึ่งพาตัวเอง สุขภาพของผู้คน ความสามัคคีปรองดองของผู้คนในสังคม และสุขภาพจิตของผู้คน

8) **ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน** ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสุขภาพและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้คนทุกๆ วัย แต่ก็มีภัยอันตรายเช่นกัน คนขี่จักรยานถือว่าเป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุและมีข้อเสนอว่าควรมีการแยก

เส้นทางสำหรับคนที่เดินและคนขี่จักรยาน ทางเดินควรมีพื้นผิวที่ราบเรียบ ไม่ขรุขระและควรเข้าถึงได้ง่าย โดยบริเวณทางเดินนั้นควรรองรับความกว้างของรถเข็น มีระบบทางเดินซึ่งรองรับการสัญจรไปมาอย่างอิสระ และในที่จอดรถควรมีทางเดินสำหรับคนเดินโดยเฉพาะ เพื่อความปลอดภัยของคนเดินไปมาในที่จอดรถ

9) ตึกอาคารที่มีลักษณะเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

10) **ห้องสุขาสาธารณะ** การติดตั้งห้องสุขาที่มีความสะอาด ในจุดที่เหมาะสม มีป้ายชี้แจงข้อมูลที่เด่นชัด และรองรับผู้สูงอายุและคนพิการนั้นถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

11) **ลูกค้ำผู้สูงอายุ** ร้านค้าบริการต่างๆ ตั้งอยู่ใกล้ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ภาพรวม ระบบขนส่ง (Transportation) ระบบขนส่งที่สามารถเข้าถึงได้ ใช้งานง่ายและไม่แพงเกินไป เป็นปัจจัยหลักต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ จนอาจกล่าวได้ว่าระบบขนส่งเป็นตัวกำหนดชีวิตของผู้สูงอายุก็ว่าได้

1) **การเข้าถึงและใช้งาน** ในหนึ่งเมือง อาจมีระบบขนส่งหลายๆ แบบ เช่นรถเมล์สาธารณะ รถไฟฟระราง รถตุ้รถบริการเพื่อคนพิการ และรถแท็กซี่ซึ่งผู้สูงอายุต้องสามารถเข้าถึงและใช้งานได้

2) **ค่าใช้จ่าย** เป็นปัจจัยหลักของผู้สูงอายุในการใช้ระบบขนส่ง ดังนั้นระบบขนส่งควรเป็นระบบที่ผู้ใช้งานทุกประเภทสามารถออกค่าใช้จ่ายระบบขนส่งนั้นๆ ได้โดยอัตราค่าบริการต้องมีความสม่าเสมอ และมีการชี้แจงถึงอัตราค่าบริการอย่างชัดเจน

3) **ความน่าไว้วางใจ และความถี่ของบริการ** การที่มีระบบขนส่งที่น่าไว้วางใจและมีบริการที่ถี่พอสำหรับผู้ใช้ถือเป็นคุณลักษณะที่เป็นมิตรต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ

4) **จุดหมายปลายทาง** ประสิทธิภาพการใช้งานบริการขนส่งขึ้นอยู่กับว่าบริการดังกล่าวจะสามารถนำพาผู้ใช้ไปยังที่ที่อยากไปได้หรือไม่จุดที่พิจารณาว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับผู้สูงวัยควรมีดังนี้ ระบบขนส่งต้องมีจุดหมายปลายทางสำหรับผู้สูงอายุที่ครอบคลุมไปถึงสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สถานเอนาามัยสวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร และที่อยู่อาศัย โดยทุกๆ พื้นที่ในเมืองนั้นต้องมีระบบขนส่งเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงบริเวณรอบๆ เมือง และระหว่างเมืองด้วย และระบบการเชื่อมต่อระหว่างบริการขนส่งต่างๆ ต้องมีประสิทธิภาพเช่นกัน (เช่นระหว่างรถเมล์โดยสารและรถไฟ)

5) **พาหนะขนส่งที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ** พาหนะขนส่งควรเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย โดยมีพื้นเตี้ย ขึ้นบันไดไม่สูง และมีเก้าอี้ที่นั่งที่กว้าง มีความสะอาดและได้รับการบำรุงรักษา

อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีป้ายชี้แจงข้อมูลที่เด่นชัดโดยควรชี้แจงหมายเลขรถ และจุดหมายปลายทางอย่างชัดเจน

6) บริการพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุซึ่งรวมถึงคนพิกาที่ไม่สามารถใช้งานบริการขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจต้องการบริการชนิดพิเศษต่างๆ โดยควรจัดให้มีบริการพาหนะขนส่งที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ

7) การจัดระดับความสำคัญของผู้ที่นั่ง ควรจัดให้มีที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุและผู้โดยสารอื่นๆ ควรเคารพกฎให้ผู้สูงอายุได้นั่งในที่นั่งดังกล่าว

8) คนขับรถโดยสาร คนขับรถโดยสารควรให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยคนขับรถโดยสารควรมีความเคารพ ทำตามกฎจราจร รอให้ผู้โดยสารนั่งก่อนออกรถ และจอดชิดกับขอบถนนเพื่อที่ผู้สูงอายุสามารถขึ้น-ลงรถได้ง่ายและปลอดภัย นอกจากนี้ พนักงานระบบขนส่งอื่นๆ เช่นพนักงานเคาน์เตอร์ควรได้รับการอบรมดังกล่าวเช่นกัน

9) ความปลอดภัย และความสะดวกสบาย ในเวลาที่มีผู้ใช้บริการหนาแน่นผู้สูงอายุมักได้รับผลกระทบ เนื่องจากกว่ามีการผลักดันของผู้โดยสารบนตัวรถ บริเวณรอบโดยสาร และเวลาขึ้น-ลงรถ

10) สถานี และจุดรับส่งผู้โดยสาร จุดรับส่งผู้โดยสารควรอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยของผู้สูงอายุและจัดมีที่นั่ง มีหลังคาครอบคลุม สะอาด ปลอดภัย และมีความสว่างเพียงพอ ตัวสถานีต้องจัดให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่ายและอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม โดยควรมีทางลาดบันไดเลื่อน ลิฟต์โดยสาร ห้องสุขา และป้ายชี้แจงข้อมูลที่เด่นชัด รวมถึงพนักงานสถานีควรมีความเคารพ และสามารถช่วยเหลือผู้โดยสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

11) รถแท็กซี่รวมถึงรถรับจ้าง ต้องมีค่าโดยสารไม่สูงเกิน สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ค่อยมีรายได้และตัวรถนั้นควรเข้าใช้งานง่ายมีความสะดวกสบาย โดยต้องสามารถรองรับรถเข็นและไม้เท้าชนิดคู่ได้

12) ระบบขนส่งสาธารณะ ระบบขนส่งสาธารณะในที่นี้หมายถึงบริการขนส่งภาคเอกชนซึ่งไว้รองรับการใช้งานในกรณีต่างๆ ควรมีบริการรับส่งผู้สูงอายุไปยังจุดหมายปลายทางที่มีความสำคัญเป็นพิเศษเช่นโรงพยาบาล

13) บริการข้อมูล ควรจัดให้มีบริการข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบขนส่งและบริการขนส่งต่างๆ โดยตารางเวลาขนส่งต้องง่ายต่อการอ่านและบ่งบอกถึงสายบริการที่มีพาหนะรองรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงตารางเวลาได้ง่าย

14) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการขับรถของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุอาจต้องการที่จะขับรถไปมาเองโดยไม่พึ่งระบบขนส่ง ดังนั้นถนนต้องได้รับการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ มี

ความกว้างและมีความสว่างเพียงพอ อุปกรณ์ชะลอจากรถควรมีประสิทธิภาพ ทางแยกควรมีสัญญารจราจรและป้ายบอกทาง ท่อระบายน้ำต้องมีการปิดปากท่อและป้ายต่างๆ ควรเด่นชัด

15) ความเคารพต่อคนขับสูงอายุควรมีการอบรมผู้สูงอายุในเรื่องการขับซึ่รถยนต์

16) การจอดรถ ช่องจอดรถสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุควรตั้งอยู่ใกล้เคียงกับตึกอาคาร และจุดรับส่งผู้โดยสาร และค่าใช้จ่ายในการจอดรถไม่ควรแพงเกินไป

2.3.2 แนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ (รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2546)

การออกแบบด้านสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยให้ผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ผู้ออกแบบควร คำนึงถึงแนวคิด 4 หัวข้อในด้านการใช้งานจริง คือ

1) มีความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Safety) ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดทางร่างกายมากกว่าวัยอื่น ๆ และมีความเปราะบางทางร่างกายมาก จึงต้องการ ลักษณะทางกายภาพที่มีความปลอดภัยสูง เช่น อาคารควรมีแสงสว่างเพียงพอ พื้นไม่เปลี่ยนระดับ พื้นไม่ลื่น มีราวจับในห้องน้ำ มีสัญญาณเรียกขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน เป็นต้น

2) สามารถเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ผู้สูงอายุอาจมีความแข็งแรงของร่างกายที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวบางอิริยาบถ จึงควรทำพื้นที่ที่ ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น มีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็น ตู้มีความสูงที่เหมาะสม หยิบของได้ สะดวกโดยไม่ต้องก้มหรือปีนปาย

3) สามารถสร้างแรงกระตุ้น (Stimulation) ผู้สูงอายุอาจมีสภาพจิตใจที่ซึมเศร้าได้ง่าย ดังนั้น ที่อยู่อาศัยที่สามารถสร้างแรงกระตุ้นทางจิตใจได้ จะทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตชีวา กระชุ่มกระชวย ไม่ซึมเศร้า เช่น การตกแต่งบ้านให้น่าสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงความสามารถได้เต็มที่

4) ดูแลรักษาง่าย (Low Maintenance) ผู้สูงอายุมีความแข็งแรงของร่างกายที่ลดถอยลง อาจไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรมบางประเภท ดังนั้น การทำที่อยู่อาศัยที่ดูแลรักษาได้ง่ายจะสามารถแบ่งเบาปัญหาของผู้สูงอายุได้ เช่น พื้นที่บ้านพักอาศัย ขนาดเหมาะสม ไม่เล็กจนคับแคบ และไม่ใหญ่โตจนดูแลไม่ทั่วถึง เป็นภาระเรื่องการดูแลทำความสะอาด สะอาด พื้นทำความสะอาดได้ง่าย เเบาแรง

2.3.3 แนวคิด ถนนเพื่อชีวิต (Street for life) (Elizabeth Burton & Lynne Mitchell, 2006)

ภายในชุมชนแต่ละชุมชน ควรจัดทำสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้ มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดี แนวคิด ถนนเพื่อชีวิต สามารถแบ่งได้ 2 แบบ คือ

1. ถนนที่ผู้คนสามารถที่จะได้รับความสะดวกสบายในการใช้งานแม้ว่าจะมีอายุมากขึ้น
2. ถนนที่คนทุกเพศทุกวัย (สมาชิกทุกคนในสังคม) สามารถใช้งานได้อย่างไร้กังวล โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีอาการสมองเสื่อม

แนวความคิดเรื่องถนนเพื่อชีวิตนั้นเหมาะสมอย่างยิ่งในการออกแบบที่รวมสิ่งอำนวยความสะดวกบริการ และสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถใช้งานได้ร่วมกัน ไม่ว่าจะมียุหรือความสามารถอย่างไร ในบางครั้งก็เรียกการออกแบบนี้ว่า การออกแบบสำหรับทุกคน (Universal design or design for all) ซึ่งแบ่งได้เป็นสองด้านคือ

1. การออกแบบสำหรับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ
2. การออกแบบเพื่อที่จะให้ผู้ใดความสามารถที่จะเข้ามาใช้ชีวิตร่วมในสังคมได้

ผู้สูงอายุจะใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ตั้งอยู่ระหว่างบ้านหรือร้านค้าบ่อยๆ และจะไปสถานพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ โดยหลักการออกแบบคือ การตั้งร้านค้า ป้ายรถเมล์ สถานพยาบาล และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ในระยะ 10 นาที หรือ 800 เมตรของการเดินเท้า อย่างไรก็ตามการคำนวณระยะทางเหล่านี้ใช้ได้เพียงกับผู้คนวัยหนุ่มสาวเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้สูงอายุประมาณ 75 ปีจะใช้เวลาประมาณ 10-20 นาทีในการเดิน 400-500 เมตร และผู้สูงอายุยังไม่สามารถเดินติดต่อกันนานเกิน 10 นาทีโดยไม่พักได้ ดังนั้นหลักการออกแบบเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายควรมีลักษณะดังนี้

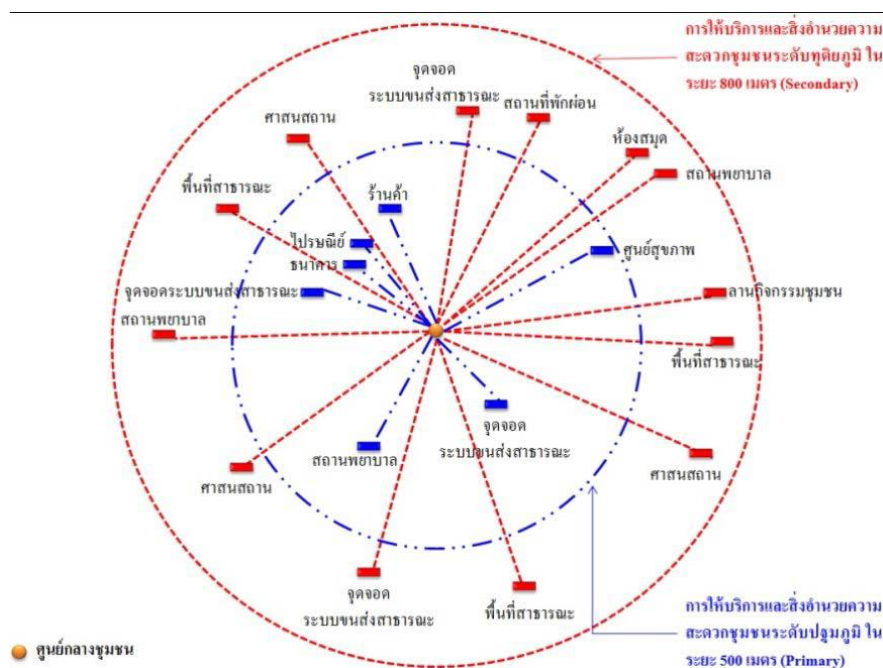
- ที่อยู่อาศัยไม่ควรอยู่ห่างจาก บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ที่ทำการไปรษณีย์ ธนาคาร คลินิกสุขภาพ ห้องน้ำสาธารณะ ที่นั่งสาธารณะและป้ายรถประจำทางเกิน 500 เมตร

- ที่อยู่อาศัยไม่ควรอยู่ห่างจากบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกรองมา เช่น บริเวณพื้นที่เปิด(เช่น สวนสาธารณะ ที่ดินจัดสรร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ) ห้องสมุด คลินิกหมอพื้นบ้านแว่นตา สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สมาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยผ่อนคลาย และห้องน้ำสาธารณะเกิน 800 เมตร

- ทางเข้าไปสู่อาคาร หรือสถานที่ต่างๆ ควรจัดให้เห็นได้อย่างชัดเจน และจำได้ง่าย
- ธรณีประตูของสถานที่ต่างๆ ควรอยู่ระดับเดียวกับพื้นที่ตั้ง
- จัดวางเก้าอี้สาธารณะทุก 100 ถึง 125 เมตร

- ถนนแต่ละสายควรติดต่อกัน มองเห็นได้ชัดเจน และมีทางแยกที่ไม่สับสน
- พื้นควรเรียบ และมีความกว้าง 2 เมตร
- ควรใช้ทางลาดที่ไม่ชันในบริเวณที่มีการเปลี่ยนระดับพื้นมากกว่าใช้ขั้นบันได
- ควรจัดให้มีทั้งทางลาด และบันไดในบริเวณที่มีการเปลี่ยนระดับพื้นมาก
- พื้นต่างระดับ ควรจัดให้มีราวจับ ทำพื้นไม่ลื่น ไม่ใช้สีที่สว่างเกินไป และควรแสดง

ตำแหน่งให้เห็นอย่างชัดเจน



ภาพที่ 9 แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

2.3.4 Universal Design การออกแบบเพื่อทุกคน (ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณะ, 2551)

Universal Design หรือ การออกแบบเพื่อทุกคน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาติ เผยแพร่และส่งเสริมด้านการออกแบบสิ่งแวดล้อม การสร้างอาคารสถานที่และสิ่งของต่างๆ เพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องมีการออกแบบดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงเพื่อบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ

หลักการของ Universal Design 7 ประการ

1) การใช้งานอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable use) บุคคลที่มีอายุต่างกัน ย่อมมีลักษณะทางกายภาพและประสิทธิภาพของร่างกายที่แตกต่างกัน หลักการนี้เพื่อสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมกันในการใช้งานของผู้ใช้งานที่ต่างเพศ ต่างวัย ต่างความสามารถ ต่างสภาวะทางกาย ให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม

2) **ความสามารถในการปรับเปลี่ยนการใช้งาน (Flexibility in use)** การออกแบบให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่ายเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้งาน

3) **เรียบง่ายและใช้งานได้ด้วยตนเอง (Simple and intuitive)** การออกแบบต้องทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจการใช้งานได้โดยไม่ซับซ้อน สามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นในการใช้งาน

4) **ข้อมูลสารสนเทศสื่อความหมายเข้าใจได้ (Perceptible information)** ให้ข้อมูลที่เข้าใจได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องอาศัยการรับรู้ทางร่างกายมากเกินไป

5) **ทนต่อความผิดพลาด (Tolerance for error)** ควรออกแบบให้มีระยะเผื่อเพื่อในกรณีที่เกิดความผิดพลาดในการใช้งาน ผู้ใช้งานจะได้ปลอดภัยหรือ มีผลก่อให้เกิดอันตรายน้อยที่สุด

6) **เบาแรง (Low physical effort)** การออกแบบให้ทุกคนสามารถใช้งานได้อย่างสบาย สามารถใช้ได้ด้วยความสามารถทางกายภาพต่ำ ไม่จำเป็นต้องออกแรงหรือใช้กำลังมากเพื่อจะใช้งาน

7) **ขนาดและที่ว่างเพื่อการเข้าถึงและใช้ได้ (Size and space for approach and use)** ขนาดที่พื้นที่ที่เหมาะสม จะทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งาน

2.3.5 คู่มือ ปฏิบัติวิชาชีพ สถาปัตยกรรมการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Universal Design Code of Practice) ฉบับพ.ศ. 2552 (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

สมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้รวบรวมข้อมูลจากทั้งในและต่างประเทศเพื่อจัดทำเป็นคู่มือปฏิบัติวิชาชีพ ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) เพื่อให้ผู้ออกแบบใช้เป็นแนวทางปฏิบัติมาตรฐาน โดยกำหนดระยะ ขนาด สัดส่วนเป็นช่วง เพื่อให้ผู้ออกแบบสามารถเลือกระยะที่เหมาะสมภายในช่วงระยะนั้นได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมมาตรฐานคู่มือปฏิบัติวิชาชีพสำหรับการออกแบบเพื่อทุกคนในประเทศต่างๆ และนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังนี้

1) สิ่งที่เป็นการอุปสรรคต่อผู้พิการและผู้สูงอายุ ควรตั้งหรือวางอยู่นอกเขตทางสัญจรของผู้สูงอายุ อุปกรณ์ที่แขวนอยู่ในเขตทางสัญจร ให้แขวนสูงจากระดับพื้นไม่ต่ำกว่า 2.00 เมตร แต่จำเป็นต้องยื่นล้ำเข้ามาในเขตทางสัญจร สามารถยื่นล้ำได้ไม่เกิน 10 เซนติเมตร

2) องค์ประกอบถนน มีรายละเอียดดังนี้

- เสาดังไม่ต้องไม่กีดขวางทางสัญจร
- ถังขยะควรหันหน้าออกจากทางสัญจรเพื่อป้องกันการชน ความสูงของช่องเปิดสำหรับถังขยะควรอยู่สูงจากระดับพื้นระหว่าง 70-90 เซนติเมตร
- ม้านั่ง ความสูงของม้านั่งควรอยู่ที่ 40 – 45 เซนติเมตร ความกว้างของม้านั่ง คือ 30 – 45 เซนติเมตร ม้านั่งควรมีพนักพิงและที่วางแขนทั้งสองฝั่งของม้านั่ง การเลือกตำแหน่งม้านั่งระหว่างทางสัญจรให้พิจารณาตามความจำเป็นเช่นจุดพักคอย จุดที่มีการใช้งานสูง เป็นต้น

3) ทางสัญจร ทางเท้า

- ในกรณีที่มีอาคารหลายอาคารอยู่ภายในบริเวณเดียวกันและมีการใช้งานร่วมกัน ต้องจัดให้มีทางสัญจรที่กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ระหว่างอาคาร และจากอาคารแต่ละอาคารไปยังลานจอดรถหรืออาคารที่จอดรถหรือทางสาธารณะ
- ทางสัญจรควรอยู่ในระดับเดียวกับพื้นถนนนอกอาคารหรือพื้นลานจอดรถ
- ทางสัญจรภายนอกอาคารควรมีหลังคาคลุมหรือการใช้ต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา กันแดด ฝน
- ทางสัญจรควรเป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น กรณีที่เป็นวัสดุปูพื้นสำเร็จรูปควรมีผิวเรียบแต่ไม่ลื่น (โดยเฉพาะเมื่อเปียกน้ำ) ไม่เป็นเงามัน มีร่องและรอยต่อเล็กและใช้วัสดุสีกึ่งยาก เช่น หินแกรนิต หินล้าง เป็นต้น
- ทางสัญจรต้องไม่เป็นแหล่งรวมน้ำ หากมีท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท แนวร่องหรือแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางสัญจร
- ควรหลีกเลี่ยงการติดตั้งตะแกรงหรือรูระบายน้ำที่อยู่บริเวณทางสัญจร ถ้าจำเป็นต้องมี ขนาดของช่องตะแกรงหรือเส้นผ่านศูนย์กลางของรูต้องกว้างไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร และแนวร่องหรือแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางสัญจร

4) ทางข้ามถนน ลักษณะทางข้ามถนนที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

- ถนนที่มีความกว้างหลายช่องทางจราจร ควรจัดให้มีที่หยุดยืนพัก ซึ่งอาจทำเป็นเกาะกลางถนนได้ โดยระดับทางข้ามถนนควรมีระดับเสมอกับขอบทาง กรณีที่ต้องมีที่หยุดพักกลางถนน ให้ทำระดับเสมอกับถนน
- ความกว้างของทางข้ามถนน ควรกว้างอย่างน้อย 2.00 เมตร สำหรับถนน 2 ช่องจราจร สำหรับถนนใหญ่ 6 ช่องจราจรทางข้ามถนนควรกว้าง 2.00 – 6.00 เมตร

- เก้าะกลางถนน ไม่ควรจะยาวและกว้างน้อยกว่า 1.50 เมตร
- ควรทำพื้นผิวและสีบนทางม้าลายให้แตกต่างจากพื้นผิวถนน โดยมีความมันคง ไม่ลื่น มีการระบายน้ำที่ดี และไม่ควรที่จะมีรอยต่อถนน

5) ที่จอดรถ ลักษณะที่จอดรถที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

- แนวการจอดไม่ขนานกับเส้นทางเดินรถ
- ที่จอดรถคนพิการและผู้สูงอายุ ควรอยู่ใกล้ทางเข้าอาคารมากที่สุด
- สัดส่วนที่จอดรถคนพิการและผู้สูงอายุ 50 คันแรกมี 1 คัน 51-100 เพิ่มอีก 1 คัน และเพิ่มทุก 1 คัน ต่อ 100 คันต่อไป (เศษเกิน 50 คัน ปัดเป็น 100 คัน)
- ควรติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ผู้สูงอายุสากล
- มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และยาวสุทธิไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร
- มีพื้นที่ด้านข้างที่จอดรถกว้างอย่างน้อย 1.00 เมตร ยาวตลอดแนวช่องจอด
- หากพื้นที่จอดรถต่างระดับกับทางเข้าอาคารต้องจัดทำทางลาด (ตามมาตรฐานทางลาด)

6) ทางลาดภายนอกอาคาร ลักษณะทางลาดที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

- พื้นผิววัสดุไม่ลื่น
- ความชันทางลาดไม่เกิน 1:12
- ทางลาดแต่ละช่วงยาวไม่เกิน 6.00 เมตร หากเกินต้องมีชานพัก กว้างอย่างน้อย 1.50 เมตร
- ทางลาดยาวน้อยกว่า 6.00 เมตร กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร
- ทางลาดยาวมากกว่า 6.00 เมตร กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร
- ทางลาดยาวตั้งแต่ 2.50 เมตร ขึ้นไปต้องมีราวจับ 2 ข้าง
- ให้อยกขอบทางลาดสูง 15 เซนติเมตร ในด้านที่ไม่มีผนัง
- ระดับพื้นต่างกันไม่เกิน 2 เซนติเมตร ความชันทางลาดไม่เกิน 1:2

7) ภูมิทัศน์ ลักษณะภูมิทัศน์ที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

- ควรมีร่มเงา โดยสามารถเลือกได้หลายแบบ เช่น ร่ม พืชพรรณ และองค์ประกอบของอาคาร เช่น ฉลียง ระแนงไม้
- ควรมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการบำบัด เช่น ห่วงสำหรับโหน โต๊ะที่มีอุปกรณ์สำหรับมือหมุน เพื่อบำบัดอาการข้อติด เป็นต้น โดยวัสดุที่ใช้ต้องมีความทนทาน มีประสิทธิภาพ ไม่ทรุดโทรมจนเป็นอันตราย

- หลีกเลี้ยงพืชที่มีหนาม หรือมีพิษ พืชไม้ที่มีใบ กิ่ง ก้าน ร่วงหล่นง่าย รวมถึงพืชพรรณที่มีรากตื้น ขนาดใหญ่ไหล่พันผิวดิน เนื่องจากอาจทลายระบบพื้น และเป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ

2.3.6 แนวคิดและคุณลักษณะสภาพกายภาพของสวนสำหรับผู้สูงอายุ (ภาวดี อังคฺสิงห์, 2559)

วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพึ่งพาสภาพแวดล้อมมากที่สุด เนื่องจากสภาพร่างกายเสื่อมถอยลงในทุกด้านทั้งการมองเห็น การได้ยิน และการเคลื่อนไหว ผู้สูงอายุส่วนมากยังต้องการการอยู่ได้ด้วยตนเอง เป้าหมายของการออกแบบสวนอาจมีความแตกต่างกันตามความสามารถในการรับรู้ของแต่ละรายเพื่อส่งเสริมให้สามารถช่วยเหลือตนเองในการใช้สวนได้อย่างปลอดภัยและนานเท่าที่สามารถทำได้ โดยมีแนวทาง ดังนี้

1.) สวนเพื่อการบำบัด (Healing Garden)

สวนเพื่อการบำบัด (Healing Therapeutic Garden) เป็นทฤษฎีที่ว่า สวนมีส่วนช่วยลดช่วงเวลากักฟื้นของคนที่ไข้หนักในโรงพยาบาล และการใช้สวนเป็นการออกกำลังกายทางจิตใจที่สร้างผลดีต่อการบำบัด อีกทั้งการเดินเป็นการออกกำลังกายด้วย ซึ่ง 9 หลักของสวนเพื่อการบำบัดที่มีประสิทธิภาพ คือ คล้ายบ้าน มีความเป็นส่วนตัว กระตุ้นจิตใจให้ตื่นตัว โอกาสการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ครอบครัวสามารถใช้พบปะกัน ใหญ่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรม ที่นั่งสบาย รู้สึกสบาย รู้สึกปลอดภัย ผู้พิการเข้าถึงได้ โดยพืชพรรณควรเหมาะสมทั้งสี ผิวสัมผัส กลิ่น และความหลากหลายทำให้พื้นที่มีเอกลักษณ์และมุมมองที่สวยงาม ซึ่งเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัส อีกทั้งสวนยังมีส่วนช่วยในการสร้างความต่อเนื่องในการใช้ชีวิต ผู้สูงอายุจำนวนมากมีประสบการณ์ในการทำสวน ไม่ว่าจะป็นงานอดิเรก หรือทำสวนภายในบ้านมาก่อน ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่จะสร้างความต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน อีกทั้ง ทำหน้าที่ส่งเสริมและกระตุ้นกระบวนการบำบัดรักษา ช่วยให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้น ช่วยผ่อนคลายจิตใจจากอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือลดความใส่ใจจดจ่อถึงแต่อาการเจ็บป่วย ช่วยลดความเครียด เพิ่มความสบายใจในการจัดอารมณ์และร่างกาย และช่วยให้เกิดความรู้สึกคุณภาพชีวิตที่ดีแบบองค์รวม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยมีชื่อเรียกตามวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ดังนี้

1.1) สวนบำบัดแบบผ่อนคลาย เป็นสวนที่เน้นกิจกรรมผ่อนคลายให้เกิดความสงบผ่านการสัมผัสธรรมชาติ เช่น สวนสมาธิ สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส

1.2) สวนบำบัดแบบออกแรง เป็นสวนที่เน้นการทำกิจกรรมที่ต้องออกแรง เช่น สวนฟื้นฟู

สวนสมาธิ (Meditation garden)

หมายถึง สวนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายโดยอาศัยสภาพแวดล้อมที่เน้นความสงบเงียบ ลักษณะพื้นที่อาจเป็นเพียงพื้นที่ปิดล้อมขนาดเล็กที่วางในตำแหน่งแยกจากพื้นที่กิจกรรมอื่นๆ ทั่วบริเวณในสวนหรืออาจใช้พื้นที่ทั้งหมดของสวนเน้นเป็นส่วนสมาธิโดยเฉพาะก็ได้ ความสงบเงียบและความรู้สึกสันโดษเมื่ออยู่ในสวนจะตอบสนองความต้องการอาณาเขตส่วนบุคคล (personal territory) ของผู้สูงอายุและสร้างความรู้สึกคุ้นเคยกับพื้นที่

สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory garden)

หมายถึงสวนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้า (ตา หู คอ จมูก ลิ้น กาย) อย่างน้อยหนึ่งด้านหรือมากกว่านั้น สวนเพื่อการบำบัดได้ถูกพัฒนาขึ้นในยุโรปช่วงคริสต์ศักราช 1960 - 1969 เริ่มต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ หลังจากนั้นมีการนำไปใช้เพื่อรักษาความผิดปกติด้านอื่น ๆ รวมถึงการรักษาผู้ที่มีอาการออทิสติก มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง มีอาการบาดเจ็บทางสมอง รวมถึงผู้ที่มีอาการสมองเสื่อม ทั้งนี้ สำหรับผู้สูงอายุสมองเสื่อม การกระตุ้นประสาทสัมผัสจะได้ผลดีที่สุดเมื่อใช้องค์ประกอบที่ผู้สูงอายุคุ้นเคย และเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร เสื้อผ้าที่คุ้นเคย องค์ประกอบของสวน เช่น ดอกไม้เป็นต้น

สวนฟื้นฟู (Therapeutic garden)

หมายถึงสวนที่มีการออกแบบเพื่อการฟื้นฟูทางร่างกายจิตใจ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งสำหรับผู้ป่วย ผู้ดูแล ครอบครัวและเพื่อน ไม่ได้จำกัดเฉพาะในสถานพยาบาลแต่อาจพบในสถานดูแลประเภทต่างๆ รวมถึงสถานฟื้นฟู และที่พักอาศัย ลักษณะสวนเน้นการผสมผสานพืช และสัตว์ป่าที่เป็นมิตรเข้ามาในพื้นที่ โดยอาจมีทั้งกิจกรรมแบบใช้แรง เช่น กิจกรรมการบำบัดโดยการปลูกพืชสวน (Horticulture Therapy) หรือกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น การจัดพื้นที่พักผ่อนส่วนตัวที่เงียบสงบติดกับบ่อขนาดเล็กที่มีน้ำตกไหล

2.) แนวทางการออกแบบสวนสำหรับผู้สูงอายุ

ประกอบด้วย ประกอบด้วยเนื้อหางานออกแบบแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การออกแบบวางผังบริเวณ และการออกแบบองค์ประกอบสวน

2.1) การออกแบบวางผังบริเวณ

ตำแหน่งที่ตั้งสวนมีความสำคัญในการกระตุ้นหรือดึงดูดให้เกิดความรู้สึกอยากออกไปหรือไม่ออกไปใช้สวน ในการเลือกที่ตั้งสวนมีข้อพิจารณาประกอบด้วย

มองเห็นจากภายในสู่ภายนอก อาการหนึ่งของผู้สูงอายุสมองเสื่อม คือ การหลงลืมที่เกิดจากการสูญเสียความทรงจำระยะสั้น เช่น ลืมว่าที่พักอาศัยมีสวนอยู่ ทั้งๆที่เพิ่งออกไปใช้สวนในวันก่อน

หน้านี้ การออกแบบอาคารให้มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นสวนตั้งแต่อยู่ในห้องพักหรือโถงภายในอาคาร จะช่วยย้าเตือนและกระตุ้นให้อายากออกไปใช้สวน

สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากภายในอาคาร เมื่อมองเห็นสวนจากภายในอาคารแล้ว ควรกำหนดตำแหน่งทางเข้าออกสวนที่มีระยะใกล้และมีความสะดวกในการเข้าถึงจากห้องหรือบริเวณที่ผู้สูงอายุสมองเสื่อมใช้บ่อยในช่วงกลางวัน เช่น ห้องนั่งเล่น ห้องนอน ห้องโถง ห้องน้ำ

ตำแหน่งสวนได้รับเงาอาคารในช่วงบ่าย ผู้สูงอายุสมองเสื่อมมีความรู้สึกไวต่อสภาพอากาศที่ร้อน การได้รับแสงแดดที่มากเกินไปจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสมองเสื่อมเกิดอาการกระวนกระวายใจ การวางตำแหน่งสวนจึงควรเลือกด้านทิศเหนือหรือทิศตะวันออกของอาคาร เพื่อได้รับความร่มเงาจากอาคารในช่วงบ่าย กรณีที่ไม่สามารถวางในตำแหน่งที่ได้รับเงาของอาคารได้ อาจใช้ร่มเงาจากไม้ยืนต้นช่วยได้ นอกจากนี้สวนที่ตั้งอยู่ทิศตะวันออก จะได้รับแสงแดดช่วงเช้าเต็มที่ ทำให้ร่างกายได้รับวิตามินดี ช่วยลดอาการกระวนกระวายใจให้น้อยลง และแสงแดดธรรมชาตินี้มีส่วนสำคัญ ช่วยในการรับรู้จังหวะของเวลา

ผู้ดูแลมองเห็นได้ง่าย ตำแหน่งที่ตั้งสวนควรสามารถมองเห็นได้ง่ายจากบริเวณที่ผู้ดูแลทำงานอยู่ หรือติดตั้งอุปกรณ์ช่วย เช่น กล้องวงจรปิด หรือสัญญาณเตือนภัย เพื่อสร้างความมั่นใจในการให้ผู้สูงอายุสมองเสื่อมใช้พื้นที่ภายนอกกำลังพักอย่างปลอดภัย

ห่างจากบริเวณที่มีเสียงรบกวน ที่ตั้งสวนควรห่างจากบริเวณที่มีเสียงรบกวน เช่น เสียงจราจร บนท้องถนน เพื่อลดสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกกระวนกระวายใจ

ผังบริเวณของสวน ควรมีลักษณะที่เข้าใจและใช้งานได้ง่าย สามารถมองเห็นทุกส่วนของสวนได้ตลอดเวลา ผู้สูงอายุสมองเสื่อมจะรู้สึกปลอดภัยในสวนที่สามารถมองเห็นได้โดยรอบ ไม่มีพื้นที่มุมอับ และสามารถมองเห็นทางเดินกลับสู่อาคาร

พื้นที่กึ่งภายในอาคาร หมายถึง พื้นที่ว่างที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งเปิดออกสู่พื้นที่ภายนอก เช่น ระเบียงทางเดินโปร่ง ชานระเบียง ทางเดินไม่มีหลังคาคลุม ศาลา ฯลฯ ลักษณะพื้นที่กึ่งภายในเป็นการพยายามดึงธรรมชาติเข้าใกล้อาคาร สร้างความเชื่อมต่อระหว่างภายในและภายนอกอาคาร กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่กึ่งภายใน เช่น เป็นพื้นที่นั่งพักผ่อน ที่นั่งชมทิวทัศน์ ที่รับประทานอาหาร ที่พบปะสังสรรค์ ที่เล่นเกม พุดคุย

สำหรับประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเขตร้อนชื้น กล่าวคือ สภาพอากาศร้อน แดดจัดและมีฝนตกชุก การออกแบบอาคารที่มีพื้นที่กึ่งภายใน เช่น ระเบียงทางเดินโปร่งโล่ง มีชานระเบียงติดกับห้องพัก นอกจากช่วยสร้างร่มเงา กันแดด กันฝน ลมธรรมชาติพัดผ่านได้ ยังสร้างความเชื่อมต่อในการใช้งานจากภายในสู่ภายนอก เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินได้ไกล หรือเอื้อในการดูแลผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินเอง ได้มีโอกาสสัมผัสรับรู้ถึงธรรมชาติภายนอกแม้ไม่ได้ออกไปใช้พื้นที่สวนโดยตรง

2.2) การออกแบบองค์ประกอบสวน

องค์ประกอบพื้นฐานเพื่อการใช้งาน หมายถึง องค์ประกอบที่สนับสนุนการใช้งานขั้นพื้นฐาน
พบเห็นในสวนทั่วไป ประกอบด้วย

1. ประตูเข้าออกสวน

ประตูและทางเข้าออกสวนเป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่ควบคุมการสัญจรเข้าออก
ระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกอาคาร จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สวน

แนวทางการออกแบบ

- จัดให้มีประตูเข้าออกสวนเพียงทางเดียว โดยออกแบบให้เป็นที่หมายตา
อาจใช้สีสนหรือมีที่ห้อยลักษณะเด่นชัด ตำแหน่งที่ตั้งชัดเจนเข้าถึงได้
สะดวก
- บริเวณประตูและทางเข้าที่มีหลังคาคลุมช่วยในการกันแดดฝนและช่วยให้
สังเกตเห็นได้ง่ายจากระยะไกล ประตูเข้าออกสวนอาจเป็นบ้านพักหรือ
บ้านเรือนที่ผู้สูงอายุคุ้นเคย ถ้าเป็นประตูบานพับควรเปิดออกสู่สวนและ
เปิด-ปิดง่าย เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีกำลังพอ ห้ามติดตั้งอุปกรณ์
ชนิดบังคับเปิดปิดเอง ประตูควรกว้างอย่างน้อย 90 เซนติเมตร
- บานประตูอาจเจาะช่องกระจก เพื่อให้มองเห็นอีกด้านของประตูและ
มองเห็นส่วนภายนอกอาคาร ช่วยย้ำเตือนและกระตุ้นให้อยากออกไปใช้
สวน ทั้งนี้ช่องกระจกไม่ควรเป็นบานใหญ่ เพราะจะทำให้เกิดความสับสน
แล้วเดินชนกระจกได้ กระจกควรเป็นกระจกนิรภัยขนาดช่องกระจกอยู่ใน
ระยะสูงจากพื้นระหว่าง 0.75 -1.65 เมตร
- รูปแบบมือจับควรคำนึงถึงความสะดวกและความคุ้นเคยในการใช้งาน มือ
จับแบบก้านบิดหรือแกนผลักช่วยให้จับได้ถนัดกว่าแบบลูกบิดที่กล้ำมเนื้อ
มืออ่อนแรง ตำแหน่งมือจับควรอยู่สูงจากพื้นระหว่าง 0.90 – 1.10 เมตร
- บริเวณหน้าประตูควรมีพื้นที่ว่าง 1.50x1.50เมตร เพียงพอสำหรับการใช้
รถเข็นสองล้อในการเคลื่อนตัวมายังมือจับประตู
- หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนระดับบริเวณประตู กรณีที่จำเป็นต้องมีธรณีประตูควร
สูงไม่เกิน 1 เซนติเมตร ควรทำเป็นทางลาดที่มีความชันไม่เกิน 1:8

2. ทางเดิน

การออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถออกมาเดินภายนอก
อาคารบ่อยๆจะช่วยสร้างความรู้สึกทางบวก ลดพฤติกรรมเดินวน และลดความพยายามที่
จะหนีให้น้อยลง นอกจากนี้การเดินยังช่วยกระตุ้นการเชื่อมโยงภายในวงจรสมองที่มีแนวโน้ม

เชื่อมให้เชื่อมข้างลง ดังนั้นการทางเดินภายนอกอาคารจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการใช้สวนสำหรับผู้สูงอายุสมองเสื่อม

แนวทางการออกแบบ

- รูปแบบทางเดินผู้สูงอายุสมองเสื่อมอาจเกิดภาวะหลงลืมทางเดินได้เฉียบพลัน แม้เป็นทางเดินที่ใช้อยู่เป็นประจำ รวมทั้งอาจมีปัญหาในการระบุทิศทาง รูปแบบทางเดินจึงควรชัดเจนและใช้งานง่าย และการออกแบบให้มีทางเลือกเพียงทางเดียวอาจเป็นวงกลม วงรี หรือเลขแปดก็ได้ มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของเส้นทางเดียวกัน หลีกเลี่ยงทางเดินที่เป็นปลายตัน หรือมีหลายแยกที่ทำให้ต้องตัดสินใจ “เลือก” ก็กรณีที่ทางเดินหลักมีความยาว ผู้ออกแบบสามารถเพิ่มทางเดินย่อยเชื่อมระหว่างทางเดินหลักได้ แต่ต้องเลือกชนิดและสีของวัสดุของทางเดินย่อยให้แตกต่างกับทางเดินหลัก
- จุดเด่นหรือสิ่งหมายตา จากงานวิจัยพบว่า ผู้ป่วยสมองเสื่อมจะเดินจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดถัดไปแบบมีลำดับและเป็นแนวตรง การจัดให้มีจุดเด่นหรือสิ่งหมายตาที่แตกต่างกันระหว่างทางเดินจะช่วยในการนำทางได้ ตัวอย่างองค์ประกอบที่เป็นจุดเด่น เช่น ศาลา รูปปั้น ชุ่มต้นไม้ โถง
- ขนาดความกว้าง ขนาดความกว้างทางเดินขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และความจำเป็นในการดูแลผู้สูงอายุ กรณีที่ผู้สูงอายุสมองเสื่อมสามารถเดินได้เองหรือต้องใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็นสองล้อ ควรกำหนดให้ทางเดินมีความกว้างอย่างน้อย 90 เซนติเมตร แต่ถ้าต้องมีผู้ดูแลช่วยพยุงเดินหรือช่วยเข็นรถเข็นสองล้อทางเดินควรมีความกว้างอย่างน้อย 1.20 เมตร
- ระยะปลอดภัยแนวตั้ง องค์ประกอบ เช่น ชุ่มทางเดิน ร่มสนาม ไม้ยืนต้น ภายในสวนบริเวณที่ผู้สูงอายุเข้าถึงต้องมีระยะปลอดภัยแนวตั้งเพื่อป้องกันอันตรายจากการเดินชน ระดับความสูงจากระดับพื้นดิน ไม่ต่ำกว่า 2 เมตร
- วัสดุพื้นผิว ควรคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ลักษณะวัสดุพื้นผิวต้องไม่ลื่น ไม่สะท้อนแสง ไม่มันเงา หลีกเลี่ยงวัสดุที่พื้นผิวขรุขระ วัสดุที่มีโอกาสหลุดตัวได้ง่ายหรือวัสดุที่ต้องปูแบบเว้นร่องวัสดุที่แนะนำ เช่น คอนกรีตผิวหยาบหรือผิวเรียบ(ห้ามขัดมัน) หินล้าง ทรายล้าง แอสฟัลต์ ยางสังเคราะห์ กระเบื้องผิวไม่ลื่น กระเบื้องคอนกรีตพิมพ์ลาย(แบบปูยาแนว) ไม้เทียม (แบบปูซิด)

- ลวดลายพื้น หลีกเลียงลวดลายพื้นมากเกินไปจนลายตา หรือลวดลายที่ดูเหมือนเป็นหลุมบนพื้น กรณีที่มีผ้าบ่อพักบนพื้นทางเดิน ต้องปรับให้ผ้าบ่อและพื้นทางเดินอยู่ระดับเดียวกัน โดยเลือกวัสดุผ้าบ่อ และพื้นให้มีความกลมกลืนกัน
- สีพื้น หลีกเลียงสีพื้นที่สว่างหรือเข้มเกินไป เช่น สีขาว สีดำ สีน้ำเงินเข้ม แต่ควรใช้สีโทนธรรมชาติ เช่น สีเทา สีน้ำตาล สีโทนธรรมชาติ ฯลฯ กรณีที่มีผนังและองค์ประกอบสวนควรเลือกสีพื้นและผนังให้เห็นความแตกต่างกัน เพื่อช่วยในการแยกแยะสิ่งต่างๆ
- ระดับทางเดินและระดับพื้นข้างเคียง หลีกเลียงการเปลี่ยนระดับพื้นทางเดินโดยใช้ขั้นบันไดแต่ทำเป็นทางลาด สำหรับบริเวณขอบทางเดินและสนามหญ้าควรปรับให้อยู่ระดับเดียวกัน เพื่อป้องกันการตกขอบทาง หรือการสะดุด และควรเปลี่ยนชนิดวัสดุหรือเปลี่ยนสีวัสดุเพื่อให้เห็นขอบทางเดินชัดเจน

3. ที่นั่งและโต๊ะเก้าอี้

ที่นั่งและโต๊ะเก้าอี้เป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้สูงอายุใช้เวลาภายในสวนได้นานยิ่งขึ้น การออกแบบควรคำนึงถึงความแข็งแรงปลอดภัยในการใช้งาน และมีสัมพันธ์กับสรีระร่างกายของผู้สูงอายุ

แนวทางการออกแบบ

- ขนาดที่นั่ง ที่นั่งไม่ควรเตี้ยและลึกเพราะจะทำให้ผู้สูงอายุลุกขึ้นยืนได้ยาก ที่นั่งควรสูงจากพื้น 40-45 เซนติเมตร และลึกไม่เกิน 40 เซนติเมตร
- รูปแบบที่นั่ง ควรมีความแข็งแรงและสะดวกในการใช้จับ พิง และพยุงตัว ลุกขึ้นได้อย่างมั่นคงไม่ต้องกังวลมีที่วางแขนยาวจนถึงสุดปลายของที่นั่ง ปลายมน ไม่มีเหลี่ยมหรือมุม ที่นั่งควรทำจากวัสดุที่ไม่แข็งกระด้าง วัสดุรองที่นั่งหรือเบาะ ควรมีความแข็ง ไม่อ่อนเกินไป หลีกเลียงการใช้วัสดุที่เก็บความร้อนหรือความเย็น เช่น โลหะ คอนกรีต สามารถทำความสะอาดได้ง่าย
- ตำแหน่งที่ตั้ง การเลือกตำแหน่งที่นั่งเป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงร่มเงา ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและมีจุดที่น่าสนใจเพื่อช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัส เช่น กลิ่นหอมจากดอกไม้ ผิวสัมผัสรูปร่างใบไม้ที่แตกต่างกัน มองเห็นการให้อาหารนก ได้ยินเสียงน้ำพุ น้ำตก หลีกเลียงการวางที่นั่ง

บริเวณที่มีคนเดินพลุกพล่านหรือเปลี่ยว กรณีที่ผู้สูงอายุนั่งรถเข็นสองล้อ อาจเว้นพื้นที่ว่างไว้พร้อมจัดที่นั่งสำหรับครอบครัวหรือผู้ดูแล

- ชูโต๊ะและเก้าอี้ เป็นองค์ประกอบเอื้อในการทำกิจกรรมต่างๆในสวน โต๊ะควรมีความสูงประมาณ 72.5 - 75 เซนติเมตร มีที่เว้นวางใต้โต๊ะสำหรับการเข้านั่งด้วยรถเข็นสองล้อสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร โต๊ะและเก้าอี้ควรแยกจากกันเพื่อสะดวกในการใช้งาน ผิวหน้าโต๊ะเรียบ หลีกเลี้ยงสีขาว สีสะท้อนแสงมันวาว มุมโต๊ะไม่ควรตัดขอบคม

4. ชุ้มและศาลา

แนวทางการออกแบบ

- ขนาดชุ้มและศาลา ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เช่น ศาลาสำหรับการใช้งาน 3-5 คน ควรมีขนาดประมาณ 3.0x3.0 เมตร
- รูปแบบชุ้มและศาลา หลีกเลี้ยงรูปแบบชุ้มหรือศาลาที่เกิดเงาตายตาที่ทำให้สับสน พื้นศาลาและพื้นทางเดินควรมีระดับเดียวกันให้สะดวกในการเข้าถึง
- ตำแหน่งที่ตั้ง ควรเลือกตำแหน่งที่มีต่อเนื่องกับลานกิจกรรมหรือมีมุมมองที่น่าสนใจ และหลีกเลี้ยงบริเวณที่รับแดดบ่ายถึงเย็นเป็นเวลานาน

5. ชานกระเบื้อง

ชานกระเบื้องเป็นพื้นลาดแข็งเชื่อมต่อระหว่างภายในและภายนอกอาคาร มักอยู่ติดบริเวณทางเข้าออกอาคาร เหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินออกไปใช้สวนได้เองหรือไม่สามารถเดินได้ไกล บริเวณชานกระเบื้องควรมีหลังคาคลุมช่วยในการกันแดดฝนและช่วยให้สังเกตเห็นได้ง่ายจากระยะไกล

แนวทางการออกแบบ

- ขนาด ชานกระเบื้องขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้งาน การใช้งาน 1-2 คน ควรมีขนาดให้พอเพียงทั้งเพื่อนั่งพักผ่อนและทางสัญจรผ่านด้วย 1.5 x 3.0 เมตร
- รูปแบบชานกระเบื้อง ควรคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงจากภายในอาคาร ระดับพื้นชานกระเบื้องและพื้นภายในอาคารควรเสมอกัน หลีกเลี้ยงการเปลี่ยนระดับหรือธรณีประตู วัสดุพื้นไม่ลื่น ไม่สะท้อนแสง ไม่มันเงา หลีกเลี้ยงวัสดุที่พื้นผิวขรุขระมาก วัสดุที่มีโอกาสหลุดตัวได้ง่าย หรือวัสดุที่ต้องปูแบบเว้นร่อง

- ตำแหน่งที่ตั้ง ตำแหน่งขานระเบียงควรอยู่ติดกับทางเข้าออกสวนหรือมองเห็นจากห้องที่ผู้สูงอายุสวมรองเท้าใช้มากที่สุดในช่วงกลางวัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการออกมาใช้งาน กรณีที่ขานระเบียงได้รับแดด ยามบ่าย ควรทำหลังคาคลุมเพื่อให้เกิดร่มเงาสามารถใช้งานในช่วงกลางวัน

6. รั้ว

อาการหนึ่งที่พบในผู้สูงอายุสมองเสื่อมระยะกลางคือ การชอบปีนหนี ดังนั้นการออกแบบรั้วนอกจากเพื่อกันอาณาเขตพื้นที่แล้ว ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยจากการปีนหนีด้วย ทั้งนี้การวางอาคารลักษณะปิดล้อมจะช่วยลดการใช้รั้วลงได้

แนวทางการออกแบบ

- รั้วจะต้องมีความแข็งแรงและหลีกเลี่ยงรูปแบบตัวที่ปีนป่ายได้ง่าย
- รูปแบบรั้วอาจใช้เป็นแบบโปร่งหรือทึบขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมภายนอกรั้ว สภาพแวดล้อมภายนอกรั้วที่มีทัศนัธรรมชาติแล้วถนนโค้งควรใช้รั้วแบบโปร่ง เพื่อเปิดมุมมองสู่ภายนอกสำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีสิ่งรบกวน เช่น ที่จอดรถ ถนนพหลุกล่าม จะกระตุ้นความรู้สึกอยากหนี การออกแบบรั้วควรเน้นมุมมองเข้ามาภายในสวนมากกว่าการมองออกข้างนอกโดยการเลือกใช้รั้วทึบและปลูกไม้พุ่มสูงเพื่อปิดบังแนวรั้ว หรือออกแบบพรางรั้วโดยให้กลมกลืนกับอาคาร ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนถูกกักขัง
- การกำหนดความสูงรั้วขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งานรั้วเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว ควรมีความสูง 1.60 เมตร รั้วเพื่อป้องกันการปีนหนีเว้นวรรคจะต้องมีความสูงอย่างน้อย 1.80 เมตรและปลูกพืชพันธุ์ปิดบัง
- รั้วเพื่อป้องกันการปีนหนีแต่ไม่มีพืชพันธุ์ปิดบังจะต้องมีความสูงอย่างน้อย 2.40 เมตร
- กรณีที่รั้วเดิมมีความสูงไม่เพียงพอและมีความเสี่ยงที่ผู้สูงอายุอาจปีนหนี ผู้ออกแบบควรพิจารณาเสริมให้รั้วมีความสูงขึ้น เช่น การใช้ลูกกรงแนวตั้งและช่วงบนเอียงเข้าด้านในเพื่อเพิ่มความยากในการปีนหนี
- กรณีที่รั้วจะต้องมีประตูบริการสู่พื้นที่สาธารณะภายนอก จะต้องทำการอำพรางประตูและระบบปิดล็อก เช่น ออกแบบให้ประตูกลมกลืนกับแนวรั้วและติดตั้งกลอนหรือลูกบิดประตูให้อยู่ในระดับที่สูงกว่าระยะเอื้อมถึง

7.ราวจับ

ราวจับนอกจากเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเดินเพื่อสร้างความมั่นใจในการเดินด้วยตนเองและเกิดความปลอดภัยในการเดินแล้ว ราวจับจึงเป็นอุปกรณ์ในการกำหนดทิศทางทางการเดินในสวนได้โดยการติดตั้งราวจับด้านใดด้านหนึ่งตลอดทางเดินในสวน

แนวทางการออกแบบ

- ทำด้วยวัสดุเรียบมีความมั่นคงแข็งแรงและไม่ลื่น
- หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่เก็บความร้อนหรือความเย็น เช่น โลหะ กรณีที่ใช้ไม้ ควรขัดให้เรียบปราศจากเสี้ยน
- ราวจับที่ทำหน้าที่เป็นที่ยึดเหนี่ยว ควรมีรูปทรงที่เข้ากับอุ้งมือขณะกำได้ อย่างพอเหมาะ ควรมีลักษณะกลมโดยเส้นผ่านศูนย์กลางมือไม่ควรน้อยกว่า 3 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตร
- ราวจับต้องยาวต่อเนื่องถ้าอยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร
- การกำหนดความสูงที่ดีขึ้นกับสรีระของผู้สูงอายุแต่ละท่าน แต่โดยมาตรฐานผู้สูงอายุไทยโดยทั่วไปราวจับควรมีความสูงจากระดับพื้น 80 เซนติเมตร
- ผู้สูงอายุสมองเสื่อมบางรายมีพฤติกรรมชอบ “ไถตัว” จึงไม่ได้ใช้ราวจับเพื่อการยึดเหนี่ยว แต่ใช้ราวจับเป็นฐานวางท่อนแขนและไถตัวเฉพาะกรณีนี้ ลักษณะราวจับควรแบนและมีความกว้าง 4-6 นิ้ว เพื่อวางท่อนแขน

8.ไฟฟ้าส่องสว่าง

ผู้สูงอายุสมองเสื่อมมักมีปัญหาการนอนในเวลากลางคืน การได้ออกมาเดินผ่อนคลายเวลากลางคืนในบางครั้งจะช่วยลดความรู้สึกกระสับกระส่ายลงได้ รวมถึงผู้ดูแลยังได้เป็นพื้นที่ผ่อนคลายในเวลากลางคืนอีกด้วย การให้แสงสว่างในสวนสำหรับผู้สูงอายุสมองเสื่อมสามารถใช้มาตรฐานเช่นเดียวกับผู้สูงอายุทั่วไป แต่สิ่งที่ควรระมัดระวังสำหรับผู้สูงอายุสมองเสื่อมคือ การเลือกดวงโคมควรเลือกใช้ดวงโคมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ไฟเสาสูง ไฟผนัง ไฟเพดาน ฯลฯ การใช้โคมเตี้ยอาจทำให้เกิดการสะดุดทกล้ม หรืออาจถูกจับและถอดเพื่อสำรวจ รวมถึงตำแหน่งเสาไม่กีดขวางทางเดิน

มาตรฐานการออกแบบไฟฟ้า ส่องสว่างสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป

- ผู้สูงอายุต้องการไฟฟ้าแสงสว่างมากกว่าวัยกลางคน 2-3 เท่า ขณะเดียวกันต้องหลีกเลี่ยงแสงที่จ้ามาก เพราะสายตาของผู้สูงอายุจะปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ยากและช้าลง จึงควรหลีกเลี่ยงความส่องสว่างที่แตกต่างกันโดยเฉพาะบริเวณจุดเปลี่ยนจากภายนอกสู่ภายในอาคาร เช่น บริเวณประตูทางเข้าออกสวน และระวังแสงสะท้อนกลับผิววัสดุมันวาว
- ควรมีไฟส่องสว่างบริเวณพื้นที่ใช้งานสำคัญและบริเวณที่มีเปลี่ยนระดับ เช่น ทางเข้าออกสวน ทางเดิน ทางลาด ศาลา โดยให้ค่าความสว่างหนึ่งถึง 150 ลักซ์

องค์ประกอบเสริม

1. องค์ประกอบเพื่อการบอกตำแหน่ง

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นจุดหมายตาหรือจุดเด่นระหว่างการเดินทางในสวนและช่วยระบุตำแหน่งของตนเองในส่วนได้ง่ายขึ้นโดยจุดเด่นเหล่านี้ควรเป็นสิ่งของที่ผู้สูงอายุมองเห็นบ่อยครั้ง

- วางองค์ประกอบสวน เช่น ชุ้ม รูปปั้น โองี ก่อ่งจดหมาย กระจ่างต้นไม้ กระบะปลูก ผัก ฯลฯ บริเวณทางแยกและตามแนวทางเดิน
- เปลี่ยนสีวัสดุพื้นเมื่อใกล้ทางออกหรือใกล้อาคาร
- ติดตั้งป้ายเพื่อบอกตำแหน่ง โดยป้ายควรมีทั้งรูปภาพหรือตัวอักษรเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละคน

2. องค์ประกอบเพื่อนำทาง

วัตถุประสงค์เพื่อช่วยนำทางสู่พื้นที่ทำกิจกรรมในสวนและนำทางกลับสู่อาคารช่วยไม่ให้หลงทาง

- ทำสัญลักษณ์บนทางเดิน หรือเปลี่ยนสีบริเวณขอบตลอดแนวทางเดิน ทางเดินหลักและทางเดินย่อยควรมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อนำทางและบ่งบอกรอยต่อระหว่างทางเดินและสนามหญ้า
- ติดตั้งราวจับตลอดแนวทางเดิน
- ติดตั้งป้ายเพื่อบอกทิศทาง โดยป้ายควรมีทั้งรูปภาพและตัวอักษรเพื่อให้เหมาะสมกับการรับรู้ที่แตกต่างของแต่ละคน

3. องค์ประกอบเพื่อการฟื้นฟูความทรงจำ (Reminiscence)

วัตถุประสงค์เพื่อช่วยการระลึกถึงความทรงจำเก่าแก่และรู้สึกมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมรอบตัวกิจกรรมที่คุ้นเคยส่งผลดีทั้งความแข็งแรงทางร่างกายและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าสามารถทำประโยชน์ได้

- สร้างบรรยากาศย้อนอดีต โดยการใช้องค์ประกอบสวนที่กระตุ้นการระลึกความทรงจำองค์ประกอบที่นิยมในอดีต หรือองค์ประกอบที่ผู้สูงอายุคุ้นเคย เช่น แก้ว ฆนิตต้นไม้ รูปปั้น ที่มักใช้ในสวนเมื่อในอดีต
- จัดพื้นที่และเตรียมที่วางอุปกรณ์ทำงานบ้าน หรืองานกิจวัตรประจำวันสำหรับผู้สูงอายุคุ้นเคย เช่น แผลงปลุกผักสวนครัว แผลงปลุกดอกไม้สายยางรดน้ำ ต้นไม้ ไม้กวาดอุปกรณ์สวนที่มีความปลอดภัย ภูเขาอาหารนก โดยองค์ประกอบต่างๆต้องแข็งแรงปราศจากความคม และติดป้ายที่สื่อความหมายในการใช้งาน

4.องค์ประกอบเพื่อการกระตุ้นการรับรู้ทางประสาทสัมผัส (Sensory Stimulation)

วัตถุประสงค์เพื่อช่วยกระตุ้นการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยใช้รูป รส สี กลิ่น เสียงสัมผัส ที่หลากหลายรวมถึงการได้รับดูแลเปลี่ยนแปลงของวัน เวลา ฤดูกาล

- ใช้องค์ประกอบและพืชพันธุ์ที่หลากหลาย เช่น เสียงจากกระดิ่งลม เสียงน้ำ สีสันของที่นั่ง ดอกไม้ใบไม้ เปลี่ยนจากดอกไม้ รั้วจากพืชกินได้ โดยการปลูกพืชหลายระดับที่สามารถสัมผัสดมกลิ่นหรือชิมรสได้โดยง่าย
- เลือกรูปพรรณที่ดึงดูดคนแมลงผีเสื้อและสัตว์อื่นๆเข้ามาในสวน
- สิ่งเร้าทางธรรมชาติเพื่อบ่งบอกเวลาและฤดูกาล เช่น สายลม แสงแดด การเปลี่ยนสีของใบไม้การออกดอกเสียงนกร้องสายฝนการเกิดรุ้ง

5.องค์ประกอบเพื่อการผ่อนคลาย

วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

- ใช้องค์ประกอบที่มี “น้ำ” เพื่อให้เกิดเสียง ทั้งนี้ ต้องระมัดระวังการใช้น้ำ เนื่องจากผู้สูงอายุสมองเสื่อมจะพยายามเข้าใกล้ อาจทำรั้วเตี้ยเพื่อป้องกันการเข้าถึงแต่ยังสามารถมองเห็นได้และได้ยินเสียง เช่น น้ำพุเตี้ย น้ำพุพองอากาศ บ่อน้ำที่มีรั้วเตี้ย
- หลีกเลี่ยงการเลือกใช้สีหรือลวดลายที่ฉูดฉาด
- จัดพื้นที่ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น การให้อาหารนก การทำสมาธิ

2.3.7 หลักการออกแบบบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ (หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแล้ว เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยที่ดี ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน เช่น สภาพสังคมไทยมักอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ญาติพี่น้องมักอยู่ใกล้ๆ กัน ทางเลือกในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ น่าจะมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมและสภาพจิตใจมากกว่าการจะย้ายท่านไปอยู่ที่อื่น

แนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ

1. มีความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Safety) เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ บริเวณบันได และห้องน้ำ พื้นไม่เปลี่ยนระดับ พื้นไม่ลื่น มีราวจับในห้องน้ำ มีสัญญาณเรียกขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน

2. สามารถเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) เช่น มีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถวีลแชร์ ความสูงตู้เหมาะสมหยิบของได้สะดวก

3. สามารถสร้างแรงกระตุ้น (Stimulation) เช่น การตกแต่งบ้านให้น่าสนใจ ทำให้ชีวิตดูกระชุ่มกระชวย ไม่ซึมเศร้า เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

4. ดูแลรักษาง่าย (Low Maintenance) พื้นที่บ้านพักอาศัยขนาดเหมาะสม ไม่เล็กจนคับแคบ และไม่ใหญ่โตจนดูแลไม่ทั่วถึง เป็นภาระเรื่องการดูแลทำความสะอาด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม ดังนี้

1) เฟอร์นิเจอร์

ระยะของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ภายในบ้าน จึงต้องมีความสูง ความกว้าง สัมพันธ์กับสรีระที่เปลี่ยนไปด้วย เช่น ความสูงของตู้ลอย ความสูงของม้านั่ง ต้องปรับระดับให้เตี้ยลง ความสูงราวจับในห้องน้ำ, ทางเดิน ต้องมีระดับเตี้ยลง แต่ขนาดของเก้าอี้ ความสูงของประตูต้องกว้างขึ้น และหากผู้สูงอายุต้องใช้วีลแชร์ ความกว้างยิ่งต้องมากขึ้นกว่าผู้สูงอายุปกติทั่วไป

จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 10.3 เคยหกล้ม มีสาเหตุเกิดจากการสะดุดสิ่งกีดขวาง พื้นต่างระดับ พื้นลื่น มีอาการหน้ามืดตบตันได้ เป็นต้น โดยจะหกล้มภายนอกบ้านมากกว่าภายในบ้าน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกบ้านก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน

2) ห้องน้ำ

ห้องน้ำสวยหรู มักจะใช้วัสดุมีราคาแพงเช่น หินอ่อน หินแกรนิต

- มีการเล่นระดับเพื่อเพิ่มความน่าสนใจยิ่งขึ้น มีอ่างอาบน้ำสำหรับพักผ่อนแช่ตัว

- การประดับไฟแบบแสงสลัวๆ ดุลีกลับ นำค้นหา หรือใช้พื้น-ผนังสีเข้ม

การตกแต่งเหล่านี้ มักจะถูกใจคนหนุ่มสาว แต่สำหรับผู้สูงอายุนั้นควรหลีกเลี่ยงการตกแต่งข้างต้นเพราะจะเพิ่มความเสี่ยงในการหกล้มภายในห้องน้ำ ทั้งพื้นลื่นพื้นเปลี่ยนระดับ แสงสว่างไม่เพียงพอ ทั้งนี้ควรเพิ่มราวจับบริเวณข้างชักโครก หรือเพิ่มเก้าอี้นั่งอาบน้ำ เพื่อความปลอดภัยยิ่งขึ้น

3) บันได

บันไดที่ไม่มีลูกตั้ง มักจะดูสวยงาม โปรงโล่ง แต่ไม่เหมาะกับผู้สูงอายุอย่างยิ่ง เนื่องจากอาจทำให้ผู้สูงอายุก้าวพลาดและหกล้มได้ อีกทั้งบันไดบ้านเรือนไทย หรือบันไดบ้านในชนบทนั้น มีความชันมาก ลูกนอนหรือขั้นเหยียบแคบ เป็นความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้เช่นกัน บันไดที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุนั้น เรียกว่า “บันไดสบาย”

บันไดสบาย ให้ความหมายครอบคลุมถึงอิริยาบถของ “ท่าเดินผู้สูงอายุ” (Senile Gait) โดยจะเดินก้าวสั้นๆ และช้าลงช่วงเวลาที่เท้าทั้งสองข้างแตะพื้นพร้อมๆ กัน ในขณะที่เดินเท้าทางออกจากกันมากกว่าปกติ หลังงอและตัวเอนไปข้างหน้าเล็กน้อย แขนกางออกและแกว่งน้อยเวลาหมุนตัวเลี้ยว ลำตัวจะแข็ง และมีการบิดของเอวน้อย ดังนั้นบันไดที่ผู้สูงอายุจะเดินสบายควรมีลักษณะดังนี้

- ลูกนอนหรือขั้นเหยียบ กว้างประมาณ 30 ซม. หรือเหยียบแล้วเสมอกับฝ่าเท้า ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม.
- สีของลูกนอนและลูกตั้งควรเป็นสีตัดกัน เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ไม่มีจุกบันไดที่ยื่นแหลมออกมา หรือยื่นออกมาได้ไม่เกิน 2 ซม.
- มีราวจับกลม สูงจากพื้น 90 ซม. ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 40 มม. หรือ 1.5 นิ้ว เพื่อให้จับได้แน่น กำได้พอดีมือ
- ขั้นบันได สีสว่าง มีแสงสว่างเพียงพอ

4) การปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายนอกบ้าน

ทางเข้าบ้านมีชายคายื่น เพื่อป้องกันฝน และช่วยปรับแสงไม่ให้จ้าเกินไป เพราะสายตาผู้สูงอายุปรับตัวช้า อาจเกิดอาการหน้ามืดได้

- ทางเข้าบ้านควรมีที่นั่งใส่รองเท้าเพื่อความปลอดภัย
- ทางเข้าบ้านควรมีระดับเดียวกับพื้นที่ภายนอก การออกแบบที่ดีที่สุด คือ ไม่ควรมีพื้นต่างระดับ ไม่ควรมีธรณีประตู
- หากมีบันไดหน้าบ้าน ควรมีระยะของลูกนอน(ขั้นเหยียบ) 30 ซม. ความสูงลูกตั้งไม่เกิน 15 ซม. และมีราวพุงตัว ที่แข็งแรง ปลอดภัย
- หากมีทางลาด ควรมีความชันไม่น้อยกว่า 1:12 หมายถึง พื้นต่างระดับ 10 ซม. ทางลาดต้องยาวไม่น้อยกว่า 120 ซม.

- มีบริเวณบ้านที่สามารถทำสวน เลี้ยงสัตว์ ออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมเบาๆได้ แต่ไม่ควรมีพื้นที่กว้างมากนักเพราะจะทำให้เป็นภาระในการดูแลรักษา
- พืชพรรณที่ปลูก ควรเป็นไม้ดอก สีสน สวยงาม มีกลิ่นหอม หากออกดอกหรือส่งกลิ่นเป็นช่วงเวลาได้จะยิ่งดี เพราะจะช่วยกระตุ้นการรับรู้เรื่องเวลาของผู้สูงอายุ อีกทั้งไม้ดอกยังช่วยเรียกผีเสื้อและแมลง ทำให้เกิดความมีชีวิตชีวา
- ควรหลีกเลี่ยงไม้ผล ไม้มีหนาม ไม้ที่มียาง
- ระยะห่างระหว่างตัวบ้านและประตูรั้วบ้าน อยู่ในระยะที่เดินง่าย มีพื้นเรียบ ไม่ลื่น
- วัสดุที่เหมาะสมสำหรับปูทางควรเป็นวัสดุเรียบ มีรอยต่อน้อยที่สุด ไม่ใช่แผ่นทางเท้า เพราะอาจทำให้ก้าวพลาดหรือสะดุดได้
- หากเป็นพื้นบล็อกยางคล้ายสนามเด็กเล่นได้จะยิ่งดี เพราะลื่นแล้วจะไม่เจ็บ

5) ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น

เป็นหน้าต่างของเจ้าของบ้าน ดังนั้นนอกจากความสวยงาม สะอาดเรียบร้อยแล้ว การเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์หรือการตกแต่งที่เหมาะสมยังช่วยส่งเสริมสุขภาพให้กับเจ้าของบ้านผู้สูงวัยอีกด้วย

- ภายในห้องมีระบบระบายอากาศที่ดี
- การจัดเฟอร์นิเจอร์ชุดรับแขก ควรจัดให้โซฟา หันเข้าหากัน เพื่อส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กันได้ หลีกเลี่ยงหันโซฟาเข้าหาโทรทัศน์วัสดุพื้นใช้สีสว่าง นุ่ม และดูแลรักษาความสะอาดง่าย
- สีพื้น ผนัง เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ตกแต่ง ควรใช้สีตัดกัน
- ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดิน เช่น โต๊ะกลาง พรมเช็ดเท้า
- ชุดโซฟาควรเป็นสีสว่าง ความสูงของที่นั่งประมาณ 45 ซม. ถ้าหากเตี้ยเกินไปทำให้ลุกยาก
- เบาะมีความนิ่มที่เหมาะสม นั่งแล้วไม่ยุบตัว
- หลีกเลี่ยงโต๊ะกลางที่เป็นกระจกใส เพราะสายตาของผู้สูงอายุจะมองเห็นไม่ชัดเจน
- ขอบล่างของหน้าต่างควรสูงจากพื้น 50-60 ซม. เพื่อทำให้มุมมองขณะนั่ง

กว้างขึ้น มองเห็นวิวภายนอกได้

- หากแสงภายนอกจ้าเกินไป ควรติดม่านปรับแสง เพื่อลดแสงจ้า
- ห้องนั่งเล่นควรมีมุมทำงานอดิเรก ที่เหมาะสมกับสรีระของร่างกายเพื่อป้องกันการนั่งผิดท่า

- แสงสว่างภายในห้องควรใช้เป็นแสงแบบ Indirect light เพื่อไม่ให้แสงแยงตาผู้สูงอายุโดยตรง

6) ห้องครัว

การทำอาหารถือเป็นกิจวัตรประจำวันและงานอดิเรกของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ สามารถป้องกันโรคความจำเสื่อม แต่ต้องจำกัดขอบเขตในการทำ ตามความสามารถของผู้สูงอายุแต่ละท่าน ทั้งนี้ควรมีผู้ดูแลเพื่อความปลอดภัย การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลานาน ดังนั้นหากเฟอร์นิเจอร์ไม่เหมาะสมกับการใช้งานแล้ว ก็อาจจะทำให้ปวดเมื่อยหรือเกิดอุบัติเหตุได้

- ระดับโต๊ะ เคาน์เตอร์ควรมีความสูงจากพื้น 75 ซม.
- เพื่อหลีกเลี่ยงการก้มหรือเขย่งเป็นเวลานาน ด้านล่างของโต๊ะ เคาน์เตอร์ ควรเป็นพื้นที่โล่ง เพื่อให้สามารถนั่ง หัน ล้าง หรือเตรียมอาหารได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้ใช้รถวีลแชร์ก็สามารถใช้งานได้
- หิ้ง ชั้นวางของ ตู้ลอยต่างๆ ควรมีความสูงไม่เกิน 170 ซม. เพื่อให้สามารถเอื้อมหยิบของได้สะดวก ปัจจุบันมีชั้นวางของภายในตู้ลอยแบบที่ด้านในสามารถดึงลงมาได้
- หลีกเลี่ยงการใช้เตาแก๊ส เพราะผู้สูงอายุอาจจะลืมนปิด หรือ แก๊สอาจจะรั่วได้ ควรใช้เตาแม่เหล็กไฟฟ้า ที่สัมผัสหน้าเตาแล้วไม่ร้อน
- มีแสงสว่างเพียงพอทั้งบริเวณเตรียมอาหาร และ ปรงอาหาร
- ปลั๊กไฟควรใช้ชนิดที่มีสวิตช์เปิดปิด เพื่อป้องกันไฟกระชากหรือเสียบปลั๊กไม่แน่นจนเกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้

7) ห้องน้ำ

ถือว่าเป็นห้องแรกๆที่ต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ห้องน้ำที่ดีนอกจากจะต้องมีการระบายอากาศที่ดี (ด้วยวิธีธรรมชาติหรือมีพัดลมดูดอากาศก็ได้) ยังต้องมีแสงธรรมชาติส่องถึง เพื่อให้ห้องน้ำแห้งตลอดเวลาและช่วยฆ่าเชื้อโรค นอกจากนี้ยังต้องมีอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ขนาดห้องน้ำควรมีขนาดกว้างพอที่ให้ผู้สูงอายุเข้าไปใช้งานได้ ห้องน้ำที่เหมาะสมควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- พื้นที่ว่างภายในอย่างน้อย 1.50 x1.50 ม. เพื่อให้รถวีลแชร์สามารถหมุนตัวภายในห้องน้ำได้
- พื้นภายในห้องน้ำกับพื้นด้านหน้าควรมีระดับเดียวกัน หรือต่างกันไม่เกิน 2 ซม. มีทางลาดลง
- ประตูบานเลื่อน กว้างสุทธิ 90 ซม. ตัวล็อกประตูเป็นแบบขอสับ

- พื้นห้องน้ำปูด้วยวัสดุ ไม่ลื่น ผิวหยาบ สีสว่าง หรือหากพื้นเดิมเป็นวัสดุที่ลื่น ก็สามารถเคลือบน้ำยากันลื่น(anti-slip)ได้
- แบ่งพื้นที่ส่วนเปียกส่วนแห้ง ภายในห้องน้ำจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนอ่างล้างหน้า ส่วนโถส้วม และส่วนอาบน้ำ

7.1) ส่วนอ่างล้างหน้า

- ควรเป็นอ่างแบบมีพื้นที่โล่งด้านล่างเพื่อให้ผู้ใช้รถวีลแชร์สามารถสอดขาเข้าไปได้
- อ่างล้างหน้าชนิดแขวน ควรติดตั้งราวจับข้างอ่างล้างหน้าทั้งสองด้าน เพื่อป้องกันผู้สูงอายุยื่นค้ำและถ่ายน้ำหนักตัวลงอ่างล้างหน้า ลักษณะการติดตั้งระดับเสมออ่างล้างหน้า(80 ซม.) ติดให้ชิดขอบอ่างมากที่สุด หากห้องน้ำพื้นที่แคบ แนะนำให้เลือกราวจับรุ่นที่พับเก็บได้ในแนวดิ่ง
- อ่างล้างหน้าแบบมีเคาน์เตอร์ ซึ่งมีความแข็งแรงมากพอในการรับน้ำหนักผู้สูงอายุขณะยืนใช้งานแต่ มักจะพบปัญหาว่าระดับหน้าเคาน์เตอร์ลึเกินไปทำให้ผู้ใช้รถเข็นวีลแชร์ไม่สามารถเข้าใช้งานได้ ความสูงระดับเคาน์เตอร์ที่เหมาะสมคือขอบบนสูงไม่เกิน 80 ซม. ขอบล่างมีความสูงมากกว่า 60 ซม.
- ก๊อกน้ำ ควรเลือกใช้ก๊อกน้ำแบบปิด เปิดปิดง่ายและออกแรงน้อยกว่า
- กระจกเงา หากผู้สูงอายุใช้รถเข็นวีลแชร์ ระดับขอบล่างกระจกควรสูงจากพื้นไม่เกิน 1.00 ม. หรือควรใช้กระจกเงารุ่นปรับมุมได้ติดตั้งในระดับความสูงที่ขณะรถวีลแชร์นั่งใช้งาน มองเห็นได้ทั้งตัว

7.2) ส่วนโถส้วม

- ควรใช้เป็นโถส้วมนั่งราบแบบที่มีหมอน้ำเป็นพนักพิง
- มีปุ่มปล่อยน้ำด้านหน้า ง่ายต่อการใช้งานมากกว่ารุ่นปุ่มกดอยู่ด้านบนซึ่งต้องออกแรงมากกว่า
- ความสูงของชักโครก ไม่ควรจะสูงหรือเตี้ยเกินไป ระดับที่เหมาะสมคือระดับจากพื้นถึงเข้าของแต่ละคน โดยทั่วไปเราจะใช้ความสูงประมาณ 40-45 ซม.
- บริเวณที่นั่งชักโครกควรจะมีราวจับเพื่อช่วยพยุงตัว

- **ราวจับรูปตัว L** ติดด้านผนัง แนวนอนติดตั้งสูงจากพื้น 70 ซม. ช่วยพยุงตัว ลูกขึ้นและราวแนวตั้งช่วยในการดึงตัวเองขึ้นมา ควรมีระยะยื่นออกจาก หน้าซັกโครก 25-30 ซม.
- หากมีงบประมาณเพียงพอ ควรติดตั้งราวจับข้างซັกโครกอีกด้าน เป็นราว จับแบบพับเก็บได้ในแนวตั้งเพื่อช่วยพยุงตัวอีกด้านติดตั้งสูงจากพื้น 70 ซม. ติดห่างจากข้างโถส้วม 15-20 ซม.
- **ปุ่มกดสัญญาณขอความช่วยเหลือ ติดตั้งด้านข้างซັกโครก สูงจากพื้น** ประมาณ 90 ซม. อาจเลือกเป็นแบบที่มีเชือกห้อยลงมาในกรณีที่มีลมลงที่ พื้นห้องน้ำ ก็จะสามารถกระตุกเชือกเรียกขอความช่วยเหลือได้

7.3) ส่วนอาบน้ำ

- พื้นที่ค่อนข้างกว้างเผื่อในอนาคตจำเป็นต้องมีผู้ช่วยอาบน้ำจะได้มีพื้นที่ เพียงพอต่อการใช้งาน
- พื้นห้องน้ำมีความเอียงลาดไปสู่ที่ระบายน้ำ สามารถระบายน้ำได้อย่าง รวดเร็ว
- ผู้สูงอายุควรใช้เก้าอี้นั่งอาบน้ำ เพื่อความปลอดภัย
- ความสูงของก๊อกฝักบัว สูง 90 ซม. ฝักบัวมีราวปรับระดับความสูงได้ ก๊อก ฝักบัวเป็นแบบปิด-เปิด-ปิดง่าย
- ความสูงระดับฝักบัวที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานวีลแชร์คือ 120 ซม.
- ติดตั้งราวจับรูปตัว L เพื่อใช้ในการพยุงตัว

8. การเลือกใช้และติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ

สวิตช์และปลั๊กไฟ ควรติดตั้งในระดับที่ไม่สูงจนเกินไปหรือไม่เตี้ยจนต้องก้มระดับที่เหมาะสม คือ ระดับล่างสูงจากพื้น ไม่น้อย 45 ซม. เพื่อหลีกเลี่ยงการก้มระดับบน สูงจากพื้น 100-120 ซม. เพื่อให้ผู้ใช้งานวีลแชร์ เปิดปิดไฟได้สะดวก

- หน้ากากปลั๊กไฟ หรือ สวิตช์ไฟ ควรมีสีที่ตัดกับผนังโดยรอบเพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจน
- อุปกรณ์ที่กินไฟมาก ปลั๊กไฟควรมีสวิตช์เปิดปิด ป้องกันการเกิดประกายไฟเพื่อ ความปลอดภัย
- สวิตช์ไฟในห้องนอนอาจใช้เป็นสวิตช์หึ่งห้อย มีแสงในตอนกลางคืน เพื่อให้มองเห็น ได้ง่ายขึ้น

- หลอดไฟภายในบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรเป็นแสงส่องอ้อม (Indirect Light) โดยเฉพาะห้องนอนเพื่อไม่ให้แสงไฟแยงตาผู้สูงอายุจนเกิดอาการหน้ามืด
- ควรเป็นหลอดไฟที่ถอดเปลี่ยนง่าย ระดับไม่สูงจนเกินไป

2.3.8 พระราชบัญญัติการจราจรที่ดิน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543)

หมวด 4 ระบบและมาตรฐานของถนนและทางเท้า

ด้านหน้าของที่ดินแต่ละแปลง ต้องมีความกว้างของหน้าที่ดินที่ติดถนนสำหรับใช้เป็นทางเข้าออกสู่อาคารไม่ต่ำกว่า 4.00 เมตร

ขนาดความกว้างของถนน (ผิวจราจรและทางเท้า) เป็นดังนี้

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อย ไม่เกิน 100 แปลง หรือไม่เกิน 20 ไร่ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 8 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 6.00 เมตร และจัดทำทางเท้ายกระดับ ด้านที่ปกเสาไฟฟ้า ให้มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 1.15 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อย ไม่เกิน 300 แปลง หรือไม่เกิน 50 ไร่ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 12.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 9.00 เมตร และทางเท้าข้างละ 1.50 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อยตั้งแต่ 300 แปลง ขึ้นไป หรือมากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 16.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 12.00 เมตร และ ทางเท้าข้างละ 2.00 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อยประเภทที่ประกอบการอุตสาหกรรมทุกขนาด ต้องมีความกว้างของเขตทาง ไม่ต่ำกว่า 16.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 12.00 เมตร และทางเท้าข้างละ 2.00 เมตร และมีรัศมีการเลี้ยวโค้งที่ทางเลี้ยวหรือทางแยกไม่ต่ำกว่า 12.00 เมตร

ถนนแต่ละสายให้มีความยาวจาก ทางแยกหนึ่งถึงอีกทางแยกหนึ่ง ไม่เกิน 300 เมตร และไม่ควรให้เป็นแนวตรงยาวเกินกว่า 600 เมตร ถนนที่เป็นถนนปลายตัน ต้องจัดให้มีที่กัลบลรถทุกระยะ 100 ให้จัดให้มีที่จอดรถระหว่างผิวจราจรกับทางเท้า กว้าง 2.50 เมตร ในบริเวณต่อไปนี้

- ตลอดความยาวด้านหน้าที่ดินแปลงย่อยประเภทอาคารพาณิชย์
- ตลอดความยาวทุกด้านที่ติดถนนของที่ดินแปลงใหญ่
- ตลอดความยาว 2 ฝั่งถนน เป็นระยะทางข้างละ 50.00 เมตร นับจากปากทางเข้าออกของโครงการที่บรรจุ กับทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงท้องถิ่นที่มีความกว้างของเขตทาง ตั้งแต่ 30.00 เมตร ขึ้นไป

ถนนสายประธานหรือสายหลักที่รับปริมาณการจราจรมากต้องมีความลาดชัน และทางเลี้ยวของผิวจราจร ที่สะดวกต่อการขับขี่รถยนต์อย่างปลอดภัย โดยความลาดชันของผิวจราจรทุกจุด

ต้องไม่เกิน 7 ส่วน ต่อทางราบ 100 ส่วน ทางเลีย่วหรือทางบรรจบต้องไม่เป็นมุมแหลมเล็กกว่า 60 องศา และในกรณี ทางเลีย่วที่ห่างกันน้อยกว่า 37 เมตร ต้องเป็นมุมป้านไม่เล็กกว่า 120 องศา

ปากทางของถนนที่มีเขตทางต่ำกว่า 12.00 เมตร จะต้องปาดมุมถนนให้กว้างขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า ด้านละ 1.00 เมตร ถ้าปากทางถนนดังกล่าวเป็นมุมเล็กกว่า 90 องศา จะต้องปาดมุมให้กว้างขึ้นอีก ตามความเหมาะสม

ถนนที่ตัดผ่านลำรางสาธารณประโยชน์ ซึ่งกว้างเกินกว่า 3.00 เมตร จะต้องทำเป็นสะพาน ถ้าลำรางสาธารณะ ประโยชน์กว้างต่ำกว่า 3.00 เมตร จะจัดทำเป็นสะพานหรือสะพานท่อ หรือใช้ท่อลอดโดยมีขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่ต่ำกว่า 100 เซนติเมตร และหลังท่อลึกลงจากผิวจราจรไม่ต่ำกว่า 80 เซนติเมตร ที่กัณฑ์รถต้องจัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน ต่อไปนี้

กรณีที่เป็นวงเวียน ต้องมีรัศมีความโค้งวัดถึงกึ่งกลางถนนไม่ต่ำกว่า 6.00 เมตร และผิวจราจร กว้าง ไม่ต่ำกว่า 4.00 เมตร

- **กรณีเป็นรูปตัว (T)** ต้องมีความยาวสุทธิของไหล่ตัวที่ ด้านละไม่ต่ำกว่า 5.00 เมตร ทั้ง 2 ด้าน และผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า 4.00 เมตร
- **กรณีที่เป็นรูปตัว (L)** ต้องมีความยาวสุทธิของขาแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 5.00 เมตร และผิวจราจรกว้าง ไม่ต่ำกว่า 4.00 เมตร
- **กรณีเป็นรูปตัว (Y)** ต้องมีความยาวสุทธิของแขนตัววาย ด้านละไม่ต่ำกว่า 5.00 เมตร ผิวจราจรกว้าง ไม่ต่ำกว่า 4.00 เมตร มุมตัววายต้องไม่เล็กกว่า 120 องศา

หมวด 10 สาธารณูปโภคและบริการสาธารณะตามที่จำเป็น

ผู้จัดสรรที่ดินต้องจัดและปรับปรุงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสาธารณูปโภค และบริการสาธารณะ ดังนี้ ผู้จัดสรรต้องกันพื้นที่ และจัดทำสนามกีฬาหรือสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 1 แห่ง โดยคำนวณจากร้อยละ 5 ของพื้นที่จัดจำหน่าย

การกันพื้นที่และจัดทำสนามกีฬา และสวนสาธารณะ จะต้องอยู่บริเวณพื้นที่อันเป็นจุดศูนย์กลางของที่ดินจัดสรร ทั้งจะต้องมีขนาดและรูปร่างที่เหมาะสม สะดวกแก่การใช้สอย และไม่อนุญาตให้แบ่งแยกออกเป็น แปลง ย่อยหลายแห่ง เว้นแต่เป็นการกันพื้นที่แต่ละแห่งไว้เกินกว่า 3 ไร่

กรณีเป็นการจัดสรรที่ดินขนาดใหญ่จำนวนที่ดินแปลงย่อยตั้งแต่ 500 แปลงขึ้นไป หรือเนื้อที่เกินกว่า 100 ไร่ ผู้จัดสรรจะต้องกันพื้นที่ไว้เป็นที่ตั้งโรงเรียนอนุบาล จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ไม่น้อยกว่า 200 ตารางวา และ ต้อง จัดให้มีพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นทุก ๆ 500 แปลง หรือทุก ๆ 100 ไร่ ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียน อนุบาล ตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้ ให้ใช้ พื้นที่ดังกล่าวจัด ทำบริการ สาธารณะ ประจำหมู่บ้านจัดสรรแทน

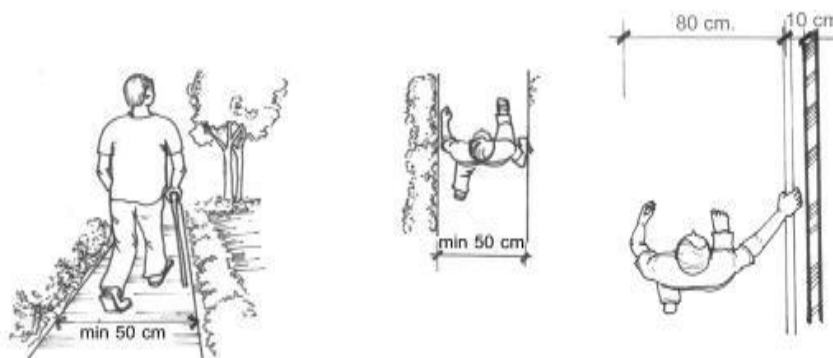
ผู้จัดสรรที่ดินจะต้องจัดการให้พื้นที่บริเวณโครงการจัดสรรที่ดินปราศจากขยะมูลฝอย โดยแสดงรายละเอียดการ ดำเนิน การจัดเก็บและทำลายขยะ เสนอคณะกรรมการควบคุมการจัดสรรที่ดิน พิจารณาตามความเหมาะสม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

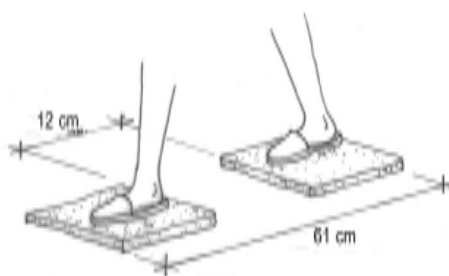
2.4.1 โครงการศึกษามาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ (ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2548)

จากความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ทำให้การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในและภายนอกอาคารเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ของความสะดวกในการเข้าถึง การบริการสาธารณสุข การส่งเสริมสมรรถภาพร่างกาย ตลอดจนการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ ซึ่งองค์ประกอบของอาคารบางส่วน ได้สรุปรายละเอียดไว้ดังนี้

1) *ทางเดินเท้า* ควรจะเป็นทางเดินที่เรียบ ไม่ลื่นเช่นพื้นผิวกรวดล้าง และมีความกว้างไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ทางเดินสำหรับผู้ที่ใช้รถเข็นสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร หากมีท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท ถ้าฝาเป็นแบบตะแกรงหรือแบบรู ต้องมีขนาดของช่องตะแกรงหรือเส้นผ่านศูนย์กลางของรูกว้างไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร แนวร่องหรือแนวของรางจะต้องขวางกับแนวของทางเดิน ดังรูปที่ 2-8 และ 2-9



ภาพที่ 10 ขนาดความกว้างของทางเดินในสวน



ภาพที่ 11 ระยะก้าวเดินระหว่างแผ่นทางเดิน

2) **ทางลาด** หากพื้นระดับภายในอาคารหรือระดับพื้นภายในอาคารกับภายนอกอาคาร หรือระดับพื้นทางเดินภายนอกอาคารมีความแตกต่างระดับกันเกิน 2 เซนติเมตร ให้มีทางลาดระหว่างพื้นที่ต่างระดับกัน แต่ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน 2 เซนติเมตร ต้องปาดมุมพื้นที่ส่วนต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา จากข้อสรุปของการศึกษานี้ได้เสนอแนะขนาดที่เหมาะสมกับการออกแบบทางลาดเพื่อผู้สูงอายุไทยไว้ดังเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

- ควรมีพื้นที่ผิวที่ไม่ลื่น
- พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นที่กับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด
- ความกว้างสุทธิของทางลาดไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 600 เซนติเมตร ขึ้นไปต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร
- มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร
- ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 และมีความยาวช่วงละไม่เกิน 600 เซนติเมตร
- ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน 600 เซนติเมตร ต้องจัดให้มีชนพักยาวไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด
- ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกันให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร
- ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 250 เซนติเมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้านโดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ทาด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่เป็นอันตรายในการจับและไม่ลื่น
- มีลักษณะกลมและมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 45 เซนติเมตร
- สูงจากพื้นทางลาดไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร
- ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร มีความสูงจากจุดยึดไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และผนังบริเวณราวจับต้องเป็นผนังเรียบ
- ราวจับต้องยาวต่อเนื่องและส่วนที่ต้องยึดติดกับผนังจะต้องไม่กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ของผู้สูงอายุทางการมองเห็น
- ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาดไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร

3) **บันไดสำหรับภายนอกอาคาร** จากข้อสรุปของการศึกษานี้ได้เสนอแนะขนาดที่เหมาะสมกับการออกแบบบันไดภายในสำหรับภายนอกอาคาร เพื่อผู้สูงอายุไทยไว้ดังเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

- มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร
- มีชานพักทุกระยะในแนวตั้งไม่เกิน 200 เซนติเมตร
- มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะที่กำหนดไว้ (ทางลาดในข้อ 8)
- ลูกตั้งสูงไม่เกิน 13 เซนติเมตร ต่ำกว่าที่ระบุในร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราในอาคารที่กำหนดให้ความสูงลูกตั้งบันไดไม่เกิน 15 เซนติเมตร มีลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 62 เซนติเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันหรือมีจุกบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน 2 เซนติเมตร
- พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น
- ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโถง

4) **ทางเข้าสู่อาคารและประตู** เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใช้ได้ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวางหรือส่วนของอาคารยื่นล้ำออกมาเป็นอุปสรรคหรืออาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุได้
- อยู่ในระดับเดียวกับพื้นถนนภายนอกอาคาร ในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก

5) **พื้นผิวแบบต่างๆ** พื้นผิวที่ทำการทดสอบแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามการใช้งาน จากการศึกษาพบว่าพื้นที่รู้สึกปลอดภัยในการเดิน พื้นผิวที่ให้ความรู้สึกเดินสบายพื้นชานบ้านหรือระเบียงบ้าน พื้นที่ใช้เป็นลานกิจกรรมกลางแจ้ง ผู้สูงอายุเลือกพื้นทรายล้างเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นถนนในที่พัก และพื้นที่เป็นบล็อกปูถนน ผู้สูงอายุเลือกพื้นคอนกรีตตัวหนอน พื้นที่เป็นทางเดินเท้าในสวน ผู้สูงอายุเลือกพื้นกรวดล้างและพื้นที่เห็นว่าสวยงาม ผู้สูงอายุเลือกพื้นหินอ่อน สามารถสรุปได้ว่าผู้สูงอายุเลือกพื้นผิวที่ไม่ลื่นเป็นส่วนมาก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการความปลอดภัยในการเดินหรือการเคลื่อนไหว

6) **เก้าอี้สนาม** เก้าอี้สนามควรเป็นแบบชุดเก้าอี้ไม่มีพนักพิง โดยลักษณะของเก้าอี้เป็นชุดเก้าอี้ที่มีโต๊ะวางของตรงกลาง และสามารถนั่งได้หลายคน ทำให้ผู้สูงอายุสามารถนั่งสนทนากันได้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถที่จะพูดคุยจับกลุ่ม และทำกิจกรรมร่วมกันกับบุคคลอื่นได้หลายคน ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าสังคมได้มากขึ้น การจัดลักษณะของเก้าอี้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพูดคุยกันได้สะดวกและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้กับทุกคน

2.5 สรุปวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 5 สรุปงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้แต่ง/ปี	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	ผลการศึกษา
วันสตรีทร สุยสุวรรณ์ (2553)	การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่รวมชุมชนเพื่อการอยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในชนบทภาคกลาง: กรณีศึกษาหมู่บ้านเขาน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี	ศึกษาลักษณะทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ประชากร สภาพการอยู่อาศัย สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนของผู้สูงอายุ รวมถึงเสนอแนวคิดในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนเพื่อการอยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับ	สาธารณูปโภค/สิ่งแวดล้อมที่มีความจำเป็นคือ สวนสาธารณะ, สวนสุขภาพ และวัด สถานที่ที่ผู้สูงอายุไปรวมตัวกันมากที่สุดคือ ศาลาพักผ่อน สวนสาธารณะ ป้ายรถเมล์ ลานกีฬา ร้านค้า ตลาดละแวกหมู่บ้าน ที่เดินทางด้วยตัวเองได้ ใช้จักรยานในการเดินทางไปภายนอกชุมชน
ปฏิพันธ์ แทนเมือง (2557)	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงด้านกายภาพศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ	ศึกษาลักษณะประชากรผู้สูงอายุ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ชุมชน ของพื้นที่บริเวณกรณีศึกษา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุไทยได้รับการคุ้มครองและดูแล โดยมุ่งเน้นส่งเสริมคุณภาพที่การบริหารจัดการและการได้ เข้ารับบริการที่ดีแก่ผู้สูงอายุ	เสนอแนวทางการออกแบบปรับปรุงและพัฒนาศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุตามหลักการ UD ทั้งพื้นที่ภายในและภายนอกอาคาร

ชื่อผู้แต่ง/ปี	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	ผลการศึกษา
ฝนทิพย์ ชูประเสริฐ (2555)	การประเมินการจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลยางฮอม จ. เชียงราย และเทศบาล ตำบลหนองตองพัฒนา จ. เชียงใหม่	เพื่อศึกษาข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และ สภาพการอยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุในพื้นที่ รวมถึงการ ติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงาน การจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุตาม แผนพัฒนาปี พ.ศ. 2553 - 2555	โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมที่ผ่านมา ผลการ ดำเนินงานไม่สอดคล้องต่อการ ใช้งานจริง สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกในชุมชนที่ผู้สูงอายุมีการ เข้าใช้บ่อยครั้ง ได้แก่ ศาสน สถาน , โรง พยา บาล / สถานพยาบาล และศูนย์ อเนกประสงค์ผู้สูงอายุ การ ปรับปรุงส่วนใหญ่คือ ห้องน้ำ และบันได ซึ่งไม่สอดคล้องต่อ พื้นที่ที่ผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุ บ่อยๆ คือ บริเวณรอบบ้าน
ลิขิตศรี พุฒิธนกร (2554)	แนวทางการจัดเตรียมที่อยู่ อาศัยสำหรับผู้สูงอายุใน เมือง: กรณีศึกษาชมรม ผู้สูงอายุในสวนสาธารณะ ลุมพินีกรุงเทพมหานคร	เพื่อศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ และการ รวมกลุ่มกิจกรรม สภาพ การอยู่อาศัยและความ ต้องการที่อยู่อาศัย และ เสนอแนวทางจัดเตรียมที่ อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอันดับแรก คือเรื่องความสะดวกในการ เดินทาง เพราะกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ ใช้รถยนต์ และให้ความสำคัญ กับสวนสาธารณะในเมือง เพราะเป็นพื้นที่ที่พบปะสังสรรค์ และออกกำลังกาย
อรไพลิน โชควิริยากร (2558)	สภาพการอยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุในโครงการ จัดสรรประเภทบ้านเดี่ยว บ้านแฝด บ้านแถว : กรณีศึกษา โครงการไอลิฟ พาร์ค และ ไอลิฟทาวน์ กานดา พระราม 2 กม.14 (แสมดา)	ศึกษาข้อมูลของผู้สูงอายุที่ อาศัยร่วมกับครอบครัว ภายในโครงการ รวมถึง พฤติกรรมการอยู่อาศัย ปัญหาและความต้องการ ด้านสภาพแวดล้อมในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อ เสนอแนะแนว ทางการ พัฒนาโครงการจัดสรรเพื่อ รองรับผู้สูงอายุในอนาคต โดยศึกษาผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปทั้งหมด 21 กรณี	โครงการจัดสรรควรพัฒนาที่อยู่ อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพการ อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทุกช่วง ภาวะพึ่งพิงไว้ล่วงหน้า จัดวางให้ ตำแหน่งพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้บ่อย สามารถเข้าถึงกันได้โดยตรงโดย ใช้การสลับแปลนอาคาร เปลี่ยน ทิศทางประตูเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่ ใช้บ่อยโดยไม่เพิ่มพื้นที่ก่อสร้าง และจัดทำกายภาพ เพื่อให้ ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวไปตาม ภาวะพึ่งพิงและพัฒนาตนเองได้ อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า สามารถนำผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่สรุปมาข้างต้นมาต่อยอด และใช้ข้อค้นพบบางอย่างมาร่วมการวิเคราะห์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้ รวมถึงงานวิจัยส่วนใหญ่มีพื้นที่ศึกษาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และชนบท(ต่างจังหวัด) ซึ่งยังขาดการศึกษาครบทั้ง 2 ด้านทางกายภาพ และมี 6 ด้านที่เหลือของกรอบการพิจารณาเมื่อนำอยู่ผู้สูงวัยเป็นองค์ประกอบของการศึกษาในพื้นที่เขตปริมณฑล



บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ่นั้น มีขั้นตอนและวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

- 3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย
- 3.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

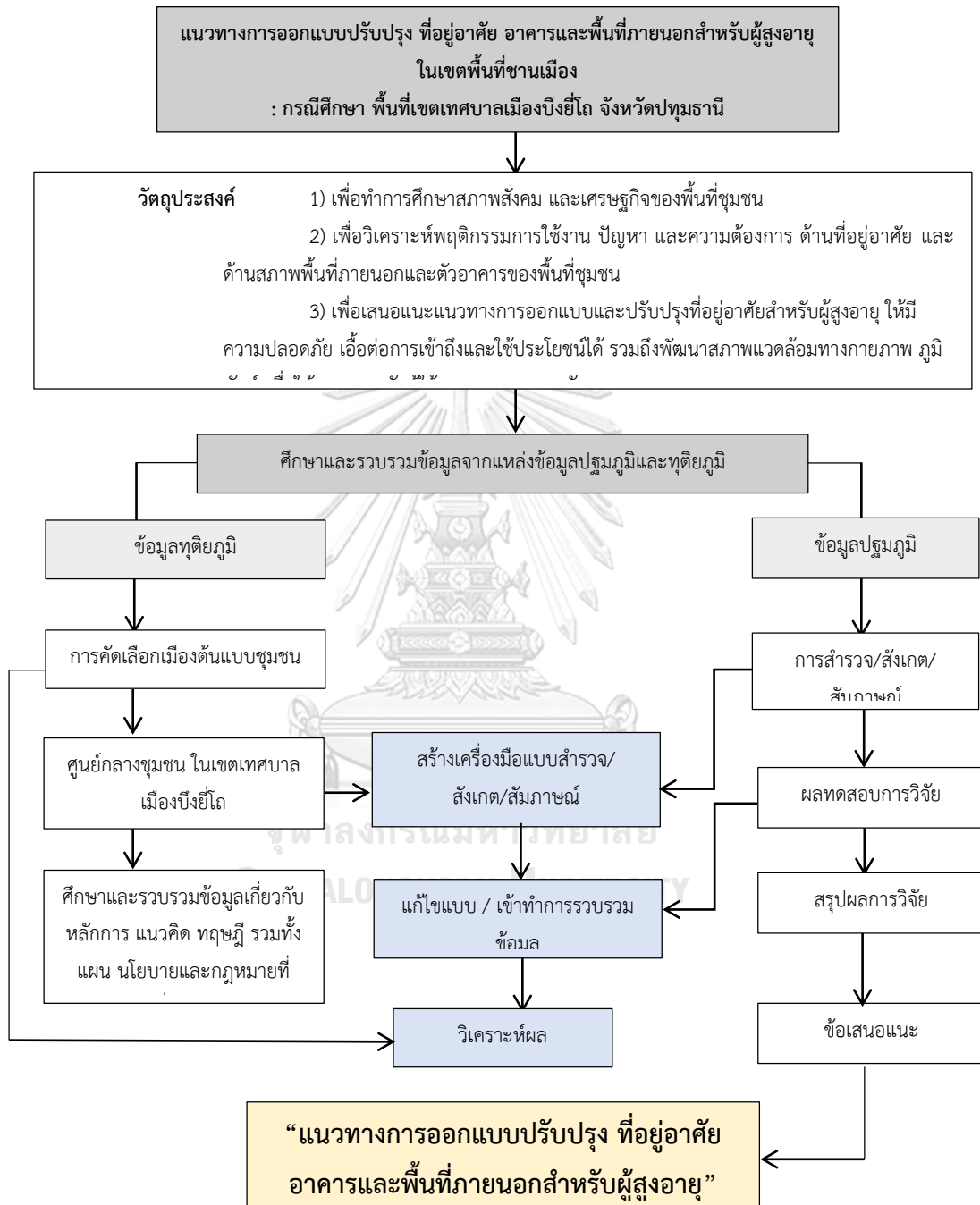
3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนำตัวแปรและประเด็นที่ต้องการทำงานวิจัย มาเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ ซึ่งได้แก่ แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ่ ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน
- 2) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

แผนผังวิธีดำเนินงานวิจัย



3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะของตัวแปรที่แตกต่างกัน ออกไปผู้วิจัยจึงใช้วิธีการ สอบถาม สัมภาษณ์ และสำรวจ ทั้งรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) แบบสอบถาม

ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การสำรวจความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน เพื่อศึกษาลักษณะสภาพ การอยู่อาศัย ตลอดจนศึกษาพื้นที่ภายนอกอาคาร สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อพื้นที่ดังกล่าว นำไปสู่การปรับปรุงที่อยู่อาศัย และพื้นที่ภายนอกเพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานคร โดยแบบสัมภาษณ์ จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และข้อมูลด้านอาคาร และพื้นที่ภายนอกของชุมชน

3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเข้าไปสำรวจ สังเกต วัดระยะ และสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและการใช้ งานพื้นที่ต่างๆในบ้านพักอาศัย และรอบบริเวณบ้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา พฤติกรรม และความต้องการของผู้สูงอายุ นำไปสู่การออกแบบปรับปรุงที่พักอาศัย เพื่อเป็นบ้านต้นแบบให้กับบ้าน หลังอื่นๆที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในชุมชน

4) แบบสำรวจ

การสำรวจภาคสนาม ทางผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลทางด้านปัจจัยการเข้าถึงของพื้นที่ ปัจจัยทาง กายภาพของพื้นที่ ปัจจัยทางภูมิทัศน์ ปัจจัยการจัดการระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และ ปัจจัยทางด้านอุปสรรคของพื้นที่ ด้วยการสำรวจ สังเกต ทำแผนที่ประกอบการสำรวจ

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้คือผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่รวมผู้สูงอายุที่มีอาการหลงหรือหูตึง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์ หรือป่วยหนักจนไม่สามารถในการใช้พื้นที่ภายนอกได้ด้วยตัวเอง โดยทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 3 ระยะ ได้แก่

ขั้นที่ 1 คือทำแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ สุ่มประชากรผู้สูงอายุจากทั้งหมด 613 คน โดยใช้ทฤษฎีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamané) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 สรุปรยอดประชากรผู้สูงอายุที่ทำแบบสอบถามในขั้นแรก เป็นจำนวน 242 คน

สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้

ขั้นที่ 2 คือสัมภาษณ์กลุ่มที่ผู้สูงอายุที่คัดเลือกมาจากขั้นที่ 1 โดยสุ่มประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 ของประชากรผู้สูงอายุในขั้นที่ 1 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 73 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 ที่ คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต สัมภาษณ์ 38 คน ,ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 สัมภาษณ์ 15 คน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร สัมภาษณ์ 20 คน

ขั้นที่ 3 คือสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้สูงอายุในขั้นที่ 2 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 9 คน แบ่งจำนวนตามอายุของผู้สูงวัยทั้ง 3 ช่วง คือต้น(60-69 ปี), กลาง (70-79ปี) และปลาย (80 ปีขึ้นไป) อย่างละ 1 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 ที่ คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต สัมภาษณ์ 3 คน, ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 สัมภาษณ์ 3 คน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร สัมภาษณ์ 3 คน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละขั้นตอน

ที่	ศูนย์กลางผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุ	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
			แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	สัมภาษณ์เชิงลึก
1	ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	318	126	38	3
2	ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	122	48	15	3
3	ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร	173	68	20	3
รวม		613	242	73	9

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) การคัดเลือกเมืองต้นแบบชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร มีการกำหนดพื้นที่ศึกษาตั้งแต่ระดับจังหวัดปริมณฑล จนมาถึงชุมชน ซึ่งผู้วิจัยเลือก ชุมชนเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี มาทำการวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการให้กับชุมชนเขตชานเมืองอื่นๆ

2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งแผน นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเอกสารทางวิชาการทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์และงานวิจัย เพื่อนำมาสู่ปัจจัยในการวิเคราะห์หาพื้นที่ศึกษา และนำปัจจัยเหล่านี้มาใช้ในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย และด้านสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร เพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เขตชานเมือง

ข้อมูลปฐมภูมิ

1) การลงพื้นที่สำรวจสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัย สภาพพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคาร และระบบขนส่งมวลชน โดยเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาการใช้งาน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการในพื้นที่ศึกษา

2) การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาแนวทางที่มีความเหมาะสม เอื้อต่อสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัย สภาพพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคาร และทำให้สามารถวางแผนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่อประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้

3) นำผลการศึกษามาออกแบบตามหลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และแนวทางเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ(Age friendly City)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำตอบ สำหรับส่วนคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดเป็นกลุ่มเพื่อนำมาลงรหัส โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS มาช่วยในการวิเคราะห์ และรวบรวมส่วนการสัมภาษณ์เพิ่มเติมถึงสาเหตุและความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อประกอบการศึกษา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตการณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ได้นำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการใช้งานพื้นที่ภายนอก ลักษณะผู้ใช้ในแต่ละช่วงเวลา และวิเคราะห์ดูความสัมพันธ์กับข้อมูลการใช้งานพื้นที่ภายนอกที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

- 1) สรุปผลการดำเนินงานของพื้นที่เป้าหมายทั้ง 3 พื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 2) สรุปผลข้อค้นพบในงานวิจัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 พื้นที่
- 3) เสนอแนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาใช้จริง และสามารถนำขั้นตอนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงได้

ตารางที่ 7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วัตถุประสงค์	ตัวแปรหลัก	ตัวแปรรอง	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ
<p>1) เพื่อทำการศึกษาลักษณะสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน</p> <p>2) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหาและความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน</p> <p>3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทั่ววัย</p>	<p>1. ด้านสังคม</p> <p>2. ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>3. ด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>4. ด้านสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร</p>	<p>อายุ</p> <p>สถานภาพสมรส</p> <p>สมาชิกที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย</p> <p>อาชีพ ที่มาของรายได้/รายจ่าย</p> <p>การใช้งานพื้นที่ภายนอกบ้าน</p> <p>กิจกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะ</p> <p>จุดประสงค์ในการใช้งานพื้นที่</p> <p>วิธีการเดินทางไปสถานที่ต่างๆ ใกล้เคียง</p> <p>พาหนะที่ใช้ ความถี่ในการทำกิจกรรม</p> <p>ความปลอดภัยในการใช้งาน การดูแลรักษา</p> <p>สภาพแวดล้อม ความสะดวกในการใช้งาน</p> <p>การเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ</p> <p>สิ่งอำนวยความสะดวก/บริการในชุมชน</p> <p>ทัศนคติของผู้สูงอายุ</p> <p>แนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ให้มีความปลอดภัย เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร</p>	<p>ผู้สูงอายุที่มีใช้งานพท. 3 ศูนย์</p> <p>ชั้นที่ 1 สบอบถาม 242 คน</p> <p>ชั้นที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง</p> <p>โครงสร้าง 78 คน</p> <p>ชั้นที่ 3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 9 คน (ศูนย์และ 3 คน แบ่งตามช่วงอายุตั้งแต่ต้น, กลาง, ปลาย)</p>	<p>แบบสำรวจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ฝั่งบริเวณ • สภาพพื้นที่ทั่วไป และพื้นที่ที่คาดว่าจะทำการปรับปรุง • ตำแหน่ง ขนาด ระยะ และรูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวก • จุดศูนย์กลางของชุมชน • เส้นทางการเดินทางของกลุ่มตัวอย่าง <p>แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อมูลส่วนตัว การเดินทาง • ภายในพื้นที่และการเดินทางออกนอกพื้นที่ • สำรวด้านความพึงพอใจและข้อเสนอแนะ <p>แบบสัมภาษณ์เชิงลึก</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อมูลการใช้งานภายในพื้นที่อยู่อาศัย • สำรวด้านความพึงพอใจและข้อเสนอแนะ • ออกแบบและปรับปรุง

บทที่ 4

ข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์หาพื้นที่ศึกษา คือ เขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาจากพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางชุมชนจำนวน 3 ศูนย์กลางชุมชน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร

ในบทนี้ ทางผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษาที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร รวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากการลงสำรวจพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับการวิเคราะห์แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกในบทต่อไป โดยผู้วิจัยได้มีการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาได้ ดังนี้

4.1 ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ศึกษา

4.1.1 ลักษณะทางภูมิประเทศ

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตั้งอยู่ในเขตอำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะประมาณ 25 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 15.393 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,892 ไร่ ที่ตั้งสำนักงานเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตั้งอยู่หน้าหมู่บ้านทิวสน เลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง 4 ทิศ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลคลองสาม และ ตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จ.ปทุมธานี

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลประชาธิปไตย อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียว สภาพดินเป็นดินเปรี้ยว สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีคลองรังสิตประยูรศักดิ์ไหลผ่านกลางพื้นที่เป็นเส้นแบ่งเขตโดยธรรมชาติ โดยหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 4 อยู่ทางทิศเหนือ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 1 อยู่ทางทิศใต้มีแม่น้ำเจ้าพระยาเชื่อมต่อกับคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ซึ่งแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีผ่านประตูระบายน้ำจุฬาลงกรณ์ และพื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอเมือง

ชัยบุรีจังหวัดปทุมธานี ไปยังจังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทราและ กรุงเทพมหานคร มีคลองซอย ต่างๆ จำนวน 3 คลองซอย ดังนี้

1. คลองซอยที่ 3 หมู่ที่ 2
2. คลองซอยที่ 4 หมู่ที่ 4
3. คลองซอยที่ 5 หมู่ที่ 4

โดยมีคลองส่งน้ำ คือ คลองรังสิตประยูรศักดิ์ ไหลจากที่ทำการของชลประทานอยู่ที่ประตูน้ำ จุฬาลงกรณ์จ่ายน้ำส่งมายังคลองซอยต่างๆ เพื่อหล่อเลี้ยงพื้นที่ทางการเกษตรแก่ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ได้มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรอย่างเพียงพอ



ภาพที่ 12 แนวพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอชัยบุรี

4.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม

อุณหภูมิ

- อุณหภูมิสูงสุด 39 องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิต่ำสุด 16 องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิเฉลี่ยเดือน มี.ค. - มิ.ย. 29 - 30 องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิเฉลี่ยเดือน ก.ค. - ต.ค. 28 - 29 องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิเฉลี่ยเดือน พ.ย. - ก.พ. 26 - 28 องศาเซลเซียส

4.1.3 สภาพทรัพยากรธรรมชาติ

1) **ทรัพยากรน้ำ** แหล่งน้ำสำคัญภายในเขตพื้นที่ตำบลบึงยี่โถ มีคลองรังสิตประยูรศักดิ์เป็น คลองสายหลัก และมีคลองซอยที่ 3 คลองซอยที่ 4 คลองซอยที่ 5 อยู่ห่างขนาดกันไปโดยมีระยะทาง ห่างกันประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

2) **ทรัพยากรดิน** ในเขตพื้นที่ตำบลบึงอีไถ ลักษณะดินในบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินเหนียวและดินเปรี้ยว อุ้มน้ำได้ดี เหมาะสมแก่การทำอาชีพเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้ด้านการอุตสาหกรรมและโครงการที่พักอาศัย สภาพดินขาดการบำรุงรักษา เนื่องจากขาดจิตสำนึกในการหวงแหนและห่วงใยจากผู้ประกอบการทางด้านอุตสาหกรรม

3) **สภาพสิ่งแวดล้อม** ในเขตพื้นที่ตำบลบึงอีไถ ลักษณะดินในบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินเหนียวและดินเปรี้ยวอุ้มน้ำได้ดี เหมาะสมแก่การทำอาชีพเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้ด้านการอุตสาหกรรมและโครงการที่พักอาศัย สภาพดินขาดการบำรุงรักษา เนื่องจากขาดจิตสำนึกในการหวงแหนและห่วงใยจากผู้ประกอบการทางด้านอุตสาหกรรม

ปัจจุบันสภาพสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ตำบลบึงอีไถ กำลังปรับปรุงสภาพ ภูมิทัศน์บริเวณริมคลองรังสิตฯ ให้สวยงาม มีการขุดลอกคลอง กำจัดขยะในแม่น้ำลำคลองไม่ให้ตื้นเขิน เพื่อให้สองฝั่งคลองรังสิตฯ มีสภาพสวยงาม น่าอยู่ กำจัดวัชพืช ปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับบริเวณริมคลองรังสิตฯ พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณเกาะกลางถนนรังสิต - นครนายก เพื่อสร้างความร่มรื่น สวยงาม และสร้างความประทับใจให้กับผู้สัญจรไป - มา ตามถนนสายนี้สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการจากทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรืออุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ยังขาดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องการรักษาความสะอาด ประกอบกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งเทศบาลได้กำกับดูแล ตรวจสอบ ควบคุมการมิให้เจ้าของกิจการ ละเลยในเรื่องการรักษาความสะอาดไม่ปล่อยมลพิษออกจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองบึงอีไถจะทำการออกตรวจสอบสถานประกอบการและโรงงานในพื้นที่ คอยกำกับให้สถานประกอบการต่างๆ ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

4) **มลพิษทางน้ำ** น้ำเน่าเสียถูกปล่อยทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม หรืออาคารบ้านเรือนของประชาชน ตลอดทั้งการทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลองโดยขาดจิตสำนึก ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลเมืองบึงอีไถได้ดำเนินการควบคุมให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ หมู่บ้านจัดสรร ผู้ที่อาศัยอยู่ริมคลอง ให้สร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนและประชาชน โดยไม่ทิ้งขยะหรือน้ำเสียลงในแม่น้ำลำคลองสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมให้มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง

5) **ปัญหาขยะ** สืบเนื่องจากระบบการกำจัดขยะมูลฝอยยังไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดขยะตกค้าง สร้างปัญหาให้เกิดการเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนในท้องถิ่น การแก้ไขโดยส่งเจ้าหน้าที่ไปเก็บขยะไม่ให้มีปัญหาขยะตกค้าง

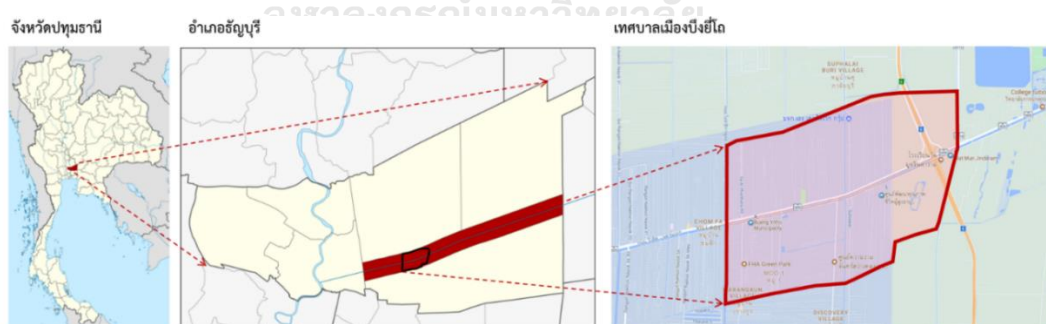
6) **ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม** ในเขตเทศบาลเมืองบึงอีไถ เน้นการพัฒนาซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำรุงสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความน่าอยู่และมีความยั่งยืน โดย

- การสร้างสำนึกให้ประชาชนตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- การป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์แหล่งน้ำ
- การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ในการเก็บขยะที่ตกค้าง

4.2 วิวัฒนาการเชิงพื้นที่ของพื้นที่ศึกษา

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดตั้งมาตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคมพ.ศ. 2538 และเป็น “เทศบาลตำบลบึงยี่โถ” ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2550 ประกาศ ณ วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2550 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ในการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลบึงยี่โถ จากนั้นได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลบึงยี่โถ เป็นเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลบึงยี่โถ เป็นเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2554 ประกาศ ณ วันที่ 16 กันยายน 2554 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอธัญบุรีจังหวัดปทุมธานี อยู่ห่างจากกรุงเทพ เป็นระยะประมาณ 25 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 15.393ตารางกิโลเมตร หรือ 9,892 ไร่ ที่ตั้งสำนักงานเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ตั้งอยู่หน้าหมู่บ้านทิวสน เลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี (เทศบาลเมืองบึงยี่โถ, 2557)



ภาพที่ 13 ตำแหน่งที่ตั้งของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

4.3 ลักษณะการปกครองของพื้นที่ศึกษา

เขตการปกครอง

จำนวนหมู่บ้านในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ มีทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 4 และมีชุมชนทั้งหมด 38 ชุมชน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองสามและตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี



ภาพที่ 14 เขตการปกครองและเขตเลือกตั้งเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ออกเป็น 3 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ 1 ทั้งหมด

เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ 2 ทั้งหมด และพื้นที่หมู่ที่ 4 ตั้งแต่คลองย่อยที่ 4 ไปจนถึงหมู่บ้านแพรมภาพ (ครึ่งหมู่บ้านทางด้านหน้า)

เขตเลือกตั้งที่ 3 ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ 4 ตั้งแต่หมู่บ้านแพรมภาพ(ครึ่งหมู่บ้านด้านหลัง) ไปจนถึงคลองย่อยที่ 5 และพื้นที่หมู่ที่ 3 ทั้งหมด

4.4 ลักษณะทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุของพื้นที่ศึกษา

4.4.1 ลักษณะทางด้านสังคม

1) ลักษณะทางด้านประชากร

เลือกศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง โดยศึกษาจากหมู่บ้านที่มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุซึ่งได้แก่ หมู่บ้านฟ้ารังสิต หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 และหมู่บ้านสถาพร รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนประชากรของหมู่บ้านจัดสรรในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โก

ลำดับ	ชุมชน	หมู่ที่	จำนวน (ประชากร)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	หมู่บ้านปิยวารมย์	1	458	570	1028
2	หมู่บ้านสถาพร	2	875	1010	1885
3	หมู่บ้านฟ้ารังสิต	2	1444	1730	3174

1.1) หมู่บ้านฟ้ารังสิต

ประชากรในหมู่บ้านฟ้ารังสิตทั้งหมด 3,174 คน แบ่งเป็นชาย 1,448 คน หญิง 1,726 คน โดยจำแนกเป็น

- วัยเด็ก มีทั้งหมด 462 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55
- วัยทำงาน มีทั้งหมด 2,394 คน คิดเป็นร้อยละ 75.43
- วัยผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 318 คน คิดเป็นร้อยละ 10.02

1.2) หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

ประชากรในหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 ทั้งหมด 1,005 คน แบ่งเป็นชาย 459 คน หญิง 547 คน โดยจำแนกเป็น

- วัยเด็ก มีทั้งหมด 170 คน แบ่งเป็น คิดเป็นร้อยละ 16.92
- วัยทำงาน มีทั้งหมด 713 คน แบ่งเป็น คิดเป็นร้อยละ 70.94
- วัยผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 122 คน แบ่งเป็น คิดเป็นร้อยละ 12.14

1.3) หมู่บ้านสถาพร

ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านสถาพรทั้งหมด 1,590 คน แบ่งเป็นชาย 844 คน หญิง 957 คน โดยจำแนกเป็น

- วัยเด็ก มีทั้งหมด 284 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

- วิทยาลัยฯ มีทั้งหมด 1,117 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25
- วิทยาลัยฯ มีทั้งหมด 173 คน คิดเป็นร้อยละ 10.88
- คนพิการ มีทั้งหมด 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.07

2) ลักษณะด้านสังคม

สภาพทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา จากการสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การปฏิสัมพันธ์ของผู้สูงอายุจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หมู่บ้านจัดสรรที่มีศูนย์กลางของผู้สูงอายุ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร ก็จะมีการกระจุกตัวของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุอยู่ใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หรือศูนย์ฯ จะเกิดการปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แต่จะกระจุกตัวอยู่แคในหมู่บ้านนั้นๆ มีบางส่วนที่ออกไปใช้งานศูนย์ฯ ผู้สูงอายุนอกหมู่บ้านบ้าง ในกิจกรรมที่สำคัญ เช่น งานปีใหม่ สงกรานต์

บริเวณที่ไกลจากศูนย์ฯ ผู้สูงอายุ ก็จะมีการกระจุกตัวของที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุน้อยลง เนื่องจากผู้สูงอายุเดินทางลำบาก เนื่องจากอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร จึงไม่ค่อยมีรถสาธารณะผ่าน รวมถึงสภาพทางเท้าและถนนในหมู่บ้านไม่เอื้อให้ผู้สูงอายุเดินทางได้สะดวก ส่งผลให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ไม่ค่อยได้ออกนอกบริเวณที่ไกลบ้าน

อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ของศูนย์ฯ ผู้สูงอายุให้เป็นสถานที่ที่ใช้ร่วมกันในการ พบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน และทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่ลูกหลาน ของผู้สูงอายุจะมีการทำงานนอกพื้นที่หรือทำงานในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านคนเดียว ผู้สูงอายุต้องดูแลตนเอง โดยเพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถจะคอยเข้ามาดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้ศูนย์ฯ เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อระหว่างผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรมและสร้างสังคมร่วมกัน ส่งผลให้สภาพสังคมของผู้สูงอายุภายในพื้นที่ศึกษาได้รับการช่วยเหลือดูแลเป็นอย่างดี และช่วยเหลือตัวเองได้เป็นส่วนใหญ่



ภาพที่ 15 ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ฯ ผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต)



ภาพที่ 16 ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4)



ภาพที่ 17 ลักษณะสภาพสังคมของพื้นที่ศึกษา (ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร)

4.4.1 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

ประชากรในชุมชนจะอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัว มีทั้งที่อาศัยอยู่มานานแล้ว และเพิ่งย้ายถิ่นฐานเข้ามาในชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท หรือเป็นอาชีพที่ต้องทำงานในเวลาเช้า และกลับบ้านในตอนเย็น บางครอบครัวจึงต้องให้ญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาช่วยดูแลบุตรหลานให้ในระหว่างที่ไปทำงาน โดยที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่นั้นก็มักจะมีลักษณะนิสัยที่ชอบอยู่ติดบ้านไม่ออกไปพบปะผู้คน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุมีอายุ 60-69 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 2 คน และมีสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 5 คน นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาอาชีพเดิมคือพนักงานเอกชน และปัจจุบันว่างงาน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท ที่มาของรายได้มาจากบุตรหลาน และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

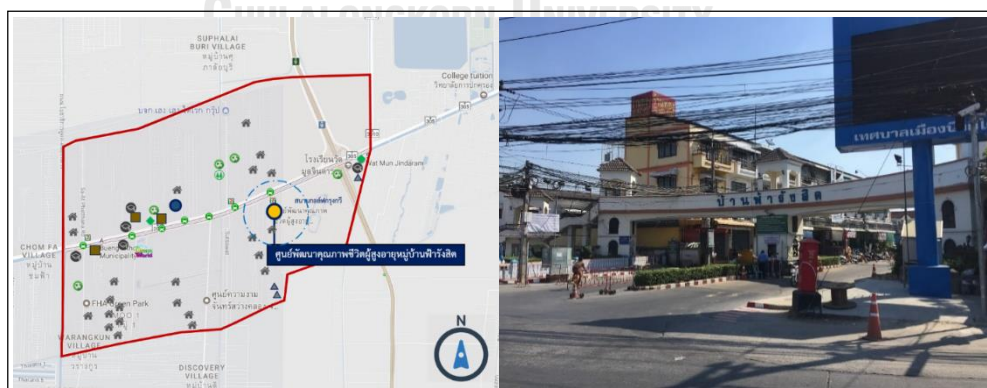
4.5 ลักษณะด้านที่อยู่อาศัยของพื้นที่ศึกษา

ศึกษาจากพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางชุมชนจำนวน 3 ศูนย์กลางชุมชน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร ซึ่งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุข้างต้นตั้งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร ประกอบด้วย

4.5.1 หมู่บ้านฟ้ารังสิต

ตั้งอยู่ที่ซอยรังสิต-นครนายก 65 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สภาพที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่เป็นทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น มีประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน 3,174 คน 1,343 หลังคาเรือน มีผู้สูงอายุ ทั้งหมด 318 คน

เมื่อปี พ.ศ.2556 ที่ผ่านมา กลุ่มนักศึกษาฝึกงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และอาจารย์ผู้ควบคุมได้ลงพื้นที่สำรวจความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุในพื้นที่เกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ จึงได้มีแนวคิดจัดตั้ง "ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต" ขึ้นมาในเขตเทศบาล เพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแห่งแรก ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ที่หมู่บ้านฟ้ารังสิต คลอง 4 จึงถือได้ว่าเป็นความร่วมมือของคนภายในชุมชน หน่วยงานมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน และเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ที่ร่วมกันพัฒนาสโมสรกลางหมู่บ้านที่ทรุดโทรม ปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ครบวงจร สามารถตอบโจทย์ให้กับผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในอนาคตเทศบาลเมืองบึงยี่โถจะมีการขยายศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้ง 4 หมู่ ของตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

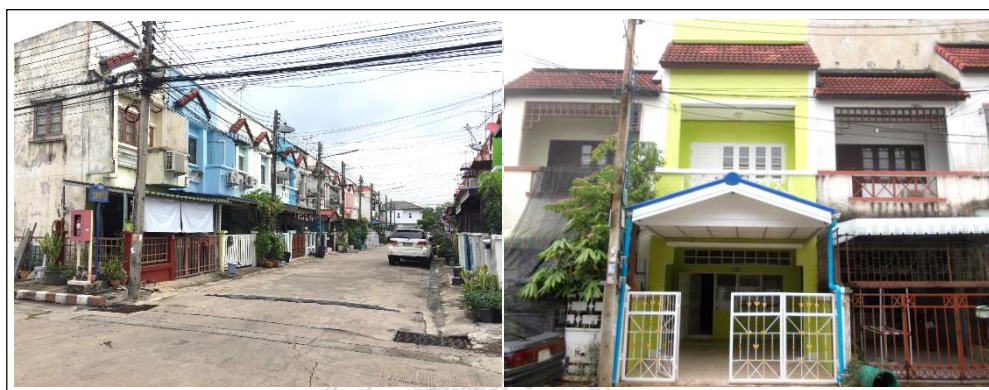


ภาพที่ 18 ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านฟ้ารังสิต

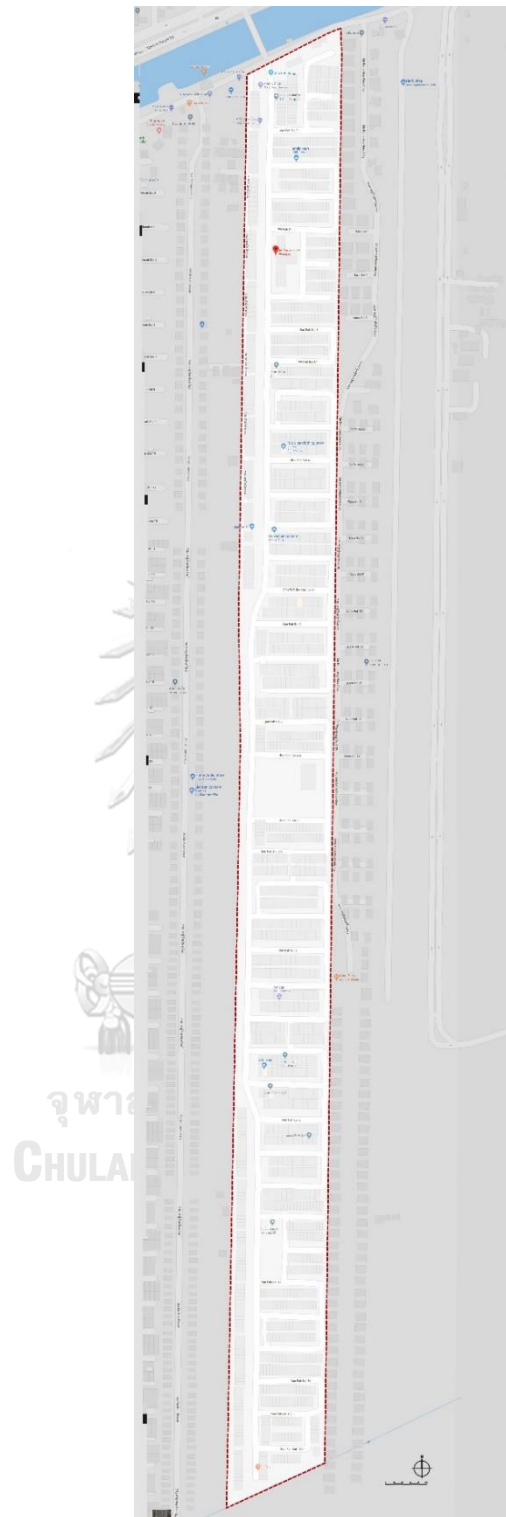
สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในหมู่บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นลักษณะทาวน์เฮ้าส์สูง 2 ชั้น มีการกำหนดอาณาเขตด้วยรั้วโปร่งหน้าบ้านและรั้วทึบข้างบ้านเพื่อสร้างความ

เป็นส่วนตัวให้แก่ที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ลักษณะสภาพการอยู่อาศัยระหว่างผู้สูงอายุกับเพื่อนบ้านมีลักษณะแยกกันอยู่ กล่าวคือ ทุกบ้านจะต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยรู้จักหรือใกล้ชิดกัน มีส่วนน้อยที่ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เวลาที่ลูกหลานไม่ได้อยู่บ้านหรือออกไปทำงานข้างนอกบ้าน ผู้สูงอายุก็น้อยมีเพื่อนบ้านคอยดูแล

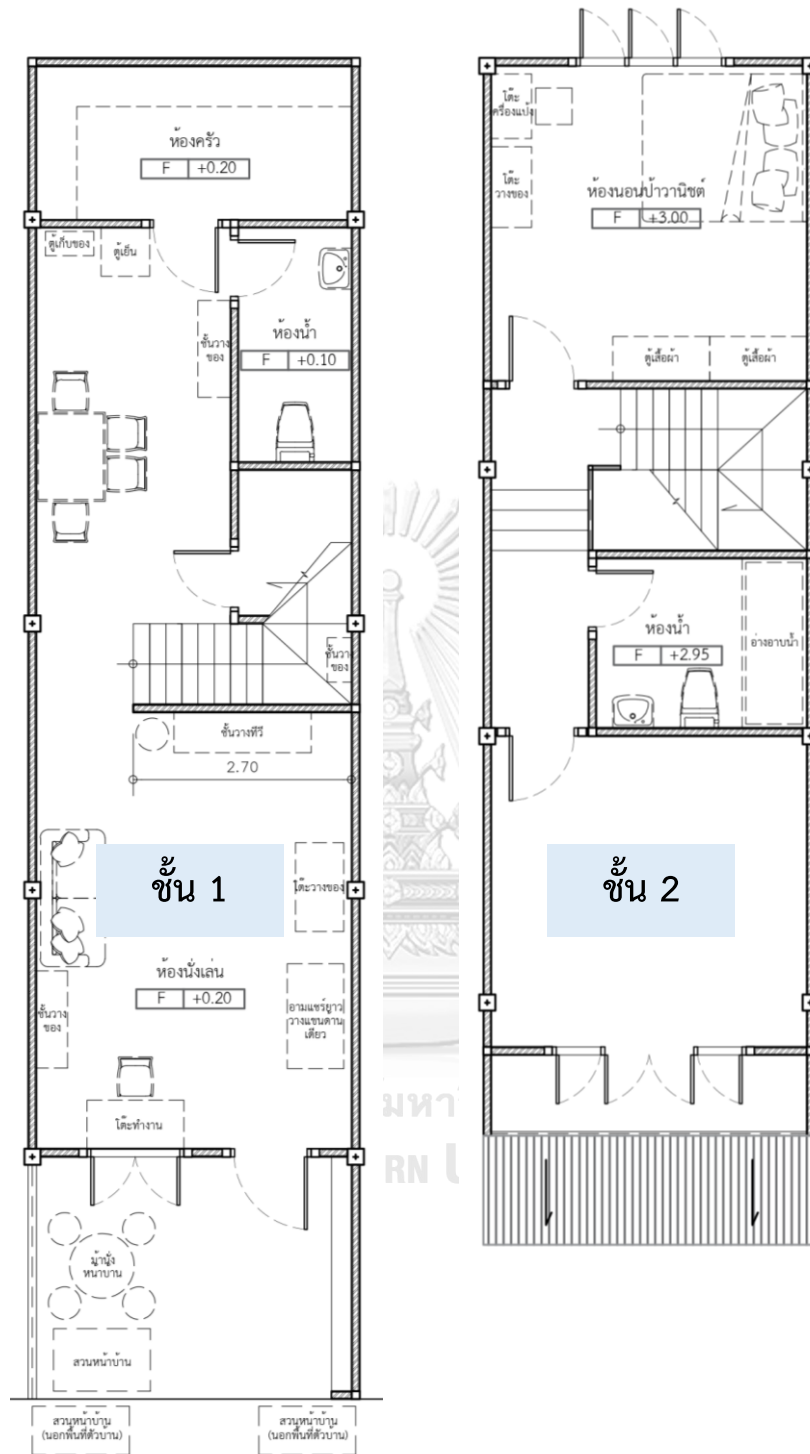
ประเด็นเรื่องการลงสำรวจในเรื่องสภาพการอยู่อาศัยกับที่อาศัย พบว่า ลักษณะของการเชื่อมต่อระหว่างตัวบ้านกับภายนอก คือ ชานบ้านที่เชื่อมทางเข้าบ้านกับภายในบ้าน และบันไดภายในบ้าน ที่ทำให้ไม่เอื้อต่อการใช้งาน รวมถึงทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุได้



ภาพที่ 19 ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านฟ้ารังสิต



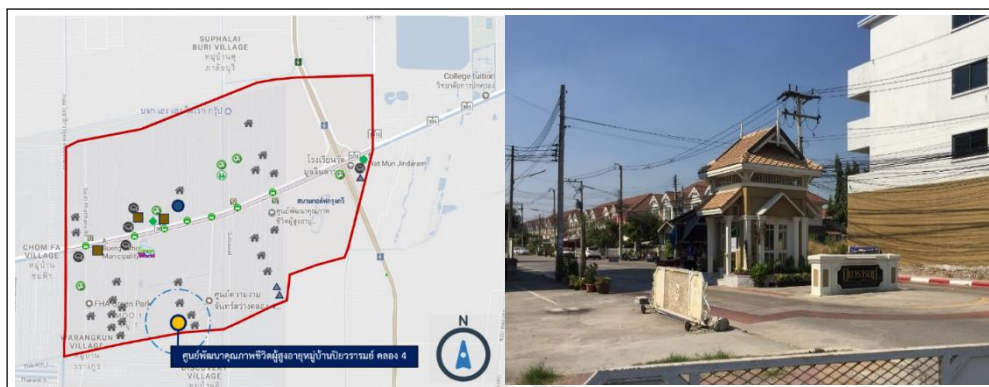
ภาพที่ 20 ผังหมู่บ้านฟ้ารังสิต



ภาพที่ 21 ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านฟ้ารังสิต

4.5.2 หมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4

ตั้งอยู่ที่ถนนพระองค์เจ้าสาย คลอง 4 ตำบลตำบลบึงอีโก อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดปทุมธานี สภาพที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4 ส่วนใหญ่เป็นทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น มีประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน 1,005 คน 475 หลังคาเรือน มีผู้สูงอายุ ทั้งหมด 122 คน



ภาพที่ 22 ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านฟ้ารังสิต

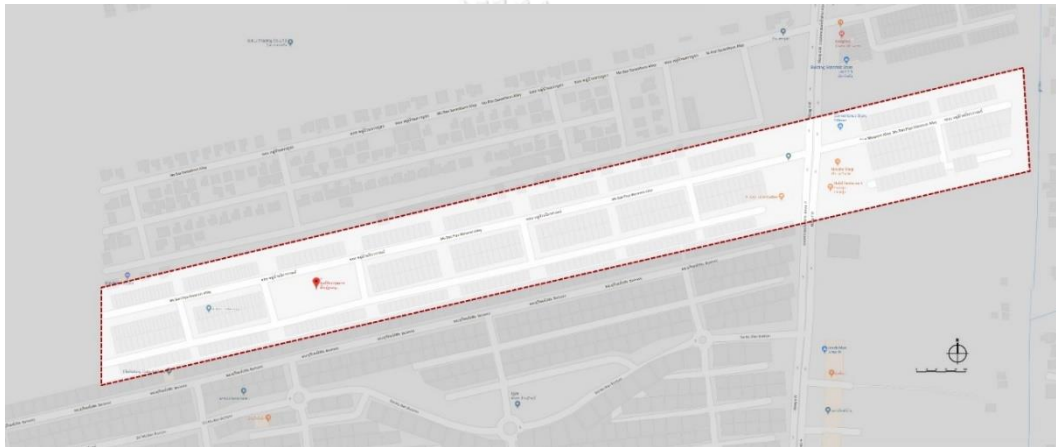
สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4 มีลักษณะคล้ายคลึงกับหมู่บ้านฟ้ารังสิต กล่าวคือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นลักษณะทาวน์เฮ้าส์สูง 2 ชั้น มีการกำหนดอาณาเขตด้วยรั้วโปร่งหน้าบ้านและรั้วทึบข้างบ้านเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ที่อยู่อาศัย ลักษณะสภาพการอยู่อาศัยระหว่างผู้สูงอายุกับเพื่อนบ้านมีลักษณะแยกกันอยู่ ทุกบ้านจะต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยรู้จักหรือใกล้ชิดกัน มีส่วนน้อยที่ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เวลาที่ลูกหลานไม่ได้อยู่บ้านหรือออกไปทำงานข้างนอกบ้าน ผู้สูงอายุก็น้อยมีเพื่อนบ้านคอยดูแล

ทั้งนี้ ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4 นั้น มีข้อแตกต่างจากหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ อาณาเขตของหมู่บ้านจะถูกถนนพระองค์เจ้าสาย คลอง 4 ขนาด 4 ช่องจราจรผ่ากลาง ทำให้เห็นถึงปัญหาเรื่องการข้ามถนนมาใช้งานศูนย์ฯผู้สูงอายุเกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ

ประเด็นเรื่องการลงสำรวจในเรื่องสภาพการอยู่อาศัยกับที่อาศัย พบว่า มีลักษณะเหมือนกันกับหมู่บ้านฟ้ารังสิต กล่าวคือ ลักษณะของการเชื่อมต่อระหว่างตัวบ้านกับภายนอก คือ ชานบ้านที่เชื่อมทางเข้าบ้านกับภายในบ้าน และบันไดภายในบ้าน ที่ทำให้ไม่เอื้อต่อการใช้งาน รวมถึงทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุได้

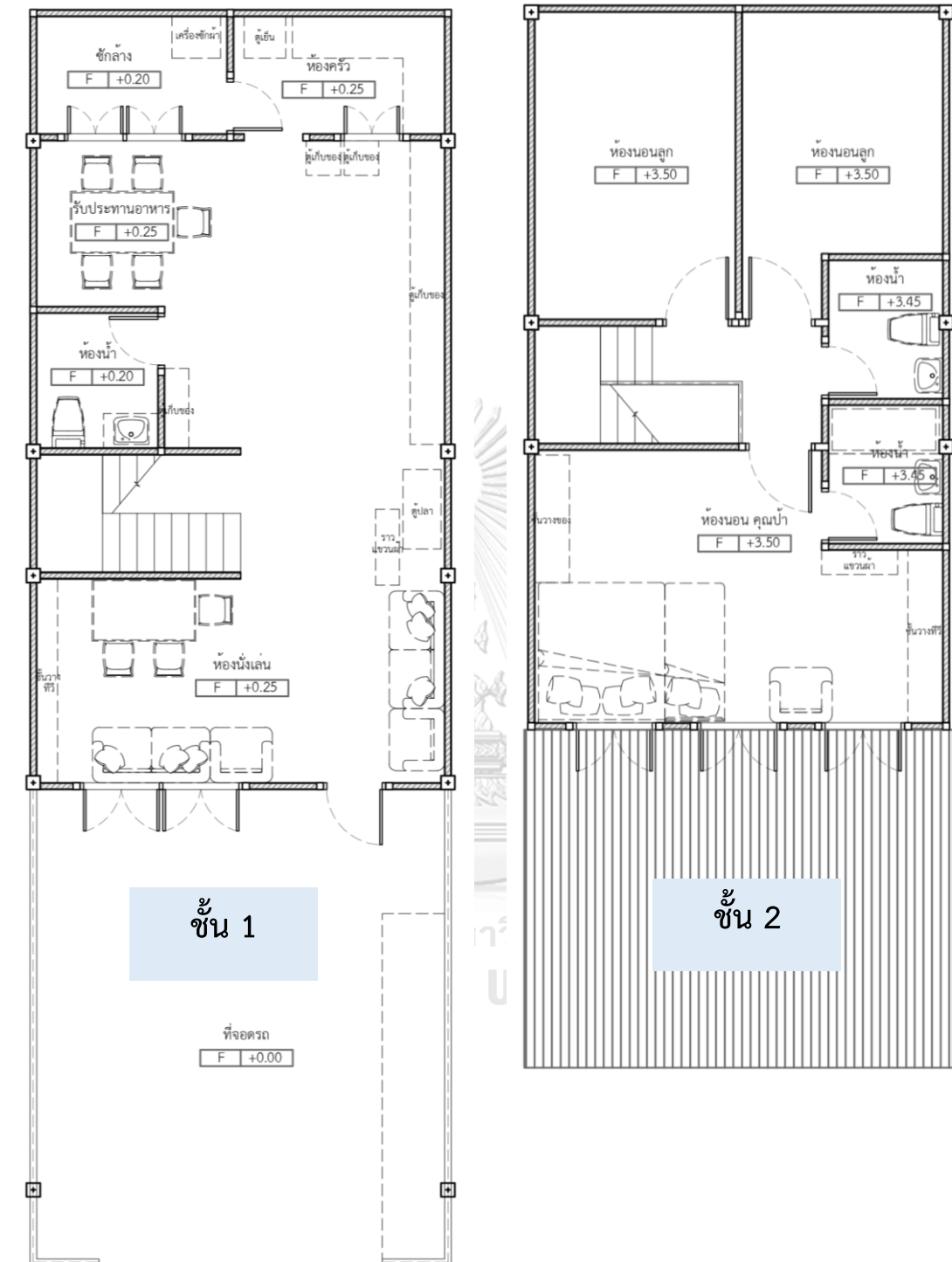


ภาพที่ 23 ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4



ภาพที่ 24 ผังหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

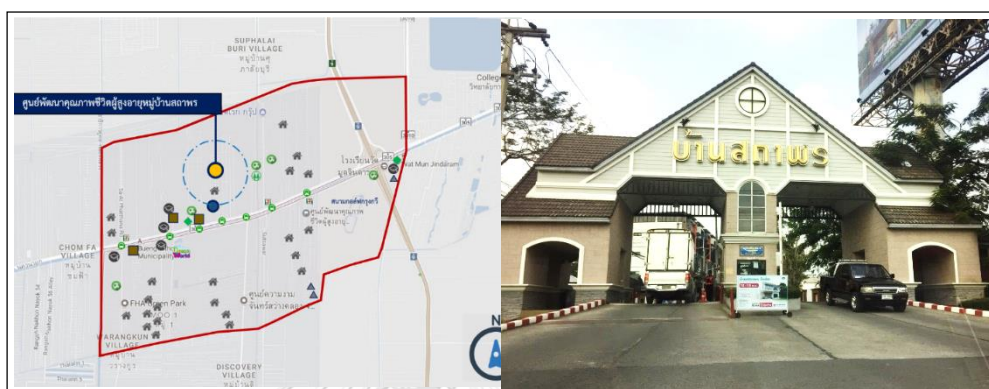
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY



ภาพที่ 25 ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

4.5.2 หมู่บ้านสภาพร

ตั้งอยู่ที่ซอย 16 (เลี้ยวขวาตรงป้อมยามหมายเลข 2) ถนนรังสิต-นครนายก คลอง 4 หมู่ที่ 2 ตำบลบึงยี่โก อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี (หมู่บ้านอยู่ติดกับห้างเทสโก้โลตัส คลอง 4) สภาพที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสภาพร ประกอบด้วย บ้านเดี่ยว 2 ชั้น และทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น มีประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน 1,590 คน มีผู้สูงอายุ ทั้งหมด 173 คน



ภาพที่ 26 ตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านสภาพร

สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในหมู่บ้านหมู่บ้านสภาพร มีลักษณะแตกต่างกับหมู่บ้านฟ้ารังสิต กล่าวคือ ลักษณะที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านสภาพรจะมีทั้งบ้านเดี่ยว และทาวน์เฮ้าส์ สูง 2 ชั้น มีการกำหนดอาณาเขตด้วยรั้วโปร่งหน้าบ้านและรั้วทึบข้างบ้านเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้แก่ที่อยู่อาศัย ลักษณะสภาพการอยู่อาศัยระหว่างผู้สูงอายุกับเพื่อนบ้านมีลักษณะแยกกันอยู่ ทุกบ้านจะต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยรู้จักหรือใกล้ชิดกัน มีส่วนน้อยที่ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เวลาที่ลูกหลานไม่ได้อยู่บ้านหรือออกไปทำงานข้างนอกบ้าน ผู้สูงอายุก็จะไม่ค่อยมีเพื่อนบ้านคอยดูแล

ทั้งนี้ ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสภาพรนั้น เนื่องจากก่อสร้างทีหลังจึงทำให้ยังคงความใหม่อยู่ และมีความปลอดภัยจากบุคคลภายนอกมากกว่าหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 เนื่องจากเวลาที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปยังหมู่บ้าน ต้องแลกบัตรที่ป้อมยามก่อน แต่ก็ทำให้เห็นถึงปัญหาของการใช้งานจากผู้สูงอายุภายนอก ที่ต้องการเข้ามาใช้งานในศูนย์ฯผู้สูงอายุสภาพรที่เห็นว่ายุ่งยาก

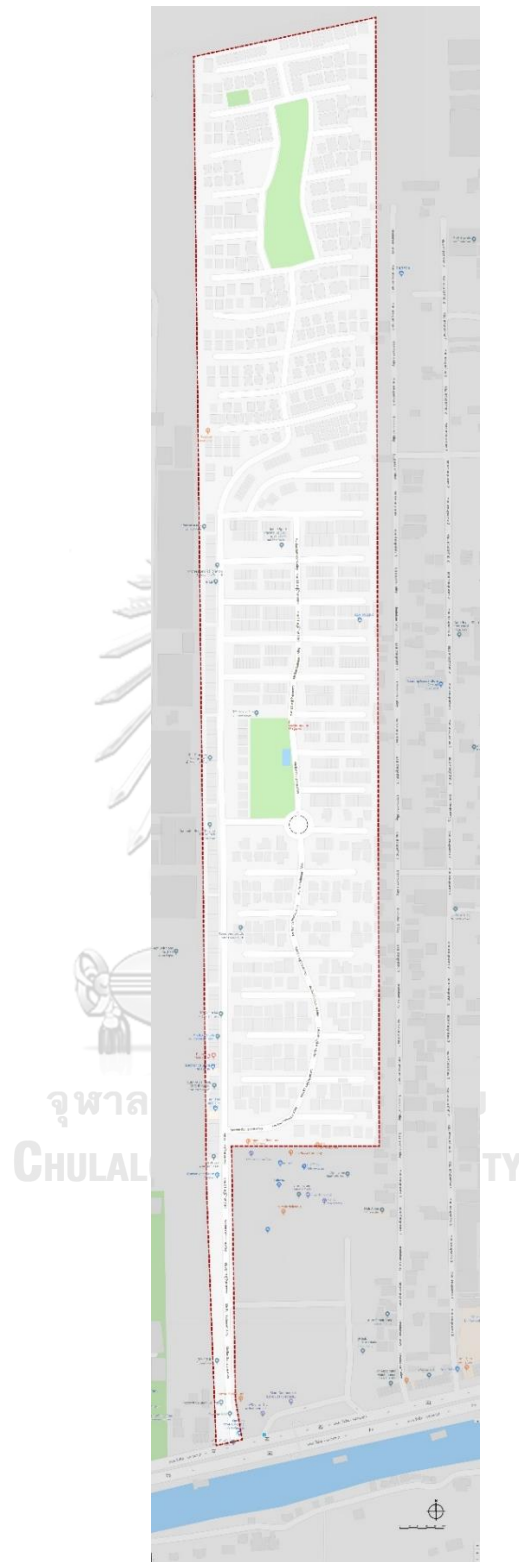
ประเด็นเรื่องการลงสำรวจในเรื่องสภาพการอยู่อาศัยกับที่อาศัย พบว่า มีลักษณะเหมือนกันกับหมู่บ้านฟ้ารังสิตและหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 กล่าวคือ ลักษณะของการเชื่อมต่อระหว่างตัวบ้านกับภายนอก คือ ซานบ้านที่เชื่อมทางเข้าบ้านกับภายในบ้าน และบันไดภายในบ้าน ที่ทำให้ไม่เอื้อต่อการใช้งาน รวมถึงทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุได้ แต่มีข้อดีเรื่องของช่องเปิดภายในบ้าน ทำให้มีแสงสว่างจากธรรมชาติส่องเข้ามา ทำให้บ้านไม่อึดอัดและมืดทึบเกินไป



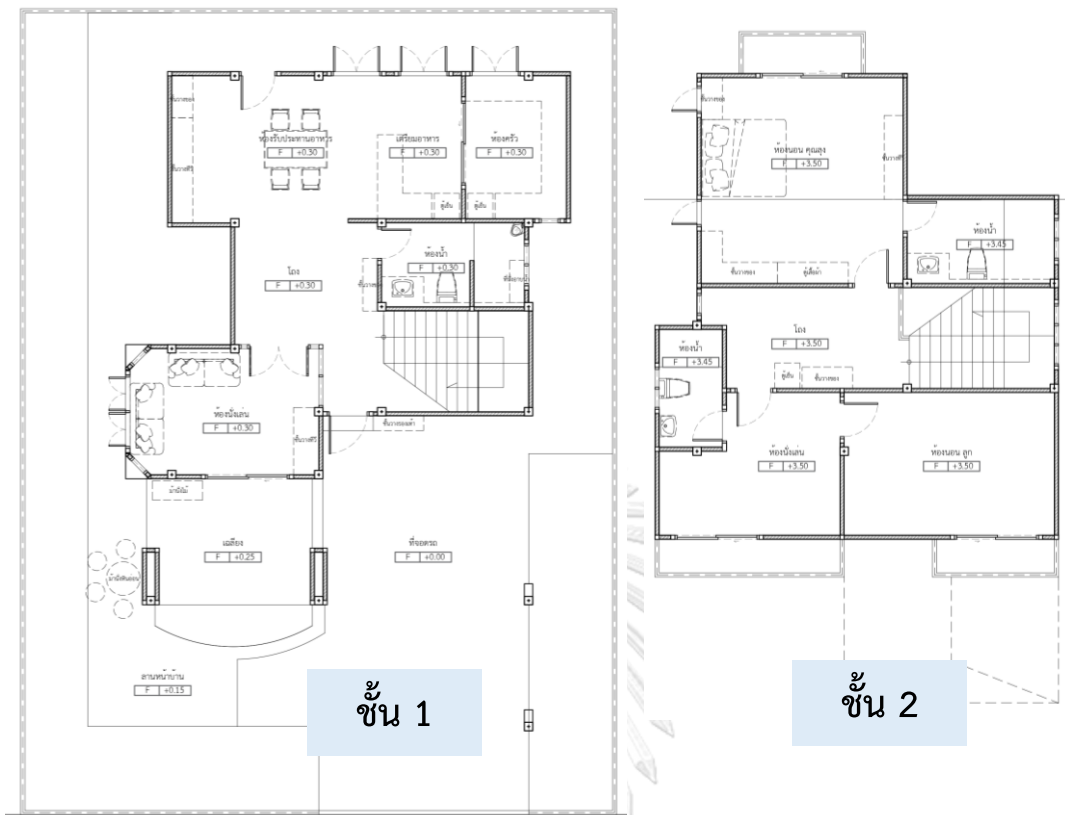
ภาพที่ 27 ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสถาพร (บ้านเดี่ยว)



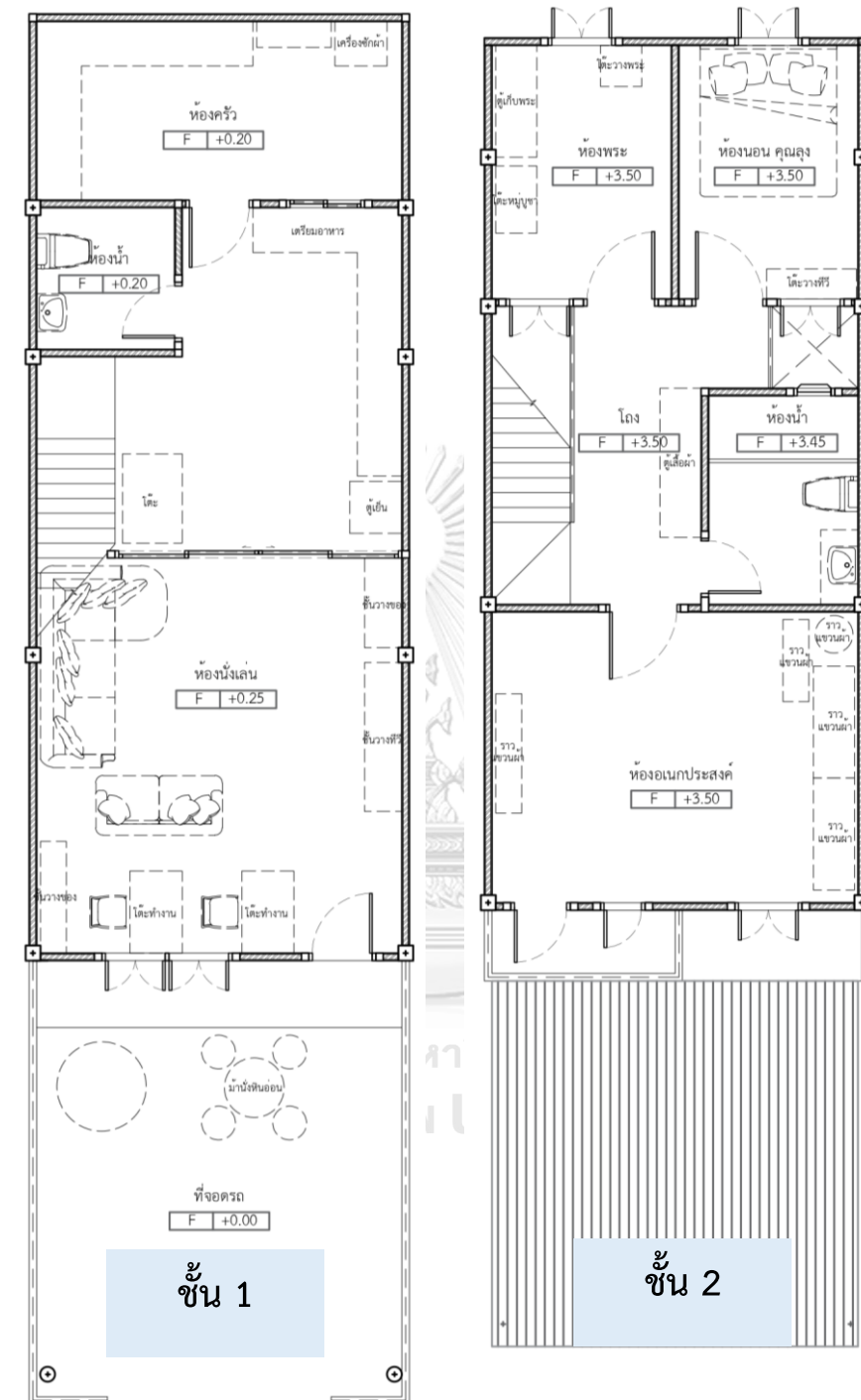
ภาพที่ 28 ลักษณะที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านสถาพร (ทาวน์เฮ้าส์)



ภาพที่ 29 ผังหมู่บ้านสถาพร



ภาพที่ 30 ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านสถาพร (บ้านเดี่ยว)



ภาพที่ 31 ผังบ้านชั้น 1 และชั้น 2 ของหมู่บ้านสถาพร (ทาว์นเฮ้าส์)

4.6 ลักษณะด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกอาคารของพื้นที่ศึกษา

4.6.1 ลักษณะด้านอาคาร

1) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต

ตั้งอยู่ที่สโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2556 ที่ผ่านมา กลุ่มนักศึกษาฝึกงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และอาจารย์ผู้ควบคุมได้ลงพื้นที่สำรวจความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุในพื้นที่เกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ จึงได้มีแนวคิดจัดตั้ง "ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต" ขึ้นมาในเขตเทศบาล เพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแห่งแรก ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ที่หมู่บ้านฟ้ารังสิต คลอง 4 จึงถือได้ว่าเป็นความร่วมมือของคนภายในชุมชน หน่วยงานมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน และเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ที่ร่วมกันพัฒนาสโมสรกลางหมู่บ้านที่ทรุดโทรม ปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ครบวงจร สามารถตอบโจทย์ให้กับผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในอนาคตเทศบาลเมืองบึงยี่โถจะมีการขยายศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้ง 4 หมู่ ของตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี



ภาพที่ 32 ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต

1.1) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ฯ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิตมีเอกลักษณ์ของศูนย์ฯดังต่อไปนี้

1.ชุมชนบ้านฟ้ารังสิตเป็นที่แรกที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงทำให้เป็นศูนย์ฯต้นแบบของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ และต่อมาได้มีการจัดตั้งศูนย์ฯปียวารามย์ และศูนย์ฯสถาพรตามลำดับ

2. ชุมชนบ้านฟ้ารังสิตมีชมรมอาสาสมัครจิตอาสา ซึ่งมีหน้าที่ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุง และดูแลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงด้านสุขอนามัยที่ถูกต้องของส่วนรวม และคอยช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ เช่น ทาสีเส้นขอบสนาม ปรับปรุงทัศนียภาพภายในชุมชน

3. ชุมชนบ้านฟ้ารังสิตมีสัดส่วนสมาชิกมาใช้บริการร้อยละ 46.9 ต่อเดือน โดยวัดจากจำนวนครั้งของผู้มาใช้บริการ ซึ่งมีสัดส่วนมาใช้บริการมากที่สุดเป็นจำนวนทั้ง 3 ศูนย์ที่มีอยู่ในเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

4. สมาชิกในชุมชนบ้านฟ้ารังสิตมีฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกันโดยส่วนมากจะประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชนรัฐวิสาหกิจ ราชการและอาชีพอิสระ ตามลำดับ

5. ศูนย์บ้านฟ้ารังสิตมีผู้สูงอายุจากหมู่บ้านใกล้เคียงมารวมตัวกันจำนวนมาก เนื่องจากเป็นศูนย์ฯแห่งแรกที่เกิดขึ้น ทำให้เป็นที่รู้จักของสมาชิกในชุมชน รวมถึงหมู่บ้านใกล้เคียง อีกทั้งการเดินทางคมนาคมขนส่งสะดวก เพราะมีลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านใกล้ถนนเส้นหลัก คือ ถนนรังสิตนครนายก

6. ผู้นำและคณะกรรมการในหมู่บ้านฟ้ารังสิตมีความเข้มแข็ง ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเป็นตัวเชื่อมที่ดี เป็นผลให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การประสานงานทำกิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพ

7. การให้บริการในศูนย์ฯ เหมาะสมเพียงพอต่อสมาชิก มีกิจกรรมหลากหลายทั้งกิจกรรมในร่ม และกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกอาชีพ กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมด้านสุขภาพ

8. การมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุด้วยกันเอง เช่น ผู้สูงอายุในชุมชนบ้านฟ้ารังสิตคอยเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุตามบ้านต่างๆ ในชุมชน

9. ศูนย์บ้านฟ้ารังสิตเปิดให้บริการในวันเสาร์และอาทิตย์ด้วย ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้สำหรับสมาชิกได้เข้ามาใช้บริการอย่างทั่วถึง เช่น สมาชิกในชุมชนที่ทำงานวันจันทร์-ศุกร์ก็สามารถเข้ามาใช้บริการได้

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต เปิดให้บริการทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ โดยมีเวลาเปิดทำการระหว่าง 9.00 – 20.00 น. สำหรับการเปิดรับสมัครสมาชิก ตั้งแต่เวลา 9.00 – 17.00 น. (หยุดพักเที่ยง 12.00 – 13.00 น.)

ประเภทสมาชิก และอัตราค่าสมาชิก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ ได้แก่

- สมาชิกสามัญ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตตำบลบึงยี่โถ อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 100 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท
- สมาชิกวิสามัญ 2 คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน นอกเขตตำบลบึงยี่โถ อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 200 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 400 บาท

นอกจากอัตราค่าสมาชิกของสมาชิกแต่ละประเภท ทางศูนย์ฯ ยังมีการจัดเก็บค่าใช้บริการบางส่วนเพิ่มเติมในกรณีที่สมาชิกมาใช้บริการ กล่าวคือ อัตราค่าบริการที่ต้องชำระเพิ่มเติมเมื่อมาใช้บริการ (สำหรับสมาชิก) ได้แก่

- สระว่ายน้ำ อายุ 18 ปีขึ้นไป ค่าใช้บริการครั้งละ 40 บาท
- ห้องสตรึมและห้องอบซาวน่า ค่าใช้บริการครั้งละ 50 บาท

การบริหารจัดการของศูนย์ฯพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามโครงสร้างของศูนย์ฯบ้านฟ้ารังสิต ประจำปี 2559 แบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายประกอบด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน กรรมการ 8 คน เลขานุการ 1 คน เหนรัญริก 1 คน และที่ปรึกษา 4 คน



แผนภูมิ 1 แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต

1.2) กิจกรรมภายในศูนย์ฯ

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯบ้านฟ้ารังสิต ประกอบด้วย 15 กิจกรรม โดยสามารถแบ่งกิจกรรมได้เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และภูมิปัญญา

ตารางที่ 9 แสดงกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต

ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ	ด้านภูมิปัญญา
ไลน์แดนซ์ เต็นแอรโร บิค ลีลาศ โยคะ โยคะพื้นฐาน พิ트니스 กีฬาเปตอง ห้องอบ ซาวน่า สระว่ายน้ำ	ถักกระเป๋า	สอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน สอนภาษาจีนพื้นฐาน ห้องคาราโอ เกะ ห้องคอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ต

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต มีกิจกรรมให้ทำทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วันอังคาร		วันพุธ	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
10.00-15.00	ฝึกอาชีพถักกระเป๋าด้วยเชือกกรม	09.00-11.00	โยคะพื้นฐาน
16.00-17.00	บาสโลป	13.00-15.00	คอมพิวเตอร์
17.00-18.00	ไลน์แดนซ์	16.00-17.00	บาสโลป
		17.00-18.00	ไลน์แดนซ์
วันพฤหัสบดี		วันศุกร์	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
09.00-10.00	ไทเก๊ก	07.00-08.00	แอรโรบิคในน้ำ
10.00-15.00	ฝึกอาชีพถักกระเป๋าด้วยเชือกกรม	10.00-15.00	กิจกรรมดอกไม้ประดิษฐ์
16.00-17.00	บาสโลป	13.00-15.00	ภาษาอังกฤษ
17.00-18.00	ไลน์แดนซ์		
วันเสาร์		วันอาทิตย์	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
07.00-08.00	โยคะ	07.00-08.00	โยคะ
07.00-08.00	แอรโรบิคในน้ำ	17.00-18.00	โยคะ
17.00-18.00	แอรโรบิค		



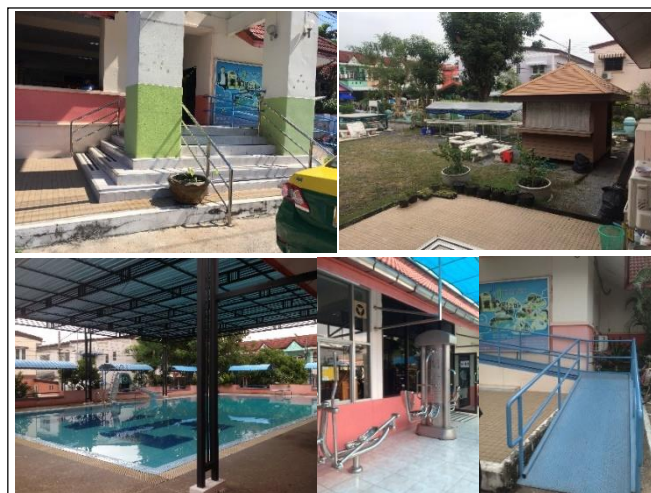
ภาพที่ 33 ภาพกิจกรรมด้านร่างกายของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต



ภาพที่ 34 ภาพกิจกรรมด้านจิตใจของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต



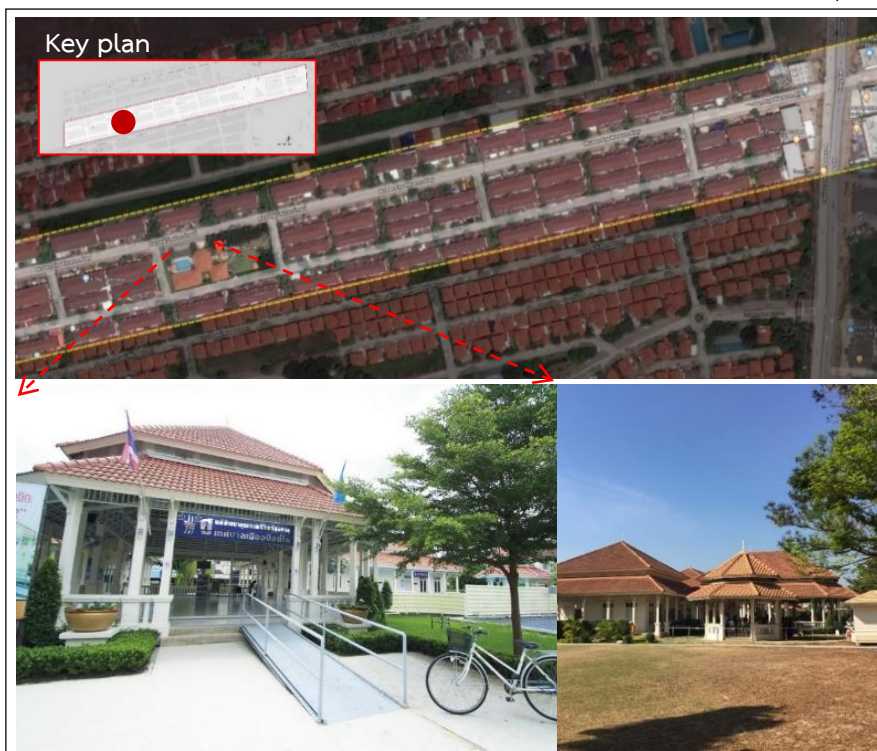
ภาพที่ 35 ภาพกิจกรรมด้านภูมิปัญญาของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต



ภาพที่ 36 ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต

2) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4

ตั้งอยู่ที่สโมสรหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ เป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ 2 ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ต่อจากศูนย์บ้านฟ้ารังสิต มีจุดเด่นอยู่ที่การมีลานกว้างอยู่รอบบริเวณศูนย์ฯ ซึ่งสมาชิกในหมู่บ้านสามารถเข้ามาทำกิจกรรม เช่น ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เปิดให้บริการวันอังคาร - อาทิตย์ เวลา 09.00 - 20.00 น. (หยุดวันจันทร์)



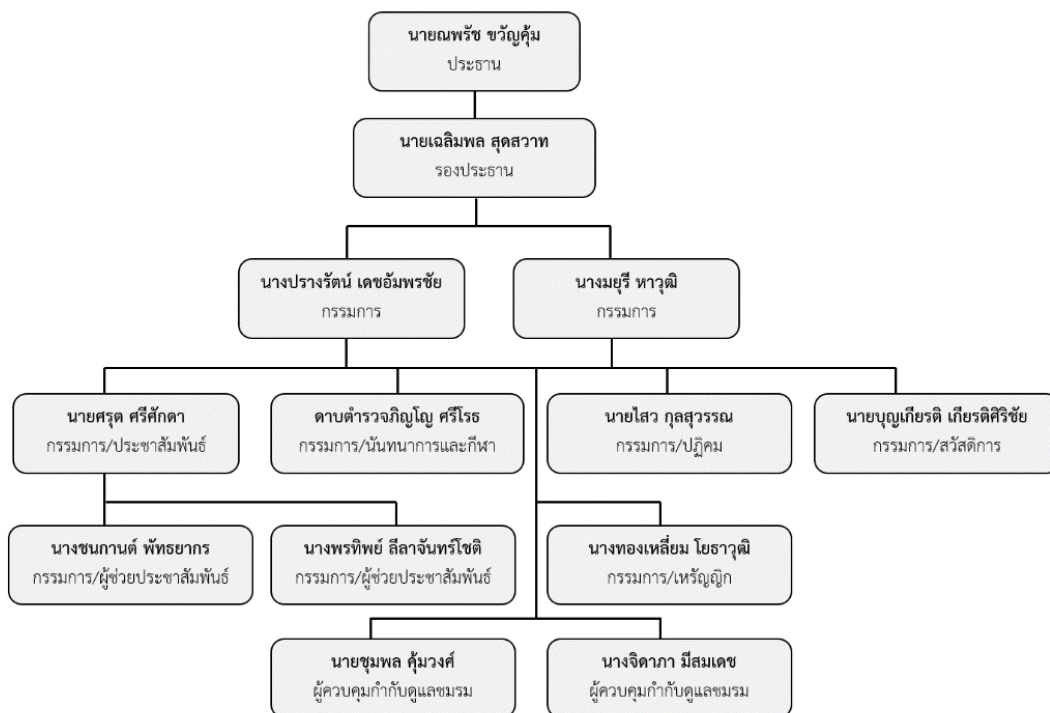
ภาพที่ 37 ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4

1.1) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ฯ

ประเภทสมาชิก และอัตราค่าสมาชิก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ ได้แก่

- สมาชิกสามัญ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตตำบลบึงยี่โถ อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 100 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท
- สมาชิกวิสามัญ 2 คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน นอกเขตตำบลบึงยี่โถ อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 200 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 400 บาท

การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามโครงสร้างของศูนย์ฯปิยวารรมย์ ประจำปี 2559 แบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายประกอบด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการ 9 คน ผู้ควบคุมกำกับดูแลชมรม 2 คน และที่ปรึกษา 4 คน



แผนภูมิ 2 แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

1.2) กิจกรรมภายในศูนย์ฯ

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯปิยวารมย์ ประกอบด้วย 13 กิจกรรม มีการบริการครบทุกมิติ : กรอบแนวคิด ความสุข 5 มิติ

ด้านที่ 1 : สุขสบาย (Health) ได้แก่ กิจกรรมป้องกัน โยคะ แอโรบิค ฟิตเนส นวดแผนไทย ลีลาศ บาสโลป และว่ายน้ำ

ด้านที่ 2 : สุขสนุก (Recreation) ได้แก่ กิจกรรมป้องกัน แอโรบิค ลีลาศ บาสโลป และว่ายน้ำ

ด้านที่ 3 : สุขสง่า (Integrity) ได้แก่ กิจกรรมโยคะ ลีลาศ บาสโลป และคาราโอเกะ

ด้านที่ 4 : สุขสว่าง (Cognition) ได้แก่ กิจกรรมลีลาศ บาสโลป และกิจกรรมใหม่ (กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันพุธ)

ด้านที่ 5 : สุขสงบ (Peacefulness) ได้แก่ กิจกรรมโยคะ และกิจกรรมใหม่ (กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันพุธ)

ตารางที่ 10 แสดงกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต

กิจกรรม	
1.โยคะ	8.เต้นบาสโลป
2.ฟิตเนส	9.ห้องอบซาวน่า
3.ห้องนวด	10.สนทนาภาษาจีน
4.หมากรุก	11.สนทนาภาษาอังกฤษ
5.สระว่ายน้ำ	12.ศูนย์ฝึกคอมพิวเตอร์
6.กีฬาเปตอง	13.ห้องคาราโอเกะ
7.เต้นแอโรบิค	

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุปิยะวารมย์ มีกิจกรรมให้ทำทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

<p>วันอังคาร</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-12.00</td> <td>ภาษาอังกฤษ ครูจิน่า</td> </tr> <tr> <td>14.00-15.00</td> <td>ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>แอโรบิค ครูเจี๊ยบ</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-12.00	ภาษาอังกฤษ ครูจิน่า	14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก	15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ	<p>วันพุธ</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-12.00</td> <td>โยคะพื้นฐาน ครูโม</td> </tr> <tr> <td>13.00-15.00</td> <td>ลีลาส ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>แอโรบิค ครูเจี๊ยบ</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม	13.00-15.00	ลีลาส ครูตุ๊ก	15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ				
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-12.00	ภาษาอังกฤษ ครูจิน่า																				
14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก																				
15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ																				
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม																				
13.00-15.00	ลีลาส ครูตุ๊ก																				
15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ																				
<p>วันพฤหัสบดี</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-12.00</td> <td>โยคะพื้นฐาน ครูโม</td> </tr> <tr> <td>12.00-14.00</td> <td>ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์</td> </tr> <tr> <td>14.00-15.00</td> <td>ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>แอโรบิค ครูเจี๊ยบ</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม	12.00-14.00	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์	14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก	15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ	<p>วันศุกร์</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-12.00</td> <td>โยคะพื้นฐาน ครูโม</td> </tr> <tr> <td>12.00-14.00</td> <td>ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์</td> </tr> <tr> <td>14.00-15.00</td> <td>ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>แอโรบิค ครูเจี๊ยบ</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม	12.00-14.00	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์	14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก	15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม																				
12.00-14.00	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์																				
14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก																				
15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ																				
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-12.00	โยคะพื้นฐาน ครูโม																				
12.00-14.00	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ครูณัฐนันท์																				
14.00-15.00	ไลน์แดนซ์ ครูตุ๊ก																				
15.00-16.00	แอโรบิค ครูเจี๊ยบ																				
<p>วันเสาร์</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-11.00</td> <td>โยคะ ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>11.00-12.00</td> <td>ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>โยคะ ครูกุลวดี</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-11.00	โยคะ ครูตุ๊ก	11.00-12.00	ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์	15.00-16.00	โยคะ ครูกุลวดี	<p>วันอาทิตย์</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10.00-11.00</td> <td>โยคะ ครูตุ๊ก</td> </tr> <tr> <td>11.00-12.00</td> <td>ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์</td> </tr> <tr> <td>15.00-16.00</td> <td>โยคะ ครูกุลวดี</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	10.00-11.00	โยคะ ครูตุ๊ก	11.00-12.00	ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์	15.00-16.00	โยคะ ครูกุลวดี				
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-11.00	โยคะ ครูตุ๊ก																				
11.00-12.00	ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์																				
15.00-16.00	โยคะ ครูกุลวดี																				
เวลา	กิจกรรม																				
10.00-11.00	โยคะ ครูตุ๊ก																				
11.00-12.00	ภาษาจีนพื้นฐาน ครูรักษ์																				
15.00-16.00	โยคะ ครูกุลวดี																				



ภาพที่ 38 ภาพกิจกรรมของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4



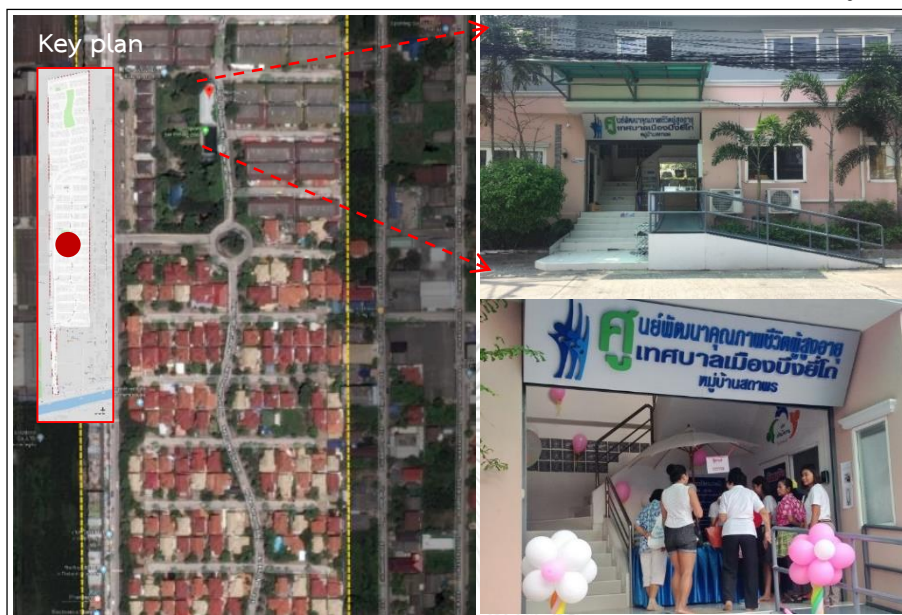
ภาพที่ 39 ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารรมย์ คลอง 4

3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร เป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ 3 ของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ต่อจากศูนย์บ้านฟ้ารังสิต และศูนย์หมู่บ้านปิยวารรมย์ โดยศูนย์นี้ตั้งอยู่ใน "หมู่บ้านสถาพร" เปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2559

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของหมู่บ้านสถาพรนับเป็นศูนย์บริวารที่มีศูนย์ต้นแบบ (Role Mode) มาจากศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของหมู่บ้านฟ้ารังสิต เป็นศูนย์ฯที่มีตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสม กล่าวคือ ตั้งอยู่ใจกลางของหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้านสามารถเดินทางไปใช้บริการได้ด้วยทางเท้าและจักรยาน โดยมีการออกแบบให้บริเวณศูนย์ฯ มีที่จอดรถจักรยาน เพื่ออำนวยความสะดวก

สะดวกให้กับสมาชิก นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดังกล่าว เป็นศูนย์อเนกประสงค์ที่มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรองรับ และตอบโจทย์ความต้องการของสมาชิกได้ครบทุกมิติ ทั้งกิจกรรมในร่มและกิจกรรมกลางแจ้งบริเวณศาลาอเนกประสงค์ และสวนสาธารณะ 2 ไร่ของหมู่บ้าน



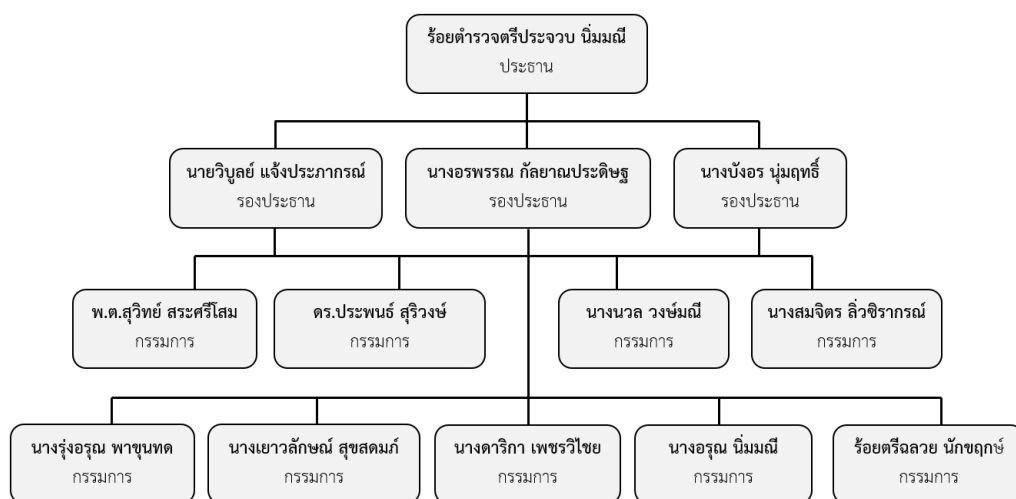
ภาพที่ 40 ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านสามาร

1.1) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ฯ

ประเภทสมาชิก และอัตราค่าสมาชิก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ ได้แก่

- สมาชิกสามัญ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตตำบลบึงยี่โก อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 100 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท
- สมาชิกวิสามัญ 2 คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน นอกเขตตำบลบึงยี่โก อัตราค่าสมาชิกแรกเข้า 200 บาท รวมค่าธรรมเนียมรายปี 400 บาท

การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามโครงสร้างของศูนย์ฯปียวรารมย์ ประจำปี 2559 แบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายประกอบด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 3 คน กรรมการ 9 คน ผู้ควบคุมกำกับดูแล และที่ปรึกษา 4 คน



แผนภูมิ 3 แผนผังโครงสร้างศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสหภาพ

1.2) กิจกรรมภายในศูนย์ฯ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสหภาพมีการให้บริการครบทุกมิติกรอบแนวคิดความสุข 5 มิติ(สุขสบาย สุขสนุก สุขสง่า สุขสว่าง สุขสงบ) อ้างอิงจากคู่มือ "ความสุข 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุ" 13 กรอบแนวคิดเรื่องความสุข 5 มิติเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในผู้สูงอายุเพื่อที่จะพัฒนาความสุขเชิงจิตวิทยาในผู้สูงอายุ จำเป็นต้องนิยามความสุขที่พร้อมจะนำมาปฏิบัติ และสามารถวัดในเชิงสัมพันธได้จึงจะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ดังนิยามข้างต้น โดยจำแนกกิจกรรมภายในหมู่บ้านสหภาพตามกรอบแนวคิดความสุขของผู้สูงอายุ 5 มิติ ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 : สุขสบาย (Health) ได้แก่ กิจกรรมป้องกัน โยคะ แอโรบิก ฟิตเนส นวดแผนไทย ลีลาศบาสโลป และว่ายน้ำ

ด้านที่ 2 : สุขสนุก (Recreation) ได้แก่ กิจกรรมป้องกัน แอโรบิก ลีลาศ บาสโลป คาราโอเกะ และว่ายน้ำ

ด้านที่ 3 : สุขสง่า (Integrity) ได้แก่ กิจกรรมโยคะ ลีลาศ บาสโลป และคาราโอเกะ

ด้านที่ 4 : สุขสว่าง (Cognition) ได้แก่ กิจกรรมลีลาศ บาสโลป และกิจกรรมใหม่ คือ กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันพุธ

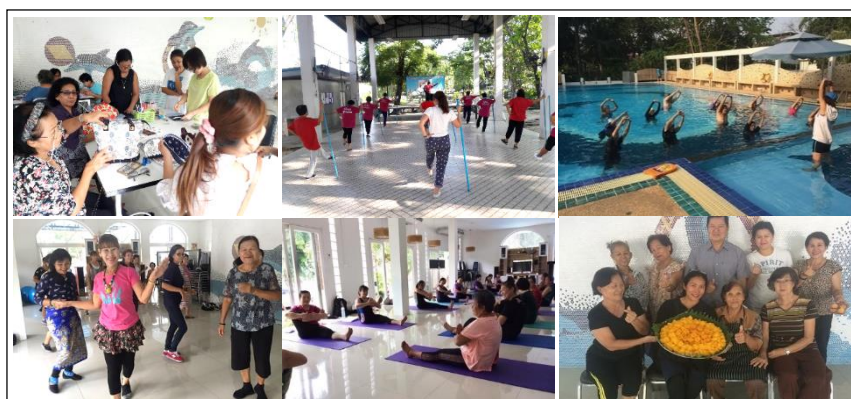
ด้านที่ 5 : สุขสงบ (Peacefulness) ได้แก่ กิจกรรมโยคะ และกิจกรรมใหม่ คือ กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันพุธ

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯสหภาพ ประกอบด้วย 8 กิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

- ห้องฟิตเนส อยู่บริเวณชั้นสองของศูนย์ฯ ให้บริการเครื่องออกกำลังกายประเภทต่างๆ อย่างครบครัน โดยผู้ใช้บริการจะต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ถึงจะสามารถเข้าใช้บริการฟิตเนสได้
- สระว่ายน้ำกลางแจ้ง อยู่บริเวณนอกตัวอาคารของศูนย์ฯ ขนาดของสระเท่ากับ 10 x 20 เมตร บริเวณพื้นจะไล่ระดับความลึกของน้ำ และสระเด็กขนาด 3 x 7 เมตร โดยสระว่ายน้ำเป็นระบบคลอรีน และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยของผู้ใช้บริการสระว่ายน้ำประจำอยู่ที่สระเสมอ
- ห้องอบซาวน่า อยู่บริเวณด้านหลังของตัวอาคาร นอกจากนั้นยังมีห้องอาบน้ำให้บริการด้วย
- ห้องคาราโอเกะ อยู่บริเวณด้านในตัวอาคาร ให้บริการผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ หรือการร้องเพลงคาราโอเกะ เป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่คณะก็ได้
- สอนคอมพิวเตอร์ผู้สูงอายุ โดยห้องคอมพิวเตอร์จะอยู่บริเวณชั้นสองของศูนย์ฯ และมีครูให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์แก่ผู้ใช้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- ห้องนวดแผนไทย อยู่บริเวณชั้นสองของศูนย์ฯ การให้บริการนวดแผนไทยน้ำ จะมีหมอนวดผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการนวดแผนไทยเป็นผู้ให้บริการ โดยผู้ใช้บริการนั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามอัตราที่กำหนดไว้
- เต้นลีลาศ เต้นบาสโลป และโยคะ กิจกรรมดังกล่าวจะจัดขึ้น ณ ห้องทำกิจกรรมบริเวณชั้นหนึ่งของศูนย์ฯ โดยครูสอนเต้น และครูสอนโยคะเป็นครูของทางเทศบาลที่สอนเต้น และสอนโยคะให้กับศูนย์ฯ บ้านฟ้ารังสิต และศูนย์ฯ ปิยะวารมย์ด้วยเช่นกัน
- เต้นแอโรบิก เป็นกิจกรรมกลางแจ้งที่จัดขึ้นในตอนเย็น บริเวณลานอเนกประสงค์สวนสองไร่ของหมู่บ้าน ผู้สอนเต้นแอโรบิกเป็นครูซึ่งทางเทศบาลจัดหามาให้ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าร่วมได้ทุกเพศทุกวัย และไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมแต่อย่างใด

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสภาพร มีกิจกรรมให้ทำทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วันอังคาร		วันพุธ	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
07.00-08.00	รำไม้พลอง	07.00-08.00	รำไม้พลอง
09.30-11.30	โยคะพื้นฐาน	08.00-09.00	แอโรบิค
13.00-15.00	ลีลาศ	13.00-15.00	ไลน์แดนซ์
16.00-17.00	กิจกรรมปิงปอง	16.00-18.00	กิจกรรมปิงปอง
17.00-18.00	กิจกรรมเปตอง	18.00-19.00	กิจกรรมสวดมนต์
วันพฤหัสบดี		วันศุกร์	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
07.00-08.00	รำไม้พลอง	07.00-08.00	รำไม้พลอง
08.00-09.00	แอโรบิคใต้น้ำ	08.00-09.00	โยคะ
13.00-15.00	บาสโลบ	10.00-12.00	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน
17.00-18.00	กิจกรรมเปตอง	16.00-17.00	กิจกรรมปิงปอง
		17.00-18.00	กิจกรรมเปตอง
วันเสาร์		วันอาทิตย์	
เวลา	กิจกรรม	เวลา	กิจกรรม
07.00-08.00	รำไม้พลอง	07.00-08.00	รำไม้พลอง
09.00-10.00	โยคะ	09.00-10.00	โยคะ
10.00-12.00	กิจกรรมฝึกอาชีพ	10.00-15.00	กิจกรรมฝึกอาชีพ
13.00-15.00	เรียนคอมพิวเตอร์	17.00-18.00	กิจกรรมเปตอง



ภาพที่ 41 ภาพกิจกรรมด้านจิตใจของศูนย์ผู้สูงอายุหมู่บ้านหมู่บ้านสหภาพ



ภาพที่ 42 ภาพสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านหมู่บ้านสาทร

4.6.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ภายนอกอาคาร

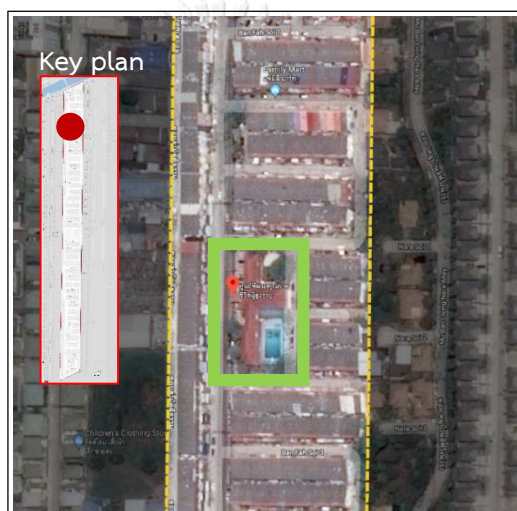
1) พื้นที่ธรรมชาติ หรือสวน

1.1) หมู่บ้านฟ้ารังสิต

ชุมชนบ้านฟ้ารังสิตเป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 3,876 คนซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วประชากรในชุมชนจะอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัว มีทั้งที่อาศัยอยู่มานานแล้ว และเพิ่งย้ายถิ่นฐานเข้ามาในชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท หรือเป็นอาชีพที่ต้องทำงานในเวลาเช้า และกลับบ้านในตอนเย็น บางครอบครัวจึงต้องให้ญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาช่วยดูแลบุตรหลานให้ในระหว่างที่ไปทำงาน โดยที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่นั้นก็มักจะมีลักษณะนิสัยที่ชอบอยู่ติดบ้านไม่ออกไปพบปะผู้คน เนื่องจากมีภาระต้องดูแลบุตรหลานนี้เอง ทำให้ผู้สูงอายุบางกลุ่มในชุมชนไม่สามารถออกไปใช้บริการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ เพราะไม่มีพื้นที่รองรับสำหรับบุตรหลาน แต่จะออกไปใช้บริการสวนสาธารณะแทน เนื่องจากว่าสวนสาธารณะนั้นเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ที่กว้างขวางและมีความร่มรื่นที่ ยังมีอุปกรณ์รองรับในการทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น แบดมินตัน เทนนิส โกลฟฟุตบอล และสนามเปตอง อีกทั้งยังมีเครื่องเล่นเด็กอยู่ในบริเวณเดียวกันอีกด้วย จึงทำให้สวนสาธารณะสามารถรองรับชาวบ้านได้หลากหลายกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุที่มีภาระต้องดูแลบุตรหลาน ก็จะสามารถมาใช้บริการสวนสาธารณะ และดูแลบุตรหลานไปได้พร้อมกัน ด้วยเหตุนี้สวนสาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่รวมกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยของคนในชุมชนไว้ด้วยกัน

หมู่บ้านฟ้ารังสิต มีสวนสาธารณะจำนวน 2 แห่ง แห่งแรกตั้งอยู่ที่สโมสรของหมู่บ้าน (ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต) อยู่บริเวณต้นหมู่บ้าน ส่วนแห่งที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

- สวนของสโมสรหมู่บ้าน มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มาก ประมาณ 1.76 ไร่ ประกอบด้วย สนามหญ้า เก้าอี้นั่งพักผ่อน ลานคอนกรีต และซุ้มปลูกเห็ด
- สวนสาธารณะของหมู่บ้าน มีขนาดประมาณ 5 ไร่ ประกอบด้วย สนามบาสเกตบอล สนามฟุตบอล สนามเปตอง อาคารอเนกประสงค์ สนามเด็กเล่น สนามหญ้า และที่นั่งพักผ่อน



ภาพที่ 43 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต



ภาพที่ 44 บริเวณสนามหญ้า และพื้นที่พักผ่อนในสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต



ภาพที่ 45 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสวนสาธารณะหมู่บ้านฟ้ารังสิต

1.2) หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

ชุมชนบ้านปิยวารมย์เป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 1,005 คน เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านไม่ใหญ่มาก รวมถึงที่ตั้งของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุยังอยู่ที่เดียวกับสวนสาธารณะของหมู่บ้าน จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกที่จะเข้าไปใช้งาน และทำกิจกรรมในสวนสาธารณะแห่งนี้ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ร่มรื่น สวยงาม ทั้งยังมีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมที่รองรับหลายอย่าง เช่น สระว่ายน้ำ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น สนามเปตอง สวนหิน และศาลาพักผ่อน จึงทำให้สวนสาธารณะสามารถรองรับชาวบ้านได้หลากหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่คนจะเข้ามาใช้งานในช่วงเช้า ช่วงเย็น และวันหยุดเสาร์อาทิตย์

หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 มีสวนสาธารณะจำนวน 1 แห่ง มีขนาดประมาณ 2 ไร่



ภาพที่ 46 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนสาธารณะหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4



ภาพที่ 47 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสวนสาธารณะหมู่บ้านปิยารามย์ คลอง 4

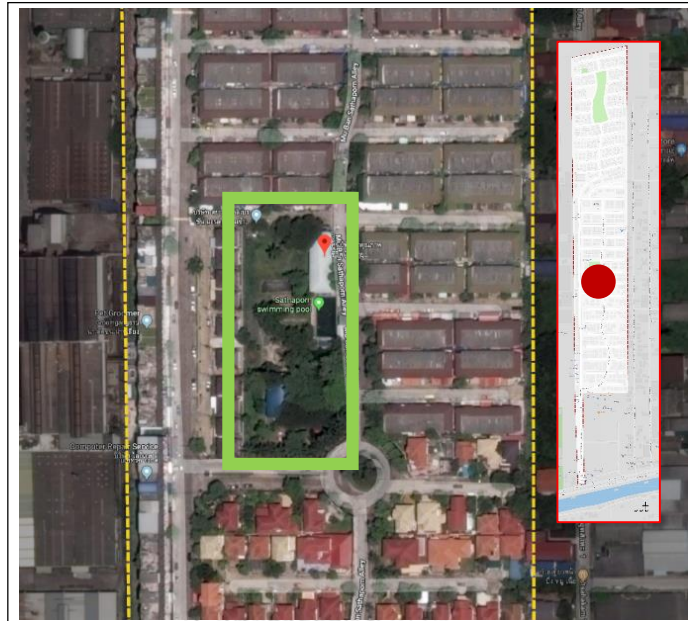
1.3) หมู่บ้านสถาพร

ชุมชนหมู่บ้านสถาพรเป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 1,590 คน มีที่ตั้งของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ที่เดียวกับสวนสาธารณะของหมู่บ้าน จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกที่จะเข้าไปใช้งาน และทำกิจกรรมในสวนสาธารณะแห่งนี้ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ร่มรื่น สวยงาม ทั้งยังมีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมที่รองรับหลายอย่าง เช่น สระว่ายน้ำ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น สนามเปตอง บ่อน้ำ ศาลาอเนกประสงค์ และศาลาพักผ่อน จึงทำให้สวนสาธารณะสามารถรองรับชาวบ้านได้หลากหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่คนจะเข้ามาใช้งานในช่วงเช้า ช่วงเย็น และวันหยุดเสาร์อาทิตย์

หมู่บ้านสถาพร มีสวนสาธารณะจำนวน 2 แห่ง แห่งแรกตั้งอยู่ที่สโมสรของหมู่บ้าน (ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้าสถาพร) อยู่บริเวณต้นหมู่บ้าน ส่วนแห่งที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

- สวนของสโมสรหมู่บ้าน มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มาก ประมาณ 4 ไร่ ประกอบด้วย สระว่ายน้ำ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น สนามเปตอง บ่อน้ำ ศาลาอเนกประสงค์ และศาลาพักผ่อน

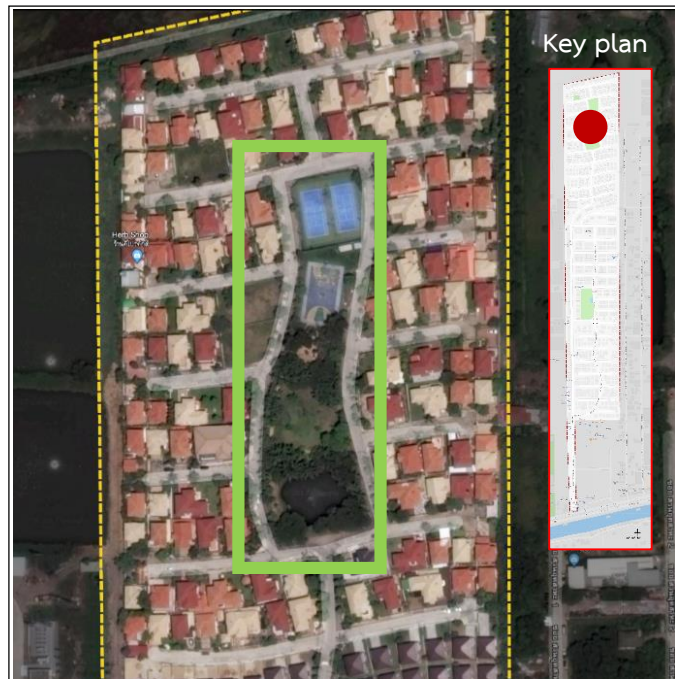
- สวนสาธารณะของหมู่บ้าน มีขนาดประมาณ 4.85 ไร่ ประกอบด้วย สนามบาสเกตบอล บ่อน้ำ ทางเดิน สนามฟุตซอล สนามเปตอง สนามเด็กเล่น สนามหญ้า และที่นั่งพักผ่อน



ภาพที่ 48 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านสภาพร



ภาพที่ 49 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนของสโมสรหมู่บ้านสภาพร



ภาพที่ 50 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนสาธารณะของหมู่บ้านสถาพร



ภาพที่ 51 บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมในสวนสาธารณะของหมู่บ้านสถาพร

2) พื้นที่พักผ่อน

ได้แก่ บริเวณเก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก ภายนอกอาคารในบริเวณสวน จุดรับส่งโดยสารและบริเวณสาธารณะ

พื้นที่พักผ่อน	
<p>หมู่บ้านฟ้ารังสิต</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก อยู่ภายในสวน ของสโมสร และสวนสาธารณะ แต่ไม่เพียงพอการใช้งาน และชำรุดทรุดโทรม ● จุดรับส่งโดยสาร ตั้งอยู่บริเวณหน้าหมู่บ้าน มีความชำรุดทรุดโทรม 	
<p>หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก อยู่ภายในสวน ของสโมสร และสวนสาธารณะ ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และชำรุด ● ไม่มีจุดรับส่งโดยสาร 	
<p>หมู่บ้านสถาพร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก อยู่ภายในสวน ของสโมสร และสวนสาธารณะ เสียหายและชำรุด ไม่ถูกหลักของผู้สูงอายุ ● ไม่มีจุดรับส่งโดยสาร 	

3) ทางเท้า

ได้แก่ ทางเดิน และทางเท้า ที่อยู่บริเวณถนน สวน/สวนสาธารณะ หน้าอาคาร

ทางเท้า	
<p>หมู่บ้านฟ้ารังสิต</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทางเท้า มีเฉพาะถนนบริเวณด้านหน้าของสวนสาธารณะ แคบและมีสิ่งกีดขวาง ไม่สะดวกต่อการใช้งาน ● มีทางเดินในสวนสาธารณะ ไม่มีหลังคาคลุม 	
<p>หมู่บ้านปวยรรมย์ คลอง 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทางเท้า มีเฉพาะด้านหน้าของสวนสโมสร ไม่ได้เชื่อมต่อมาจากทางเข้าหลัก ไม่มีทางลาด ● มีทางเดิน อยู่ภายในสวนของสโมสรหมู่บ้าน ไม่มีหลังคาคลุม 	
<p>หมู่บ้านสถาพร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทางเท้า มีทางเท้าตั้งแต่ทางเข้าไปจนถึงด้านในหมู่บ้าน แต่มีสิ่งกีดขวาง และมีขนาดเล็ก ● ทางเดิน มีอยู่ในสวนสโมสรและสวนสาธารณะด้านในหมู่บ้าน แต่มีความชำรุดทรุดโทรม เสี่ยงอันตรายต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ 	

4) ทางข้ามถนน

ได้แก่ ทางข้ามถนน ทางม้าลาย ที่อยู่ภายในหมู่บ้าน และหน้าหมู่บ้าน

ทางข้ามถนน	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต <ul style="list-style-type: none"> ● หน้าหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย ● ภายในหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย 	
หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 <ul style="list-style-type: none"> ● หน้าหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย เสี่ยงอันตรายมาก เนื่องจากมีถนนขนาดใหญ่ตัดผ่านหมู่บ้าน ● ภายในหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย 	
หมู่บ้านสถาพร <ul style="list-style-type: none"> ● หน้าหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย ● ภายในหมู่บ้าน ไม่มีทางข้ามถนน และทางม้าลาย 	

5) ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน

ได้แก่ ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน ภายในหมู่บ้าน

ทางเดินออกกำลังกายและทางจักรยาน	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต <ul style="list-style-type: none"> ● ทางเดินออกกำลังกาย มีเฉพาะในสวนสาธารณะของหมู่บ้าน ที่สโมสรมีแค่ลู่วิ่งภายในอาคาร ● ไม่มีทางจักรยานภายในหมู่บ้าน 	

<p>หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทางเดินออกกำลังกาย มีเฉพาะในสวนสาธารณะของหมู่บ้าน และมีลู่วิ่งภายในอาคาร ● ไม่มีทางจักรยานภายในหมู่บ้าน 	
<p>หมู่บ้านสถาพร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีทางเดินออกกำลังกาย ทั้งในสวนสโม่ร และสวนสาธารณะ แต่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ ● ทางจักรยาน มีเฉพาะเส้นทางรอบสวนสาธารณะของหมู่บ้าน แต่บริเวณสวนของสโม่รไม่มีทางจักรยาน 	

6) ลักษณะการสัญจรและโครงข่ายถนนของพื้นที่ศึกษา

3.1) ลักษณะการสัญจร

ในพื้นที่ศึกษามีลักษณะของทางสัญจร ซึ่งเป็นระบบบริการพื้นฐานของหมู่บ้านที่มี ส่วนใหญ่ อยู่ในสภาพที่ดีและใช้วัสดุที่แข็งแรง คือ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก แต่ละชุมชนจะมีลักษณะที่ต่าง กันในเรื่องของขนาด และรูปแบบของการใช้งาน ซึ่งลักษณะของทางสัญจรจะมีอยู่หลายประเภท ดัง แสดงในภาพที่ 4-39 และภาพที่ 4-40

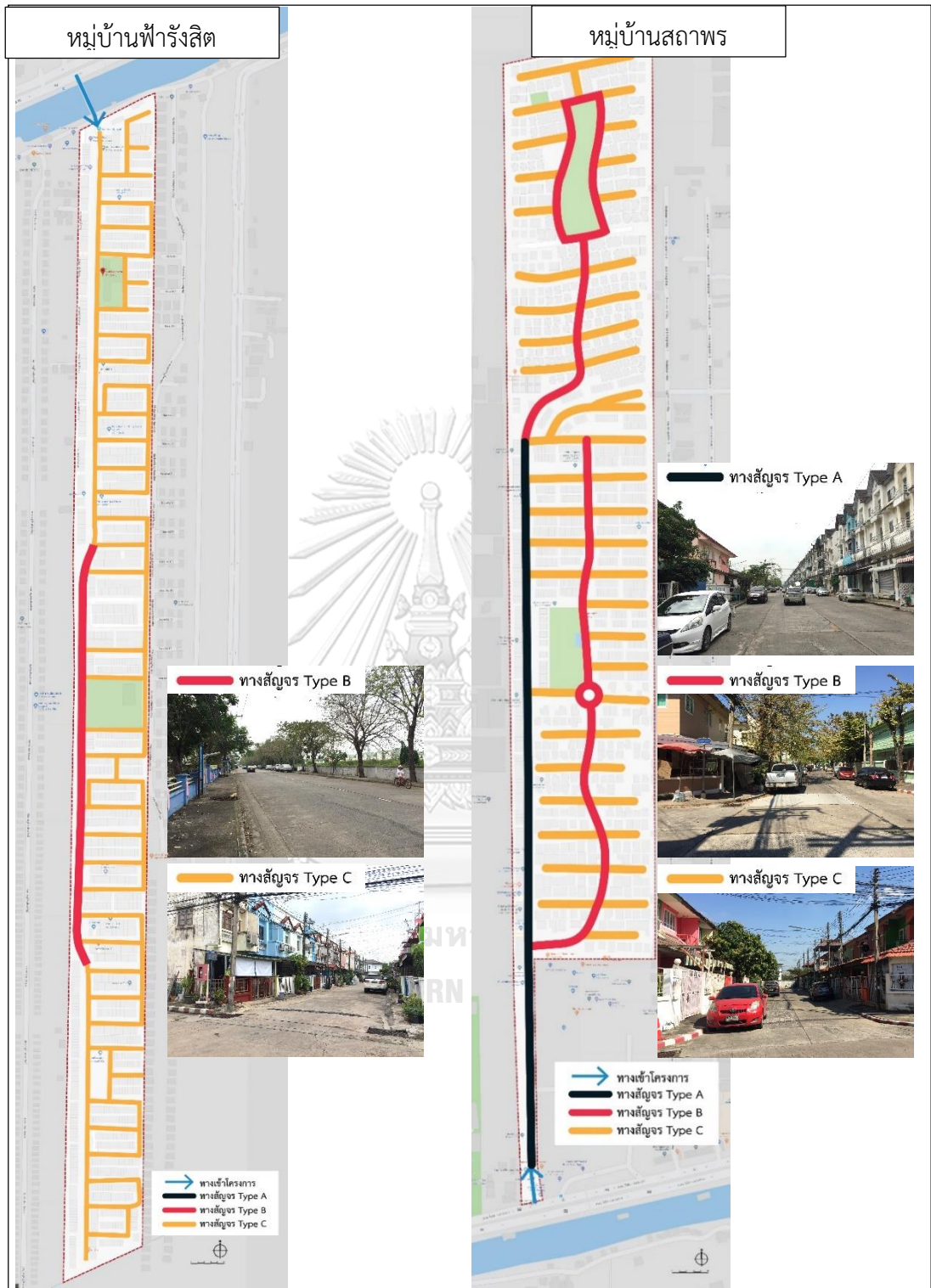
ทางสัญจร Type A คือ ทางสัญจรที่ประกอบด้วยถนน 4 ช่องทาง และมีทางเท้า

ทางสัญจร Type B คือ ทางสัญจรที่ประกอบด้วยถนน 3 ช่องทาง และมีทางเท้า

ทางสัญจร Type C คือ ทางสัญจรที่ประกอบด้วยถนน 2 เส้นทางสัญจร และไม่มีทางเท้า



ภาพที่ 52 ลักษณะการสัญจรของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

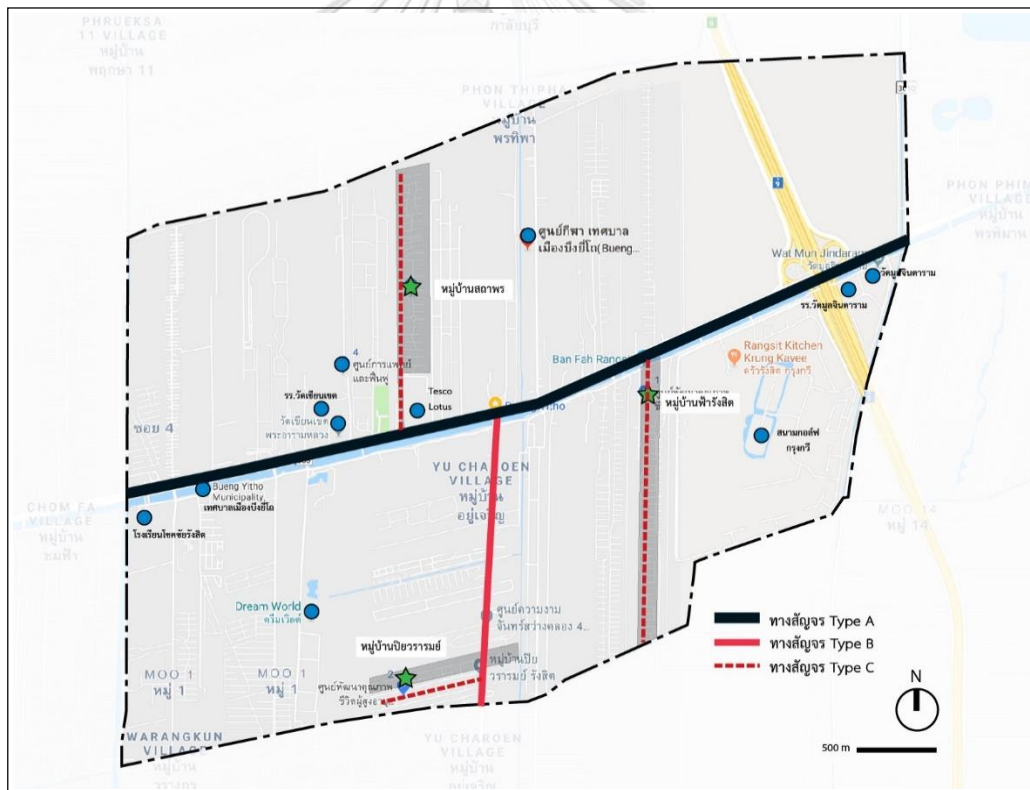


ภาพที่ 53 ลักษณะการสัญจรของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร

3.2) โครงข่ายถนน

จากการสำรวจข้อมูลด้านการสัญจร จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ โครงข่ายถนนในระดับเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ และในระดับของโครงการจัดสรรที่เป็นพื้นที่ที่ทำการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ระดับเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ พบว่า ช่วงของถนนสายหลัก คือ ถนนที่ผ่ากลางพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ (ถนนรังสิต-นครนายก) ซึ่งเป็นเส้นทางหลักของชุมชน มีหน้าที่เชื่อมต่อระหว่าง 3 หมู่บ้าน และตัดผ่านสถานที่สำคัญ เช่น วัดเขียนเขต ห้างสรรพสินค้า และพบว่ามีถนนที่ตัดขวางกัน เพื่อเชื่อมต่อจากถนนเส้นหลักเพื่อข้ามคลองรังสิตเข้าไปยังพื้นที่ต่างๆ เช่น เทศบาลเมืองบึงยี่โถ โครงการหมู่บ้านจัดสรร ถนนมีลักษณะเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งสามารถรองรับปริมาณการสัญจรที่เพิ่มขึ้นจากถนนสายหลักในชุมชนได้ ลักษณะของถนนสายหลักจะมีลักษณะเป็นก้างปลา และมีถนนสายรองเชื่อมต่อเป็นโครงข่าย ดังแสดงในรูปที่ 4-41

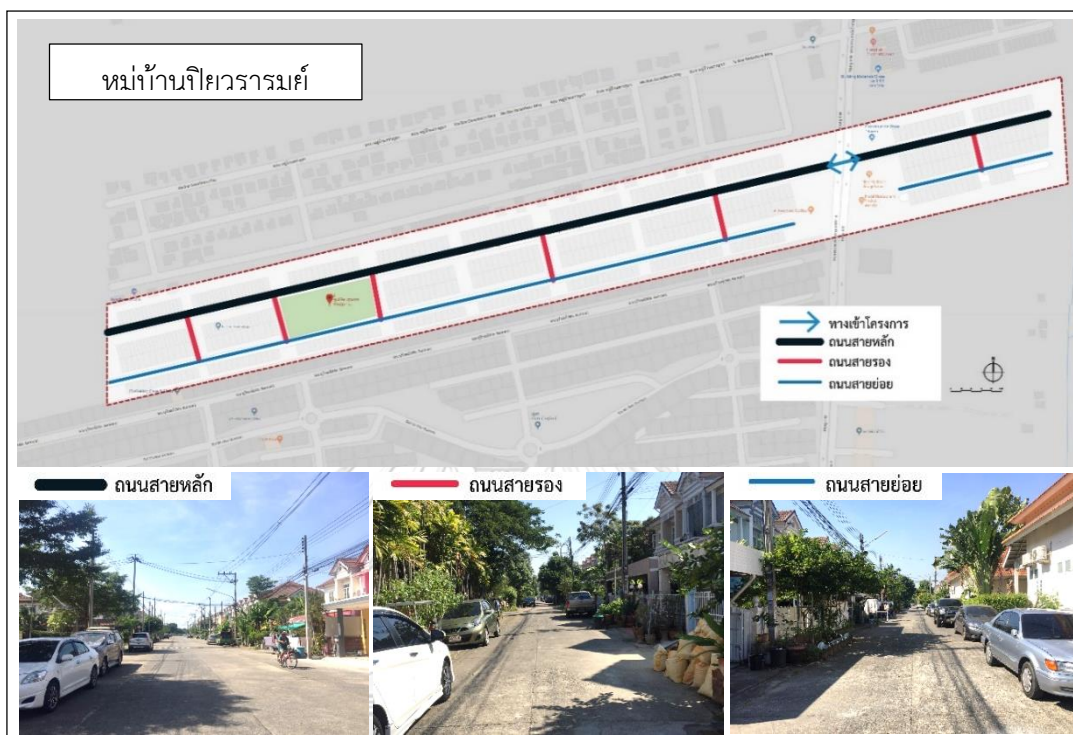


ภาพที่ 54 โครงข่ายถนนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

ถนนสายหลัก คือ ถนนที่ใช้เป็นเส้นทางการสัญจรหลักของหมู่บ้าน มีขนาดใหญ่ที่สุด โดยทำหน้าที่แจกจ่ายไปยังถนนสายรอง และถนนสายย่อย มีการใช้งานมากที่สุด

ถนนสายรอง คือ ถนนที่มีขนาดรองลงมาจากถนนสายหลัก มีหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างถนนสายหลักกับถนนสายย่อย

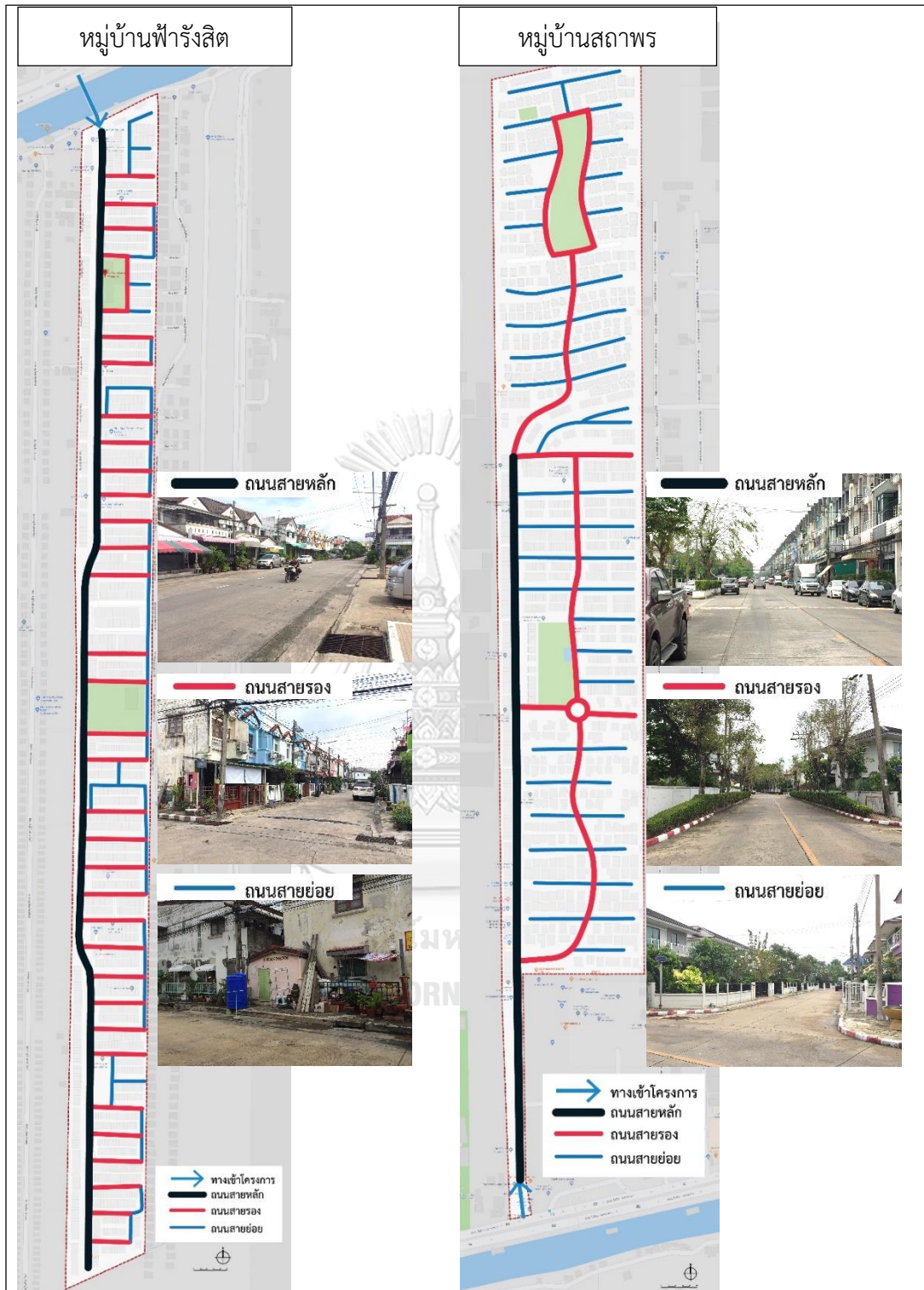
ถนนสายย่อย คือ ถนนหน้าบ้าน หรือทาวเฮ้าส์ มีขนาดเล็กที่สุด และมีการใช้งานที่ไม่พลุกพล่าน



ภาพที่ 55 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY



ภาพที่ 56 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร

7) ปริมาณการใช้เส้นทางสัญจรและการเข้าถึงพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน

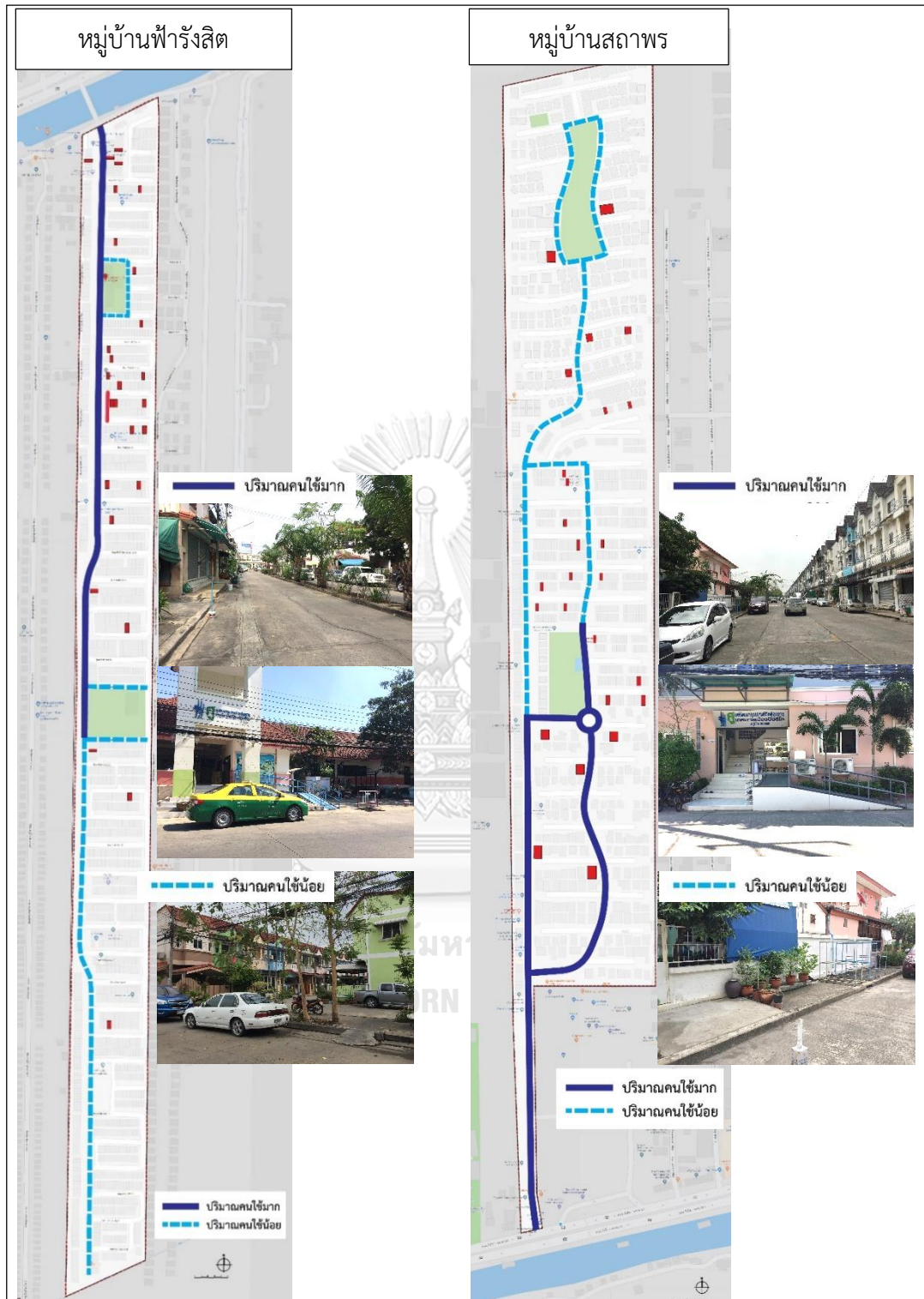
จากการสำรวจและวิเคราะห์เรื่องลักษณะการสัญจร และโครงข่ายถนน พบว่า ปริมาณการใช้เส้นทางของการสัญจรใน 3 หมู่บ้าน จะมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เดินทางไปใช้งานที่ศูนย์ฯผู้สูงอายุ รวมถึงความสะดวกสบายในการใช้งานด้านกายภาพของเส้นทางสัญจรนั้นๆ กล่าวคือ เส้นทางสัญจรที่มีขนาดกว้าง ปลอดภัยต่อการใช้งาน และเดินทางได้ในระยะที่ไม่ไกล ก็จะพบว่ามีปริมาณการใช้งานที่มากขึ้นตามไปด้วย

ปริมาณคนใช้มาก คือ เส้นทางที่มีคนสัญจรเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักไปยังสโมสร และศูนย์ฯผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้าน

ปริมาณคนใช้น้อย คือ เส้นทางที่การใช้งานไม่พลุกพล่าน ส่วนใหญ่อยู่หน้าบ้าน



ภาพที่ 57 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านปิยวารามย์ คลอง 4



ภาพที่ 58 โครงข่ายถนนของหมู่บ้านฟ้ารังสิต และหมู่บ้านสถาพร

4.7 แผน นโยบายและยุทธศาสตร์ของพื้นที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ "โดยนายรังสรรค์ นันทกาวงค์ นายกเทศมนตรีเมืองบึงยี่โถ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล" ตระหนักถึงความสำคัญด้านการดูแลสุขภาพของประชาชน สร้างคุณภาพคน คุณภาพสังคม และคุณภาพการบริการสาธารณสุข ของศูนย์การแพทย์และฟื้นฟู บึงยี่โถ

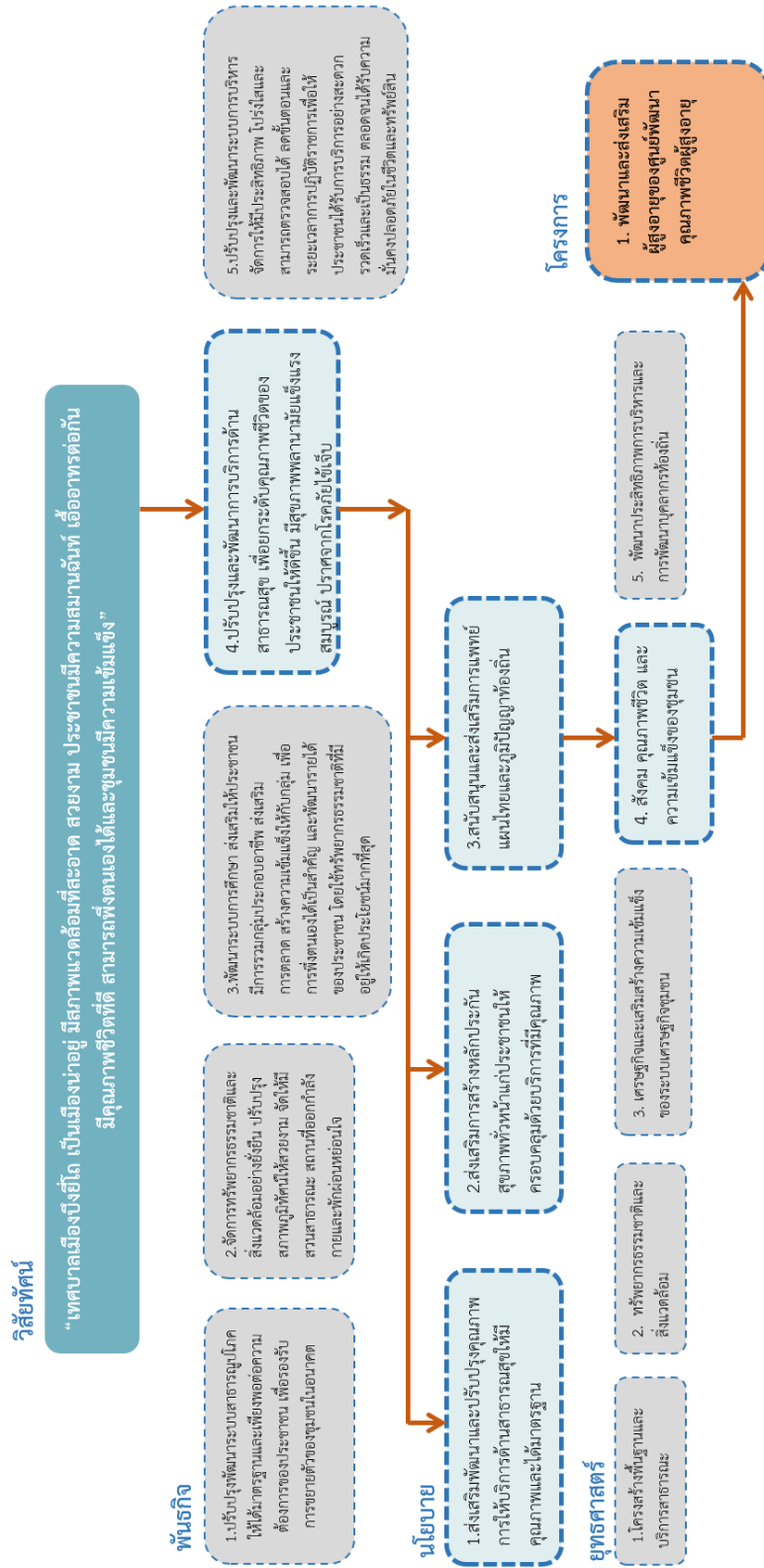
โดยจัดบริการขั้นพื้นฐานด้วยการพัฒนางานสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และทันสมัย ควบคู่กับการหาบุคลากรที่มาจากความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ตรงกับการรักษา

โดยสิ่งสำคัญคือการสร้างกระบวนการที่มีส่วนร่วม และครอบคลุมทางด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนชุมชนของเมืองบึงยี่โถ มีความเติบโตรวดเร็วมาก ปัญหาที่เห็นได้ชัดคือเราดูแลกันน้อยลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาได้ โดยใช้ชุมชนช่วยเหลือกันและกัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ที่ปัจจุบันมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยสร้างพื้นที่ ที่เป็นอัตลักษณ์ให้ท่านได้คิด ผู้สูงอายุอยากที่จะทำอะไร ต้องการอะไรทำแล้วมีความสุข จนเกิดเป็นการรวมกลุ่มทางสังคม ที่ซึ่งผู้สูงอายุสามารถมาแบ่งปันมาแลกเปลี่ยนตลอดเวลาที่ผ่านมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลง สังเกตได้จากจำนวนสมาชิกที่มีมากขึ้นเรื่อยๆโดยวิดิทัศน์ชุดนี้ เป็นหนึ่งในช่องทางที่จะทำให้ ประชาชน เข้าใจ และตระหนัก ถึงความสำคัญของการนำเสนอเนื้อหาของการดำเนินงานของศูนย์การแพทย์และฟื้นฟูบึงยี่โถ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต 3 แห่ง

1. ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมู่บ้านฟ้ารังสิต
2. ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมู่บ้านปิยวารมย์
3. ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมู่บ้านสถาพร

นายรังสรรค์ นันทกาวงค์ นายกเทศมนตรีเมืองบึงยี่โถ เปิดเผยว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ ผู้สูงอายุบางคนถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง โดยในวันปกติบุตรหลานต้องไปทำงานไปโรงเรียน ในความรู้สึกบางครั้งอาจจะเหงาเหมือนถูกทอดทิ้งหรือถูกมองว่าเป็นภาระทางสังคม ดังนั้นเทศบาลเมืองบึงยี่โถจึงได้จัดตั้ง "ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต" ขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่งนักศึกษามาลงพื้นที่สอบถามความต้องการของผู้สูงวัยเหล่านั้น ทางการใช้คอมพิวเตอร์ที่มีข้อมูลที่บ้านแต่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ ก็จะมาเรียนรู้ที่ศูนย์ฯ โดยจะมีครูสอนอย่างใกล้ชิด

แผนภูมิที่ 4.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ของพื้นที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ



บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองของกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี” นั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล และสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้ดังนี้

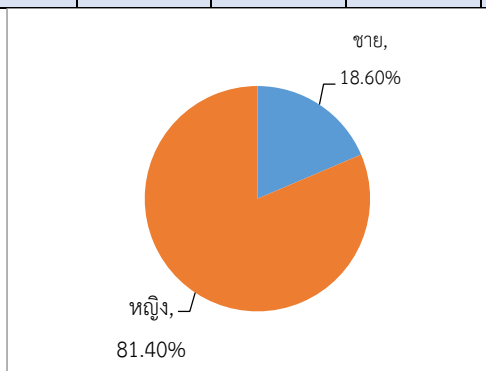
วัตถุประสงค์	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อทำการศึกษาศาภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน	1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามขั้นที่ 1 ข้อมูลด้านสังคม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
2. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน	2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ขั้นที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 1) ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 2) ข้อมูลด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน 3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกขั้นที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุกลาง (70-79ปี) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุปลาย (80 ปีขึ้นไป)
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย	4. สรุปปัญหา ความต้องการ และแนวทางการออกแบบปรับปรุงในอนาคต ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน <ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย ● แนวทางการออกแบบและปรับปรุงอาคารและพื้นที่ภายนอก

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามขั้นที่ 1

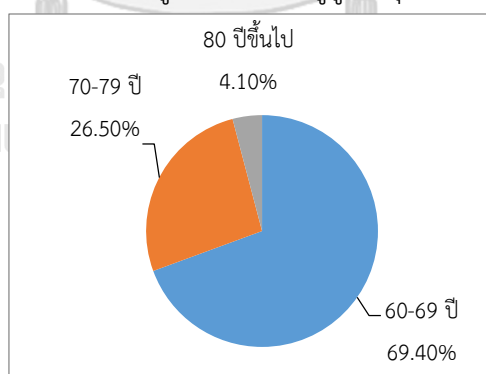
5.1.1 ข้อมูลด้านสังคม

ตารางที่ 11 เพศ ช่วงอายุของผู้สูงอายุ (n=242)

ช่วงอายุ	เพศ					
	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
60-69 ปี	24	10.0%	144	59.5	168	69.4%
70-79 ปี	18	7.4%	46	19.0	64	26.5%
80 ปีขึ้นไป	3	1.2%	7	2.9	10	4.1%
รวม	45	18.6%	197	81.4%	242	100.0%



แผนภูมิ 4 เพศของผู้สูงอายุ

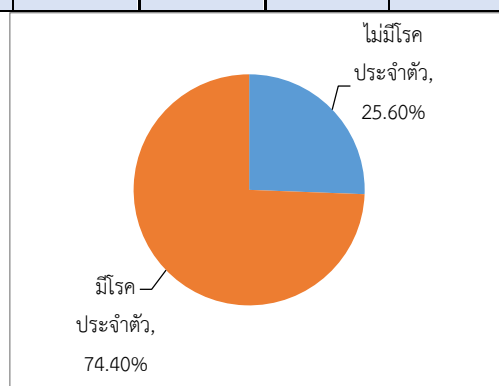


แผนภูมิ 5 ช่วงอายุของผู้สูงอายุ

จากตารางและแผนภูมิ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน เป็นชายร้อยละ 18.6 เป็นหญิงร้อยละ 81.4 โดยผู้สูงอายุในช่วงอายุ 60-69 ปี มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือผู้สูงอายุในช่วงอายุ 70-79 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5 และผู้สูงอายุในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.1

ตารางที่ 12 ลักษณะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุ (n=242)

ช่วงอายุ	สุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุ					
	ไม่มีโรคประจำตัว		มีโรคประจำตัว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
60-69 ปี	53	21.9%	115	47.6%	168	69.4%
70-79 ปี	8	3.3%	56	23.1%	64	26.5%
80 ปีขึ้นไป	1	0.4%	9	3.7%	10	4.1%
รวม	62	25.6%	242	74.4%	242	100%

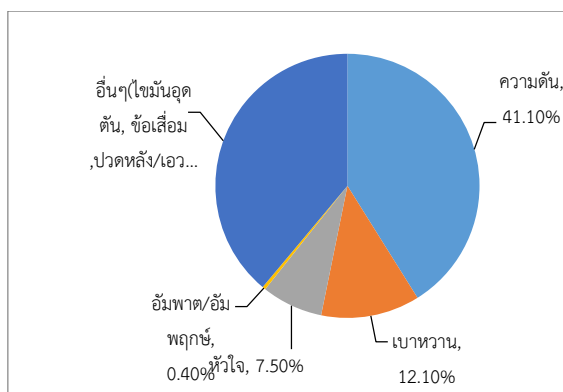


แผนภูมิ 6 ลักษณะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุ

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน แสดงให้เห็นว่า ลักษณะสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว และเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงอายุพบว่า ผู้สูงอายุในช่วง 60-69 ปี 70-79 ปี และ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวคิดเป็นร้อยละ 47.6 23.1 และ 3.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ (n=242)

โรคประจำตัว	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
ความดัน	115	41.1%
เบาหวาน	34	12.1%
หัวใจ	21	7.5%
อัมพาต/อัมพฤกษ์	1	0.4%
อื่นๆ(ไขมันอุดตัน, ข้อเสื่อม, ปวดหลัง/เอว,)	109	38.9%

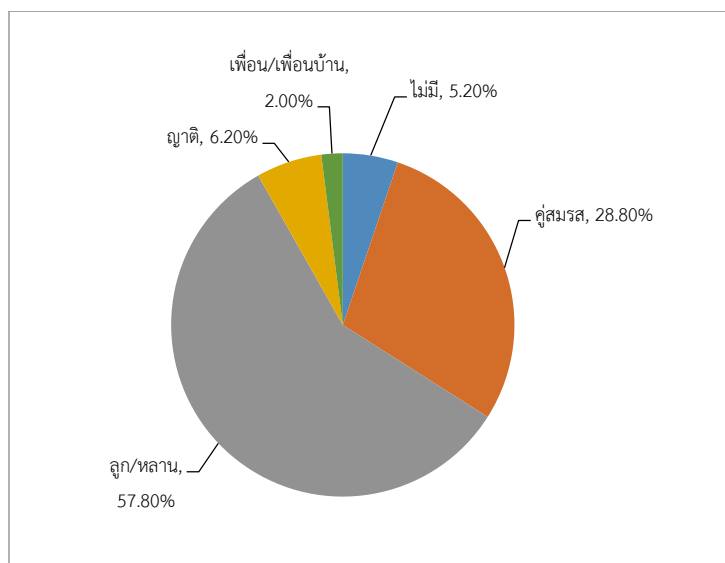


แผนภูมิ 7 โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน พบว่า ภาพรวมโรคประจำตัวของผู้สูงอายุร้อยละ 41.1 มีโรคประจำตัวคือความดัน รองลงมา คือ โรคประจำตัวอื่นๆ เช่น ไขมันอุดตัน ข้อเสื่อมปวดหลัง คิดเป็นร้อยละ 38.9 และเบาหวานคิดเป็นร้อยละ 12.1

ตารางที่ 14 ผู้ดูแลผู้สูงอายุเมื่อเกิดการเจ็บป่วย (n=242)

ผู้ดูแลยามป่วย	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	16	5.2%
คู่สมรส	88	28.8%
ลูก/หลาน	177	57.8%
ญาติ	19	6.2%
ว่าจ้างผู้ดูแล	0	0.0%
เพื่อน/เพื่อนบ้าน	6	2.0%
อื่นๆ	0	0.0%



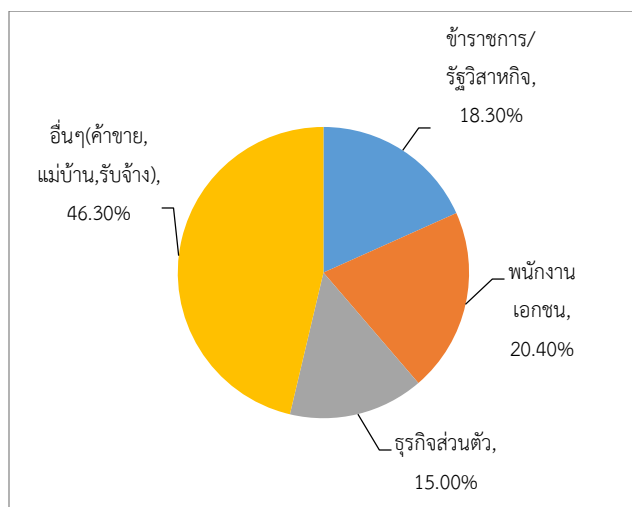
แผนภูมิ 8 ผู้ดูแลผู้สูงอายุเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน พบว่า เมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วยผู้ดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเป็นลูก/หลาน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ คู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 28.8 และญาติ คิดเป็นร้อยละ 6.2

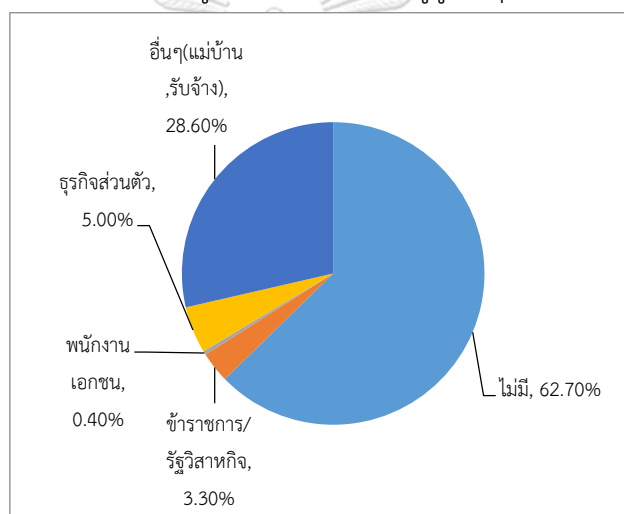
5.1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 15 อาชีพเดิมและอาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ (n=242)

อาชีพ	อาชีพเดิม		อาชีพปัจจุบัน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีอาชีพ	0	0.0%	151	62.7%
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	44	18.3%	8	3.3%
พนักงานเอกชน	49	20.4%	1	0.4%
ธุรกิจส่วนตัว	36	15.0%	12	5.0%
อื่นๆ(ค้าขาย,แม่บ้าน,รับจ้าง)	111	46.3%	69	28.6%
รวม	240	100%	241	100%



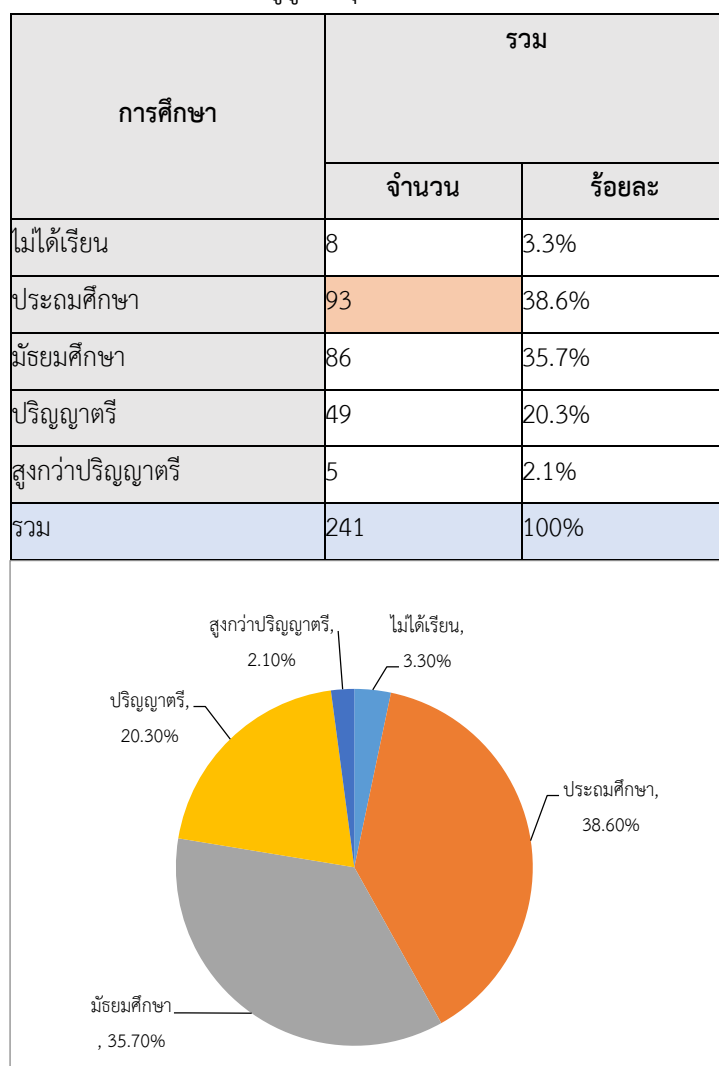
แผนภูมิ 9 อาชีพเดิมของผู้สูงอายุ



แผนภูมิ 10 อาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมที่แตกต่างกัน เช่น ค้าขาย แม่บ้าน รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาคือพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.3 และเมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนอาชีพเดิมและอาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นมากเรื่อยๆ การประกอบอาชีพก็จะเปลี่ยนไปตามสภาพร่างกายที่ไม่ได้แข็งแรงเหมือนตอนวัยกลางคน โดยหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน เช่น ค้าขาย และเป็นแม่บ้าน เป็นต้น หรือเป็นไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ เลย

ตารางที่ 16 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ (n=242)



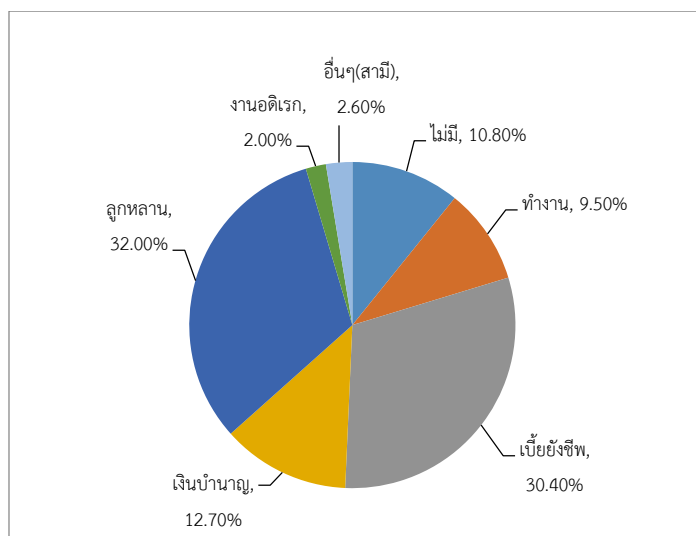
จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.7 และ ระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 20.3

ตารางที่ 17 รายได้ (n=242)

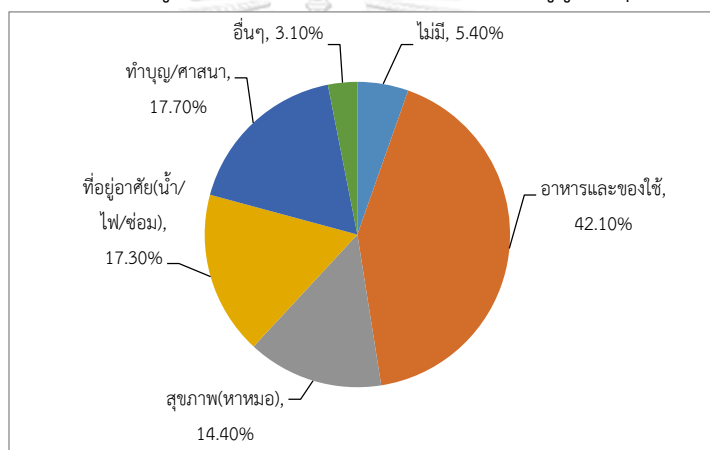
รายได้	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	31	12.8%
น้อยกว่า 5,000	88	36.4%
5,001-10,000	39	16.1%
10,001-15,000	20	8.3%
15,001-20,000	13	5.4%
20,001-25,000	14	5.8%
มากกว่า 25,001	37	15.2%
รวม	242	100%

ตารางที่ 18 ที่มาของรายได้และรายจ่ายต่อเดือนของผู้สูงอายุ (n=242)

รายได้/รายจ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ที่มาของรายได้		
ไม่มี	33	10.8%
ทำงาน	29	9.5%
เบี้ยยังชีพ	93	30.4%
เงินบำนาญ	39	12.7%
ลูกหลาน	98	32.0%
งานอดิเรก	6	2.0%
อื่นๆ(สามี)	8	2.6%
ที่มาของรายจ่าย		
ไม่มี	26	5.4%
อาหารและของใช้	202	42.1%
สุขภาพ(หาหมอ)	69	14.4%
ที่อยู่อาศัย(น้ำ/ไฟ/ซ่อม)	83	17.3%
ทำบุญ/ศาสนา	85	17.7%
อื่นๆ	15	3.1%



แผนภูมิ 12 ที่มาของรายได้ต่อเดือนของผู้สูงอายุ



แผนภูมิ 13 ที่มาของรายจ่ายต่อเดือนของผู้สูงอายุ

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาคือ มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 30.4 และมีรายได้จากเงินบำนาญคิดเป็นร้อยละ 12.7 ส่วนในด้านของรายจ่ายต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายไปกับอาหารและของใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการทำบุญ คิดเป็นร้อยละ 17.7 และค่าใช้จ่ายในส่วนของที่อยู่อาศัย(น้ำ/ไฟ/ซ่อม) คิดเป็นร้อยละ 17.3

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ขั้นที่ 2

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 1)

สรุปผลสัมภาษณ์กลุ่มที่ผู้สูงอายุที่คัดเลือกมาจากขั้นที่ 1 โดยสุ่มประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 ของประชากรผู้สูงอายุในขั้นที่ 1 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 73 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 ที่ คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต สัมภาษณ์ 38 คน ,ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปวยรารมย์ คลอง 4 สัมภาษณ์ 15 คน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร สัมภาษณ์ 20 คน

ตารางที่ 19 เพศ (n=73)

เพศ	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปวยรารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	2	5.3%	7	46.7%	5	25.0%	14	19.2%
หญิง	36	94.7%	8	53.3%	15	75.0%	59	80.8%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน เป็นชายร้อยละ 19.2 เป็นหญิงร้อยละ 80.8 โดยผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรารมย์ และบ้านสถาพรเป็นหญิงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 94.7 53.3 และ 75.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 อายุ (n=73)

อายุ	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปวยรารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
60-69 ปี	28	73.6%	11	73.3%	14	70.0%	53	72.6%
70-79 ปี	8	21.1%	3	20.0%	5	25.0%	16	21.9%
80 ปีขึ้นไป	2	5.3%	1	6.7%	1	5.0%	4	5.5%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน อยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมาคือผู้สูงอายุในช่วงอายุ 70-79 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.9 และผู้สูงอายุในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.5 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรารมย์ และบ้านสถาพร มีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.6 73.3 และ 70.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 สถานภาพ (n=73)

สถานภาพ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิวรรามย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	4	10.5%	1	6.7%	1	5.0%	6	8.2%
สมรส	14	36.8%	10	66.6%	14	70.0%	38	52.1%
หม้าย	16	42.1%	3	20.0%	4	20.0%	23	31.5%
หย่า	2	5.3%	0	0.0%	1	5.0%	3	4.1%
แยกกันอยู่	2	5.3%	1	6.7%	0	0.0%	3	4.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือสถานภาพเป็นหม้ายคิดเป็นร้อยละ 31.5 และมีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 8.2

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต มีสถานภาพเป็นหม้ายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.1 บ้านปิวรรามย์ และบ้านสถาพร มีสถานภาพสมรสมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 และ 70.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 จำนวนบุตร (n=73)

จำนวนบุตร	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิวรรามย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	4	10.5%	1	6.7%	1	5.0%	6	8.2%
1 คน	8	21.0%	4	26.6%	5	25.0%	17	23.3%
2 คน	16	42.1%	5	33.3%	7	35.0%	28	38.3%
3 คน	5	13.2%	3	20.0%	2	10.0%	10	13.7%
4 คน	5	13.2%	1	6.7%	2	10.0%	8	11.0%
5 คน	0	0.0%	1	6.7%	2	10.0%	3	4.1%
7	0	0.0%	0	0.0%	1	5.0%	1	1.4%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีบุตรจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และมีบุตรจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ในจำนวนบุตร 2 คนส่วนใหญ่เป็นบุตรชายจำนวน 1 คน และบุตรหญิงจำนวน 1 คน

ตารางที่ 23 จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด (n=73)

จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิวรารมย์		สภาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	2	5.3%	0	0.0%	1	5.0%	3	4.1%
2 คน	10	26.3%	1	6.7%	4	20.0%	15	20.6%
3 คน	7	18.4%	3	20.0%	2	10.0%	12	16.5%
4 คน	3	7.9%	6	40.0%	5	25.0%	14	19.2%
5 คน	9	23.7%	2	13.3%	5	25.0%	16	21.9%
6 คน	6	23.7%	2	13.3%	0	0.0%	8	10.9%
7 คน	1	23.7%	1	6.7%	3	25.0%	5	6.8%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.3 บ้านปิวรารมย์ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 และบ้านสภาพรม มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน และ 5 คน มากที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 24 การนับถือศาสนา (n=73)

การนับถือศาสนา	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มังสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	37	97.4%	14	93.3%	19	95.0%	70	95.9%
คริสต์	0	0.0%	1	6.7%	0	0.0%	1	1.4%
อิสลาม	1	2.6%	0	0.0%	1	5.0%	2	2.7%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 95.9 รองลงมาคือนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 1.4 และนับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 2.7

ตารางที่ 25 สุขภาพโดยรวม (n=73)

สุขภาพโดยรวม	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มังสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้	28	73.7%	15	100.0%	16	80.0%	59	82.2%
ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแลบ้าง	9	23.7%	0	0.0%	3	15.0%	12	15.1%
ไม่แข็งแรง ต้องการ การดูแลเป็นส่วนใหญ่	1	2.6%	0	0.0%	1	5.0%	2	2.7%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีสุขภาพโดยรวมแข็งแรงมากช่วยเหลือตัวเองได้ คิดเป็นร้อยละ 82.2 รองลงมาคือ ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแลบ้าง คิดเป็นร้อยละ 15.1 และไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 2.7

ตารางที่ 26 ผู้ดูแลยามป่วย (n=73)

ผู้ดูแลยามป่วย	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสัตว์		ปศุสัตว์		สถาน			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	2	4.7%	2	14.3%	1	4.0%	5	6.0%
คู่สมรส	7	16.3%	4	28.6%	11	44.0%	22	26.2%
ลูก/หลาน	28	65.1%	8	57.1%	11	44.0%	49	58.3%
ญาติ	4	9.3%	0	0.0%	1	4.0%	5	6.0%
ว่าจ้างผู้ดูแล	1	2.3%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.1%
เพื่อน/เพื่อนบ้าน	1	2.3%	0	0.0%	1	4.0%	2	2.4%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีผู้ดูแลยามป่วยเป็นลูก/หลาน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาคือ มีคู่สมรสเป็นผู้ดูแล คิดเป็นร้อยละ 26.2 โดยไม่มีผู้ดูแลและมีญาติดูแลในสัดส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 6.0

ตารางที่ 27 ปัญหาการทำงานของร่างกาย (n=73)

ปัญหาการทำงาน ของร่างกาย	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสัตว์		ปศุสัตว์		สถาน			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	20	43.5%	5	23.8%	12	48.0%	37	40.2%
การได้ยินเสียง	7	15.2%	1	4.8%	3	12.0%	11	12.0%
การมองเห็น	8	17.4%	10	47.6%	6	24.0%	24	26.1%
การเคลื่อนไหว/ การเดิน/การ เปลี่ยนแปลงต่างๆ	8	17.4%	3	14.3%	2	8.0%	13	14.1%
การขับถ่าย ปัสสาวะ, อุจจาระ	3	6.5%	2	9.5%	2	8.0%	7	7.6%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการทำงานของร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ ที่มีปัญหา คือ มีปัญหาด้านการมองเห็น คิดเป็นร้อยละ 26.2 และมีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว/การเดิน/การเปลี่ยนแปลงต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 14.1

ตารางที่ 28 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (n=73)

การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิววารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย	27	65.9%	10	66.7%	19	90.0%	56	72.7%
หกล้ม	8	19.5%	4	26.7%	1	5.0%	13	16.9%
ตกบันได	2	14.9%	0	0.0%	0	0.0%	2	2.6%
จากยานพาหนะ	2	14.9%	1	6.6%	0	0.0%	3	3.9%
กินยาผิด	1	2.4%	0	0.0%	1	5.0%	2	2.6%
อื่นๆ	1	2.4%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.3%

จากตาราง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย คิดเป็นร้อยละ 72.4 รองลงมาคือ หกล้ม คิดเป็นร้อยละ 17.1 และได้รับบาดเจ็บจากยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 4.0

ตารางที่ 29 สถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บ (n=73)

สถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิววารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บ	27	71.0%	10	66.7%	19	95.0%	56	76.7%
ในบ้าน	6	15.8%	3	20.0%	1	5.0%	10	13.7%
นอกบ้าน	5	13.2%	2	13.3%	0	0.0%	7	9.6%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ที่ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.7 และบาดเจ็บนอกบ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.6

ได้รับบาดเจ็บในบ้าน ส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บในห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำ และบันได ที่ได้รับบาดเจ็บนอกบ้าน บริเวณสถานที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่บ้าน และบริเวณสนาม ส่วนที่พักผ่อน

โดยสถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่ไม่ใช่บ้าน ส่วนใหญ่คือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ บาทวิถีและลานบ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.3 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต และบ้านปิววาร

รมย์ ที่ได้รับบาดเจ็บ โดยสถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่ไม่ใช่บ้าน ส่วนใหญ่คือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 65.8 และ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 การออกกำลังกาย (n=73)

การออกกำลังกาย	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวธรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยออกกำลังกาย	0	0.0%	0	0.0%	1	5.0%	1	2.7%
ออกกำลังกาย	38	100.0%	15	100.0%	19	95.0%	72	97.3%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 97.3 โดยไม่เคยออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 2.7

ประเภทของการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก ได้แก่ เดิน/วิ่ง คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมา คือ มวยจีน/โยคะ คิดเป็นร้อยละ 23.8 และปั่นจักรยานคิดเป็นร้อยละ 19.8

ตารางที่ 31 สถานที่ที่ใช้ออกกำลังกาย (n=73)

สถานที่ที่ใช้ ออกกำลังกาย	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวธรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตัวบ้าน/สถานที่ พัก	9	20.0%	3	16.7%	6	18.8%	18	19.0%
สนาม/ลานบ้าน	1	22.3%	0	0.0%	3	9.4%	4	4.2%
ถนนสาธารณะ	6	13.3%	2	11.1%	6	18.0%	14	14.7%
สวนสาธารณะ	14	31.1%	1	5.5%	3	9.4%	18	18.9%
สโมสร/สนาม เฉพาะ	15	33.3%	12	66.7%	14	43.6%	41	43.2%
สถานีนอนมัย	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
ลานวัด/ โรงเรียน	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน สถานที่ที่ใช้ในการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก ได้แก่ สโมสร/สนามเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมา คือ ตำบล/สถานที่พัก คิดเป็นร้อยละ 19.0 และสวนสาธารณะคิดเป็นร้อยละ 18.9

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่จะออกกำลังกายที่ สโมสร/สนามเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 33.3 66.7 และ 43.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จะออกกำลังกายทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมา คือ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 28.8 และ 1 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 6.8



5.2.2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 2)

ตารางที่ 32สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน (n=73)

สภาพที่อยู่อาศัย ในปัจจุบัน	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปวยวรามย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเดี่ยว	14	36.8%	5	33.3%	7	35.0%	26	35.6%
ทาวน์เฮ้าส์	23	60.6%	10	66.7%	13	65.0%	46	63.0%
ตึกแถว	1	2.6%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.4%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่คือ ทาวน์เฮ้าส์คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา คือ บ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.6 และตึกแถว คิดเป็นร้อยละ 1.4 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต บ้านปวยวรามย์ และบ้านสถาพร สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่คือ ทาวน์เฮ้าส์ คิดเป็นร้อยละ 60.6 66.7 และ 65.0 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ คู่สมรสลูก/หลาน/ญาติ เป็นผู้ครอบครองที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมา คือ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง คิดเป็นร้อยละ 45.8

ตารางที่ 33คนที่อยู่อาศัยด้วย (n=73)

คนที่อยู่อาศัยด้วย	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปวยวรามย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คนเดียว	3	6.0%	0	0.0%	0	0.0%	3	3.0%
คู่สมรส	9	18.0%	8	36.4%	11	40.7%	28	28.3%
ลูกหลาน	30	60.0%	13	59.1%	14	51.9%	57	57.6%
ญาติ	7	14.0%	1	4.5%	2	7.4%	10	10.1%
เพื่อน	1	2.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.0%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน คนที่อาศัยอยู่ด้วย 3 อันดับแรก ได้แก่ ลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมา คือ คู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 28.3 และญาติคิดเป็นร้อยละ 10.1

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับ ลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 60.0 59.1 และ 51.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบัน (n=73)

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบัน	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปิววารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	5	13.2%	1	6.7%	0	0.0%	6	8.2%
6-10 ปี	7	18.4%	5	33.3%	7	35.0%	19	26.0%
11-15 ปี	16	42.1%	8	53.3%	7	35.0%	31	42.5%
16-20 ปี	3	7.9%	1	6.7%	1	5.0%	5	6.9%
21-25 ปี	6	15.8%	0	0.0%	1	5.0%	7	9.6%
26-30 ปี	1	2.6%	0	0.0%	1	5.0%	2	2.7%
มากกว่า 20 ปี	0	0.0%	0	0.0%	3	15.0%	3	4.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0 และ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.6

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิววารมย์ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ 53.3 ตามลำดับ ส่วนบ้านสถาพร มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 6-10 ปี และ 11-15 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 35.0

ตารางที่ 35 การวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่ (n=73)

การวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปิววารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่คิดย้าย	36	94.7%	8	53.3%	19	95.0%	63	86.3%
คิดย้าย	2	5.3%	7	46.7%	1	5.0%	10	13.7%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง การวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่ของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่คิดย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 86.3 และคิดย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 13.7

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่ไม่คิดย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 94.7 53.3 และ 95.0 ตามลำดับ

เหตุผลที่ผู้สูงอายุไม่คิดย้ายที่อยู่ใหม่ 3 อันดับแรก เพราะ อยากรอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคือ คู่กันเคยกับละแวกเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.4 และมีคนดูแล คิดเป็นร้อยละ 24.7

ตารางที่ 36 ปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

ปัญหา/อุปสรรคของ ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปวยรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	35	92.1%	9	60.0%	16	80.0%	60	72.2%
มีปัญหา	3	7.9%	6	40.0%	4	20.0%	13	27.8%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 72.2 และมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 27.8

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 92.1 60.0 และ 80.0 ตามลำดับ

กลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่ที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา คือ ห้องครัว คิดเป็นร้อยละ 20.0 และบันไดคิดเป็นร้อยละ 15.0 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิตพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องครัว คิดเป็นร้อยละ 42.8 บ้านปวยรรมย์ พื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องน้ำและโรงรถ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และบ้านสถาพร พื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 60.0

สาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 60 โดยสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่ ของบ้านฟ้ารังสิต บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 100 42.8 และ 100 ตามลำดับ

5.2.3 ข้อมูลด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ(ส่วนที่ 3)

ทัศนคติของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้สูงอายุคิดว่าควรมีเพิ่ม

ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม 3 อันดับแรก ได้แก่ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมา คือ บริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 23.0 และกิจกรรมเพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 20.0

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ และบริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.0 บ้านปวยรารมย์ มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ บริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ และ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ บ้านสถาพร มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ตารางที่ 37 การเดินทางภายในชุมชน (n=73)

การเดินทางภายในชุมชน	ที่อยู่						รวม	
	ฟ้ารังสิต		ปวยรารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เดินเท้า	17	29.8%	7	38.9%	8	22.8%	32	29.0%
จักรยาน	24	42.1%	7	38.9%	10	28.6%	41	37.3%
จักรยานยนต์	7	12.3%	0	0.0%	7	20.0%	14	12.7%
รถยนต์ส่วนตัว	6	10.5%	4	22.2%	7	20.0%	17	15.5%
รถโดยสารประจำทาง	3	5.3%	0	0.0%	3	8.6%	6	5.5%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่เดินทางภายในชุมชนโดยการปั่นจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ เดินเท้า คิดเป็นร้อยละ 29.0 และใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.5

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่เดินทางภายในชุมชนโดยการปั่นจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ 28.6 ตามลำดับ ส่วนบ้านปวยรารมย์เดินทางภายในชุมชนโดย การเดินเท้าและปั่นจักรยาน ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.9

ส่วนใหญ่เดินทางไปสถานที่ภายในชุมชนด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 89.0 รองลงมา คือ มีผู้ช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 9.6 และเดินทางด้วยรถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 1.4

ตารางที่ 38 การเดินทางภายนอกชุมชน (n=73)

การเดินทาง ภายนอกชุมชน	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เดินเท้า	4	8.2%	0	0.0%	0	0.0%	4	4.3%
จักรยาน	5	10.2%	2	10.5%	2	8.3%	9	9.8%
จักรยานยนต์	3	6.1%	3	15.8%	4	16.7%	10	10.9%
รถยนต์ส่วนตัว	17	34.7%	8	42.1%	9	37.5%	34	37.0%
รถโดยสารประจำ ทาง	20	40.8%	6	31.6%	9	37.5%	35	38.0%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชน โดยการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา คือ รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 37.0 และใช้จักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 10.9

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 40.8 บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 42.1 และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้รถยนต์ส่วนตัวและใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.5

ส่วนใหญ่เดินทางไปสถานที่ภายนอกชุมชนด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมา คือ เดินทางด้วยรถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 19.2 และมีผู้ช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 19.2

ตารางที่ 39 ปัญหาอุปสรรค/ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก (n=73)

พื้นที่ที่มีปัญหา	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปวยวรามย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทางเท้า	6	54.5%	6	33.3%	4	44.4%	16	42.1%
ทางลาด	0	0.0%	2	11.1%	2	22.2%	4	10.5%
ถนน	2	18.2%	4	22.2%	1	11.1%	7	18.4%
สวนสาธารณะ	0	0.0%	2	11.1%	0	0.0%	2	5.3%
ศาลาพักผ่อน	1	9.1%	1	5.6%	1	11.1%	3	7.9%
วัด/ศาสนสถาน	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
ป้ายรถเมล์	0	0.0%	2	11.1%	0	0.0%	2	5.3%
ห้องน้ำ	2	18.2%	1	5.6%	1	11.1%	4	10.5%
อื่นๆ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%

ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาอุปสรรค/ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก คิดเป็นร้อยละ 65.8 และมีปัญหาอุปสรรค/ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก คิดเป็นร้อยละ 34.2 จากตาราง พบว่า พื้นที่ที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ทางเท้า คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมา คือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ส่วนทางลาดและห้องน้ำมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.5

พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมา คือ พื้นที่นั้นๆเสียหาย/ไม่ได้รับการซ่อมแซม คิดเป็นร้อยละ 30.8 และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 26.9

โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มสิต พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 60.0 บ้านปวยวรามย์ พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 57.1 และบ้านสถาพร พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานและพื้นที่นั้นๆเสียหาย/ไม่ได้รับการซ่อมแซม ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 44.4

ตารางที่ 40 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อสวนสาธารณะ (n=73)

สวนสาธารณะ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	36	94.7%	15	100.0%	20	100.0%	71	97.3%
ไม่จำเป็น	2	5.3%	0	0.0%	0	0.0%	2	2.7%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 41 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อทางเดินเท้า (n=73)

ทางเดินเท้า	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	37	97.4%	14	93.3%	19	95.0%	70	95.9%
ไม่จำเป็น	1	2.6%	1	6.7%	1	5.0%	3	4.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 42 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อสถานพยาบาล (n=73)

สถานพยาบาล	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	34	89.5%	8	53.3%	20	100.0%	62	84.9%
ไม่จำเป็น	4	10.5%	7	46.7%	0	0.0%	11	15.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 43 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อราวจับในห้องน้ำสาธารณะ (n=73)

ราวจับใน ห้องน้ำ สาธารณะ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	37	97.3	13	86.7	20	100.0%	70	95.9%
ไม่จำเป็น	1	2.7	2	13.3	0	0.0%	3	4.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 44 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อวัด (n=73)

วัด	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มรังสิต		ปวยรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	37	97.4%	12	80.0%	17	85.0%	66	90.4%
ไม่จำเป็น	1	2.6%	3	20.0%	3	15.0%	7	9.6%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 45 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อทางข้ามที่ติดสัญญาณไฟ (n=73)

ทางข้ามที่ติด สัญญาณไฟ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มรังสิต		ปวยรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	37	97.4%	14	93.3%	19	95.0%	70	95.9%
ไม่จำเป็น	1	2.6%	1	6.7%	1	5.0%	3	4.1%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

ตารางที่ 46 ทักษะคติของผู้สูงอายุต่อบ้าย สัญญาณเตือน (n=73)

ป้าย สัญญาณ เตือน	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มรังสิต		ปวยรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%
รวม	38	100.0%	15	100.0%	20	100.0%	73	100%

จากตาราง ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า การจัดสาธารณูปโภค/สิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านทางเดินเท้า, ด้านสถานพยาบาล, ด้านราวจับในห้องน้ำสาธารณะ, ด้านวัด, ด้านทางข้ามที่ติดสัญญาณไฟ และด้านป้าย สัญญาณเตือนส่วนใหญ่มีความจำเป็น

ความถี่ในการทำกิจกรรม

ศาสนสถาน : บ้านฟาร์มรังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ศาสนสถาน นานๆครั้ง บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมด้านศาสนสถาน ทุกสัปดาห์

สวนสาธารณะ : บ้านฟาร์มรังสิต บ้านปวยรรมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่สวนสาธารณะ ทุกวัน

ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟาร์มรังสิต มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย ทุกวันและ

2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนบ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย ทุกวัน

ห้องสมุด ศาลากิจกรรมต่างๆ : ผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่ไม่เคยไปทำกิจกรรมที่ห้องสมุด ศาลากิจกรรมต่างๆ

ศาลา ป้ายรถเมล์ : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์บ้านปิยวารมย์ มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ นานๆครั้งและไม่เคยไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน และบ้านสถาพร มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์

ร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ ทุกวันส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์

ตลาดสะพานกุ่มบ้าน : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดสะพานกุ่มบ้าน 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดสะพานกุ่มบ้านทุกวัน ส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดสะพานกุ่มบ้าน ทุกสัปดาห์

ร้านอาหาร : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหาร 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ และทุกสัปดาห์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหาร ทุกวัน และนานๆครั้ง ในสัดส่วนที่เท่ากัน บ้านสถาพรส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหาร ทุกสัปดาห์

ร้านกาแฟ ร้านขนม : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟร้านขนม นานๆครั้ง บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟ ร้านขนม ทุกเดือนและนานๆครั้ง ในสัดส่วนที่เท่ากันส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟ ร้านขนม ทุกสัปดาห์

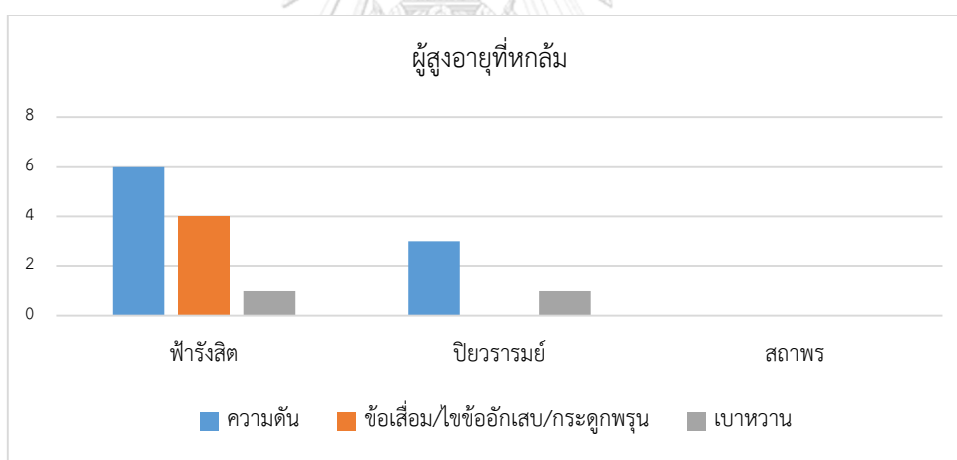
ร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม นานๆครั้ง บ้านปิยวารมย์และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม ทุกเดือน

คลินิก ร้านขายยา : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปคลินิก ร้านขายยานานๆครั้ง

5.2.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน

ตารางที่ 47 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(หกล้ม)

โรคประจำตัว และ การหกล้ม	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มรังสิต		ปวยรรมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความดัน	6	66.7%	3	33.3%	0	0.0%	9	100.0%
ข้อเสื่อม/ไขข้อ อักเสบ/กระดูกพรุน	4	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	4	100.0%
เบาหวาน	1	50.0%	1	50.0%	0	0.0%	2	100.0%

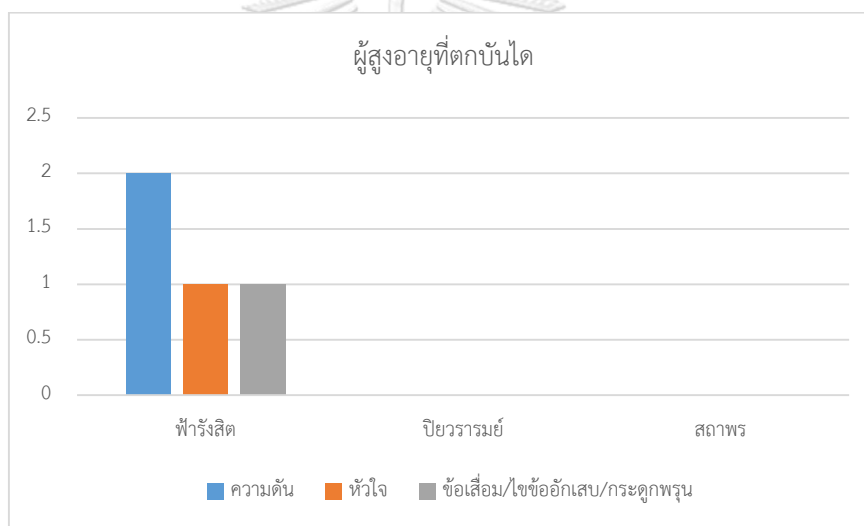


แผนภูมิ 14 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(หกล้ม)

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเสื่อมและหกล้ม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มรังสิต คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันและหกล้ม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มรังสิต คิดเป็นร้อยละ 66.7 และบ้านปวยรรมย์ คิดเป็นร้อยละ 33.3 ผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานและหกล้ม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มรังสิตและบ้านปวยรรมย์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 50

ตารางที่ 48 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(ตกบันได)

โรคประจำตัว และ การตกบันได	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปิยวารมย์		สถาพร			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความดัน	2	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	2	100.0%
หัวใจ	1	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	100.0%
ข้อเสื่อม/ไขข้อ อักเสบ/กระดูก พรุน	1	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	100.0%

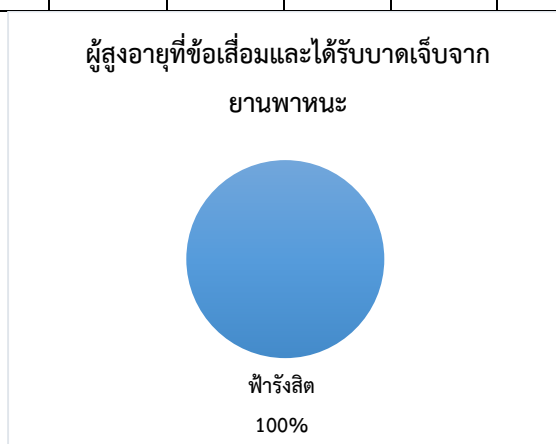


แผนภูมิ 15 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(ตกบันได)

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันและตกบันได ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มสิต คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเสื่อมและตกบันได ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มสิต คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้สูงอายุที่เป็นโรคหัวใจและตกบันได ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มสิต คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 49 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(จากยานพาหนะ)

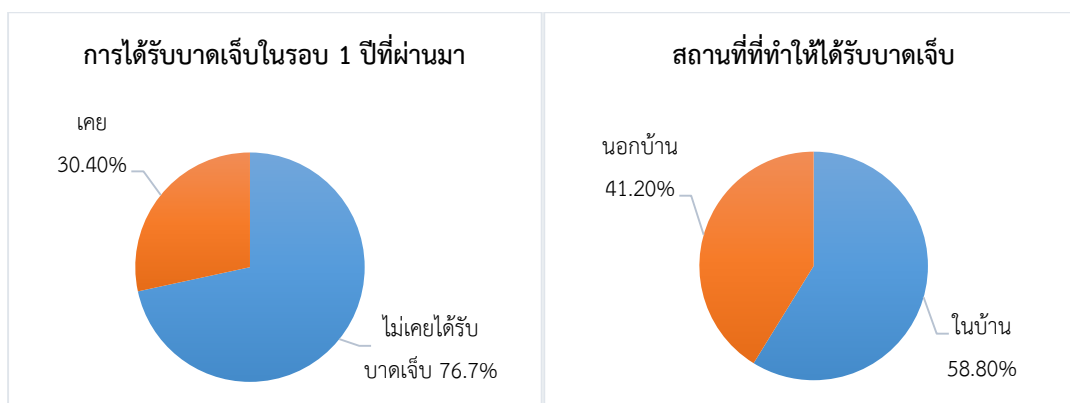
โรคประจำตัว และการได้รับ บาดเจ็บจาก ยานพาหนะ	ที่อยู่						รวม	
	ฟาร์มสิต		ปวยวรามย์		สถาพร		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ข้อเสื่อม/ไขข้อ อักเสบ/กระดูก พรุน	1	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	100.0%

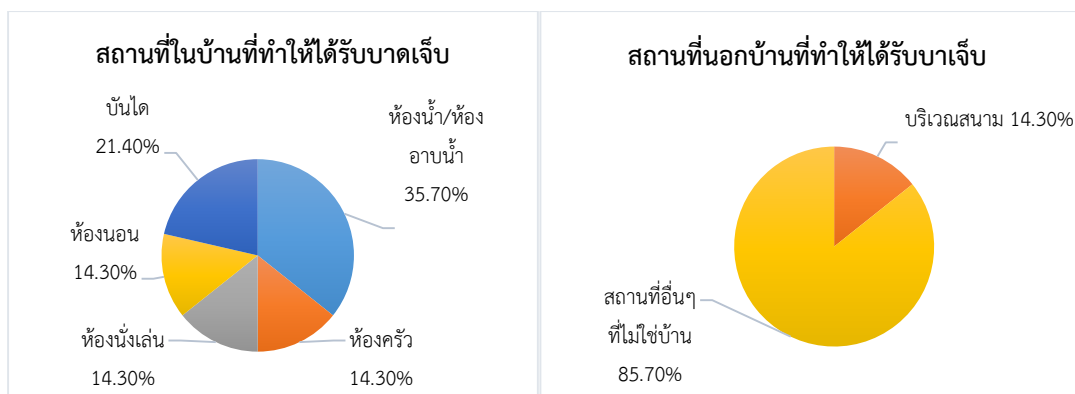


แผนภูมิ 16 โรคประจำตัว และการได้รับบาดเจ็บ(จากยานพาหนะ)

จากตารางและแผนภูมิ ผู้สูงอายุที่เป็นข้อเสื่อมและได้รับบาดเจ็บจากยานพาหนะ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านฟาร์มสิต คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 50 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา





แผนภูมิ 17 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

จากตารางและแผนภูมิ สถานที่ที่ผู้สูงอายุได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย คิดเป็น ร้อยละ 76.7 สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุจะเกิดบริเวณในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 58.8 มากกว่าในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 41.2 โดยบริเวณในบ้านผู้สูงอายุได้รับบาดเจ็บในห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำ คิดเป็นร้อยละ 35.7 ส่วนสถานที่ที่นอกบ้านส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณสถานที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในบ้าน(ถนน ลานบ้าน) คิดเป็นร้อยละ 85.7

สถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บ	จำนวน	ร้อยละ	บริเวณ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บ	56	76.7%			
เคย	17	30.4%			
ในบ้าน	10	58.8%	ห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำ	5	35.7%
			ห้องครัว	2	14.3%
			ห้องนั่งเล่น	2	14.3%
			ห้องนอน	2	14.3%
			บันได	3	21.4%
			ระเบียงบ้าน	0	0.0%
นอกบ้าน	7	41.2%	ทางเดิน	0	0.0%
			บริเวณสนาม	1	14.3%
			โรงรถ	0	0.0%
			สถานที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่บ้าน	6	85.7%

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกขั้นที่ 3

สัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้สูงอายุในขั้นที่ 2 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 9 คน แบ่งจำนวนตามอายุของผู้สูงวัยทั้ง 3 ช่วง คือต้น(60-69 ปี), กลาง (70-79ปี) และปลาย (80 ปีขึ้นไป) อย่างละ 1 คน จำแนกการสัมภาษณ์กระจายไปตามศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 ที่ คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต สัมภาษณ์ 3 คน, ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4 สัมภาษณ์ 3 คน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสหภาพ สัมภาษณ์ 3 คน ดังตารางที่ 5.xx

ตารางที่ 51 แสดงข้อมูลของจำนวนกรณีศึกษาบ้านทั้ง 9 หลัง

ที่	ช่วง	อายุ (ปี)	เพศ	หมู่บ้าน
1	ต้น	69	หญิง	ฟ้ารังสิต
2	กลาง	70	หญิง	ฟ้ารังสิต
3	ปลาย	83	หญิง	ฟ้ารังสิต
4	ต้น	63	หญิง	ปิยวารมย์
5	กลาง	78	ชาย	ปิยวารมย์
6	ปลาย	81	ชาย	ปิยวารมย์
7	ต้น	65	ชาย	สหภาพ
8	กลาง	72	ชาย	สหภาพ
9	ปลาย	80	ชาย	สหภาพ

5.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต

1) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 1



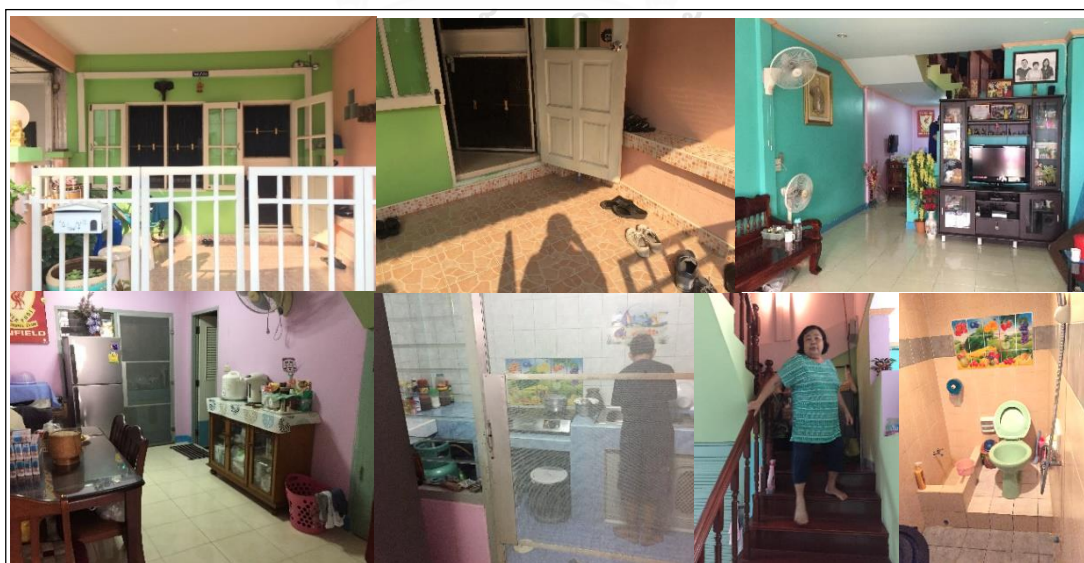
ภาพที่ 59 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 1

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนต้น
อายุ	69 ปี
เพศ	หญิง
ผู้ดูแล	1. บุชบา หมั่นวิชา เพศหญิง อายุ 32 ปี (ลูกสาว)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	ปวดเข่า, ไขมัน, เบาหวาน, ปวดมือ
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	80 กก. / 150 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	16 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน	ห้องนอน	●	✓	
06.00 – 08.00 น.	ออกกำลังแกว่งแขน	ชานหน้าบ้าน	●	✓	
08.00 – 10.00 น.	กินข้าว	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	ทำงานบ้าน ซักผ้า	ครัว,ห้องนั่งเล่น	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	ไปหาเพื่อน/ออกกำลัง	สโมสร	●	✓	ให้เพื่อนมารับ
16.00 – 18.00 น.	ทำกิจกรรมที่สโมสร	สโมสร	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	ทำกับข้าว	ครัว	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	ดูทีวี,งีบ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)



ภาพที่ 60 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษานบ้านหลังที่ 1



2) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 2



ภาพที่ 61 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 2

ช่วงอายุ	สูงอายุดอนกลาง
อายุ	77 ปี
เพศ	หญิง
ผู้ดูแล	1. เพศชาย อายุ 12 ปี (หลานชาย) 2. เพศหญิง อายุ 10 ปี (หลานสาว)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	ความดัน, ไชมัน, เบาหวาน
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี มหาวิทยาลัย
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	58 กก. / 148 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	16 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน ไปใส่บาตร ไปซื้อกับข้าว	หน้าหมู่บ้าน ตลาด	● ●	✓	นั่งวิน
06.00 – 08.00 น.	ออกกำลัง ว่ายน้ำ	สโมสร	●	✓	
08.00 – 10.00 น.	ดูทีวี	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	ดูทีวี	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
16.00 – 18.00 น.	ดูทีวี, งีบ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	กินผลไม้(แทนข้าว เย็น)	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 1	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 1	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 1	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)



ภาพที่ 62 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 2



3) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 3



ภาพที่ 63 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 3

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนปลาย
อายุ	83 ปี
เพศ	หญิง
ผู้ดูแล	1. อภิชาติ ฉัตรเกษ เพศชาย อายุ 57 ปี (ลูกชาย)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	ความดัน, เส้นเลือดหัวใจ
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	53.5 กก. / 155 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	18 ตารางวา

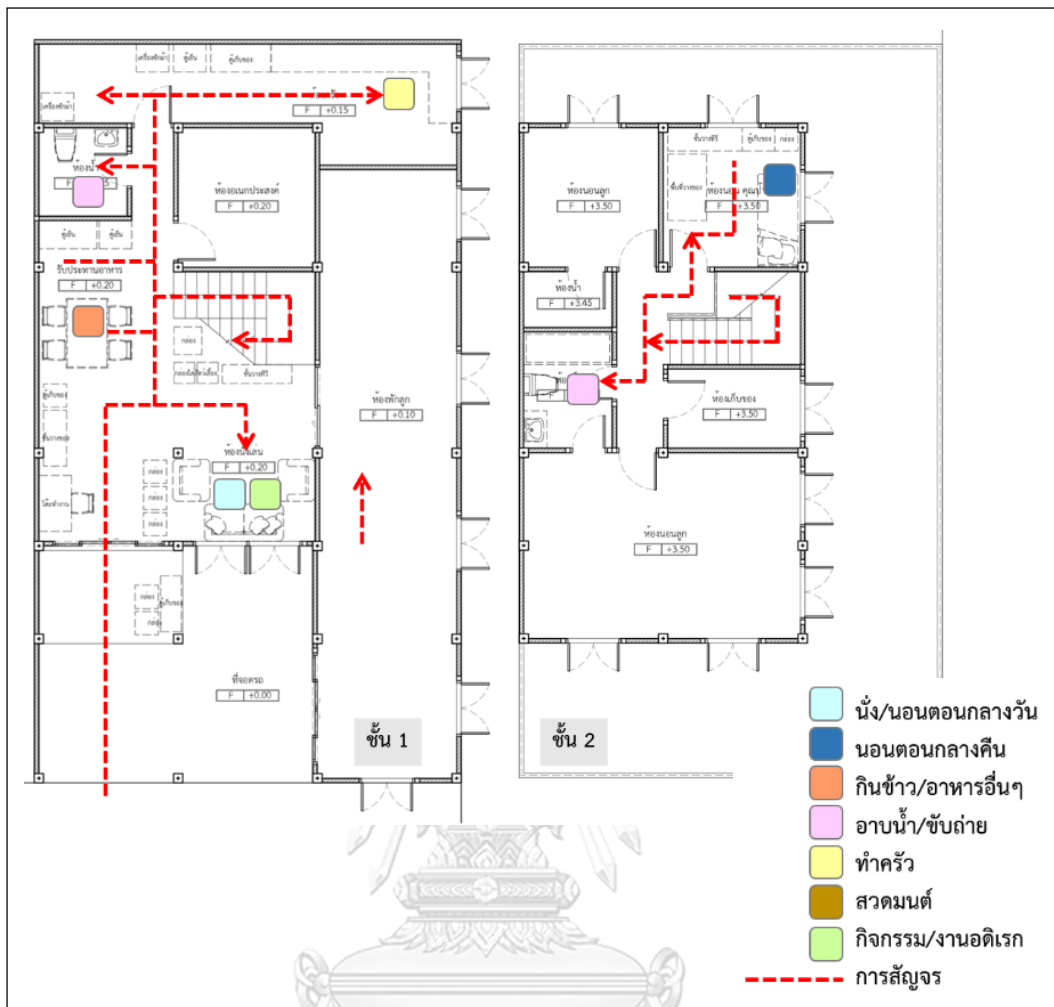
รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน ทำงานบ้าน ซักผ้า ซักกับข้าว	ห้องน้ำ,ห้องครัว ตลาด	● ●		✓ ✓
06.00 – 08.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●		✓
08.00 – 10.00 น.	ไปทำกิจกรรมกับ เพื่อน	สโมสรร	●		✓
10.00 – 12.00 น.	ดูทีวี	ห้องนั่งเล่น	●		✓
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●		✓
14.00 – 16.00 น.	ดูทีวี,งีบ	ห้องนั่งเล่น	●		✓
16.00 – 18.00 น.	กินข้าวเย็น	โต๊ะทานข้าว	●		✓
18.00 – 20.00 น.	ดูทีวี,ดูละคร,ข่าว	ห้องนั่งเล่น	●		✓
20.00 – 22.00 น.	ดูทีวี,ดูละคร,ข่าว	ห้องนั่งเล่น	●		✓
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสรร/
อื่นๆ)



ภาพที่ 64 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 3



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4

1) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 4



ภาพที่ 65 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 4

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนต้น
อายุ	63 ปี
เพศ	หญิง
ผู้ดูแล	1. ชลิต บุญประทีป เพศชาย อายุ 39 ปี (ลูกชาย) 2. ปี เพศหญิง อายุ 29 ปี (ลูกสะใภ้)
ข้อจำกัดการดูแล	-
โรคประจำตัว	ความดัน, ไขมัน
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	62 กก. / 160 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	18 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	
06.00 – 08.00 น.	ตื่น, ทานกาแฟ ขนมปัง ผลไม้	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
08.00 – 10.00 น.	อาบน้ำ, ทำงาน บ้าน	ห้องน้ำ	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	ไปฟิตเนส	สโมสร	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	ทานข้าว	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	พักผ่อน, ทีวี, ดูทีวี	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
16.00 – 18.00 น.	ออกกำลัง ว่ายน้ำ	สโมสร	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	กินข้าวเย็น, ดูทีวี, ดู ข่าว	โต๊ะทานข้าว , ห้องนั่งเล่น	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	สวดมนต์	ห้องนอน	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)



ภาพที่ 66 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 4

2) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 5



ภาพที่ 67 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 5

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนกลาง
อายุ	78 ปี
เพศ	ชาย
ผู้ดูแล	1. กนกวรรณ กุลสุวรรณ เพศหญิง อายุ 39 ปี (ลูกสาว)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	หัวใจตีบ, ต่อมลูกหมากโต, ต้อกระจก
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	61 กก. / 161 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	60 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน,สวดมนต์ ออกกำลัง	ห้องนอน,ห้องน้ำ สวนข้างบ้าน	● ●		✓ ✓
06.00 – 08.00 น.	หุงข้าว ไปตลาด	ห้องครัว หน้าหมู่บ้าน	● ●	✓	✓ ลูกพาไป
08.00 – 10.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●		✓
10.00 – 12.00 น.	ไปฟิตเนส	สโมสร	●		✓
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●		✓
14.00 – 16.00 น.	งีบ	โซฟาห้องนั่งเล่น	●		✓
16.00 – 18.00 น.	ดูทีวี,พักผ่อนในสวน	สวนข้างบ้าน	●		✓
18.00 – 20.00 น.	ดูทีวี	ห้องนั่งเล่น	●		✓
20.00 – 22.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)



ภาพที่ 68 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 5

3) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 6



ภาพที่ 69 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 6

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนปลาย
อายุ	81 ปี
เพศ	ชาย
ผู้ดูแล	1. สุวดี เรืองสังข์ เพศหญิง อายุ 74 ปี (ภรรยา) 2. ปิยะยศ เรืองสังข์ เพศชาย อายุ 46 ปี (ลูกชาย)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	ความดัน, ไช้มัน
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input checked="" type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	63 กก. / 165 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	18 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน ตื่นกาแฟ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
06.00 – 08.00 น.	ออกกำลัง	ลานหน้าบ้าน	●	✓	
	ทำกับข้าว	ห้องครัว	●	✓	
08.00 – 10.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	ทำงานบ้าน	ในบ้าน	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน,งีบ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	ไปออกกำลัง	สโมสร	●	✓	
16.00 – 18.00 น.	ไปรับหลานที่โรงเรียน	รร.แย้มสะอาด	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	ดูทีวี,ข้าว,เกมส์โชว์	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	ดูทีวี,ข้าว,เกมส์โชว์	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 2	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 2	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

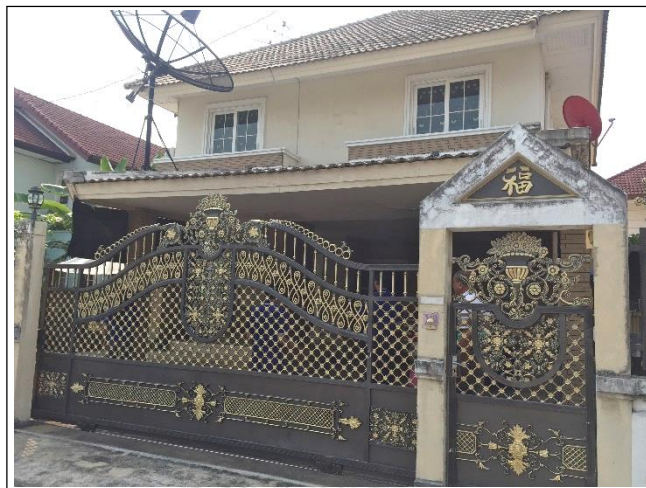


ภาพที่ 70 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 6



5.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหมู่บ้านสภาพ

1) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 7



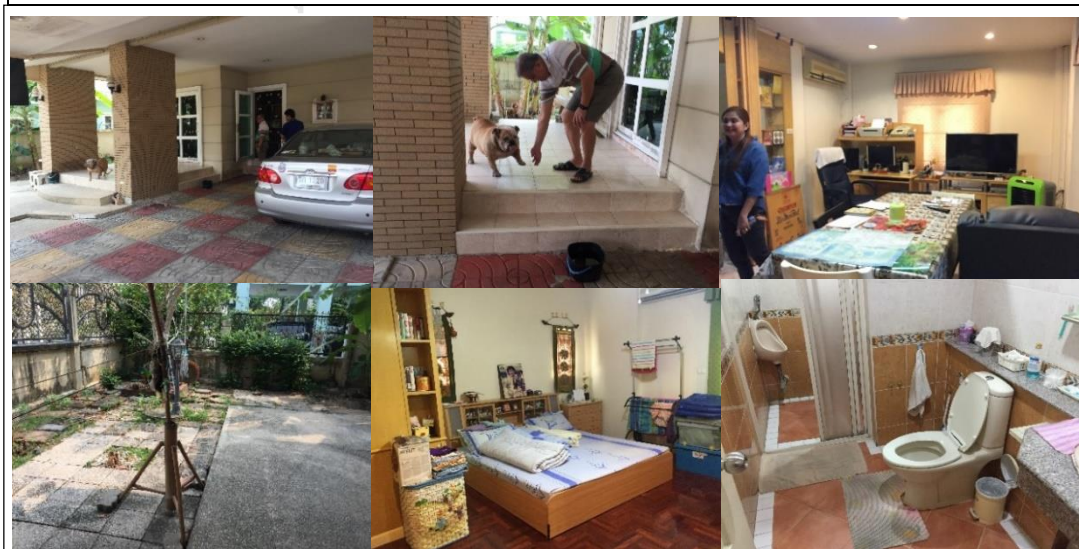
ภาพที่ 71 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 7

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนต้น
อายุ	65 ปี
เพศ	ชาย
ผู้ดูแล	1. คุณป้า เพศหญิง อายุ 63 ปี (ภรรยา)
ข้อจำกัดการดูแล	ดูแลได้เฉพาะตอนเย็นวันธรรมดา และเสาร์อาทิตย์
โรคประจำตัว	ความดัน, ไชมัน, เบาหวาน
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input checked="" type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	92 กก. / 175 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	บ้านเดี่ยว
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	70 ตารางวา

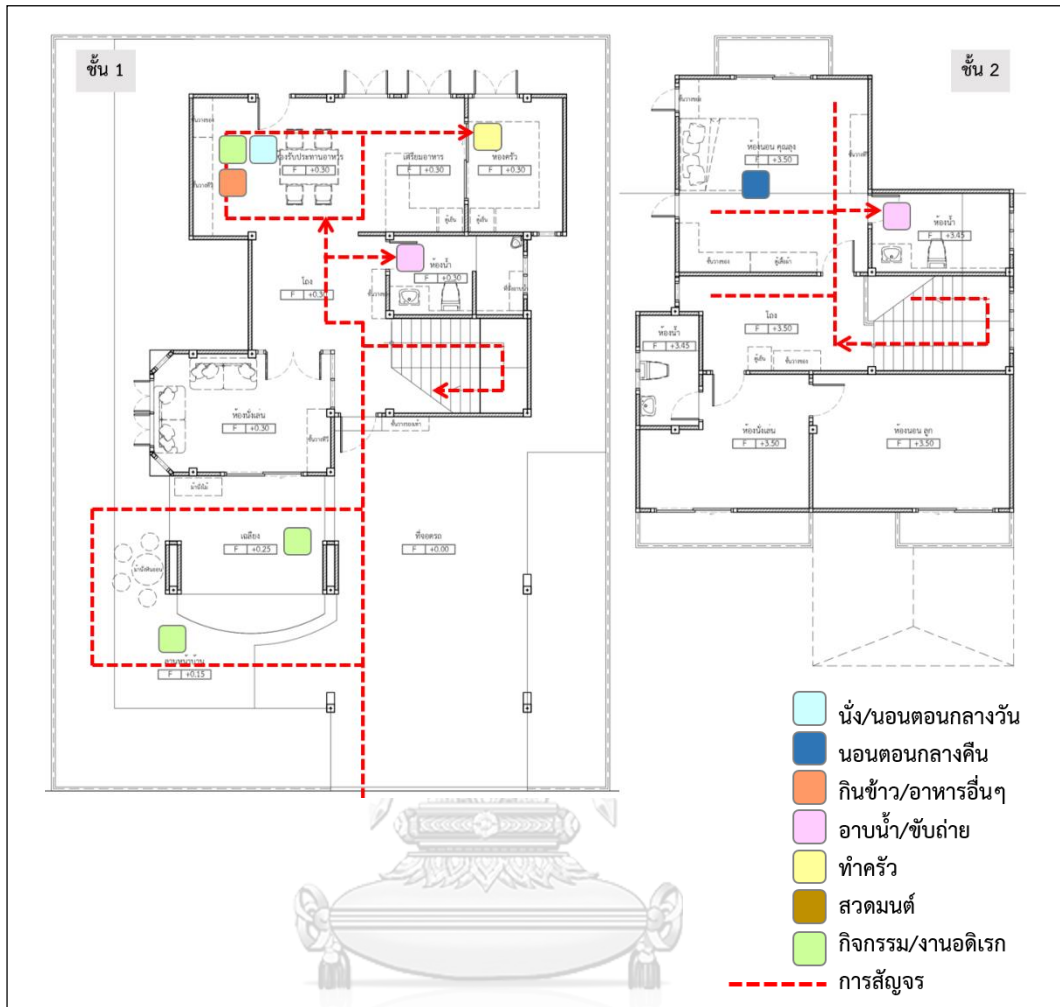
รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	
06.00 – 08.00 น.	ตื่นเช้า กินข้าว ชื้อกับข้าว	โต๊ะทานข้าว ตลาด	● ●	✓	
08.00 – 10.00 น.	ออกกำลัง, เลี้ยง สุนัข	ถนนนอกบ้าน	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	ดูทีวี, ંગีบ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	กินข้าว	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	นอนพักผ่อน	ห้องอาหาร	●	✓	
16.00 – 18.00 น.	ดูทีวี, แกว่งแขน	สนามหน้าบ้าน	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	ออกกำลัง, ปั่น จักรยาน	ถนน, สโมสร	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	ดูทีวี, ฟังธรรมะ	ห้องอาหาร	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)



ภาพที่ 72 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 7



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 8



ภาพที่ 73 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 8

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนกลาง
อายุ	72 ปี
เพศ	ชาย
ผู้ดูแล	1. ศิริลักษณ์ แจ่มประภากร เพศหญิง อายุ 66 ปี (ภรรยา)
ข้อจำกัดการดูแล	-
โรคประจำตัว	ความดัน, ไชมัน, ปวดหัวเข่า
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input checked="" type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	55 กก. / 159 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	25 ตารางวา

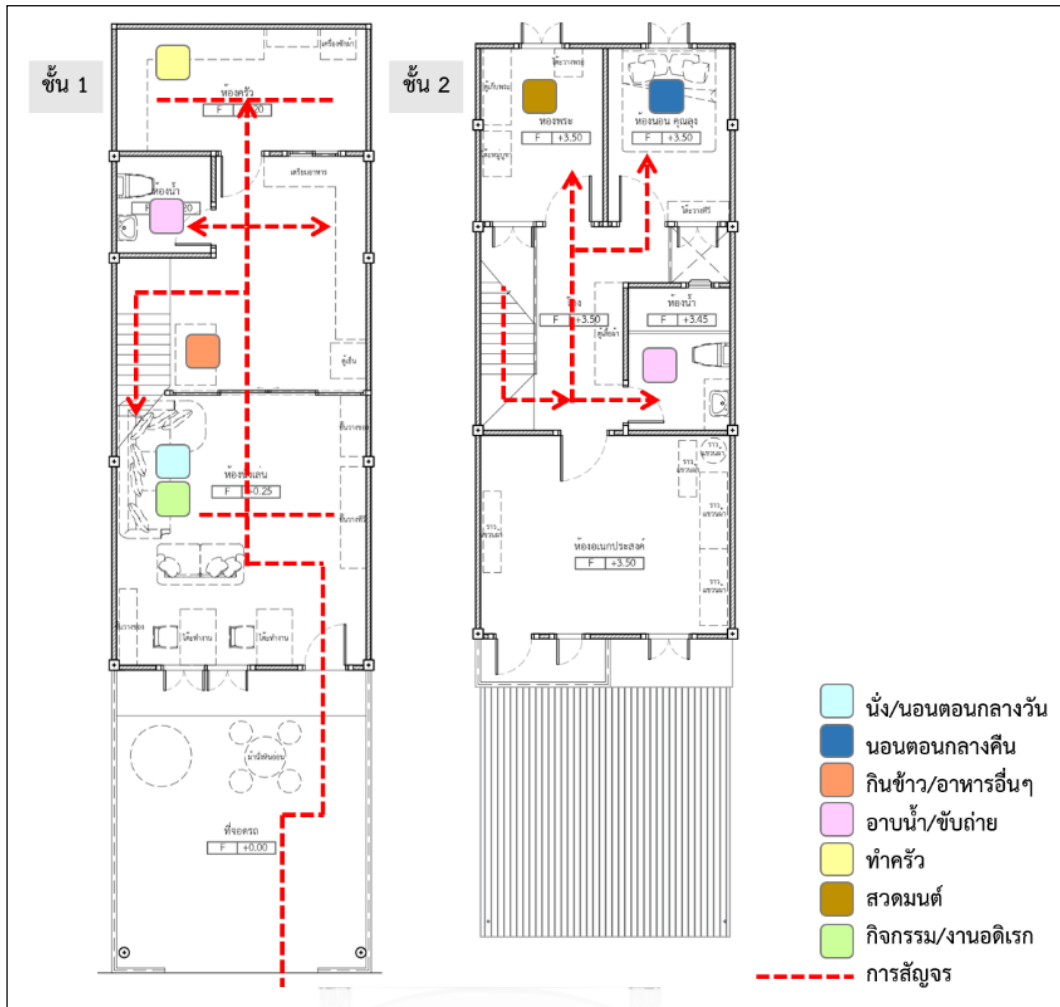
รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน, ไหว้พระ อาบน้ำ	ห้องนอน, ห้องพระ ห้องน้ำ	●		✓
06.00 – 08.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●		✓
08.00 – 10.00 น.	ออกกำลัง, กิจกรรม ดื่มน้ำชา	สโมสรม	● ●		✓
10.00 – 12.00 น.	ทำงานบ้าน	ในบ้าน			✓
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●		✓
14.00 – 16.00 น.	นอนงีบ	ห้องนั่งเล่น	●		✓
16.00 – 18.00 น.	เก็บของจากหิ้งพระ	ห้องพระ	●		✓
18.00 – 20.00 น.	เข้าเวรที่ศูนย์ฯ	สโมสรม	●		✓
20.00 – 22.00 น.	กินข้าวเย็น	โต๊ะทานข้าว	●		✓
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอน	●		✓

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสรม/อื่นๆ)



ภาพที่ 74 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 8



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3) กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 9



ภาพที่ 75 กรณีศึกษาบ้านหลังที่ 9

ช่วงอายุ	สูงอายุตอนปลาย
อายุ	80 ปี
เพศ	ชาย
ผู้ดูแล	1. บังอร นุ่มฤทธิ์ เพศชาย อายุ 72 ปี (ภรรยา)
ข้อจำกัดการดูแล	-
โรคประจำตัว	ภูมิแพ้, ความดัน, ปวดเข่าและน่อง
อุปกรณ์ช่วยเหลือ	<input checked="" type="checkbox"/> ไม่มี <input type="checkbox"/> มี
สุขภาพโดยรวม	<input type="checkbox"/> แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ <input checked="" type="checkbox"/> ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแล <input type="checkbox"/> ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ <input type="checkbox"/> อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
น้ำหนัก/ส่วนสูง	63 กก. / 162 ซม.
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ทาวน์เฮ้าส์
จำนวนชั้น	2 ชั้น
ขนาดพื้นที่	35 ตารางวา

รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.	ตื่นนอน,อาบน้ำ	ห้องน้ำ	●	✓	
06.00 – 08.00 น.	ป้อนจักรยานออกกำลัง	ถนนในหมู่บ้าน	●	✓	
08.00 – 10.00 น.	กินข้าวเช้า	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
10.00 – 12.00 น.	ดูทีวี,ฟังธรรมะ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
12.00 – 14.00 น.	กินข้าวกลางวัน	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
14.00 – 16.00 น.	ดูทีวี,งีบ	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
16.00 – 18.00 น.	ดูทีวี,ฟังธรรมะ เข้าสวน	ห้องนั่งเล่น	●	✓	
		สวนข้างบ้าน	●	✓	
18.00 – 20.00 น.	กินข้าวเย็น	โต๊ะทานข้าว	●	✓	
20.00 – 22.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 2	●	✓	
22.00 – 24.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 2	●	✓	
24.00 – 04.00 น.	นอนกลางคืน	ห้องนอนชั้น 2	●	✓	

● ภายในที่พักอาศัย ● ภายนอกที่พักอาศัย(ยังอยู่ในเขตรั้วบ้าน) ● ภายนอกที่พักอาศัย(สวน/สโมสร/อื่นๆ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาพที่ 76 สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษาบ้านหลังที่ 9



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4) กิจกรรมภายใน และภายนอกบ้าน

ตารางที่ 52 แสดงกิจกรรมที่ทำในรอบวันของบ้านผู้สูงอายุทั้ง 9 ครัวศึกษา

บ้าน	หมู่บ้าน	อายุ (ปี)	04.00	05.00	06.00	07.00	08.00	09.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00	22.00	23.00	00.00	01.00	02.00	03.00
1	ฟ้ารังสิต	69	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2	ฟ้ารังสิต	77	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
3	ฟ้ารังสิต	83	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
4	ปิยะฯ	63	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
5	ปิยะฯ	78	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
6	ปิยะฯ	81	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
7	สถาพร	65	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
8	สถาพร	72	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
9	สถาพร	80	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

- นั่ง/นอนตอนกลางวัน
- ภายในที่พักอาศัย
- นอนตอนกลางคืน
- ภายนอกที่พักอาศัย (ยังอยู่ในรั้วบ้าน)
- กินข้าว/อาหารอื่นๆ
- ภายนอกที่พักอาศัย (สวน/สโมสร/อื่นๆ)
- อาบน้ำ/ขับถ่าย
- ทำครัว
- สวดมนต์
- กิจกรรม/งานอดิเรก

จากตารางที่ 52 พบว่า ผู้สูงอายุจะใช้เวลานอนพักผ่อนในช่วงกลางคืนมาก กล่าวคือ นอนตั้งแต่ช่วงหัวค่ำ และตื่นนอนในช่วงเช้ามืด นอกจากนี้ จะพบว่า ในช่วงกลางวันผู้สูงอายุจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรม หรืองานอดิเรก ทั้งภายใน และภายนอกบ้าน เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้ มีสภาพร่างกายที่แข็งแรง จึงหากิจกรรมทำตลอดทั้งวัน แต่ส่วนใหญ่จะมีการพักผ่อนโดยการรับหลับช่วงสาย และช่วงบ่ายบ้าง พื้นที่ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ทำกิจกรรมภายในบ้าน และภายนอกบ้านในปริมาณที่เท่าๆกัน กล่าวคือ ช่วงเช้า กลางวัน และหัวค่ำจะทำกิจกรรมภายในบ้าน โดยมีที่ประจำที่ใช้บริเวณห้องนั่งเล่น หรือห้องรับแขกเป็นส่วนใหญ่ การรับประทานอาหารแต่ละมื้อจะใช้พื้นที่โต๊ะทานอาหารในห้องครัว หรือในห้องนั่งเล่น ส่วนกิจกรรมภายนอกบ้าน จะเกิดขึ้นตอนสาย และตอนเย็น ซึ่งส่วนใหญ่จะออกไปใช้พื้นที่ของสโมสรของหมู่บ้าน และสวนสาธารณะในการออกกำลังกาย หรือพบปะเพื่อน โดยกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นงานอดิเรกที่ผู้สูงอายุจะทำเป็นประจำซ้ำเดิม ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง

5.4 สรุปปัญหา ความต้องการ และแนวทางการออกแบบปรับปรุงในอนาคต

5.4.1 ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน

1) ด้านที่อยู่อาศัย

ทาว์นเฮ้าส์

ตารางที่ 53 แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยประเภททาว์นเฮ้าส์

พื้นที่	ปัญหาในการใช้งาน		
	หมู่บ้านฟ้ารังสิต	หมู่บ้านปิยวารมย์	หมู่บ้านสถาพร
ห้องนอนชั้นบน	พื้นที่หน้าทางเข้าคับแคบ มีบันไดหน้าห้องน้ำชั้นบนเป็นอุปสรรค	พื้นที่หน้าทางเข้าคับแคบ	พื้นที่หน้าทางเข้าคับแคบ
ห้องนอนชั้นล่าง	x	x	x
ห้องนั่งเล่น	วางของเกะกะ เสี่ยงสะดุดล้ม	พื้นที่ภายในลิ้น วางของเกะกะ เสี่ยงสะดุดล้ม	วางของเกะกะ เสี่ยงสะดุดล้ม
ห้องน้ำ	พื้นที่ห้องน้ำลิ้นต้องการกั้นผนังที่อาบน้ำ ติดตั้งราวจับพยุงทางเข้าและพื้นที่ภายในคับแคบ	สะดวกขอบพื้นที่ต่างระดับ พื้นที่ห้องน้ำลิ้นติดตั้งราวจับพยุงทางเข้าและพื้นที่ภายในคับแคบ	สะดวกขอบพื้นที่ต่างระดับบริเวณที่อาบน้ำ พื้นที่ห้องน้ำลิ้นติดตั้งราวจับพยุงทางเข้าและพื้นที่ภายในคับแคบ
บันได	ขึ้นบันไดลำบากมองเห็นไม่ชัด ก้าวพลาด	ขึ้นบันไดลำบากมองเห็นไม่ชัด ก้าวพลาด	ขึ้นบันไดลำบาก มองเห็นไม่ชัด ก้าวพลาด พื้นลิ้นชานพักแคบและวางของเกะกะ
เฉลียงและพื้นที่รอยต่อ	สะดวกพื้นที่ต่างระดับ	สะดวกพื้นที่ต่างระดับ พื้นที่หน้าทางเข้าคับแคบ	สะดวกพื้นที่ต่างระดับ พื้นที่หน้าทางเข้าคับแคบ

ภายใน- ภายนอกบ้าน	พื้นที่หน้าทางเข้าค้ำ แคบ พื้นเงาและลื่น		พื้นเงาและลื่น
ประตูรั้วและ หน้าบ้าน	ไม่มีการใช้งานในเชิง พักผ่อน ต้องการประตู รั้วแบบพับ เดินผ่านลำบากเมื่อรถ จอดเต็ม	ไม่มีการใช้งานในเชิง พักผ่อน ต้องการประตูรั้ว แบบพับ เดินผ่านลำบากเมื่อรถ จอดเต็ม	เดินผ่านลำบากเมื่อรถ จอดเต็ม
ห้องพระ	ขึ้นบันไดไปไหว้พระ ลำบาก	ขึ้นบันไดไปไหว้พระ ลำบาก	ขึ้นบันไดไปไหว้พระ ลำบาก
ประตู- หน้าต่าง	หน้าต่างน้อย แสงสว่าง ไม่เพียงพอ	หน้าต่างน้อย แสงสว่างไม่ เพียงพอ	หน้าต่างน้อย แสงสว่าง ไม่เพียงพอ
อุปกรณ์ติดตั้ง	-	-	-
-ไม่พบปัญหาการใช้งาน x ไม่มีพื้นที่การใช้งาน			

บ้านเดี่ยว

ตารางที่ 54 แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยประเภททาวน์เฮ้าส์

พื้นที่	ปัญหาในการใช้งาน
	หมู่บ้านสภาพ
ห้องนอนชั้นบน	พื้นที่หน้าทางเข้าค้ำแคบ
ห้องนอนชั้นล่าง	x
ห้องนั่งเล่น	วางของเกะกะ เสี่ยงต่อการสะดุดล้ม
ห้องน้ำ	สะดวกชอบพื้นต่างระดับ บริเวณที่อาบน้ำ พื้นห้องน้ำลื่น ติดตั้งราวจับพยุง ทางเข้าและพื้นที่ภายในค้ำแคบ

บันได	ขึ้นบันไดลำบาก มองเห็นไม่ชัด ก้าวพลาด พื้นลื่น
เฉลียงและพื้นที่ รอยต่อ ภายใน- ภายนอกบ้าน	สะดุดพื้นต่างระดับ พื้นเงาและลื่น
ประตูรั้วและหน้า บ้าน	ประตูรั้วใหญ่และหนัก ต้องออกแรงมาก
ห้องพระ	ขึ้นบันไดไปไหว้พระลำบาก
ประตู-หน้าต่าง	-
อุปกรณ์ติดตั้ง	-
-ไม่พบปัญหาการใช้งาน x ไม่มีพื้นที่การใช้งาน	

จากรายการสรุปตารางที่ 54 พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในทาวน์เฮ้าส์ และบ้านเดี่ยว จะประสบปัญหาในการใช้งานพื้นที่ในลักษณะที่คล้ายกัน เช่น พื้นที่ต่างระดับเพียงเล็กน้อย สามารถทำให้ผู้สูงอายุ สามารถเดินสะดวกได้

สรุปปัญหา และความต้องการ การใช้งานด้านที่อยู่อาศัย

1) พื้นที่ที่ใช้งานเป็นประจำไม่สัมพันธ์กับการใช้งานพื้นที่นั้นๆของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุใช้พื้นที่ห้องนั่งเล่น ห้องนอน ห้องน้ำ บ่อยที่สุดในชีวิตประจำวัน แต่พื้นที่เหล่านี้ไม่สามารถเชื่อมต่อ และเข้าถึงกันได้โดยตรง จะถูกคั่นด้วยที่วางหน้าบันได ต้องสัญจรผ่านที่วางหน้าบันไดก่อนจึงสามารถเข้าถึงแต่ละพื้นที่ได้ เช่นเดียวกับเวลาที่ผู้สูงอายุต้องการเดินออกนอกบ้าน เพื่อไปตลาด สโมสร หรือพื้นที่ภายนอก จะต้องเดินผ่านเฉลียงผ่านที่จอดรถไปยังประตูรั้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเวลาที่มียอดจอดรถเต็ม ทำให้ผู้สูงอายุเดินผ่านไปไม่ได้โดยลำบาก มีรายละเอียดดังนี้

ห้องนั่งเล่น เป็นพื้นที่ที่ใช้เชื่อมต่อกับชานบ้านระหว่างภายใน และภายนอก แต่ไม่สามารถเข้าถึงห้องนอน ห้องครัว และห้องน้ำได้โดยตรง ผู้สูงอายุต้องสัญจรผ่าน จึงเกิดความไม่สะดวกในการเข้าถึง ในทาวน์เฮ้าส์หลังหนึ่งของผู้สูงอายุตอนปลาย พบว่า ผู้สูงอายุตัดแปลง ต่อเติมห้องนั่งเล่นให้เป็นห้องนอนแทน เพื่อให้สะดวกในการใช้งาน และเพิ่มโอกาสพบปะสนทนากับบุคคลในครอบครัว ในช่วงระหว่างวัน สามารถมองเห็นบรรยากาศภายนอกได้

ที่วางหน้าบันไดชั้นบน ใช้ขึ้นบันได เข้าห้องนอนชั้นบน ห้องน้ำ ห้องพระ โดยมีทางเข้าแต่ละห้องอยู่ประชิดกัน จึงเกิดการสัญจรที่มาก เกิดระยะกระชั้นและคับแคบในการ สัญจร ไม่มีผนังทึบให้

ผู้สูงอายุใช้จับพุงตัว จึงใช้งานลำบากและเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อย่างไรก็ตาม การนอนในห้องนั่งเล่นนี้ ทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียพื้นที่ส่วนตัวไปบางส่วนด้วย

ห้องนอน เนื่องจากทางโครงการออกแบบและจัดวางให้บ้านทุกหลังมีห้องนอนอยู่ชั้นบน ทำให้ผู้สูงอายุต้องขึ้นบันไดไปใช้งาน จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้สูงอายุเป็นอย่างมากเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ไม่สามารถเข้าถึงห้องนั่งเล่นและห้องน้ำได้โดยตรง

ห้องน้ำ ไม่สามารถเข้าจากห้องนอนได้โดยตรง จึงมีปัญหาในการใช้งานตอนกลางคืน นอกจากนี้ ตำแหน่งของการจัดวางสุขภัณฑ์ที่อยู่บนพื้นที่ต่างระดับ ทำให้ผู้สูงอายุ เสี่ยงอุบัติเหตุต่อการลื่นล้ม

พื้นที่หน้าบ้าน จากประตูรั้วถึงชานบ้าน จะต้องเดินผ่านที่จอดรถ ซึ่งช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุออกนอก บ้านจะเป็นช่วงเช้าและเย็น ซึ่งมีรถจอดเต็ม ทำให้เดินผ่านลำบาก

2) ลักษณะทางกายภาพเดิมไม่เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุจะเริ่มมีปัญหาทางร่างกาย เกิดความเสื่อมถอยมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีปัญหาในการใช้งานอาคารที่มีลักษณะทางกายภาพไม่เหมาะสม จะเกิดการก้าวพลาด ลื่น สะดุด ล้ม หรือพลัดตก ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะทางกายภาพ พื้นที่มีความต่างระดับกันเพียงเล็กน้อยก็อาจทำให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการมองเห็น และกล้ามเนื้ออ่อนแรงอาจยกเท้าก้าวไม่พ้นขอบพื้น เช่นเดียวกับภายในห้องน้ำที่แบ่งพื้นที่ส่วนเปียกกับส่วนแห้งด้วยพื้นต่างระดับ หรือพื้นยกขอบสูงทำให้เกิดการสะดุดล้มได้ บันไดไม่มีสีทึบ และบ้านส่วนใหญ่ไม่มีราวจับบันได ล้วนทำให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้สูงอายุ

รูปแบบและตำแหน่งของเฟอร์นิเจอร์ พบปัญหาการวางเฟอร์นิเจอร์ในตำแหน่งที่กีดขวางทางเดินภายในบ้าน เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสะดุดล้ม และเกิดการเดินที่ไม่ต่อเนื่อง ตำแหน่งของห้องพระและหิ้งพระ ที่ผู้สูงอายุจะติดตั้งหิ้งพระเอง โดยกำหนดตำแหน่งตามความเชื่อ จึงพบหิ้งพระในห้องนอน อยู่สูงเหนือเตียง ต้องยืนบนเตียงเพื่อถวายของ หรือตั้งหิ้งพระกับพื้น ทำให้ตำแหน่งหิ้งพระเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในการเกิด อุบัติเหตุของผู้สูงอายุได้

การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ พื้นภายในเป็นพื้นกระเบื้องผิวมัน จึงทำให้ลื่น สะทอนแสง ผู้สูงอายุอาจเกิด อาการตาบอดได้ เมื่อพื้นเปียกจะยิ่งเพิ่มความลื่น ในขณะที่กระเบื้องผิวหยาบภายในห้องน้ำ และระเบียงยังพบปัญหาที่ลื่นเมื่อเปียกน้ำ เสี่ยงต่อการลื่นล้ม ประตูภายในมีความกว้างสุทธิไม่เพียงพอ สำหรับรถเข็นและยังเป็นประตูแบบเปิดเข้าที่รบกวนพื้นที่การใช้งานภายใน ประตูรั้วเหล็กแบบเลื่อน พับ ต้องออกแรงมากเพื่อเปิด ทั้งหมดทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้โดยลำบาก และอาจเป็นอันตราย

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถปรับปรุง และแก้ไขได้โดยง่าย เนื่องจากเป็นการปรับปรุงโดยรี้อและทำใหม่ ซึ่งไม่ทำให้กระทบโครงสร้างอาคาร แต่บางปัญหา เช่น การขยายขนาดประตู จะต้องทำการทุบรี้อผนังระบบขึ้นส่วนของคอนกรีตหล่อสำเร็จ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงก่อสร้าง จึงทำให้การปรับแก้มีขั้นตอนที่ซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งทำให้เกิดความสิ้นเปลืองด้านทรัพยากร และค่าใช้จ่ายอีกด้วย

2) ด้านอาคาร

ตารางที่ 55 แสดงปัญหาการใช้งานด้านอาคาร

ปัญหาในการใช้งาน	
ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต	
1.ห้องน้ำ/ห้องน้ำคนพิการ	จำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ราวจับไม่ถูกต้อง
2.ทางลาด	ทางลาดปัจจุบันเป็นแบบชั่วคราว วัสดุลื่น
3.บันได/ราวบันได	ไม่มีราวจับ
4.ลิฟท์	×
5.ป้ายบอกทาง	×
6.ที่นั่งพักผ่อน	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน
7.ที่จอดรถ	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการ
ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านปิยวารมย์	
1.ห้องน้ำ/ห้องน้ำคนพิการ	จำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ราวจับไม่ถูกต้อง
2.ทางลาด	ทางลาดปัจจุบันเป็นแบบชั่วคราว วัสดุลื่น
3.บันได/ราวบันได	-
4.ลิฟท์	×
5.ป้ายบอกทาง	×
6.ที่นั่งพักผ่อน	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน
7.ที่จอดรถ	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการ
ศูนย์ฯผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร	
1.ห้องน้ำ/ห้องน้ำคนพิการ	ติดราวจับไม่ถูกต้องตามหลัก ไม่มีห้องน้ำคนพิการ
2.ทางลาด	ทางลาดปัจจุบันเป็นแบบชั่วคราว วัสดุลื่น
3.บันได/ราวบันได	ไม่มีราวจับ

4.ลิฟท์	x
5.ป้ายบอกทาง	x
6.ที่นั่งพักผ่อน	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน
7.ที่จอดรถ	ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการ
-ไม่พบปัญหาการใช้งาน x ไม่มีพื้นที่การใช้งาน	

จากรายการสรุปตารางที่ 55 พบว่า ทั้ง 3 หมู่บ้านมีปัญหาการใช้งานของพื้นที่อาคารที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น พื้นที่ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และไม่เหมาะสมต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ อาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุได้

3) ด้านพื้นที่ภายนอก

ตารางที่ 56 แสดงปัญหาการใช้งานด้านพื้นที่ภายนอก

ปัญหาในการใช้งาน	
1.พื้นที่ธรรมชาติ หรือสวน	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต	สวนสโม่สร : พื้นที่ธรรมชาติไม่เพียงพอ เนื่องจากสโม่สรมีพื้นที่ที่จำกัด สวนสาธารณะ : ทรุดโทรม เครื่องเล่นชำรุดเป็นอันตรายต่อเด็ก อีกทั้งยังมีสนามบาสเกตบอล สนามฟุตบอล สนามเปตอง ที่ต้องได้รับการปรับปรุง
หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	สวนสาธารณะ : -
หมู่บ้านสถาพร	สวนสโม่สร : พื้นที่นั่งพักผ่อน และพื้นที่ทำกิจกรรมกลางแจ้งไม่เพียงพอต่อการใช้งาน สวนสาธารณะ : มีพื้นที่มาก แต่บางส่วนถูกทิ้งร้าง ทำให้ใช้พื้นที่ได้ไม่เต็มศักยภาพ
2.พื้นที่พักผ่อน	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต	เก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก : ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และไม่เหมาะสมต่อการใช้งานงานของผู้สูงอายุ จุดรับส่งโดยสาร : ชำรุดทรุดโทรม เป็นอันตรายต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ
หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	เก้าอี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก : ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และไม่เหมาะสมต่อการใช้งานงานของผู้สูงอายุ

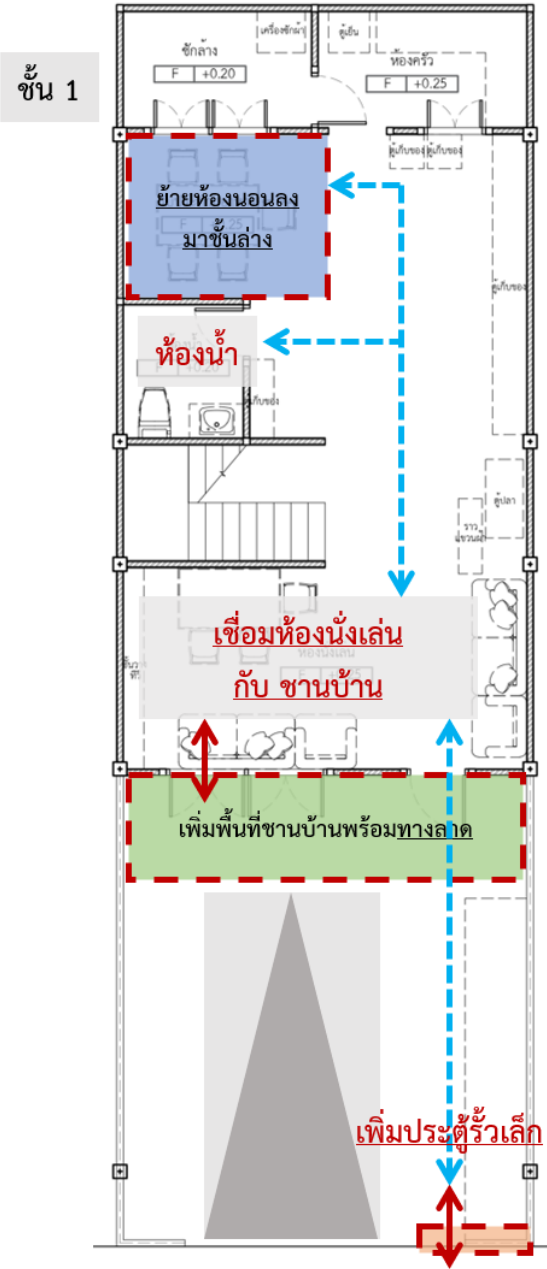
	จุดรับส่งโดยสาร : x
หมู่บ้านสภาพ	แก้อี้ ม้านั่ง ที่นั่งพัก : พื้นที่นั่งพักผ่อน ชำรุดทรุดโทรม เสี่ยงต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน จุดรับส่งโดยสาร : x
3.ทางเท้า	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต	ทางเท้า : มีเฉพาะถนนบริเวณด้านหน้าของสวนสาธารณะ แคบ และมีสิ่งกีดขวาง ไม่สะดวกต่อการใช้งาน ทางเดิน : มีทางเดินในสวนสาธารณะ แต่ไม่มีหลังคาคลุม
หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	ทางเท้า : มีเฉพาะด้านหน้าของสวนสโมสร ไม่ได้เชื่อมต่อมาจากทางเข้าหลัก ไม่มีทางลาด ทางเดิน : อยู่ภายในสวนของสโมสรหมู่บ้าน ไม่มีหลังคาคลุม
หมู่บ้านสภาพ	ทางเท้า : มีทางเท้าตั้งแต่ทางเข้า ไปจนถึงด้านในหมู่บ้าน แต่มีสิ่งกีดขวาง และมีขนาดเล็ก ทางเดิน : มีอยู่ในสวนสโมสร และสวนสาธารณะด้านในหมู่บ้าน แต่มีความชำรุดทรุดโทรม เสี่ยงอันตรายต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ
4.ทางข้ามถนน	
หมู่บ้านฟ้ารังสิต	หน้าหมู่บ้าน : x ภายในหมู่บ้าน : x
หมู่บ้านปิยวารมย์ คลอง 4	หน้าหมู่บ้าน : x (เสี่ยงอันตรายมาก เนื่องจากมีถนนขนาดใหญ่ตัดผ่านหมู่บ้าน) ภายในหมู่บ้าน : x
หมู่บ้านสภาพ	หน้าหมู่บ้าน : x ภายในหมู่บ้าน : x
-ไม่พบปัญหาการใช้งาน x ไม่มีพื้นที่การใช้งาน	

จากรายการสรุปตารางที่ 56 พบว่า ทั้ง 3 หมู่บ้านมีปัญหาการใช้งานของพื้นที่ภายนอกที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น พื้นที่ชำรุดทรุดโทรม ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และไม่เหมาะสมต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ สาเหตุเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุได้

5.4.2 แนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย

1) ทาวน์เฮ้าส์

ตารางที่ 57 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงที่อยู่อาศัยแบบทาวน์เฮ้าส์

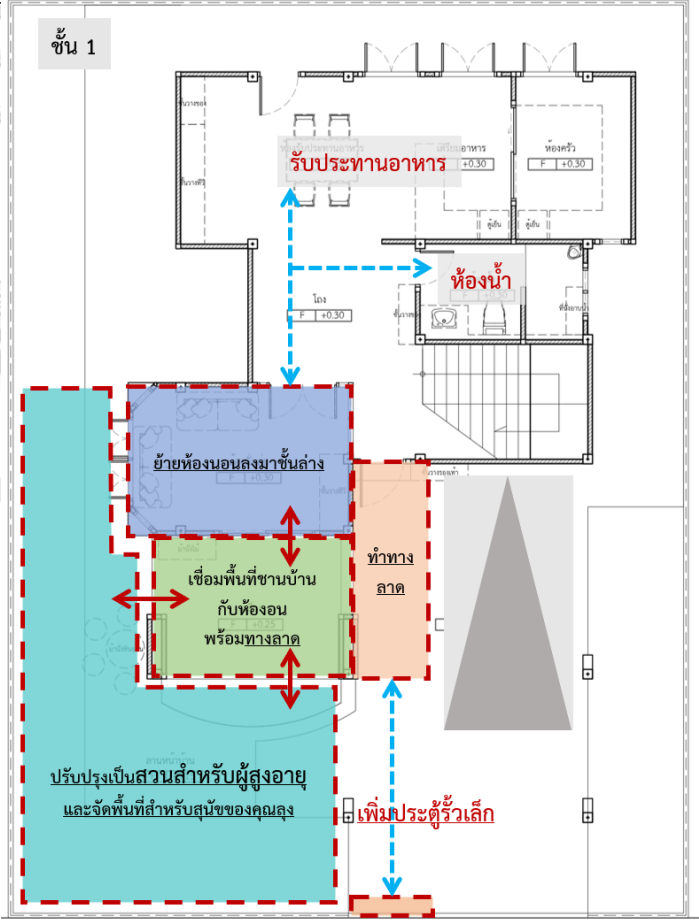
ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
ห้องนอน	<p>เสนอแนะให้ย้ายห้องนอนลงมายังชั้นล่าง ห้องนอนควรเข้าถึงห้องน้ำได้โดยตรง และห้องนอนเชื่อมต่อกับห้องนั่งเล่น</p> 

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
ห้องน้ำ	<p>เพิ่มราวจับบริเวณข้างชักโครก หรือเพิ่มเก้าอี้นั่งอาบน้ำ เพื่อความปลอดภัย</p> <p>ให้มีพื้นที่ว่างภายในอย่างน้อย 1.50 x1.50 ม. เพื่อให้รถวีลแชร์สามารถหมุนตัวภายในห้องน้ำได้</p> <p>พื้นภายในห้องน้ำกับพื้นด้านหน้าควรมีระดับเดียวกัน หรือต่างกันไม่เกิน 2 ซม. มีทางลาดลง</p> <p>ใช้ประตูบานเลื่อน กว้างสุทธิ 90 ซม. ตัวล็อกประตูเป็นแบบขอสับ</p> <p>ปรับปรุงพื้นห้องน้ำที่ปูด้วยวัสดุ ไม้ลิ้น ผิวยาบ สีสว่าง หรือหากพื้นเดิมเป็นวัสดุที่ลื่น ก็สามารถเคลือบน้ำยากันลื่น(anti-slip)ได้</p> <p>แบ่งพื้นที่ส่วนเปียกส่วนแห้ง ภายในห้องน้ำจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนอ่างล้างหน้า ส่วนโถส้วม และส่วนอาบน้ำ</p> 
ห้องนั่งเล่น	<p>ควรจัดทำให้มีขนาดเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัวได้ ควรมีประตูหน้าต่างบานใหญ่ที่เปิดออกสู่ภายนอก เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้เห็นบรรยากาศภายนอกได้แม้จะอยู่ภายในบ้าน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสดชื่น มีชีวิตชีวา</p> <p>สีพื้น ผนัง เพอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ตกแต่ง ควรใช้สีตัดกัน</p> <p>ขอบล่างของหน้าต่างควรสูงจากพื้น 50-60 ซม. เพื่อทำให้มุมมองขณะนั่งกว้างขึ้น มองเห็นวิวภายนอกได้</p>

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
ห้องนั่งเล่น	
บันได	<p>ปรับสีของลูกนอนและลูกตั้งให้เป็นสีตัดกัน เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p> <p>ติดตั้งมีราวจับกลม สูงจากพื้น 90 ซม. ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 40 มม. หรือ 1.5 นิ้ว เพื่อให้จับได้แน่น กำได้พอดีมือ</p> 
ชานบ้าน	<p>จัดทำพื้นที่ห้องนั่งเล่นให้สามารถเชื่อมต่อกับภายนอกได้ดังปัจจุบันที่เชื่อมต่อกับชานบ้าน</p> <p>ชานบ้านควรเชื่อมต่อไปยังประตูรั้วเล็กโดยไม่ต้องเดินผ่านที่จอดรถ และไม่ต้องออกแรงปิดประตูรั้ว</p> 

2) บ้านเดี่ยว

ตารางที่ 58 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยว

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
ห้องนอน	<p>เสนอแนะให้ย้ายห้องนอนลงมายังชั้นล่าง แทนพื้นที่ห้องนั่งเล่นเดิม ห้องนอนควรเข้าถึงห้องน้ำได้โดยตรง เชื่อมต่อกับชานบ้าน และสวนหน้าบ้าน</p> <p>ควรจัดทำให้มีขนาดเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัวได้ ควรมีประตูหน้าต่างบานใหญ่ที่เปิดออกสู่ภายนอก เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้เห็นบรรยากาศของสวนภายนอกได้แม้จะอยู่ภายในบ้าน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสดชื่น มีชีวิตชีวา</p> <p>สภาพ</p> 

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
สวนและชานบ้าน	<p>สวนหน้าบ้านถูกปล่อยให้ทิ้งร้าง ไม่มีการใช้งาน</p> <p>ชานบ้าน ไม่มีการใช้งาน มีระดับที่สูง เสี่ยงต่อการสะดุดหกล้ม</p> 
บันได และที่วางหน้าบันไดขั้นบน	<p>ปรับสีของลูกนอนและลูกตั้งให้เป็นสีเดียวกัน เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p> <p>ติดตั้งมีราวจับกลม สูงจากพื้น 90 ซม. ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 40 มม. หรือ 1.5 นิ้ว เพื่อให้จับได้แน่น กำได้พอดีมือ</p> 
ห้องน้ำ	<p>เพิ่มราวจับบริเวณข้างชักโครก เพื่อความปลอดภัย</p> <p>พื้นภายในห้องน้ำกับพื้นด้านหน้าควรมีระดับเดียวกัน</p> <p>ปรับปรุงพื้นที่ห้องน้ำที่ปูด้วยวัสดุ ไม่ลื่น ผิวหยาบ สีสว่าง</p> 

ชานบ้าน

ชานระเบียงเป็นพื้นลาดแข็งเชื่อมต่อระหว่างภายในและภายนอกอาคาร มักอยู่ติดบริเวณทางเข้าออกอาคาร เหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินออกไปใช้สวนได้เอง หรือไม่สามารถเดินได้ไกล บริเวณชานระเบียงควรมีหลังคาคลุมช่วยในการกันแดดฝนและช่วยให้สังเกตเห็นได้ง่ายจากระยะไกล (ภาวดี อังศุสิงห์, 2559)

แนวทางการออกแบบ

ขนาดชานระเบียงขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้งาน การใช้งาน 1-2 คน ควรมีขนาดให้พอเพียงทั้งเพื่อนั่งพักผ่อนและทางสัญจรผ่านด้วย 1.5 x 3.0 เมตร

รูปแบบชานระเบียง ควรคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงจากภายในอาคาร ระดับพื้นชานระเบียงและพื้นภายในอาคารควรเสมอกัน หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนระดับหรือธรณีประตู วัสดุพื้นไม่ลื่น ไม่สะท้อนแสง ไม่มันเงา หลีกเลี่ยงวัสดุที่พื้นผิวขรุขระมาก วัสดุที่มีโอกาสหลุดตัวได้ง่าย หรือวัสดุที่ต้องปูแบบเว้นร่อง

ตำแหน่งที่ตั้ง ตำแหน่งชานระเบียงควรอยู่ติดกับทางเข้าออกสวนหรือมองเห็นจากห้องที่ผู้สูงอายุชมองเลื่อมใช้มากที่สุดในช่วงกลางวัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการออกมาใช้งาน กรณีที่ชานระเบียงได้รับแดดยามบ่าย ควรทำหลังคาคลุมเพื่อให้เกิดร่มเงาสามารถใช้งานในช่วงกลางวัน (หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

1. มีความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Safety) เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ บริเวณบันไดและห้องน้ำ พื้นไม่เปลี่ยนระดับ พื้นไม่ลื่น มีราวจับในห้องน้ำ มีสัญญาณเรียกขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน

2. สามารถเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) เช่น มีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถวีลแชร์ ความสูงที่เหมาะสมหยิบของได้สะดวก

3. สามารถสร้างแรงกระตุ้น (Stimulation) เช่น การตกแต่งบ้านให้น่าสนใจ ทำให้ชีวิตดูกระชุ่มกระชวย ไม่ซึมเศร้า เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

4. ดูแลรักษาง่าย (Low Maintenance) พื้นที่บ้านพักอาศัยขนาดเหมาะสม ไม่เล็กจนคับแคบ และไม่ใหญ่โตจนดูแลไม่ทั่วถึง เป็นภาระเรื่องการดูแลทำความสะอาด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม ดังนี้


1) เฟอร์นิเจอร์

ระยะของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ภายในบ้าน จึงต้องมีความสูง ความกว้าง สัมพันธ์กับสรีระที่เปลี่ยนไปด้วย เช่น ความสูงของตู้ลอย ความสูงของม้านั่ง ต้องปรับระดับให้เตี้ยลง ความสูงราวจับในห้องน้ำ, ทางเดิน ต้องมีระดับเตี้ยลง แต่ขนาดของเก้าอี้ ความสูงของประตูต้องกว้างขึ้น และหากผู้สูงอายุต้องใช้วีลแชร์ ความกว้างยิ่งต้องมากขึ้นกว่าผู้สูงอายุปกติทั่วไป


5.4.3 แนวทางการออกแบบและปรับปรุงอาคาร และพื้นที่ภายนอก

1) ด้านอาคาร

ตารางที่ 59 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงด้านอาคาร

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
1.ห้องน้ำ/ห้องน้ำคนพิการ	<p>เพิ่มจำนวนห้องน้ำ ให้เพียงพอต่อการใช้งาน</p> <p>ปรับปรุงห้องน้ำให้ถูกต้องตามหลัก Universal Design</p> 
2.ทางลาด	<p>ใช้พื้นผิววัสดุไม่ลื่น</p> <p>ความชันทางลาดไม่เกิน 1:12</p> <p>ทางลาดแต่ละช่วงยาวไม่เกิน 6.00 ม. หากเกินต้องมีชานพัก กว้างอย่างน้อย 1.50 ม.</p> <p>ทางลาดยาวน้อยกว่า 6.00 ม. กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 0.90 ม.</p> <p>ทางลาดยาวมากกว่า 6.00 ม. กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 ม.</p> <p>ทางลาดยาวตั้งแต่ 2.50 ม. ขึ้นไปต้องมีราวจับ 2 ข้าง</p> <p>ให้ยกขอบทางลาดสูง 15 ซม. ในด้านที่ไม่มีผนัง</p> <p>ระดับพื้นต่างกันไม่เกิน 2 ซม. ความชันทางลาดไม่เกิน 1:2</p>

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
2. ทางลาด	
3. บันได/ราวบันได	<p>ปรับสีของลูกนอนและลูกตั้งให้เป็นสีตัดกัน เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p> <p>ติดตั้งมีราวจับกลม สูงจากพื้น 90 ซม. ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 40 มม. หรือ 1.5 นิ้ว เพื่อให้จับได้แน่น กำได้พอดีมือ</p>
4. ลิฟท์	<p>ติดตั้งลิฟท์โดยสาร ในอาคารที่มี 2 ชั้นขึ้นไป เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายต่อผู้สูงอายุ และผู้ใช้รถเข็น</p>
5. ป้ายบอกทาง	<p>เพิ่มป้ายบอกทาง ที่บอกรายละเอียดของอาคาร และนำทางไปสู่สถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้นต่อผู้สูงอายุ</p> <p>ลักษณะของป้ายบอกทาง จะต้องมีย่านตัวอักษรที่ชัดเจน สี สีสัน สดใส เข้าใจง่าย</p> 

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
6.ที่นั่งพักผ่อน	<p>จัดให้มีพื้นที่นั่งพักผ่อน ทั้งภายในและภายนอกอาคาร เนื่องจากผู้สูงอายุจะมีอาการเหนื่อยง่าย เดินได้ในระยะทางใกล้ๆ</p> <p>โดยที่ความสูงของม้านั่งควรอยู่ที่ 40 – 45 ซม. ความกว้างของม้านั่ง คือ 30 – 45 ซม. ม้านั่งควรจะมีพนักพิงและที่วางแขนทั้งสองฝั่งของม้านั่ง การเลือกตำแหน่งม้านั่งระหว่างทางสัญจรให้พิจารณาตามความจำเป็นเช่นจุดพักคอย จุดที่มีการใช้งานสูง เป็นต้น</p>
7.ที่จอดรถ	<p>เพิ่มตำแหน่งของที่จอดรถคนพิการและผู้สูงอายุ ควรอยู่ใกล้ทางเข้าอาคารมากที่สุด</p> <p>สัดส่วนที่จอดรถคนพิการและผู้สูงอายุ 50 คันแรกมี 1 คัน 51-100 เพิ่มอีก 1 คัน และเพิ่มทุก 1 คัน ต่อ 100 คันต่อไป (เศษเกิน 50 คัน ปัดเป็น 100 คัน)</p> <p>ควรติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ผู้สูงอายุสากล</p> <p>มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 2.40 ม. และยาวสุทธิไม่น้อยกว่า 6.00 ม. โดยมีพื้นที่ด้านข้างที่จอดรถกว้างอย่างน้อย 1.00 ม. ยาวตลอดแนวช่องจอด</p> <p>หากพื้นที่จอดรถต่างระดับกับทางเข้าอาคารต้องจัดทำทางลาด (ตามมาตรฐานทางลาด)</p> 

ทางลาด

ทางลาด หากพื้นระดับภายในอาคารหรือระดับพื้นภายในอาคารกับภายนอกอาคาร หรือระดับพื้นทางเดินภายนอกอาคารมีความแตกต่างระดับกันเกิน 2 เซนติเมตร ให้มีทางลาดระหว่างพื้นที่ต่างระดับกัน แต่ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน 2 เซนติเมตร ต้องปาดมุมพื้นที่ส่วนต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา จากข้อสรุปของการศึกษานี้ได้เสนอแนะขนาดที่เหมาะสมกับการออกแบบทางลาดสำหรับผู้สูงอายุไว้ดังเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้ (รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2546)

ควรมีพื้นที่ผิวที่ไม่ลื่น

พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นที่กับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด

ความกว้างสุทธิของทางลาดไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 600 เซนติเมตร ขึ้นไปต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร

มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร

ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 และมีความยาวช่วงละไม่เกิน 600 เซนติเมตร

ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน 600 เซนติเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด

ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกันให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร

ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 250 เซนติเมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้านโดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ท้าววัสดุเรียบ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่เป็นอันตรายในการจับและไม่ลื่น

มีลักษณะกลมและมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 45 เซนติเมตร

สูงจากพื้นทางลาดไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร

ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร มีความสูงจากจุดยึดไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และผนังบริเวณราวจับต้องเป็นผนังเรียบ

ราวจับต้องยาวต่อเนื่องและส่วนที่ต้องยึดติดกับผนังจะต้องไม่กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ของผู้สูงอายุทางการมองเห็น

ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาดไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร

บันไดสำหรับภายนอกอาคาร จากข้อสรุปของการศึกษานี้ได้เสนอแนะขนาดที่เหมาะสมกับการออกแบบบันไดภายในอาคารสำหรับภายนอกอาคาร เพื่อผู้สูงอายุไว้ดังเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร

มีขนาดพื้นที่กระยะในแนวดิ่งไม่เกิน 200 เซนติเมตร

มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะที่กำหนดไว้ (ทางลาดในข้อ 8)

ลูกตั้งสูงไม่เกิน 13 เซนติเมตร ต่ำกว่าที่ระบุในร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราในอาคารที่กำหนดให้ความสูงลูกตั้งบันไดไม่เกิน 15 เซนติเมตร มีลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 62 เซนติเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันหรือมีลูกตั้งบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน 2 เซนติเมตร

พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น

ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโถง

4) ทางเข้าสู่อาคารและประตู เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใช้ได้ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวางหรือส่วนของอาคารยื่นล้ำออกมาเป็นอุปสรรคหรืออาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุได้

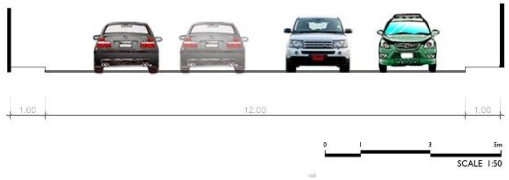
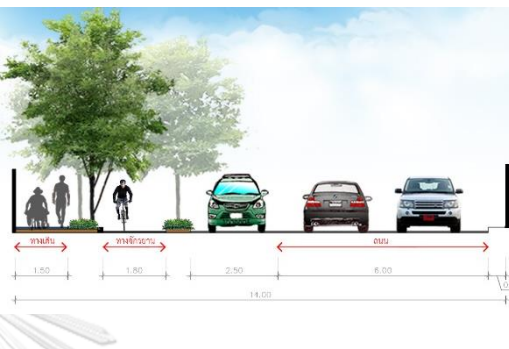
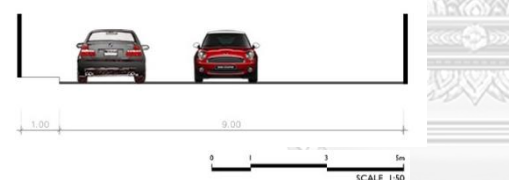

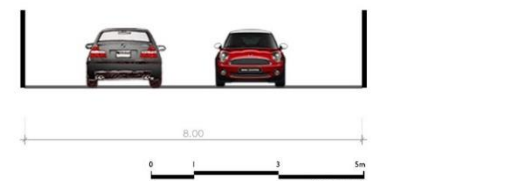
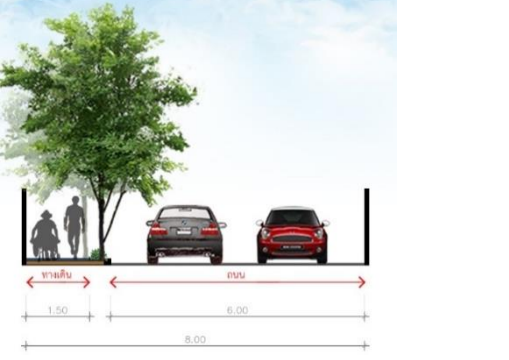
อยู่ในระดับเดียวกับพื้นถนนภายนอกอาคาร ในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก

พื้นผิวแบบต่างๆ พื้นผิวที่ทำการทดสอบแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามการใช้งาน จากการศึกษาพบว่าพื้นที่รู้สึกปลอดภัยในการเดิน พื้นผิวที่ให้ความรู้สึกเดินสบายพื้นชานบ้านหรือระเบียงบ้าน พื้นที่ใช้เป็นลานกิจกรรมออกกำลังกาย ผู้สูงอายุเลือกพื้นทรายล้างเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นถนนในที่พัก และพื้นที่เป็นบล็อกปูถนน ผู้สูงอายุเลือกพื้นคอนกรีตตัวหนอน พื้นที่เป็นทางเดินเท้าในสวน ผู้สูงอายุเลือกพื้นกรวดล้างและพื้นที่เห็นว่าสวยงาม ผู้สูงอายุเลือกพื้นหินอ่อน สามารถสรุปได้ว่าผู้สูงอายุเลือกพื้นผิวที่ไม่ลื่นเป็นส่วนมาก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการความปลอดภัยในการเดินหรือการเคลื่อนไหว

2) ด้านพื้นที่ภายนอก

ตารางที่ 60 แสดงแนวทางการออกแบบ และปรับปรุงด้านพื้นที่ภายนอก

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
1.พื้นที่ธรรมชาติ หรือสวน	<p>จากเดิม พื้นที่มีเพียงแค່สวนของสโมสร และสวนสาธารณะธรรมดา จึงขอเสนอแนะให้มีสวนสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มเติม เพื่อตอบสนองการใช้งานของผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนมาก</p> <p>ออกแบบปรับปรุงให้เป็นสวนเพื่อการบำบัด (Healing garden), สวนสมาธิ (Meditation garden) ,สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory garden)และสวนฟื้นฟู (Therapeutic garden)</p> 
2.พื้นที่พักผ่อน	<p>เพิ่มจำนวนของเก้าอี้ ม้านั่ง และที่นั่งพัก ให้เพียงพอต่อการใช้งาน และเหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ</p> <p>ปรับปรุงจุดรับส่งโดยสาร ให้มีสภาพที่ใช้งานได้ และเพิ่มจำนวนจุดรับ-ส่งโดยสาร เพื่อให้เพียงพอและสะดวกต่อการใช้งานของผู้สูงอายุในพื้นที่</p> 

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
<p>3.ทางเท้า</p>	<p>จากเดิมที่ถนนในหมู่บ้าน มีแค่ถนนสำหรับรถยนต์ จึงขอเสนอแนะให้เพิ่มพื้นที่ของทางเท้าและทางจักรยาน เพื่อสะดวกต่อการใช้งานของคนทุกคน</p>
<p>Type A</p> 	
<p>Type B</p> 	
<p>Type C</p> 	

ลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุง
<p>4. ทางข้าม</p>	<p>ถนนที่มีความกว้างหลายช่องทางจราจร ควรจัดให้มีที่หยุดยืนพัก ซึ่งอาจทำเป็นเกาะกลางถนนได้ โดยระดับทางข้ามถนนควรมีระดับเสมอกับขอบทาง กรณีที่ต้องมีที่หยุดพักกลางถนน ให้ทำระดับเสมอกับถนน</p> <p>ความกว้างของทางข้ามถนน ควรกว้างอย่างน้อย 2.00 เมตร สำหรับถนน 2 ช่องจราจร สำหรับถนนใหญ่ 6 ช่องจราจรทางข้ามถนน ควรกว้าง 2.00 – 6.00 เมตร</p> <p>เกาะกลางถนน ไม่ควรจะยาวและกว้างน้อยกว่า 1.50 เมตร</p> <p>ควรทำพื้นผิวและสีบนทางม้าลายให้แตกต่างจากพื้นผิวถนน โดยมีความมันคง ไม่ลื่น มีการระบายน้ำที่ดี และไม่ควรที่จะมีรอยต่อถนน</p> <p>เสนอแนะแถบชะลอความเร็วรถยนต์</p> <div style="text-align: center;">   </div>

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในเรื่องของ “การศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองของกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจ วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน ซึ่งจะนำผลที่ได้เหล่านี้มาใช้ในการเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่เข้ามาใช้งานในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3 ที่ คือ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านฟ้ารังสิต ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านปวยรารมย์ คลอง 4 และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหมู่บ้านสภาพร ในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี คน ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาและผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา โดยแบ่งเป็น

- สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์
- เปรียบเทียบผลการวิจัยกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย
- ข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อทำการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชน

ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน แบ่งเป็นเป็นเพศหญิง 197 คน เพศชาย 45 คน โดยผู้สูงอายุในช่วงอายุ 60-69 ปี มีสัดส่วนมากที่สุด มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือผู้สูงอายุ ในช่วงอายุ 70-79 ปี มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และผู้สูงอายุในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน ส่วนใหญ่

ผู้สูงอายุมีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาจเนื่องมาจากสมัยก่อนการศึกษายังไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก คนจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมที่แตกต่างกัน เช่น ค้าขาย แม่บ้าน รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาคือพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.3 และเมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนอาชีพเดิมและอาชีพปัจจุบันของผู้สูงอายุ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นมากเรื่อยๆ การประกอบอาชีพก็จะเปลี่ยนไปตามสภาพร่างกายที่ไม่ได้แข็งแรงเหมือนตอนวัยกลางคน โดยหันไป ประกอบอาชีพอื่นๆแทน เช่น ค้าขาย และเป็นแม่บ้าน เป็นต้น หรือเป็นไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ เลย ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้จากลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคือ มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 30.4 และมีรายได้จากเงินบำนาญคิดเป็นร้อยละ 12.7 ส่วนในด้านของรายจ่ายต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายไปกับอาหารและของใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการทำบุญ คิดเป็นร้อยละ 17.7และค่าใช้จ่ายในส่วนของที่อยู่อาศัย(น้ำ/ไฟ) คิดเป็นร้อยละ 17.3

2) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน ปัญหา และความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน

2.1) ด้านข้อมูลทั่วไป

ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 59 คน เพศชาย 14 คน โดยบ้านฟ้ารังสิต บ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร มีสัดส่วนของผู้สูงอายุเพศหญิงมากกว่าเพศชายเหมือนกัน มีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.6 73.3 และ 70 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือสถานภาพเป็นหม้ายคิดเป็นร้อยละ 31.5 และมีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 8.2 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต มีสถานภาพเป็นหม้ายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.1 บ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร มีสถานภาพสมรสมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 และ 70 ตามลำดับ มีบุตรจำนวน 1-2 คน เป็นบุตรชายจำนวน 1 คน และบุตรหญิงจำนวน 1 คน โดยที่ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 รองลงมา คือ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 โดยผู้สูงอายุบ้านฟ้ารังสิต มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.3 บ้านปิววารมย์ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 และบ้านสถาพร มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน และ 5 คน มากที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็น

ร้อยละ 25 อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 70 คนคิดเป็นร้อยละ 95.9 รองลงมาคือนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 1.4 และนับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 2.7 กลุ่มตัวอย่างจำนวนส่วนใหญ่มีสุขภาพโดยรวมแข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ คิดเป็นร้อยละ 82.2 รองลงมาคือ ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแลบ้าง คิดเป็นร้อยละ 15.1 และไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 2.7 เมื่อยามเจ็บป่วยมีผู้ดูแล คือ ลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาคือ มีคู่สมรสเป็นผู้ดูแล คิดเป็นร้อยละ 26.2 โดยไม่มีผู้ดูแลและมีญาติดูแลในสัดส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 6 เนื่องจากส่วนใหญ่มีสุขภาพโดยรวมแข็งแรงมาก จึงไม่ค่อยมีปัญหาการทำงานจากร่างกาย แต่มีบางส่วนที่มีปัญหา มีปัญหาด้านการมองเห็น จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และมีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว การเดิน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1

ได้สอบถามเรื่องการได้รับบาดเจ็บทางร่างกายในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย ลักษณะที่ได้รับบาดเจ็บคือ หกล้ม คิดเป็นร้อยละ 17.1 และได้รับบาดเจ็บจากยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 4

โดยสถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บ ส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บในบ้านมากกว่าบริเวณสถานที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่บ้าน บริเวณสนาม และส่วนที่พักผ่อน สถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บในบ้าน ได้แก่ ในห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ และบันได และที่ได้รับบาดเจ็บนอกบ้าน โดยสถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่ไม่ใช่บ้าน ส่วนใหญ่คือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ บาทวิถี และลานบ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.3 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิยวารมย์ ได้รับบาดเจ็บโดยสถานที่ที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่ไม่ใช่บ้าน ส่วนใหญ่คือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 65.8 และ 100 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 97.3 และพบว่าประเภทของการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก ได้แก่ เดิน วิ่ง คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมา คือ มวยจีน โยคะ คิดเป็นร้อยละ 23.8 และปั่นจักรยานคิดเป็นร้อยละ 19.8 โดยสถานที่ที่ใช้ออกกำลังกาย 3 อันดับแรก ได้แก่ สโมสร สนามเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมา คือ ตำบล สถานที่พักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และสวนสาธารณะคิดเป็นร้อยละ 18.9 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสภาพร ส่วนใหญ่จะออกกำลังกายที่สโมสร สนามเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 33.3 66.7 และ 43.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จะออกกำลังกายทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมา คือ 2-3 ครั้ง สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 28.8 และ 1 ครั้ง สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 6.8

2.2) ด้านที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกของพื้นที่ชุมชน

ด้านที่อยู่อาศัย

สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่คือ ทาวน์เฮ้าส์คิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมา คือ บ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.6 และตึกแถว คิดเป็นร้อยละ 1.4 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่คือ ทาวน์เฮ้าส์ คิดเป็นร้อยละ 60.6 66.7 และ 65 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ คู่สมรสลูก หลาน ญาติ เป็นผู้ครอบครองที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมา คือ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง คิดเป็นร้อยละ 45.8 จากตาราง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน คนที่อาศัยอยู่ด้วย 3 อันดับแรก ได้แก่ ลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมา คือ คู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 28.3 และญาติคิดเป็นร้อยละ 10.1 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับ ลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 60 59.1 และ 51.9 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0 และ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.6 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ 53.3 ตามลำดับ ส่วนบ้านสถาพร มีระยะเวลาการอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลา 6-10 ปี และ 11-15 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 35.0 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่คิดการวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 86.3 และคิดย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 13.7 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่ไม่คิดย้ายที่อยู่ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 94.7 53.3 และ 95 ตามลำดับ เหตุผลที่ผู้สูงอายุไม่คิดย้ายที่อยู่ใหม่ 3 อันดับแรก เพราะ อยากรอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคือ คุ่นเคยกับละแวกเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.4 และมีคนดูแล คิดเป็นร้อยละ 24.7

ปัญหา อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 72.2 และมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 27.8 กลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหา อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่ที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา คือ ห้องครัว คิดเป็นร้อยละ 20 และบันไดคิดเป็นร้อยละ 15 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิตพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องครัว คิดเป็นร้อยละ 42.8 บ้านปิยวารมย์ พื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องน้ำ และโรงรถ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25 และบ้านสถาพร พื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 60 สาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 60 โดยสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่ ของบ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 100 42.8 และ 100 ตามลำดับ

ด้านอาคารและพื้นที่ภายนอก

จากการสัมภาษณ์ทัศนคติของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้สูงอายุคิดว่าควรมีเพิ่ม ความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม 3 อันดับแรก ได้แก่ แพทย์ และพยาบาล มาตรวจเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมา คือ บริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 23 และ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 20 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ และบริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25 บ้านปิยวารมย์ มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์ และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ บริการรับ-ส่งไปที่ต่างๆ และกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และบ้านสถาพร มีความเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม คือ แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 60

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางภายในชุมชนโดยการปั่นจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ เดินเท้า คิดเป็นร้อยละ 29.0 และใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.5 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่เดินทางภายในชุมชนโดยการปั่นจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ 28.6 ตามลำดับ ส่วนบ้านปิยวารมย์เดินทางภายในชุมชนโดยการเดินเท้าและปั่นจักรยาน ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.9

นอกจากนี้ยังเดินทางไปสถานที่ภายในชุมชนด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 89 รองลงมา คือ มีผู้ช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 9.6 และเดินทางด้วยรถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 1.4

อีกทั้ง การเดินทางไปยังภายนอกชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เดินทางโดยการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมา คือ รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 37 และใช้จักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 10.9 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 40.8 บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 42.1 และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่เดินทางไปยังภายนอกชุมชนโดยการใช้รถยนต์ส่วนตัวและใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.5 นอกจากนี้ยังเดินทางไปสถานที่ภายนอกชุมชนด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมา คือ เดินทางด้วยรถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 19.2 และมีผู้ช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 19.2 ปัญหาอุปสรรค ของการใช้งานพื้นที่ภายนอก ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาอุปสรรคของการใช้งานพื้นที่ภายนอก พบว่า กลุ่มที่คิดว่าพื้นที่ที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ทางเท้า คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ ถนน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ส่วนทางลาดและห้องน้ำมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.5 พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมา คือ พื้นพื้นนั้นๆเสียหายไม่ได้รับการซ่อมแซม คิดเป็นร้อยละ 30.8 และไม่เพียงพอต่อการใช้

งาน คิดเป็นร้อยละ 26.9 โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เพียงพอสู่การใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 60 บ้านปิววารมย์ พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 57.1 และบ้านสถาพร พบว่าสาเหตุของพื้นที่ที่มีปัญหา ส่วนใหญ่คือ ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานและพื้นที่นั้นๆเสียหายไม่ได้รับการซ่อมแซม ในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 44.4

นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีความเห็นว่า การจัดสาธารณูปโภคสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านทางเดินเท้า ด้านสถานพยาบาล ด้านราวจับในห้องน้ำสาธารณะ ด้านวัด ด้านทางข้ามที่ติดสัญญาณไฟ และด้านป้าย สัญญาณเตือนส่วนใหญ่มีความจำเป็น จึงเป็นโอกาสในการเสนอแนะแนวทางการออกแบบปรับปรุงในพื้นที่ดังกล่าวได้

ความถี่ในการทำกิจกรรมของอาคารและพื้นที่ภายนอก

ศาสนสถาน : บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ศาสนสถาน นานๆครั้ง บ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมด้านศาสนสถาน ทุกสัปดาห์

สวนสาธารณะ : บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่สวนสาธารณะ ทุกวัน

ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย ทุกวันและ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนบ้านปิววารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการทำกิจกรรมที่ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย ทุกวัน

ห้องสมุด ศาลากิจกรรมต่างๆ : ผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิววารมย์ ส่วนใหญ่ไม่เคยไปทำกิจกรรมที่ห้องสมุด ศาลากิจกรรมต่างๆ

ศาลา ป้ายรถเมล์ : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์บ้านปิววารมย์ มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ นานๆครั้งและไม่เคยไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน และบ้านสถาพร มีความถี่ในการไปศาลา ป้ายรถเมล์ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์

ร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต และบ้านปิววารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ ทุกวันส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์

ตลาดละแวกหมู่บ้าน : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดละแวกหมู่บ้าน 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ บ้านปิววารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดละแวกหมู่บ้านทุกวัน ส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปตลาดละแวกหมู่บ้าน ทุกสัปดาห์

ร้านอาหาร : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหาร 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และทุกสัปดาห์ ในสัดส่วนที่เท่ากัน บ้านปิววารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหาร

ทุกวัน และนานๆครั้ง ในสัดส่วนที่เท่ากัน บ้านสถาพรส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านอาหารทุกสัปดาห์

ร้านกาแฟ ร้านขนม : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟร้านขนม นานๆครั้ง บ้านปิยวารมย์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟ ร้านขนม ทุกเดือนและนานๆครั้ง ในสัดส่วนที่เท่ากันส่วนบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านกาแฟ ร้านขนม ทุกสัปดาห์

ร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม นานๆครั้ง บ้านปิยวารมย์และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม ทุกเดือน

คลินิก ร้านขายยา : โดยผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต บ้านปิยวารมย์ และบ้านสถาพร ส่วนใหญ่มีความถี่ในการไปคลินิก ร้านขายยานานๆครั้ง

3) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอก รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ ให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้งานทุกสถานะทุกวัย

3.1) แนวทางการออกแบบปรับปรุงด้านที่อยู่อาศัย

-ในการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมต่อสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ควรคำนึงถึงการใช้งานของผู้สูงอายุ พร้อมผู้ดูแลหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วย โดยจัดเตรียมพื้นที่ให้กว้างมากเพียงพอ ไม่จัดทำลักษณะทางกายภาพของอาคารที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้งาน

-ควรจัดทำลักษณะทางกายภาพของบ้านทุกประเภทให้เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น แนวผนังติดทางเดิน ควรมีส่วนที่เป็นผนัง ทึบ เอื้อต่อการติดตั้งราวจับพยุงได้ในอนาคต เมื่อผู้สูงอายุต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่ติดตั้ง ควรอยู่ในตำแหน่งที่ใช้งานได้สะดวก และไม่จำเป็นต้องออกแรงมาก ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design (ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณะ, 2551)

-ในการเลือกติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ควรคำนึงถึงการรับรู้ด้าน เทคโนโลยีของผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามพื้นฐานความเคยชินของยุคสมัย และวิถีการใช้ชีวิต เน้น อุปกรณ์ที่เข้าใจและใช้งานได้ง่าย ไม่สับสน สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design ในด้านเรียบง่ายและใช้งานได้ด้วยตนเอง

-แนะนำให้ผู้สูงอายุย้ายที่นอนลงมาชั้นล่าง เนื่องจาก เป็นการตอบสนองสภาพการอยู่อาศัยขึ้นพื้นฐาน ของผู้สูงอายุที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการต่อเติมใดๆ ควรจัดทำผนังห้องนอนให้

สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย ไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอาคาร เพื่อในอนาคตที่ผู้สูงอายุมีภาวะติดเตียง จะได้สามารถปรับเปลี่ยนผนัง และช่องเปิดของห้องนอน ให้สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่สังคมของสมาชิกในครอบครัวได้ ใน ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่มีภาวะติดเตียงก็ยังมีพื้นที่ส่วนตัวได้โดยไม่ตัดขาดจากสังคมครอบครัวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรไพลิน (อรไพลิน โชควิริยากร, 2558)

-ห้องนั่งเล่น จัดเป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้บ่อยที่สุด ควรจัดทำให้มีขนาดเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัวได้ ควรมีประตูหน้าต่างบานใหญ่ที่เปิดออกสู่ภายนอก เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้เห็นบรรยากาศภายนอกได้แม้จะอยู่ภายในบ้าน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสดชื่น มีชีวิตชีวา

-จัดทำพื้นที่ห้องนั่งเล่นให้สามารถเชื่อมต่อกับภายนอกได้ดังปัจจุบันที่เชื่อมต่อกับชานบ้าน และสวน จะส่งเสริมให้พื้นที่เหมาะต่อการใช้งานในเชิงอนุเคราะห์สังคม ให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมส่วนตัวที่เคยทำก่อนหน้า และสามารถจัดบรรยากาศระหว่างภายในภายนอกให้ต่อเนื่องกันโดยไม่ตัดขาดพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่ผ่อนคลายไว้ทำยามว่างในพื้นที่ที่สร้างบรรยากาศที่คุ้นชิน และสามารถปรับตัวเข้ากับที่อยู่อาศัยใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

-ในการพัฒนาโครงการจัดสรรในอนาคต ควรพัฒนาที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุทุกช่วงภาวะพึ่งพิงไว้ล่วงหน้า โดยจัดวางตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมตามพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้บ่อยตามหลักการออกแบบเพื่อผู้สูงอายุ45

-ห้องนอนควรเข้าถึงห้องน้ำได้โดยตรง และห้องนอนเชื่อมต่อกับห้องนั่งเล่น ปรับทิศทางทางเปิดของประตูให้เข้าถึงกันได้อย่างปลอดภัย และไม่มีระยะกระช้าน ห้องนั่งเล่นสามารถเปิดสู่เฉลียงและสวนภายนอกได้

-ชานบ้านควรเชื่อมต่อไปยังประตูรั้วเล็กโดยไม่ต้องเดินผ่านที่จอดรถและไม่ต้องออกแรงปิดประตูรั้ว ขนาดใหญ่ จัดทำทางเดินจากชานบ้านไปสู่ประตูรั้วเล็กเรียบแนวที่จอดรถเพื่อสามารถเดินเข้าออกนอก บ้านได้โดยมีหลังคาคลุม

-ลดความชุกของการสัญจรที่กว้างหน้าบันได และจัดทำลักษณะทางกายภาพตามหลักการการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Universal Design)

3.2) แนวทางการออกแบบปรับปรุงด้านอาคารและพื้นที่ภายนอก

-ควรเพิ่มเติม และปรับปรุงพื้นที่ของสวนสำหรับผู้สูงอายุไปในสวนของสโมสร หรือ สวนสาธารณะของเดิมที่มีอยู่ เพื่อช่วยเพิ่มกิจกรรมกลางแจ้งให้กับผู้สูงอายุได้ออกมาใช้งานมากขึ้น เช่น สวนเพื่อการบำบัด (Healing Garden) สวนสมาธิ (Meditation garden) สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory garden) และสวนฟื้นฟู (Therapeutic garden) ตามหลักการ แนวคิดและคุณลักษณะสภาพกายภาพของสวนสำหรับผู้สูงอายุ (ภาวดี อังศุสิงห์, 2559)

-ในการจัดทำถนน/ทางเท้า ควรคำนึงถึงการใช้งานของผู้สูงอายุใช้ร่วมกับบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน โดยจัดทำพื้นที่ให้มีความสะดวก ปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและบุคคลอื่น ทั้งวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่

-ทำทางเท้าระดับเดียวกับผิวถนนเพื่อเลี้ยวพื้นต่างระดับ ให้มีความกว้าง 1.5-2.0 เมตรเพื่อเพียงพอสำหรับการเดินเคียงกันโดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

-ใช้ขอบปูนกันผิวจราจร และทางเท้า รวมถึงจัดทำสัญลักษณ์แบ่งทางบนถนนให้ชัดเจน เพื่อให้ ผู้ขับขี่ระวังมากขึ้น รวมถึงทำลูกระนาดกันถนนเพื่อชะลอความเร็วรถยนต์

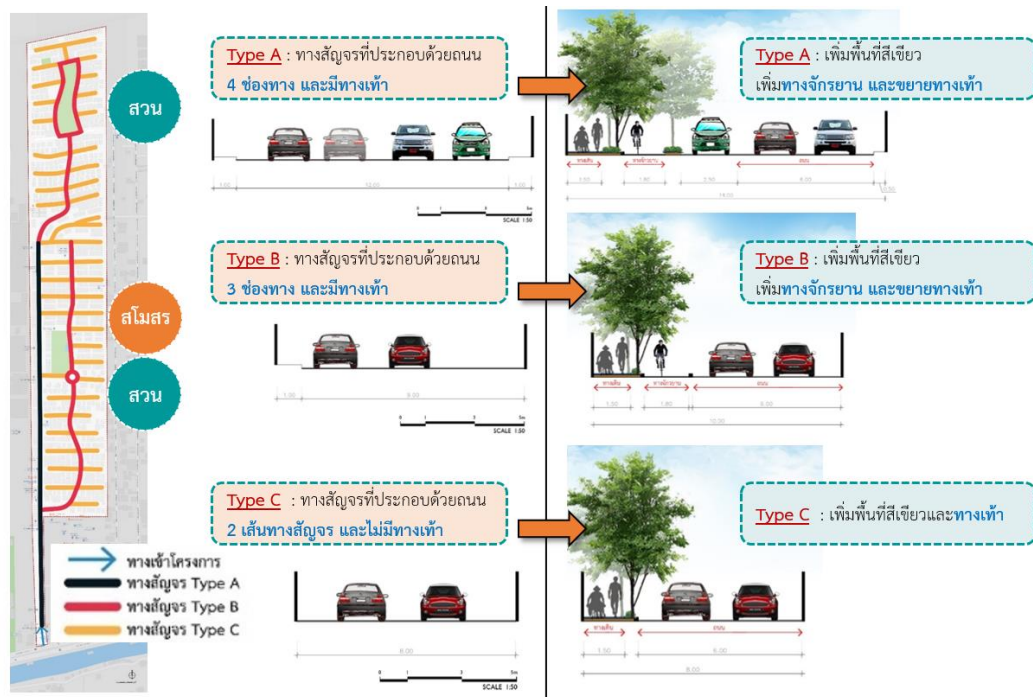
-เพิ่มพื้นที่ของทางสัญจรสำหรับทางเท้าและทางจักรยาน ให้อยู่ร่วมกับถนนปัจจุบันในแต่ละหมู่บ้าน เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้การเดินเท้าและจักรยานเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดขนาดความกว้างของถนน (ผิวจราจรและทางเท้า) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543) ดังนี้

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อย ไม่เกิน 100 แปลง หรือไม่เกิน 20 ไร่ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 8 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 6.00 เมตร และจัดทำทางเท้ายกระดับ ด้านที่ปกเสาไฟฟ้า ให้มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 1.15 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อย ไม่เกิน 300 แปลง หรือไม่เกิน 50 ไร่ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 12.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 9.00 เมตร และทางเท้าข้างละ 1.50 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อยตั้งแต่ 300 แปลง ขึ้นไป หรือมากกว่า 50 ไร่ ขึ้นไป ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า 16.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 12.00 เมตร และ ทางเท้าข้างละ 2.00 เมตร

ถนนเข้าออกสู่ที่ดินแปลงย่อยประเภทที่ประกอบการอุตสาหกรรมทุกขนาด ต้องมีความกว้างของเขตทาง ไม่ต่ำกว่า 16.00 เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจร 12.00 เมตร และทางเท้าข้างละ 2.00 เมตร และมีรัศมีการเลี้ยวโค้งที่ทางเลี้ยวหรือทางแยกไม่ต่ำกว่า 12.00 เมตร



ภาพที่ 77 แสดงแนวคิดการเพิ่มพื้นที่ของสัญจรสำหรับทางเท้าและทางจักรยาน

-จัดวางที่นั่งพักแบบมีพนักพิงและที่วางแขนทุกระยะ 100-125 เมตรทั่วทั้งโครงการ เพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงพื้นที่ส่วนกลางที่ต้องการได้มากขึ้น

-ผู้สูงอายุจะใช้พื้นที่ส่วนกลางพร้อมบุคคลอื่น เพื่อส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อนบ้าน ควรจัดทำที่นั่งพักแบบมีพนักพิงและที่วางแขนที่เหมาะสมต่อการพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุ เช่น นั่งล้อมเป็นวง นั่งตรงข้ามกัน หรือนั่งเป็นมุมฉากกัน และจัดทำที่นั่งอยู่ใกล้สนามเด็กเล่นให้ผู้สูงอายุสามารถสอดส่องดูแลหลานวัยเด็กได้

แนวทางการออกแบบสวน (ภาวดี อังคสิงห์, 2559)



ภาพที่ 78 ตำแหน่งที่ตั้งของสวนของสโมสรหมู่บ้านฟ้ารังสิต

แนะนำให้เพิ่มเติมสวนสำหรับผู้สูงอายุ ออกแบบปรับปรุงสวนของเดิมดังภาพที่ 4-32 ให้เกิดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้สูงอายุในชุมชนออกมาใช้งานพื้นที่ภายนอกอาคาร โดยมีรายละเอียดของสวนที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

สวนสมาธิ (Meditation garden)

หมายถึง สวนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายโดยอาศัยสภาพแวดล้อมที่เน้นความสงบเงียบ ลักษณะพื้นที่อาจเป็นเพียงพื้นที่ปิดล้อมขนาดเล็กที่วางในตำแหน่งแยกจากพื้นที่กิจกรรมอื่นๆ เว้นวรรคในสวนหรืออาจใช้พื้นที่ทั้งหมดของสวนเน้นเป็นส่วนสมาธิโดยเฉพาะก็ได้ ความสงบเงียบและความรู้สึกสันโดษเมื่ออยู่ในสวนจะตอบสนองความต้องการอาณาเขตส่วนบุคคล (personal territory) ของผู้สูงอายุและสร้างความรู้สึกคุ้นเคยกับพื้นที่

สวนกระตุ้นประสาทสัมผัส (Sensory garden)

หมายถึงสวนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้า (ตา หู คอ จมูก ลิ้น กาย) อย่างน้อยหนึ่งด้านหรือมากกว่านั้น สวนเพื่อการบำบัดได้ถูกพัฒนาขึ้นในยุโรปช่วงคริสต์ศักราช 1960 - 1969 เริ่มต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ หลังจากนั้นมีการนำไปใช้เพื่อรักษาความผิดปกติด้านอื่น ๆ รวมถึงการรักษาผู้ที่มีอาการออทิสติก มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง มีอาการบาดเจ็บทางสมอง รวมถึงผู้ที่มีอาการสมองเสื่อม ทั้งนี้ สำหรับผู้สูงอายุสมองเสื่อม การ

กระตุ้นประสาทสัมผัสจะได้ผลดีที่สุดเมื่อใช้องค์ประกอบที่ผู้สูงอายุคุ้นเคย และเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร เสื้อผ้าที่คุ้นเคย องค์ประกอบของสวน เช่น ดอกไม้เป็นต้น

สวนฟื้นฟู (Therapeutic garden)

หมายถึงสวนที่มีการออกแบบเพื่อการฟื้นฟูทางร่างกายจิตใจ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งสำหรับผู้ป่วย ผู้ดูแล ครอบครัวและเพื่อน ไม่ได้จำกัดเฉพาะในสถานพยาบาลแต่อาจพบในสถานดูแลประเภทต่างๆ รวมถึงสถานฟื้นฟู และที่พักอาศัย ลักษณะสวนเน้นการผสมผสานพืช และสัตว์ป่าที่เป็นมิตรเข้ามาในพื้นที่ โดยอาจมีทั้งกิจกรรมแบบใช้แรง เช่น กิจกรรมการบำบัดโดยการปลูกพืชสวน (Horticulture Therapy) หรือกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น การจัดพื้นที่พักผ่อนส่วนตัวที่เงียบสงบ ติดกับบ่อน้ำตกเล็กที่มีน้ำตกไหล

บ่อน้ำ ทางเดิน สนามฟุตบอล สนามเปตอง สนามเด็กเล่น สนามหญ้า และที่นั่งพักผ่อนต้องจัดให้มีทางสัญจรที่กว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ระหว่างอาคาร และจากอาคารแต่ละอาคารไปยังลานจอดรถหรืออาคารที่จอดรถหรือทางสาธารณะ

ทางสัญจรภายนอกอาคารควรมีหลังคาคลุมหรือการใช้ต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา กันแดด ฝน (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

การจัดให้มีจุดเด่นหรือสิ่งหมายตาที่แตกต่างกันระหว่างทางเดินจะช่วยในการนำทางให้ผู้สูงอายุได้ ตัวอย่างองค์ประกอบที่เป็นจุดเด่น เช่น ศาลา รูปปั้น ชุมต้นไม้ โถง

ขนาดความกว้างทางเดินขึ้นอยู่กับอุปกรณ์ และความจำเป็นในการดูแลผู้สูงอายุ ควรกำหนดให้ทางเดินมีความกว้างอย่างน้อย 90 เซนติเมตร แต่ถ้าต้องมีผู้ดูแลช่วยพยุงเดินหรือช่วยเข็นรถเข็นสองล้อทางเดินควรมีความกว้างอย่างน้อย 1.20 เมตร

วัสดุพื้นผิว ควรคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ลักษณะวัสดุพื้นผิวต้องไม่ลื่น ไม่สะท้อนแสง ไม่มันเงา หลีกเลี่ยงวัสดุที่พื้นผิวขรุขระ วัสดุที่มีโอกาสหลุดตัวได้ง่ายหรือวัสดุที่ต้องปูแบบเว้นร่องวัสดุที่แนะนำ เช่น คอนกรีตผิวหยาบหรือผิวเรียบ(ห้ามขัดมัน) หินล้าง ทรายล้าง แอสฟัลต์ ยางสังเคราะห์ กระเบื้องผิวไม่ลื่น กระเบื้องคอนกรีตพิมพ์ลาย(แบบปูยาแนว) ไม้เทียม(แบบปูซิด)

สีพื้น หลีกเลี่ยงสีพื้นที่สว่างหรือเข้มเกินไป เช่น สีขาว สีดำ สีน้ำเงินเข้ม แต่ควรใช้สีโทนธรรมชาติ เช่น สีเทา สีน้ำตาล สีโทนธรรมชาติ ฯลฯ กรณีที่มีผนังและองค์ประกอบสวนควรเลือกสีพื้นและผนังให้มีความแตกต่างกันเพื่อช่วยในการแยกแยะสิ่งต่างๆ

ระดับทางเดินและระดับพื้นข้างเคียง หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนระดับพื้นทางเดินโดยใช้ขั้นบันได แต่ทำเป็นทางลาด สำหรับบริเวณขอบทางเดินและสนามหญ้าควรปรับให้อยู่ระดับเดียวกัน เพื่อป้องกันการตกขอบทาง หรือการสะดุด และควรเปลี่ยนชนิดวัสดุหรือเปลี่ยนสีวัสดุเพื่อให้เห็นขอบทางเดินชัดเจน

วัสดุพืชพันธุ์

พืชพันธุ์ไม่ว่าจะอยู่ภายในหรือภายนอกอาคารมีส่วนสำคัญช่วยด้านจิตใจและความเป็นอยู่ของผู้ป่วยสมองเสื่อมในด้านประโยชน์พืชพันธุ์สำหรับภาวะสมองเสื่อม ได้แก่ ต้นไม้ที่คุ้นเคยในความทรงจำจะช่วยกระตุ้นความรู้สึกเชิงบวก และเป็นหัวข้อในการสนทนา ช่วยเป็นจุดสังเกตในการจดจำทิศทางของพื้นที่ได้ รวมทั้งกิจกรรมการปลูกการดูแลพืชพันธุ์ช่วยคงความสามารถในการทำงานของร่างกาย ยังไม่รวมถึงประโยชน์ใช้สอยของพืชพันธุ์เช่นเดียวกับสวนทั่วไป เช่น ให้อ름เงา สร้างพื้นที่ปิดล้อม สร้างความเป็นส่วนตัว ปิดบังสิ่งที่ไม่น่าดู

แนวทางการเลือกใช้งาน

พืชพันธุ์ที่ควรเลือกใช้

- พืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพอากาศเขตร้อนชื้นและให้อ름เงาของพื้นที่
- พืชพันธุ์ที่ผู้สูงอายุสมองเสื่อมคุ้นเคยหรือเป็นที่นิยมในอดีตช่วงวัยกลางคน
- พืชพันธุ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงตามฤดูเช่นไม้ดอกไม้ผลเพื่อช่วยในการจดจำช่วงเวลาและสถานที่
- พืชพรรณที่สามารถสร้างกิจกรรมได้ เช่น ให้อ름เงาไม้ผลหรือผักที่สามารถเก็บกินได้
- พืชพันธุ์ที่กระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งการมองเห็น การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัส
- พืชพันธุ์ที่ดูแลรักษาได้ง่าย เพื่อหลีกเลี่ยงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสวนบ่อยๆ
- พืชพรรณที่ควรหลีกเลี่ยง
- ต้นไม้ที่มีสีเขียวทึบ เขียวหม่น ทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่เศร้าหมองได้
- หลีกเลี่ยงพืชพรรณที่มีพิษหรือมีหนาม ใบคม เนื่องจากผู้สูงอายุสมองเสื่อมอาจอาจนำเข้าปาก
- พืชพันธุ์ที่มีรูปร่าง โครงสร้าง และเงาที่ก่อให้เกิดภาพหลอนได้
- ต้นไม้ที่ใบใหญ่ร่วงมากทำให้พื้นลื่นได้
- ต้นไม้ที่มีผลที่เมื่อหล่นลงพื้นทางเดินจะทำให้ผู้สูงอายุสมองเสื่อมสะดุดและลื่นได้
- มีการดูแลรักษาสม่ำเสมอเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุจากต้นไม้ โดยตัดแต่งกิ่งกลางให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร เพื่อป้องกันการเดินชนกิ่งกลาง และกวาดเสิร์ฟกิ่งไม้ ใบไม้ สม่ำเสมอเพื่อป้องกันลื่นหรือสะดุด

ตัวอย่างพืชพันธุ์ที่นิยมในอดีต

- ไม้ยืนต้น นิยมใช้เป็นต้นไม้ที่ให้ผล และมีชื่อที่เป็นมงคล เช่น มะม่วง แสงจันทร์ ขนุน มะยม
- ไม้พุ่มและไม้คลุมดิน นิยมใช้ไม้ดอกและไม้ใบสวยต่างๆ เช่น หมากผู้หมากเมีย โมก เฟอร์น
- ไม้ที่มีรูปทรงสวยงามแปลกตาเช่นข้าหลวงหลังลาย
- ตัวอย่างพืชพันธุ์ที่ควรหลีกเลี่ยง
- ต้นที่ยางมีพิษ เช่น ต้นคริสต์มาส พญาไร้ใบ ขวนชม บอนโนโหรา พลุแตก โป๊ยเซียน โปะทะเล มะม่วงหินฆวน ตาตุ่มทะเล สลัดไต่ป่า หนุมนั่งแท่น ต้นรัก ยี่โถ รำเพ ยโกศล กระต่าย เข็มปัตตาเวีย ตีนเป็ดทราย ตีนเป็ดทะเล ลั่นกระป๋อง ลั่นมังกร ลั่นทม แสยก สาวน้อยหน้าวัวดอก หางกระรอกแดง
- ต้นที่มีผลหรือเมล็ดที่เป็นพิษ เช่น มะกล่ำตาหนู เทียนหยด ผกากรอง ปัตตาเวียมันแก้ว ทองกลางใบมน เลี่ยน จามจุรี บานเย็น สายน้ำผึ้ง
- ต้นที่มีใบหรือดอกเป็นพิษ เช่น ว่านแสงอาทิตย์ ว่านสีทศ แพงพวยฝรั่ง พลับพลึง ตีนเป็ด ปัตตาเวีย บอนสี ราตรี ละหุ่ง ไบระบาด ลำโพง กุ่มน้ำ
- ต้นที่ขึ้นเป็นพิษ เช่น หมามุ่ย ตำแย ตำแยช้าง

ต้นที่มีใบคมหรือมีหนามแหลม เช่น กุหลาบ กล้วยาคา เตย กากาเว่ โป๊ยเซียน มะขามเทศ กระบองเพชร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3) แนวทางการพัฒนาในอนาคตสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

-จัดวางผังของอาคาร พื้นที่ภายนอกอาคาร เส้นทางการสัญจร ให้สอดคล้องกับสภาพการใช้ งานของผู้สูงอายุล่วงหน้า ให้พื้นที่ใช้บ่่อยสามารถเชื่อมต่อถึงกันได้โดยตรง และเกิดความสะดวกสบาย เพิ่มความปลอดภัยในการใช้งานให้กับพื้นที่ชุมชนในอนาคต

-จัดทำพื้นที่ส่วนกลางที่เข้าถึงได้สะดวกในระยะการเดินทางเท้าภายใน 15 นาที หรือเป็น ระยะทาง 200-400 เมตร มีลักษณะทางกายภาพที่ปลอดภัย และเอื้อต่อการใช้งาน

-สร้างกิจกรรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่ดี เพื่อให้ผู้สูงอายุที่เพ่งย้ายเข้าอยู่อาศัยภายในโครงการจัดสรรสามารถสร้างความเคยชินและปรับตัวกับ สภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยตั้งแต่ต้น เพื่อสามารถใช้ชีวิตยามสูงวัยได้อย่างมีคุณภาพไปตลอดชีวิต

-ภาครัฐควรออกนโยบายส่งเสริม สนับสนุนโครงการที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับผู้สูงอายุได้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และได้อยู่ร่วมกับครอบครัวตามพื้นฐานการอยู่อาศัยของคนไทย ซึ่งตอบรับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ทำให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวได้อย่างปราศจากความวิตกกังวล และพัฒนาคุณภาพตนเองได้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

6.2 เปรียบเทียบผลการวิจัยกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) เมืองน่าอยู่ผู้สูงอายุ (Age-Friendly Cities) (WHO, 2007)

แนวคิดเมืองน่าอยู่ผู้สูงวัยมีคือ ลักษณะที่สำคัญของแนวคิดนี้ คือ เมืองที่มีความน่าอยู่และมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่คุณภาพชีวิต ความง่ายต่อการใช้งานและการเข้าถึง และความปลอดภัย โดยองค์ประกอบทั้งหมด 8 ด้าน จากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านนี้พบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย และสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร ซึ่งเป็นซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพในระดับเล็ก และระดับชุมชน/เมือง เพื่อให้การพัฒนาเมืองต้นแบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงครอบคลุมลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพในระดับเมือง 2 ด้านนี้ โดยลักษณะของพื้นที่ที่ทำการศึกษามีทั้งลักษณะที่สอดคล้องและแตกต่างจากทฤษฎี ดังนี้

ลักษณะที่สอดคล้อง

- ด้านที่อยู่อาศัย : ที่อยู่อาศัยที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุอยู่ได้อย่างสุขสบายนั้น คือ การใช้วัสดุที่ดี โครงสร้างที่แข็งแรง และมีขนาดใหญ่พอสำหรับการเคลื่อนไหว มีพื้นที่เก็บของที่พอเพียง มีทางเดิน และประตูที่กว้างพอสำหรับรถเข็นคนพิการ การอยู่อาศัยในที่เดิม ที่อยู่อาศัยอยู่ในทำเลที่ใกล้กับบริการ และสาธารณูปการต่างๆ รวมถึงมีการบริการที่มีราคาเหมาะสมเพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุอยู่อาศัยในที่เดิมได้

- ด้านอาคาร และพื้นที่ภายนอก : ความสำคัญของบริเวณที่เป็นธรรมชาติ ทุกหมู่บ้านให้ความสำคัญกับพื้นที่ธรรมชาติ หรือสวน กล่าวคือ ทุกหมู่บ้านจะมีสวนที่เป็นสวนของสโมสร และสวนสาธารณะอยู่ในหมู่บ้านของตัวเอง ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เมืองมีลักษณะที่เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ

ลักษณะที่แตกต่าง

- ด้านที่อยู่อาศัย : ที่อยู่อาศัยถูกออกแบบให้ตอบโต้กับผู้ประกอบการ กล่าวคือ ออกแบบให้มีพื้นที่ใช้งานที่มีขนาดมากโดยการสร้างขึ้นเป็นแนวตั้ง บ้านทุกหลังจึงมีลักษณะเป็นบ้าน 2-3 ชั้น

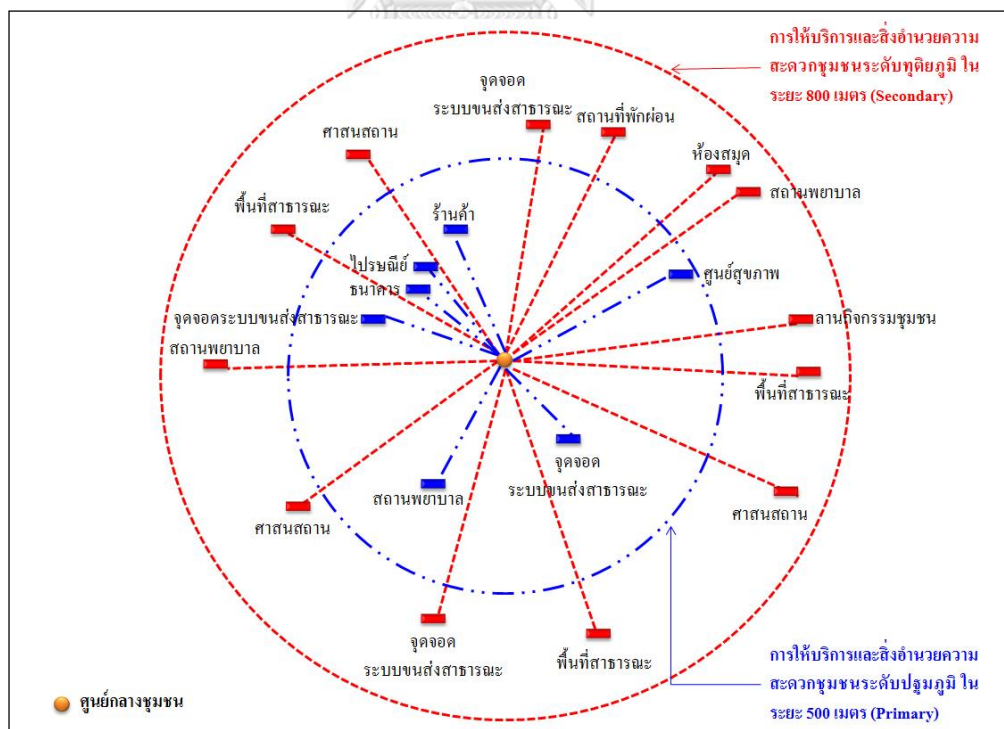
ซึ่งเหมาะสมกับการใช้งานที่เหมาะสมกับครอบครัวขยายที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่คำนึงถึงการใช้งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งควรมีห้องนอนอยู่ชั้น 1 ของบ้าน

2) แนวคิดถนนเพื่อชีวิต (Street for life) (Elizabeth Burton & Lynne Mitchell, 2006)

แนวคิดถนนเพื่อชีวิตเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างมากต่อการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพราะเป้าหมายของการออกแบบก็เพื่อสำหรับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุและผู้ไร้ความสามารถที่จะเข้ามาใช้ชีวิตร่วมในสังคมได้ โดยมีหลักในการออกแบบจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนระดับปฐมภูมิในระยะ 500 เมตร : ที่อยู่อาศัยไม่ควรอยู่ห่างจาก บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ที่ทำการไปรษณีย์ ธนาคาร คลินิกสุขภาพ ห้องน้ำสาธารณะ ที่นั่งสาธารณะ และป้ายรถประจำทางเกิน 500 เมตร

- การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนระดับทุติยภูมิในระยะ 800 เมตร : ที่อยู่อาศัยไม่ควรอยู่ห่างจากบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกรองมา เช่น บริเวณพื้นที่เปิด(เช่น สวนสาธารณะ ที่ดินจัดสรร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ) ห้องสมุด คลินิกหมอพื้นบ้าน ร้านแว่นตา สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สมาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยผ่อนคลาย และห้องน้ำสาธารณะเกิน 800 เมตร

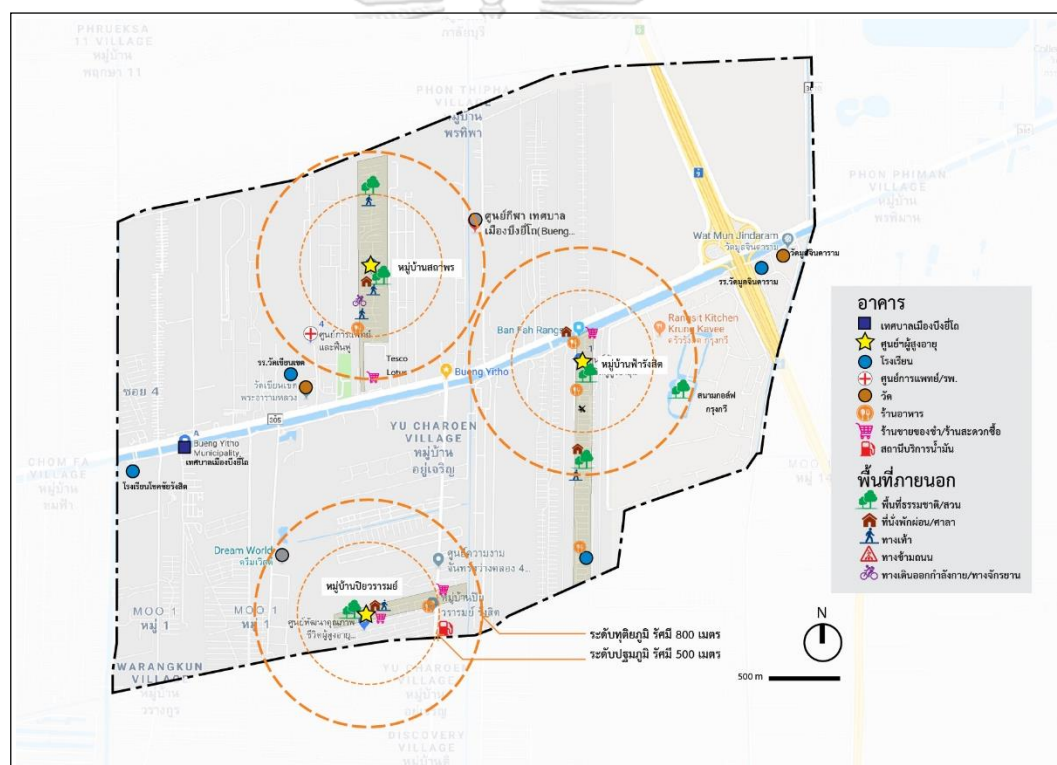


ภาพที่ 79 แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

จากแนวคิดถนนเพื่อชีวิต

สิ่งที่สอดคล้องกันระหว่างทฤษฎีแนวคิดถนนเพื่อชีวิตกับลักษณะของชุมชนผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาภาคกลาง คือ มีร้านค้าและจุดจอตระบบขนส่งสาธารณะ ในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกชุมชนระดับปฐมภูมิ และสถานพยาบาล (ศูนย์การแพทย์บีงอีโถ) จุดจอตระบบขนส่งสาธารณะ ในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสะดวกชุมชนระดับทุติยภูมิ

สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทฤษฎีแนวคิดถนนเพื่อชีวิตกับลักษณะของชุมชนผู้สูงอายุพื้นที่ศึกษาภาคกลาง คือ ตำแหน่งของสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในทุกๆโครงการจัดสรร เนื่องจากพื้นที่ของชุมชนเป็นลักษณะของพื้นที่ชานเมือง รวมถึงอยู่อาศัยในลักษณะของโครงการจัดสรร ทำให้แต่ละโครงการต่างมีระบบดูแลของตนเอง



ภาพที่ 80 แสดงระยะทางของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา

ผู้สูงอายุจะใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ตั้งอยู่ระหว่างบ้านหรือร้านค้าบ่อยๆ และจะไปสถานพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ โดยหลักการออกแบบคือ การตั้งร้านค้า ป้ายรถเมล์ สถานพยาบาล และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ในระยะ 10 นาที หรือ 800 เมตรของการเดินเท้า อย่างไรก็ตามการคำนวณระยะทางเหล่านี้ใช้ได้เพียงกับผู้คนวัยหนุ่มสาวเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้สูงอายุประมาณ 75 ปีจะ

ใช้เวลาประมาณ 10-20 นาทีในการเดิน 400-500 เมตร และผู้สูงอายุยังไม่สามารถเดินติดต่อกันนานเกิน 10 นาทีโดยไม่พักได้ ดังนั้นหลักการออกแบบเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายควรมีลักษณะดังนี้

- ทางเข้าไปสู่อาคาร หรือสถานที่ต่างๆ ควรจัดให้เห็นได้อย่างชัดเจน และจำได้ง่าย
- ธรณีประตูของสถานที่ต่างๆ ควรอยู่ระดับเดียวกับพื้นที่ตั้ง
- จัดวางเก้าอี้สาธารณะทุก 100 ถึง 125 เมตร
- ถนนแต่ละสายควรติดต่อกัน มองเห็นได้ชัดเจน และมีทางแยกที่ไม่สับสน
- พื้นควรเรียบ และมีความกว้าง 2 เมตร
- ควรใช้ทางลาดที่ไม่ชันในบริเวณที่มีการเปลี่ยนระดับพื้นมากกว่าใช้ขั้นบันได
- ควรจัดให้มีทั้งทางลาด และบันไดในบริเวณที่มีการเปลี่ยนระดับพื้นมาก
- พื้นต่างระดับ ควรจัดให้มีราวจับ ทำพื้นไม่ลื่น ไม่ใช้สีที่สว่างเกินไป และควรแสดงตำแหน่ง

ให้เห็นอย่างชัดเจน

6.3 ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย

1) ผู้สูงอายุส่วนมากในโครงการจัดสรรไม่ได้ประกอบอาชีพ จึงมีเวลาว่างค่อนข้างมาก จึงออกไปที่ศูนย์ผู้สูงอายุเพื่อพบปะพูดคุยกับเพื่อน ทำกิจกรรมต่างๆ ได้ทำกิจกรรมฝึกอาชีพ จะทำให้ผู้สูงอายุได้ประโยชน์ในเรื่องของร่างกายแข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใส และสร้างรายได้ ทำให้ผู้สูงอายุจะภูมิใจในสิ่งที่ตนเองที่ได้ทำ

2) ผู้สูงอายุจะทำกิจวัตรประจำวันที่ชั้นล่างของบ้านเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อมีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น ผู้สูงอายุจะรับผิดชอบหน้าที่ลดลง และใช้เวลาพักผ่อน รวมถึง หลับกลางวันระยะสั้นมากขึ้น โดยจะใช้พื้นที่อยู่บริเวณพื้นที่นั่งพักผ่อนของบ้าน เช่น ห้องนั่งเล่น โซฟาหน้าทีวี อาจเป็นแนวทางในการย้ายที่นอนตอนกลางคืนจากชั้นบนลงมาชั้นล่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ (รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2546)

3) ผู้สูงอายุเสี่ยงหรือประสบอุบัติเหตุ หรือพบการใช้งานไม่สะดวกในการสัญจรภายในบ้านมาก การจัดวางผังพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้บ่อยไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยตรง จะทำให้เกิดปัญหาในการใช้งานและเกิดความเสี่ยงอุบัติเหตุได้ ควรเพิ่มพื้นที่ที่การสัญจรชุกชุม เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรไพลิน (อรไพลิน โชควิริยากร, 2558)

4) ผู้สูงอายุภายในชุมชน มีร่างกายแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทุกคน (Non Assisted) แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้น ในอนาคตหากมีคนพิการหรือคนนั่งรถเข็นในชุมชน เราควรมี

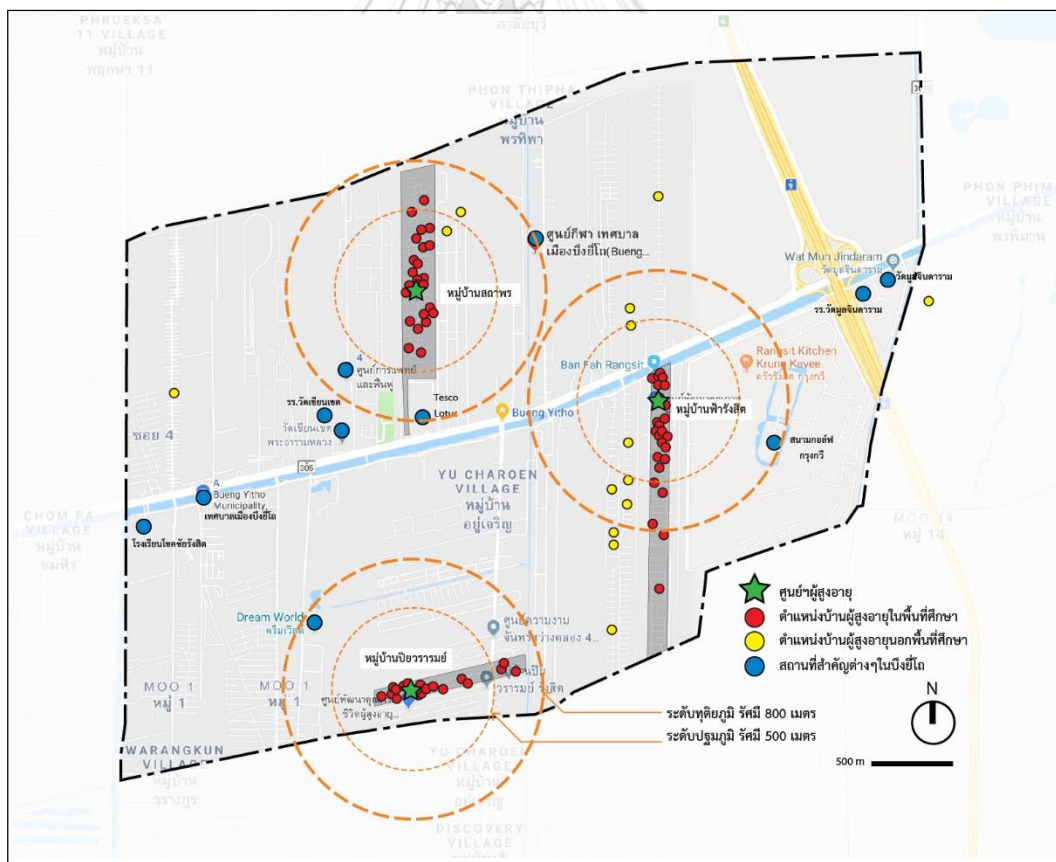
การปรับปรุงทางเดินเท้าหรือสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนอื่นๆด้วยเพื่อรองรับกับการใช้งานของกลุ่มคนเหล่านี้ด้วย ดังในทฤษฎีการออกแบบเพื่อมวลชน

5) ผู้สูงอายุที่เข้าไปใช้งานในศูนย์ผู้สูงอายุ กรณีที่รวมทั้ง 3 แห่ง พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้งานในศูนย์ผู้สูงอายุ คือผู้สูงอายุที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกับที่ตั้งของศูนย์นั้นๆ

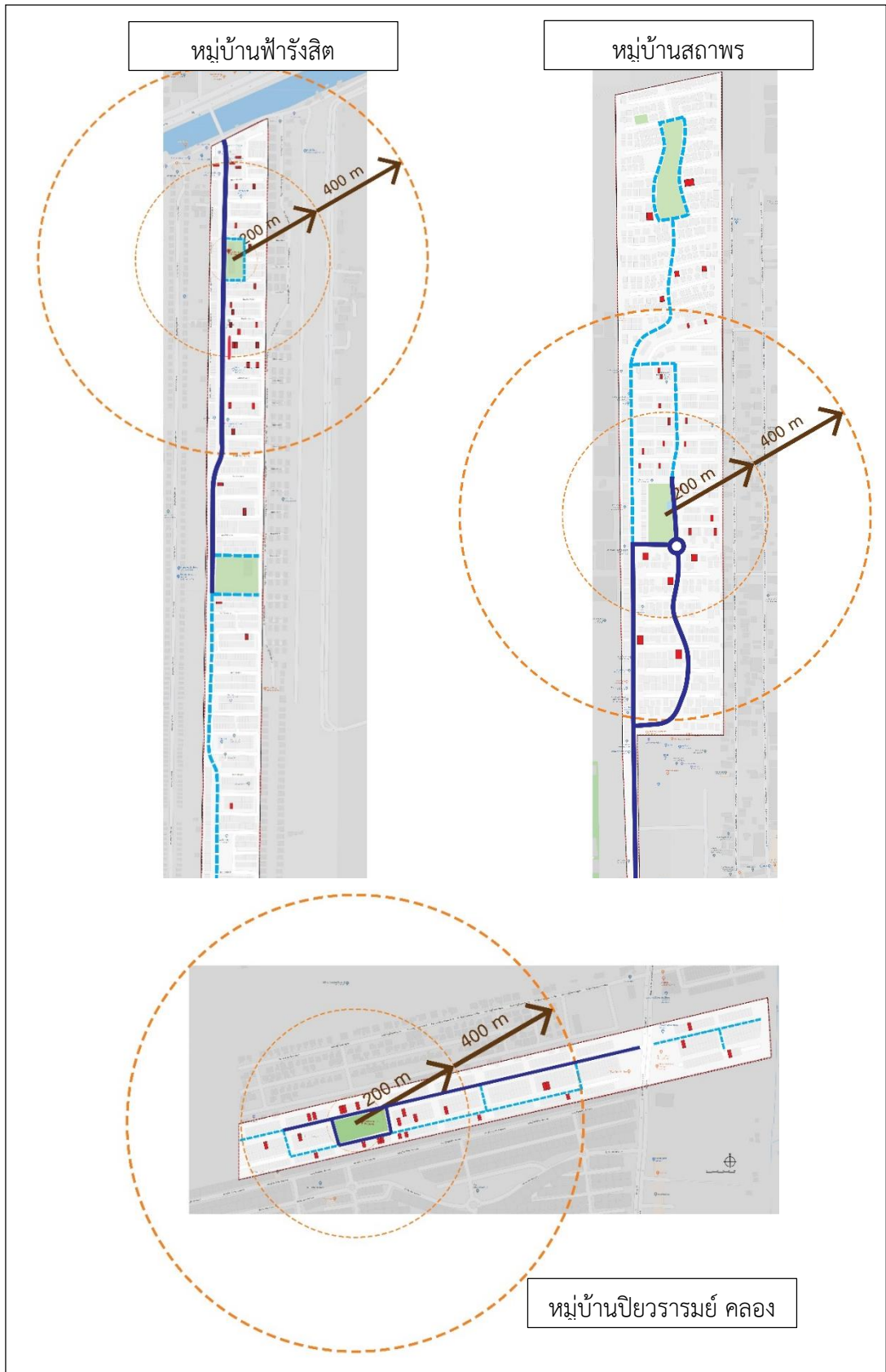
ภายนอกหมู่บ้าน มีการเข้ามาใช้งานบ้าง ซึ่งจะอยู่ในขอบเขตรัศมีการเดินทางระยะ 500-800 เมตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดถนนเพื่อชีวิต (Street for life) (Elizabeth Burton & Lynne Mitchell, 2006) ดังแสดงในภาพที่ 81

แยกเฉพาะแต่ละแห่ง พบว่า ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในขอบเขตรัศมีการเดินทางระยะ 200-400 เมตร ดังแสดงในภาพที่ 82

6) จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานของพื้นที่ภายนอกบ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไปใช้งานเฉพาะสวนสาธารณะหลักของโครงการซึ่งติดกับศูนย์ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ไม่ไปใช้งานในส่วนอื่นๆ สาเหตุอาจมาจากลักษณะของผังโครงการที่มีลักษณะแคบ ยาวและลึก ทำให้ผู้สูงอายุเดินทางไปใช้งานลำบาก



ภาพที่ 81 การกระจุกตัวของตำแหน่งที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา



ภาพที่ 82 การกระจุกตัวของตำแหน่งที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา

6.4 ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคาร และพื้นที่ภายนอก สำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานครให้มากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเฉพาะที่อยู่อาศัยที่เป็นโครงการจัดสรร ซึ่งลักษณะของผู้สูงอายุในเขตชานเมืองแต่ละแห่ง จะมีลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ การอยู่อาศัย และลักษณะทางกายภาพของชุมชน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นการต่อยอดของงานวิจัยนี้

2) ในอนาคต ผู้สูงอายุจะมีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น จึงควรจัดทำลักษณะทางกายภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนที่รองรับการใช้งานของผู้ที่นั่งรถเข็นด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกกลุ่มสามารถออกมาทำกิจกรรมภายนอกบ้านได้ตามทฤษฎีการออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design

3) ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ ADL (Activity Daily Living) ได้แก่ ผู้สูงอายุประเภทติดบ้านเพิ่มเติม เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุที่มีร่างกายแข็งแรงเท่านั้น ซึ่งเป็นผู้สูงอายุประเภทติดสังคมที่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ฯผู้สูงอายุ

4) ควรมีการศึกษาด้านสังคม ด้านกายภาพแบบเฉพาะเจาะจงของสวนในระดับชุมชน เช่น สวนของสโมสรหมู่บ้าน สวนสาธารณะ ถนน เพื่อนำไปเสนอภาครัฐ

5) ควรศึกษาโครงการจัดสรรอื่นๆ ในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถเพิ่มเติม เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะ 3 โครงการ

รายการอ้างอิง



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Elizabeth Burton, & Lynne Mitchell. (2006). Inclusive urban design: Street for life.
Oxford : Architectural Press.

Organization, W. H. (2015). *World report on ageing and health*: World Health
Organization.

WHO. (2007). Global age-friendly cities : a guide.

กฎกระทรวง. (2548). กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพล
ภาพ และคนชรา.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547a). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547b). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546.

กาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2550). กรุงเทพมหานคร: เมืองโตเดี่ยวตลอดกาลของประเทศไทย.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. (2548). มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของ
ผู้สูงอายุ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณะ. (2551). การออกแบบสำหรับทุกคน (Universal Design).

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ. (2557). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ.

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ. (2558). โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ.

นพวรรณ จงวัฒนาและคณะ. (2541). ความจำกัดของผู้สูงอายุและผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้าน
สภาพแวดล้อม.

ภาณุ อดกกลิ่น. (2539). ทฤษฎีการสูงอายุ.

ภาวดี อังศุสิงห์. (2559). การออกแบบสวนที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุเสมอ.

รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. (2546). มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของ
ผู้สูงอายุ.

ลดาวัลย์ เบญจวงศ์, รินา ภัทรมานนท์, & อัครินทร์ ไพบุลย์พานิชย์. (2558). อายุชีวภาพคืออะไรและ
สามารถตรวจวัดได้อย่างไร.

ศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์. (2558). รายงานประจำปี 2558.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2550). แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). คู่มือปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม การออกแบบ
สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Universal Design Code of
practice).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2543). พระราชบัญญัติ การจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). การคาดประมาณประชากร
ของประเทศไทย ปี 2553-2583.

สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี. (2559). การวิเคราะห์และสรุปสถานการณ์จากชุดข้อมูลกลางเรื่อง
“ผู้สูงอายุ”.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). สัมมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2513, 2523, 2533, 2543 และ
2553.

สำนักสถิติแห่งชาติ (United Nation : NN). (2557). ข้อมูลสถิติประชากร.

หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). บ้านปลอดภัยวัยเกษียณ.

อรไพลิน โชควิริยากร. (2558). สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในโครงการจัดสรรประเภทบ้านเดี่ยว
บ้านแฝด บ้านแถว : กรณีศึกษา โครงการไอส์ฟาร์ค และ ไอส์ฟทาวน์ กานดา พระราม 2
กม.14 (แสมดำ).





แบบสอบถามขั้นที่ 1



ชุดที่.....วันที่.....เวลา.....
สถานที่.....

แบบสอบถาม ขั้นที่ 1 เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นสำหรับวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง.....

“แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ
ในเขตพื้นที่ชานเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี”

โดยนางสาวลภา เฉลยจรรยา ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร 089-1452904 , fontlapa.c@gmail.com

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความ หรือเติมหมายเลข ลงในช่องว่าง []

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ปี โทร..... E-mail.....
- 1.2 อาชีพเดิม []ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ []พนักงานเอกชน []ธุรกิจส่วนตัว []อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.3 อาชีพปัจจุบัน []ไม่มี []ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ []พนักงานเอกชน []ธุรกิจส่วนตัว []อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.4 การศึกษา []ไม่ได้เรียน []ประถมศึกษา ระบุ..... []มัธยมศึกษา ระบุ..... []ปริญญาตรี []สูงกว่าปริญญาตรี ระบุ.....
- 1.5 รายได้ (บาทต่อเดือน) []ไม่มี []น้อยกว่า5,000 []5,001-10,000 []10,001-15,000 []15,001-20,000 []20,001-25,000 []มากกว่า 25,001
ที่มาของรายได้ []ไม่มี []ทำงาน []เบี้ยยังชีพ []เงินบำนาญ []ลูกหลาน []งานอดิเรก []อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.6 รายจ่าย (ต่อเดือน) []ไม่มี []น้อยกว่า5,000 []5,001-10,000 []10,001-15,000 []15,001-20,000 []20,001-25,000 []มากกว่า 25,001
ที่มาของรายจ่าย []ไม่มี []อาหารและของใช้ []สุขภาพ(หาหมอ) []ที่อยู่อาศัย(น้ำ/ไฟ) []ทำบุญ []อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.7 สุขภาพ []ไม่มีโรคประจำตัว []มีโรคประจำตัว → []ความดัน []เบาหวาน []หัวใจ []อัมพาต/อัมพฤกษ์ []อื่นๆ ระบุ.....
- 1.8 ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย []ไม่มี []คู่สมรส []ลูก/หลาน []ญาติ []ว่าจ้างผู้ดูแล []เพื่อน/เพื่อนบ้าน []อื่นๆ ระบุ.....



แบบสัมภาษณ์ขั้นที่ 2 คือ



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ชุดที่.....วันที่.....เวลา.....
สถานที่.....

แบบสัมภาษณ์ ขั้นที่ 2 เพื่อเก็บข้อมูลผู้สูงอายุสำหรับวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง.....

“แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ
ในเขตพื้นที่ชานเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี”

โดยนางสาวลภา เอลยจรรยา ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร 089-1452904 , fontlapa.c@gmail.com

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความ หรือเติมหมายเลข ลงในช่องว่าง []

สะดวกให้เข้าสำรวจ/สัมภาษณ์ที่บ้าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ปี
โทร..... E-mail.....
ที่อยู่.....
- 1.2 สถานภาพ [] (1) โสด [] (2) สมรส [] (3) หม้าย [] (4) หย่า [] (5) แยกกันอยู่
- 1.3 จำนวนบุตร คน แบ่งเป็นชาย คน และหญิง คน
- 1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด (รวมตัวท่าน) คน
- 1.5 การนับถือศาสนา [] (1) พุทธ [] (2) คริสต์ [] (3) อิสลาม [] (4) อื่นๆ (ระบุ)
- 1.6 อาชีพเดิม [] (1) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ [] (2) พนักงานเอกชน [] (3) ค้าขาย [] (4) เกษตรกร
[] (5) ธุรกิจส่วนตัว [] (6) อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.7 อาชีพปัจจุบัน [] (1) ไม่มี [] (2) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ [] (3) พนักงานเอกชน [] (4) ค้าขาย
[] (5) เกษตรกร [] (6) ธุรกิจส่วนตัว [] (7) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.8 การศึกษา [] (1) ไม่ได้เรียน [] (2) ประถมศึกษา ระบุ [] (3) มัธยมศึกษา ระบุ
[] (4)ปริญญาตรี [] (5)ปริญญาโท [] (6) สูงกว่าปริญญาโท (ระบุ).....
- 1.9 รายได้ (บาทต่อเดือน)
[] (1) ไม่มี [] (2) น้อยกว่า 5,000 [] (3) 5,001-10,000 [] (4) 10,001-15,000
[] (5) 15,001-20,000 [] (6) 20,001-25,000 [] (7) 25,001-30,000 [] (8) มากกว่า 30,001
ที่มาของรายได้ [] (1) ไม่มี [] (2) ทำงานประจำ [] (3) เบี้ยยังชีพ [] (4) เงินบำนาญ
[] (5) ลูกหลาน [] (6) งานอดิเรก [] (7) อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.10 รายจ่าย (บาทต่อเดือน)
[] (1) ไม่มี [] (2) น้อยกว่า 5,000 [] (3) 5,001-10,000 [] (4) 10,001-15,000
[] (5) 15,001-20,000 [] (6) 20,001-25,000 [] (7) 25,001-30,000 [] (8) มากกว่า 30,001
ที่มาของรายจ่าย [] (1) ไม่มี [] (2) อาหารและของใช้ [] (3) สุขภาพ(หาหมอ)
[] (4) ที่อยู่อาศัย(น้ำ/ไฟ/ซ่อม) [] (5) ทำบุญ/ศาสนา [] (6) อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.11 สุขภาพโดยรวม
[] (1) แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ [] (2) ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแลบ้าง
[] (3) ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ [] (4) อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
- 1.12 โรคประจำตัว [] (1) ไม่มีโรคประจำตัว [] (2) ความดัน [] (3) เบาหวาน [] (4) หัวใจ
[] (5) อัมพาต/อัมพฤกษ์ [] (6) โรคตา โรคต่อ [] (7) ปวดหลัง/เอว [] (8) ริดสีดวง
[] (9) โรคไต [] (10) ทางเดินหายใจ [] (11) โลหิตจาง [] (12) มะเร็ง
[] (13) ลูกลมโป่งพอง [] (14) ต่อมลูกหมากโต [] (15) ไทรอยด์ [] (16) ผิวน้ำ
[] (17) ข้อเสื่อม/ไขข้ออักเสบ/กระดูกพรุน [] (18) อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.13 ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย [] ไม่มี [] คู่สมรส [] ลูก/หลาน []ญาติ
[] ว่าจ้างผู้ดูแล [] เพื่อน/เพื่อนบ้าน [] อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.14 ปัญหาการทำงานของร่างกาย (กรุณาล้อมรอบลักษณะที่เกิดขึ้นจริง)
[] (1) ไม่มีปัญหา
[] (2) การได้ยินเสียง : หูตึง/ประสาทหูเสื่อม/หูไม่ได้ยินเป็นครั้งคราว/ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการได้ยิน

- (3) การมองเห็น : ตามัว/มองเห็นไม่ชัด/ตาเป็นต้อ/ตาฟาง/ตาบอด/ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการมองเห็น
 (4) การเคลื่อนไหว/การเดิน/การเปลี่ยนแปลงต่างๆ : การลุกจากเตียง/ที่นั่งและเก้าอี้/ทำเดินผิดปกติ
 (5) การขับถ่ายปัสสาวะ/อุจจาระ : การกลั้นปัสสาวะ-อุจจาระไม่อยู่/ท้องเสียบ่อยๆ/ท้องผูก/ปัสสาวะเล็ด

1.15 การได้รับบาดเจ็บในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย (2) ทกล้ม จำนวน..... ครั้ง/ปี
 (3) ตกบันได จำนวน..... ครั้ง/ปี (4) จากยานพาหนะ รถยนต์/จักรยานยนต์/อื่นๆ.....
 (5) กินยาผิด (6) อื่นๆ (ระบุ).....

1.16 สถานที่ที่ทำให้ท่านได้รับบาดเจ็บในข้อ 15

- (1) ไม่เคยได้รับบาดเจ็บเลย
 (2) ในบ้าน (2.1) ห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำ (2.2) ห้องครัว (2.3) ห้องนั่งเล่น
 (2.4) ห้องนอน (2.5) บันได (2.6) ระเบียงบ้าน (2.7) อื่นๆ.....
 (3) นอกบ้าน (3.1) ทางเดิน (3.2) บริเวณสนาม ส่วนที่พักผ่อน (3.3) โรงรถ
 (3.4) สถานที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่บ้านที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ
 (1) ถนน (2) บาทวิถี (3) สวน (4) ลานบ้าน
 (5) สวนสาธารณะ (6) บ้านเพื่อน/ญาติ (7) อื่นๆ.....

1.17 ท่านออกกำลังกายหรือไม่

- (1) ไม่เคยออกกำลังกายเลย (2) ออกกำลังกาย
 (2.a) ประเภทของการออกกำลังกาย
 (2.a1) มวยจีน/โยคะ (2.a2) เดิน/วิ่ง (2.a3) รำกระบอง (2.a4) ปั่นจักรยาน
 (2.a5) เต้นแอโรบิกกาย (2.a6) ยกน้ำหนัก (2.a7) เล่นกีฬา ตีแบด (2.a8) อื่นๆ.....
 (2.b) สถานที่ที่ใช้ออกกำลังกาย
 (2.b1) ตัวบ้าน/สถานที่พัก (2.b2) สนาม/ลานบ้าน (2.b3) ถนนสาธารณะ (2.b4) สวนสาธารณะ
 (2.b5) สโมสร/สนามเฉพาะ (2.b6) สถานีอนามัย (2.b7) ลานวัด/โรงเรียน (2.b9) อื่นๆ.....
 (2.c) ความถี่ในการออกกำลังกาย
 (2.c1) ทุกวัน (2.c2) วันเว้นวัน (2.c3) 2-3 ครั้ง/สัปดาห์
 (2.c4) 1 ครั้ง/สัปดาห์ (2.c5) 1-2 ครั้ง/เดือน (2.c6) อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 ด้านที่อยู่อาศัย

- 2.1 สภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน (1) บ้านเดี่ยว (2) ทาวน์เฮ้าส์ (3) ตึกแถว (4) อื่นๆ (ระบุ).....
 2.2 การครอบครองที่อยู่อาศัย (1) เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ (2) เช่ารายเดือน (3) เช่า(เช่าง)
 (4) ของคู่สมรสลูก/หลาน/ญาติ (5) อื่นๆ (ระบุ).....
 2.3 คนที่อยู่อาศัยด้วย (1) คนเดียว (2) คู่สมรส (3) ลูก/หลาน (4) ญาติ (5) เพื่อน (6) อื่นๆ.....
 2.4 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบัน (1) 1-5 ปี (2) 6-10 ปี (3) 11-15 ปี (4) 16-20 ปี
 (5) 21-25 ปี (6) 25-30 ปี (7) มากกว่า 20 ปี ระบุ.....ปี
 2.5 การวางแผนย้ายที่อยู่ใหม่
 (1) ไม่คิดย้าย เพราะ (1.1) ใกล้ที่ทำงาน (1.2) ค่อยๆกับละแวกเดิม (1.3) มีภาระหนี้สินที่อยู่อาศัย
 (1.4) อยากอยู่กับครอบครัว (1.5) มีคนดูแล (1.6) อื่นๆ.....
 (2) คิดย้าย เพราะ (2.1) ที่อยู่เดิมไม่เหมาะสม (2.2) ต้องการอยู่คนเดียว/อิสระ (2.3) ย้ายกลับภูมิลำเนา
 (2.4) ต้องการที่อยู่อาศัยที่ออกแบบเฉพาะผู้สูงอายุ (2.5) อยากได้ที่อยู่ใหม่ (2.6) อื่นๆ.....
 2.6 ปัญหา/อุปสรรคของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน (1) ไม่มีปัญหา (2) มีปัญหา
 พื้นที่ใดที่มีปัญหา? (2.1) ห้องน้ำ (2.2) ห้องครัว (2.3) ห้องนั่งเล่น (2.4) ห้องนอน (2.5) บันได
 (2.6) ระเบียงบ้าน (2.7) ทางเดิน (2.8) สนามพักผ่อน (2.9) โรงรถ (2.8) อื่นๆ.....
 สาเหตุของปัญหา? (2.a) ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน (2.b) พื้นพื้นนั้นๆเสียหาย/ไม่ได้รับการซ่อมแซม (2.c) อื่นๆ.....

ส่วนที่ 3 ด้านอาคารและพื้นที่ภายนอกของชุมชน

3.1 สิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนในปัจจุบัน

- (1) คลินิก (2) สวนสาธารณะ (3) ลานออกกำลังกาย (4) ห้องปฏิบัติธรรม (5) ห้องสมุด (6) ร้านอาหาร
 (7) ร้านทำผม (8) ร้านขายของ/ร้านสะดวกซื้อ (9) ศูนย์กายภาพบำบัด (10) ศูนย์กลางผู้สูงอายุ (11) อื่นๆ.....

3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่ม

- (1) แพทย์และพยาบาลมาตรวจเป็นระยะ (2) บริการทำความสะอาดที่พัก (3) บริการซักรีดเสื้อผ้า
 (4) บริการรถรับ-ส่งไปที่ต่างๆ (5) กิจกรรมเพื่อสุขภาพ (6) โรงเรียนผู้สูงอายุ
 (7) ศึกษาดูงานนอกสถานที่ (8) อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 ศูนย์กลางกิจกรรมของผู้สูงอายุ (1)ไม่มี (2)ศูนย์ฯผู้สูงอายุ (3)ลานกิจกรรม (4)สวนสาธารณะ

- (5)วัด/ศาสนสถาน (6)สถานที่ราชการ (7)ร้านอาหาร/ร้านขายของ (8)ห้องสมุด (9)อื่นๆ (ระบุ).....

3.4 การเดินทางภายในชุมชน

- (1)เดินเท้า (2)จักรยาน (3)จักรยานยนต์ (4)รถยนต์ส่วนตัว (5)รถโดยสารประจำทาง (6)อื่นๆ (ระบุ).....

3.5 การเดินทางภายนอกชุมชน

- (1)เดินเท้า (2)จักรยาน (3)จักรยานยนต์ (4)รถยนต์ส่วนตัว (5)รถโดยสารประจำทาง (6)อื่นๆ (ระบุ).....

3.6 วิธีการเดินทางไปสถานที่ภายในชุมชน (1) ด้วยตัวเอง (2) มีผู้ช่วยเหลือ (3) เดินทางด้วยรถโดยสาร

3.7 วิธีการเดินทางไปสถานที่ภายนอกชุมชน (1) ด้วยตัวเอง (2) มีผู้ช่วยเหลือ (3) เดินทางด้วยรถโดยสาร

3.8 ความต้องการความช่วยเหลือในการเดินทาง (1)ไม่ต้องการ (2)ต้องการ ระบุ.....

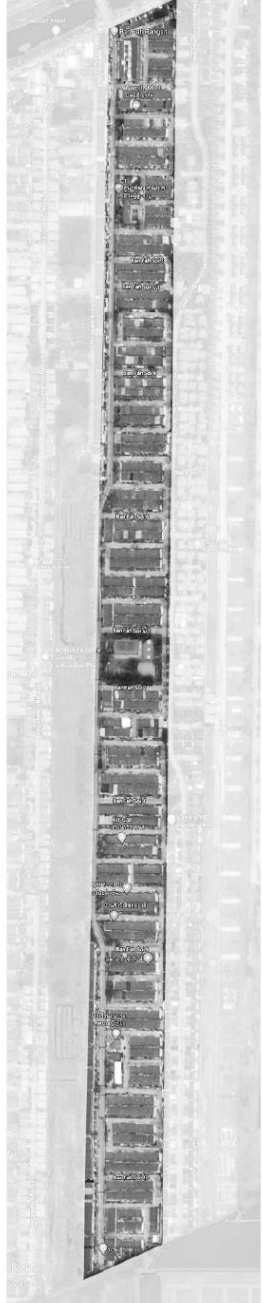

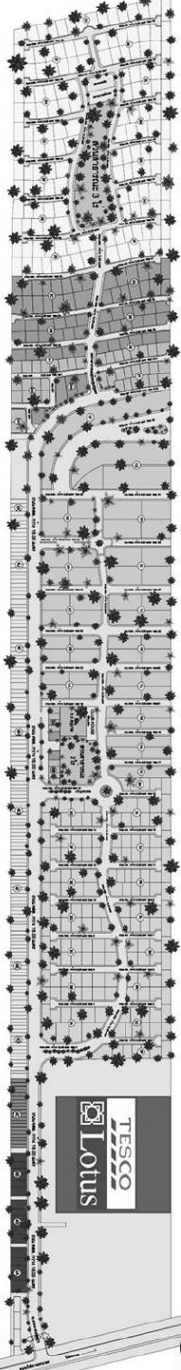
3.9 ปัญหา/อุปสรรคของการใช้งานพื้นที่ภายนอก (1)ไม่มีปัญหา (2)มีปัญหา

- พื้นที่ใดที่มีปัญหา? (2.1)ทางเท้า (2.2)ทางลาด (2.3)ถนน (2.4)สวนสาธารณะ (2.5)ศาลาพักผ่อน
 (2.6)วัด/ศาสนสถาน (2.7)ป้ายรถเมล์ (2.8)ห้องน้ำ (2.9)อื่นๆ (ระบุ).....
 สาเหตุของปัญหา? (2.a) ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (2.b) ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน
 (2.c) พื้นพื้นนั้นๆเสียหาย/ไม่ได้รับการซ่อมแซม (2.d)อื่นๆ (ระบุ).....

3.10 ความถี่ในการทำกิจกรรมต่อไปนี้

สถานที่ที่ผู้สูงอายุเดินทางไป	ความถี่ในการทำกิจกรรม					
	ทุกวัน	ทุกสัปดาห์	ทุกเดือน	ทุก 3 เดือน	นานๆครั้ง	ไม่เคยไป
สิ่งอำนวยความสะดวกประจำชุมชน - ละแวกบ้าน						
ศาสนสถาน						
สวนสาธารณะ						
ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย						
ห้องสมุด ศาลากิจกรรมต่างๆ						
ศาลา ป้ายรถโดยสาร						
สิ่งอำนวยความสะดวกประจำชุมชน (ภาคเอกชน)- ละแวกบ้าน						
ร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ						
ตลาดละแวกหมู่บ้าน						
ร้านอาหาร ข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว						
ร้านกาแฟ ร้านเหล้า ร้านขนม						
ร้านเสริมสวย ร้านสระผม ตัดผม						
ร้านซ่อมรถ ร้านวัสดุอุปกรณ์						
ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านทอง						
คลินิก ร้านขายยา						
ปั้มน้ำมัน						
นวด/พื้นบ้าน						

ทำเครื่องหมาย * เพื่อระบุตำแหน่งที่อยู่อาศัยของท่าน ณ ปัจจุบัน

<p>[] หมู่บ้านฟ้ารังสิต</p>  <p style="text-align: center;">N</p>	<p>[] หมู่บ้านปียวารามย์ คลอง 4</p>  <p style="text-align: center;">N</p>	<p>[] หมู่บ้านสลาพร</p>  <p style="text-align: center;">N</p>
--	---	--

[] อื่นๆ โปรดระบุ

แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกขั้นที่ 3



จุดที่.....วันที่.....เวลา.....
สถานที่.....

แบบสัมภาษณ์ ขั้นที่ 3 เพื่อเก็บข้อมูลผู้สูงอายุสำหรับวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง.....

“แนวทางการออกแบบปรับปรุง ที่อยู่อาศัย อาคารและพื้นที่ภายนอกสำหรับผู้สูงอายุ

ในเขตพื้นที่ชานเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่เขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี”

โดยนางสาวลภา เกลยจรรยา ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร 089-1452904 , fonlapa.c@gmail.com

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความ หรือเติมหมายเลข ลงในช่องว่าง []

สัมพันธ์กับแบบสัมภาษณ์ขั้นที่ 2 ชุดที่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ชื่อ-นามสกุลเบอร์โทรศัพท์.....
- เพศ ชาย หญิง
- อายุ (เต็ม)ปี น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง.....ซม.
- ผู้ดูแล จำนวน.....คน ประกอบด้วย
 - ชื่อ-นามสกุล..... เพศ..... อายุ..... เกี่ยวข้องเป็น.....
ข้อจำกัดของผู้ดูแล.....
 - ชื่อ-นามสกุล..... เพศ..... อายุ..... เกี่ยวข้องเป็น.....
ข้อจำกัดของผู้ดูแล.....
- โรคประจำตัว ไม่มี มี ระบุ.....
- อุปกรณ์ช่วยเหลือ ไม่มี มี ระบุ.....
- ลักษณะสุขภาพโดยรวม แข็งแรงมาก ช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องการการดูแลบ้าง
 ไม่แข็งแรง ต้องการการดูแลเป็นส่วนใหญ่ อ่อนแอ ต้องการการดูแลตลอดเวลา
- รูปแบบการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (ระบุกิจกรรมลงในตาราง)

เวลา	กิจกรรม	สถานที่	ผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ		หมายเหตุ (รูปแบบการช่วยเหลือ)
			ใช่	ไม่	
04.00 – 06.00 น.					
06.00 – 08.00 น.					
08.00 – 10.00 น.					
10.00 – 12.00 น.					
12.00 – 14.00 น.					
14.00 – 16.00 น.					
16.00 – 18.00 น.					
18.00 – 20.00 น.					
20.00 – 22.00 น.					
22.00 – 24.00 น.					
24.00 – 04.00 น.					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการอยู่อาศัยในปัจจุบัน

9. ลักษณะของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

- บ้านเดี่ยว [] บ้านไม้ยกพื้น [] บ้านไม้+คอนกรีต
 บ้านแฝด ทาวน์เฮ้าส์ คอนโดมิเนียม ห้องแถว
 อพาร์ทเมนท์ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

จำนวน.....ชั้น
ขนาดพื้นที่.....ตร.วา.

10. วัสดุปูพื้นของพื้นที่ต่อไปนี้

พื้นที่	ไม่มีพื้นที่นี้	วัสดุปูพื้น						การใช้งานพื้นที่	
		ปูน (วัสดุเดิม)	ไม้	เสื่อน้ำมัน	กระเบื้อง/โมเสก	กระเบื้องยาง	อื่นๆ (ระบุ).....	ใช้งาน	ไม่ใช้งาน
1 ห้องนอน									
2 ห้องนั่งเล่น									
3 ห้องครัว									
4 ซานบ้าน/ระเบียง									
5 ห้องน้ำ									
6 โรงจอดรถ									
7 สวน									
8 อื่น ๆ ระบุ									

11. ควรมีซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านส่วนใด

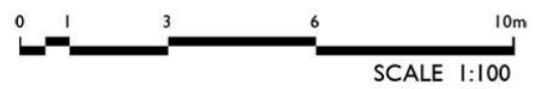
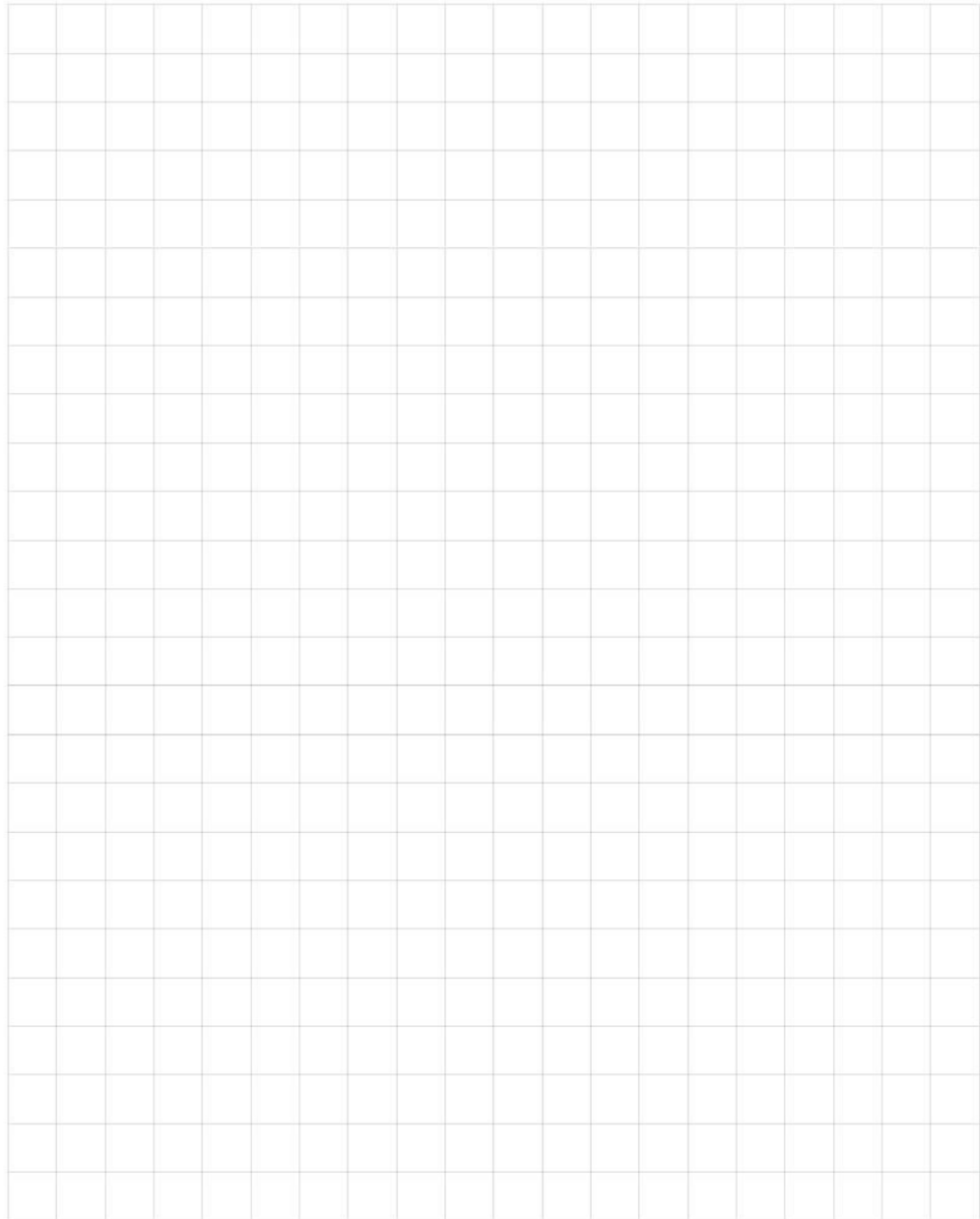
พื้นที่	ไม่มีพื้นที่นี้	วัสดุปูพื้น						การใช้งานพื้นที่	
		ปูน (วัสดุเดิม)	ไม้	เสื่อน้ำมัน	กระเบื้อง/โมเสก	กระเบื้องยาง	อื่นๆ (ระบุ).....	ใช้งาน	ไม่ใช้งาน
1 ห้องนอน									
2 ห้องนั่งเล่น									
3 ห้องครัว									
4 ซานบ้าน/ระเบียง									
5 ห้องน้ำ									
6 โรงจอดรถ									
7 สวน									
8 อื่น ๆ ระบุ									

*ปรับปรุง หมายถึง เพิ่มเติมของใหม่

**ซ่อมแซม หมายถึง ซ่อมของเก่าให้สามารถกลับมาใช้ใหม่ได้

ส่วนที่ 3 แบบบันทึกบริเวณภายในและภายนอกบ้านพักอาศัย

กรณาระบุตำแหน่งของบ้านพักอาศัย และวงกลมบริเวณที่ใช้บ่อยมากที่สุด



ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวลภา เฉลยจรรยา เลขประจำตัวผู้ประกอบวิชาชีพ : ภ-ภส 646

วัน/เดือน/ปี เกิด : 4 ตุลาคม 2533 อายุ : 28 ปี

ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภูมิสถาปัตยกรรม ปีการศึกษา 2555
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Email Address : fontlapa.c@gmail.com





จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY